DILVCIDATIO FACVLTATVM

Minorum Pœnitentiariorum
BASILICARVM VRBIS,
ET PRAXIS EXECVTIONVM
Ad Litteras, & Rescripta
SACRÆ POENITENTIARIÆ,
CVM INSTRVCTIONE
Pœnitentiariorum Ordinariorum, & Extraordinariorum
Præsertim pro futuro
ANNO IVBILEI.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO
INNOCENTIO XII.
PONT. MAX.
DICATA, ET ELABORATA

A P. STRO PLACENTINO
Ordinis Minor. Strict. Obseru. Prouinciæ Bononiæ Lect. Emer.
& Sanct. Suæ in Sacros. Lateranen. Basilica Min. Pœnit.

In lucem edita, ad commodum etiam Episcoporum, Superiorum Religionum, Parochorum, Confessariorum, omniumque Curam Animarum habentium, ad vtilitatem quoque ipsorum Pœnitentium.

Additis etiam in fine
ADMONITIONIBVS D. GREGORII PAPÆ
In compendium redactis ad exhortandos Pœnitentes, iuxtà singulorum qualitatem adaptatis.

ROMÆ, Typis Reuerendæ Cam. Apost. M DCIC. *Superiorum Licentia*

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

INNOCENTIO XII.

PONT. MAX.

Fr. Syrus Placentinus Ordinis Minorum Strictioris Obseruantiæ.
Felicitatem.

HOc Opus ad instructionem Pœnitentiariorum compositum, BEATSSIME PATER, non vna quidem, sed multiplici Causa, Nomen SANCTITATIS TVÆ in fronte promeretur: Partus enim est illius Paternæ Charitatis, qua SANCTITAS TVA omnibus omnia facta, omnium saluti inuigilans, omnium etiam necessitatibus semper intendit; quæ, vt proximo præsertim Iubilei Anno, securiùs, vberiùsque Thesauros suos profundere valeat ad Salutem Animarum, laborem hunc mente concepit, desiderio nutriuit, & mandato in lucem edidit; Apostolicam illam Pietatem simul demonstrans, qua totis visceribus semper exoptat Peccatores ad Pœnitentiam, Indigentes ad remedia, Nocentesque ad Innocentiam, dum & proprios Pœnitentia-

rios tali occasione aduocandos, in tantæ Charitatis Ministerio exequendo, peritos esse cupit, & instructos desiderat. Hac solùm de causa Opus hoc, nomini Tuo inscriptum, prodire mereretur, vt Tuæ partus Charitatis; Eiusdem tamen Operis argumentum, quod tantùm Pontificiam Tuam Potestatem complectitur, & reueretur, Causas multiplicat, amplificat Titulos. Dilucidantur hic Facultates Minorum Pœnitentiariorum SANCTITATIS TVÆ, qui in executione muneris Apostolici, ad quod deputantur, nihil valent, quod à TE per Ma: Pœnitentiarium non habeant; nihil possunt, quod à Tua Potestate non accipiant: Si enim cuiusuis status Pœnitentes, etiam à reseruatis excessibus absoluunt; Potestate Tua hoc faciunt: Si vinculis Censurarum ligatos absolutione soluunt; Potestate Tua hoc faciunt: Si excommunicatos per Bullam Cœnæ ad Sacramenta restituunt, & Ecclesiæ reconciliant; Potestate Tua hoc faciunt: Si dispensando Vota commutant, Matrimonia reualidant, Irregulares rehabilitant, aliaque permulta exequuntur; Potestate illa omnia faciunt, qua à Saluatore Nostro, in Persona Beatissimi Petri, in totum Christiani Populi Gregem collatis clauibus Regni Cælestis, ligandi, atque soluendi

uendi Pontificium assecuta est, Pastor Vniuersalis Ecclesiæ constituta. Cui igitur rationabilius, quàm Tibi, labores Operis huius debentur, qui Tuam Potestatem, tuis Pœnitentiarijs participatam, indigitant, modum, formamque ipsa vtendi ad praxim dilucidant? Ita siquidèm Tibi debitum hoc Opus recognoscitur, vt, qui alteri Patrono ipsum adiudicaret, iustè iudicaretur, Iustitiam violasse, læsisse æquitatem: Fructus est hic vnius ex seruis Sanctitatis Tuæ, qui omni Titulo Tuus est, addictus seruitio illius Sacrosanctæ Lateranensis Basilicæ, quam alter Innocentius insomnis collabentem viderat, Sancti Patris sui Francisci humeris sustentari, hac specie significans, Fratrem Minorem totum esse Sedis Apostolicæ, cuius hæc Basilica imaginem præferebat, dùm pro ipsa se totum offerebat: Illius Patriarchalis Papalis est fructus, quæ Tibi Romano Pontifici Maximo in Sponsam tradita, radijs Tui Pontificij, plusquam Augusta radijs Imperatoris, vbique refulgens, Tecum Vniuersalis Ecclesiæ Primatu est insignita, omnium Ecclesiarum Vrbis, & Orbis Mater, & Caput effecta, vt quidquid ipsius est, Tuum esse ab omnibus agnoscatur, qui & Sponsæ, & omnium Fidelium, Caput, & Pa-

ter

ter es constitutus? Quòd si res, vt ait Iurispe-ritus, Domino suo fructificat; Quis huius fundi Lateranensis, huius Patriarchalis Papalis Dominus, nisi SANCTITAS TVA, quæ Prædecessorum Tuorum vestigia sequens, vix Pontifex Romanus renunciata, confestim ad proprium Episcopatum Beati Petri Sedem accessit, vt illius possessionem adiret, claues reciperet, Lateranensique Capitulo Tibi gratulanti, & obsequium præstanti, affectum ostenderet, possessionem declararet? Profectò altiori consilio factum est, vt hac in Basilica Principum Apostolorum Capita collocarentur, exponerentur, venerarentur; vt, qui Romanam Ecclesiam prædicatione plantarunt, sanguine irrigarunt, & morte clarissima consecrarunt, continuò hanc esse illam prædicarent, quam omnium aliarum Caput, & Principem proprio ore, lingua, & præsentia, declarabant, testabantur. Electio procul dubio singularis; In ipsa Ecclesia Saluatoris, Petrum Capiti suo Sedem destinare, vbi in Æde propria, tanquam in Throno adoratur Æternus ille Pontifex, cuius ipse est Vicarius, & quo ore in Vita, confitendo Christum filium Dei Viui, sibi, ac successoribus suis, Ecclesiæ Primatum perennem promeruit, eodem, & post

mor-

mortem, idem ſemper confirmando ſua præſentia, ſibi, & Romanis Pontificibus eiuſdem Primatus poſſeſſionem perpetuam conſeruaret in hac Matre, & Magiſtra omnium Eccleſiarum, Eccleſia Romana, cui dictum eſt; Teſte Bernardo; Ego pro Te rogaui, vt non deficiat Fides tua. Electio ſanè Apoſtolica, in ipſa Cathedrali Romana Paulum Capiti ſuo Domicilium præeligere, vbi in proprio Regali ſolio cum ſuo Præcurſore, & Diſcipulo dilecto veneratur Verbum illud Caro factum, cuius ipſe Præco erat, & Apoſtolus: & quo ore, viuens, ipſum prædicando Vnigenitum Dei Filium, Doctoris Gentium, & Prædicatoris Veritatis Titulum ſibi comparauit, eodem hìc ſua præſentia comprobaret, hanc eſſe veram Sedem ipſius Vicarij in Terris, & Succeſſoris Petri, Caput, & Magiſtram Catholicæ Veritatis. O' Teſtes omni exceptione maiores! O' Capita omni honore, & veneratione digniſſima! Quid mirum igitur, BEATISSIME PATER, ſi quod Tuum eſſe cognoſcitur, honore Nominis Tui dignum iudicatur? Opus hoc Iuris tui eſt, ac proprietatis: Ipſum ergo à TE iam concupitum, & tot Titulis TIBI debitum, non dedignetur SANCTITAS TVA, conſueta benignitate ſuſcipere,

re,

re, Protectione fouere, & Authoritate defendere; tanto enim munimine apud cunctos homines, non solùm incolumitatem; sed & gratiam sortiturum spero. Munusculum hoc, paupertatis meæ fructum, & grati animi monumentum, hilari oculo respicere, & corde clementi recipere dignetur, quod nomine totius Religionis meæ Minorum, cuius semper Tua benignitas studuit fælicitati, liberalitas vtilitati, & potentia defensioni, Ego minimus inter omnes, TIBI humillimè offero, dedico, & genuflexus consecro, pergratum SANCTITATI TVÆ sperans futurum, si non muneris exilitatem, sed animi, qua offertur, Magnitudinem spectare dignabitur, quod proprium est Magnorum Principum, affectum potius pensare, quàm Censum. Viuat SANCITAS TVA Orbi Christiano, quot annis ille indiget, & Ego exopto.

AD

AD LECTOREM

NE putes, studiose Lector, hunc Librum, in Vrbe Roma compositum, & pro Pœnitentiarijs expositum, extrà Vrbem non fore vtilem, ac necessarium: Tot Pœnitentiarios ad casus particulares per Orbem instituit Maior Pœnitentiarius, quot Delegatos constituit ad suas litteras exequendas, qui omnes siuè Episcopi sint, siuè Magistri in Theologia, siuè Rectores, siuè Parochi, siuè Regularium Superiores, aut Confessarij deputati, ijsdem legibus, eademque Praxi Tribunalis in exequendo sunt obstricti, quibus Pœnitentiarij Basilicarum Vrbis obstringuntur; Hinc inferre poteris, an ea, quæ hic dilucidantur pro Extraordinarijs deputandis in Vrbe, etiam pro delegandis per Orbem vtilia sint censenda, ac necessaria; Ex quo enim idem est officium, licèt ex parte, eadem etiam esse debet officij obseruantia, vt mens delegantis facultatem, quæ stylo, & Praxi Tribunalis innititur, vbique, & ab omnibus Delegatis adimpleatur, nè, essentiale aliquod ommittendo, executio ipsa suo fine priuetur, aut instructionem aliquam non obseruando, conscientia executoris, aut Pœnitentis in aliquo grauetur; Ad euitanda talia grauamina, & pericula, in hoc Ministerio concredito, dilucidationem hanc, & Praxim Tribunalis Tibi elaboraui, quas eò etiam libentiùs, ac studiosiùs perfeci, quò Sanctitatis Suæ desiderium, vt conficerentur, agnoui: Quid-

quid ex Doctoribus pro instructione, & directione mea prius delegeram, pro communi vtilitate totum hic exhibui, vt faciliùs in tuo officio valeas procedere: Familiari stylo, & ab omnibus intelligibili, singula explicare curaui, memor dicti Diui Augustini, Malo me reprahendant Grammatici, quàm non intelligant Populi. *Prolixas Doctorum citationes prætermisi, vt breuitati consulerem, & Opus paucis complecterer: si aliquid repetitum aliquando legeris, scias artificiosè hoc fuisse factum, indulgendo ijs, qui labili sunt memoria: In aliquibus formulis, etiam ab alijs impressis, aliquas clausulas non expressi, cùm amplius non sint de mente Maioris Pœnitentiarij, iuxtà vltimam Reformationem factam à Tribunali, quam sum secutus. Pro executionibus faciendis in quacumque materia, absoluendo, dispensando, rehabilitando, aut aliud impertiendo, formulas etiam extendi, quas non tanquam essentiales, sed tantùm directiuas, & instructiuas habere poteris, ipsis, aùt alijs æquiualentibus vtendo, cùm tibi aliquid fuerit exequendum, semper tamen exprimendo gratiam, quæ Pœnitenti conceditur in qualibet materia, pro quocumque casu. Hæc sunt, benigne Lector, de quibus Te præmonere necessarium duxi, vt cum fructu hanc dilucidationem, & Praxim aggredi, & percurrere valeas pro notitia aliqua habenda ministerij Apostolici, ad quod Te Maior Pœnitentiarius assumere dignatur pro Anno Iubilei in auxilium Pœnitentiariorum Ordinariorum, & commoditatem confluentium Populorum; superest, vt hilari animo, lætoque vultu excipias, quæ ad tuam, communemque vti-*

vti-

vtilitatem ex corde exhibeo; & pro certo habeas, omnia & singula, quæ hoc in Opere legendo videbis, plenissimæ censuræ, ac iudicio Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, quæ veræ Fidei regula est infallibilis à me humiliter subijci, proùt sub eiusdem pedibus etiam, vi Regulæ professionis meæ subiectum, & subditum semper meipsum agnosco, & profiteor. Vale.

Approbatio Reuiſoris.

TRactatum hunc, *De Facultatibus Minorum Pœnitentiariorum D. Papæ*, à Reu. Admodum P. Syro de Placentia, in Lateranenſi Baſilica Minore Pœnitentiario, elaboratum, de mandato Reuerendiſſimi P. Fr. Paulini Bernardini Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri, nè dùm libenter percurri, ac diligenter perpendi, ſed alacri animo, ſummoque guſtu penè voraui, & factus eſt in ore meo ſicut mel dulce, tum ſuauitate, ac facilitate elocutionis, tum ſoliditate, ac diſtinctione doctrinæ. Opus planè neceſſarium pro Minoribus Pœnitentiarijs D. Papæ, in quo omnia, quæ ad ipſorum ſpectant officium integrè, dilucidè, ac diſtinctè, miro ordine, ingenij perſpicacitate, ſolidiſque rationibus ſunt expoſita, itaùt nihil omninò reſtet ſuperaddendum. Quapropter cùm nil contineat Catholicæ Fidei contrarium, aut bonis moribus diſſonum, quin potius omnia, tum Pietatis, tum Veritatis, ſolidis, firmiſque fundamentis ſint innixa, digniſſimum iudico, vt in publicam prodeat lucem. Ita cenſeo. Ex Collegio Pœnitentiariæ S. Mariæ Maioris de Vrbe die 3. Septembris 1699.

Fr. Seraphinus Bertolinius Sac. Theologiæ Magiſter Ordinis Prædicatorum in eodem Collegio Pœnitentiariorum Minimus manu propria.

a 4

Appro-

Approbatio Ordinis.

SI cuiusuis status, & conditionis Personæ, quæ agenda sunt, videant, necesse est, vt adimplenda, quæ viderint, tutò procedant; id Medico præsertìm Spirituali, ad Salutem Animarum deputato, iisdemque curandis continuò exposito strictiùs conuenire quisque fatebitur, adeoque fortiùs Pœnitentiario, ad id Munus indesinentèr Sacrosanctis Romanis Basilicis mancipato. Ipsi enim, iuxtà illud Deuteronomij, *incumbit iudicium inter sanguinem, & sanguinem, causam, & causam, lepram, & lepram, ex quo constitutus est in loco, quem elegit Dominus Deus*; itaut quoslibet venientes, quærentesque ab eo conscientiæ remedia, opportunè sanare valeat, iudicare eis iudicij veritatem, & docere illos iustam legem; sicque eiusdem Sententiam lubentes sequantur, neque declinent ad dexteram, neque ad sinistram. Multum quidem laboris, & studij hucusque exegit graue huiusmodi onus; at nunc leue fit *Dilucidatione Facultatum Minorum Pœnitentiariorum, & Praxi executionum ad litteras, & rescripta Sacræ Pœnitentiariæ ab Admodum R. P. Syro de Placentia in Lateranensi Basilica Minore Pœnitentiario elaborata &c.* quam ex commissione Reuerendissimi Patris Matthæi de Sancto Stephano totius Ordinis Sancti Francisci Ministri Generalis attentè perlegi, & non sine animi iucunditate lustraui. In ea namque breuì videre est, vel quæ dispersa colligantur, vel quæ dubia explicentur, vel qua faciliori methodo litteræ Sacræ Pœnitentiariæ cuiuscunque generis executioni mandentur, vel

Cap ver 8

quæ

quæ formulæ pro quocumque casu magis propriæ adhibeantur, vel tandem Pœnitentes cuiusque moris appositè corrigantur; qua proindè nullo negotio partes sui Offitij Pœnitentiarius addiscere queat, & adimplere. Nihil dissonum Fidei, nihil contrarium moribus in Opere offendi; imò, vt cum Petro Blesensi loquar, Auctor *nihil de suo prophetat, sed ea, quæ præsens Tractatus exposcit, saniorum Doctorum*, & Sacræ Pœnitentiariæ *auctoritate confirmat; micas enim colligit, quæ ceciderunt de Mensa Dominorum suorum*. Vel propriùs cum Vincentio Lirinensi. *Docet quod sibi creditum est, non quod à se inuentum; quod accepit, non quod excogitauit; rem non ingenij, sed doctrinæ, non vsurpationis priuatæ, sed publicæ traditionis; rem à se prolatam, non à se productam . . . . . Intelligitur eo exponente illustriùs, quod anteà obscuriùs credebatur. Eadem tamen, quæ didicit, ità docet, vt cùm dicat nouè, non dicat noua*. Quarè absque noxæ periculo, & ad vtilitatem, ac commodum omnium Sacræ Pœnitentiariæ Ministrorum, hunc librum prodire posse censebam. Ex Collegio Apostolico Pœnitentiariorum Sancti Ioannis Lateranensis die 3. Augusti 1699.

ib. de Cō. ſs. Sacrā.

Aduersus Nouitat. cap. 28.

Fr. Carolus Franciscus Varisius &c.

Fr.

Fr. Matthæus à Sancto Stephano Sac. Theologiæ Lector Iubilatus, ac totius Ordinis Sancti P.N. Francisci Minister Generalis, & seruus.

Dilecto nobis in Christo Patri Fratri Syro à Placentia nostræ Ref. Prouinciæ Bononiæ Lectori Emerito Concionatori, atque in Basilica Lateranensi Pœnitentiario, salutem, & Seraphicam Benedictionem.

CVM iuxtà Apostolicas, nostrique Ordinis Constitutiones, reuisum, & approbatum fuerit, quodam opus à Te compositum, cuius Titulus est -- *Dilucidatio Facultatum Minorum Pœnitentiariorum, & Praxis executionum ad litteras, & rescripta Sac. Pœnitnetiariæ &c.* Harum tenore Tibi facultatem concedimus, quatenus seruatis alias seruandis, illud Typis mandare possis, & valeas. Vale. Datum Romæ ex Aracæli die 8. Augusti 1699.

Fr. Matthæus à Sancto Stephano Minister Generalis &c.

Registrata Tit. Prouinciæ.

Loco ✠ sigilli.

De mandato S. P. Reuerendissimæ
Fr. Petrus ab Vrbino Sec. Gen. &c.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendissimo P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

Dominicus B. Episc. Melfiєten. Vicesger.

Imprimatur,

F. Paulinus Bernardinus Ord. Prædic. Sac. Apostolici Palatij Mag.

INDEX

Capitum, Dubiorum, & Executionum.

Quæ in prima, & secunda Parte huius Dilucidationis continentur.

Quæstiones Præambulares.

PARTIS PRIMÆ

CAPVT PRIMVM.

De Iurisdictione Pœnitentiarij, & Absolutione à Peccatis.

CAPVT SECVNDVM.

De Absolutione à Censuris.

CAPVT TERTIVM.

De Absolutione à Censuris in Bulla Cœnæ latis, sed concessis.

CAPVT QVARTVM.

De Censuris Pœnitentiario exceptis ex eadem Bulla Cœnæ.

An

CAPVT QVINTVM.

De alijs Censuris Min. Pœnitentiario exceptis extra Bullam Cœnæ.

An

CAPVT SEXTVM.

De Votis.

An

PARS

PARS SECVNDA

Huius Dilucidationis &c.

Et Praxis Executionum.

CAPVT PRIMVM.

Formulæ Executionum pro Votis.

CAPVT SECVNDVM.

De Matrimonialibus.

Formulæ Executionum.

In

CAPVT TERTIVM.

Pro Absolutionibus à Censuris.

Formulæ Executionum.

CAPVT QVARTVM.

Pro Dispensationibus ab Irregularitatibus.

Formulæ Executionum.

fieri

CAPVT QVINTVM.

Prò Rehabilitationibus.

Admonitiones desumptæ ex D. Gregorio Papæ, etiam Pœnitentibus vtiles.

De Pœnitentiario Domini Papæ.

Quæſtiones Preambulares.

ANTEQVAM de Miniſterio Minoris Pœnitentiarij aliquid in indiuiduo proponatur, operæ prætium erit, quædam in communi reſtrictè, & per tranſitum præmittere ad maiorem ſubſequentium intelligentiam: Clariores enim, ac veriores redduntur ſermones noſtri, cum ab vniuerſalibus prius cognitis, ad particularia deſcendimus, iuxta monitum Philoſophi primo Phyſicorum, communia ſunt particularibus præmittenda, quod cum in ſcriptis Doctorum prò lege obſeruatum conſpiciatur, mirum non erit, ſi, & in præſenti reſtrictu, ad exemplum maiorum prò regula habeatur, proùt in ſequentibus Quæſtionibus breuitèr adimplebitur.

De Origine Pœnitentiarij.

An in primæua Eccleſia fuerint Pœnitentiarij.

QVÆSTIO PRIMA.

NOn quæritur hìc de Pœnitentiario largè ſumpto, proùt hoc nomen cuilibet ſimplici Confeſſario competere poteſt, à Sacramento Pœnitentiæ, quod adminiſtrat, ſed ſtrictè capto, ſcilicèt, prò Confeſſario, qui in loco publico expoſitus, recipit Confeſſiones Pœnitentium, qui maioribus flagitijs publicis, aut priuatis innodati, ab alijs Confeſſarijs abſolui non poſſunt, pænitentiam pro modo culpæ eiſdem imponendo, vt ex *Trid. ſeſſ. 24. cap. 8. de reform.* Qui etiam diſtinguitur in Epiſcopalem, & Apoſtolicum à facultate eiſdem conceſſa, & à concedente facultatem; Nam ſi ab Epiſcopo ſit deſtinatus ad abſoluendum à caſibus ſibi proprijs, & reſeruatis, Pœnitentiarius Epiſcopalis nuncupatur; Si verò deputetur à

Pontifice ad absoluendum à casibus sibi, & Sedi Apostolicæ reseruatis Pœnitentiarius D. Papæ, & Apostolicus nominatur, gerens vicem ipsius Pontificis, & de isto quæritur in præsenti, quo tempore incæperit.

Circa quod, non est omnium concors sententia; Putant enim aliqui originem habuisse à Simplicio Papa, qui fuit de anno 385. Alij sentiunt, sub Fabiano Papa, tempore Decij Imperatoris circa annum 250. incæpisse; Sed à sententia Baronij non videtur recedendum, nempè tempore D. Petri Pœnitentiarios originem habuisse in Ecclesia: Vt enim aduertit, & probat idem *Baronius tom.* 1. *anno* 56. *pag.* 418. Anno duodecimo D. Petri Apostoli, præter Confessionem secretam, alia exercebatur publica, quæ Exomologesis vocabatur, prò quà eligebantur Sacerdotes Confessarij inter alios digniores, & doctiores; ad hunc certè finem, vt pœnitentes maioribus excessibus grauatos, exciperent, absoluerent, & pœnitentia imposita, Deo, & Ecclesiæ reconciliarent.

In hoc autem officio, tunc temporis administrato, quis non recognoscit verum, & reale ministerium Pœnitentiariorum D. Papæ? Electi enim ab ipso Pontifice ad hoc munus Apostolicum exercendum, vt antiqui ante Pium V., aut assumpti ad idem munus ex auctoritate Pontificis, vt moderni post eumdem Pium, facultate potiuntur absoluendi Pœnitentes à quibuscumque culpis, & excessibus, publicis, & occultis, grauibus, & enormibus; insuper & ab omnibus Censuris, sententijs, & pœnis Ecclesiasticis, etiam eidem Pontifici, & Sedi Apostolicæ reseruatis, aliquibus exceptis; eosdem recipiendo, absoluendo, & pro modo culpæ salutarem pœnitentiam imponendo, & sic Deo, & Ecclesiæ, eosdem reconciliando; Idem ergò officium illorum Confessariorum primitiuæ Ecclesiæ, & Pœnitentiariorum D. Papæ, qui ante B. Pium V., & modo sunt in eadem Ecclesia; consequenter origo præsentium iustè deducitur à tempore illorum, qui viuente B. Petro extitere, cum ex identitate electionis ad aliquid exercendum, rectè inferatur identitas eiusdem officij, & ministerij.

Quod totum firmari potest ex Doctoribus citatis à *Lorino in*

in Act. Apostolor. cap. 19. *vers.*18. ad illa verba: *Multi credentium veniebant confitentes, & annunciantes actus suos*; dum asserunt, Confessionem publicam, tempore Apostolorum vsitatam, fuisse de magis enormibus flagitijs, ex iudicio, & arbitrio Episcopi, aut Sacerdotis Pœnitentiarij, postquam priorem, idest secretam excepisset: Ergo & in illo tempore Apostolorum extiterunt Pœnitentiarij ad absoluendum à maioribus excessibus Pœnitentes deputati, sicut & modo sunt à Pontifice destinati pro ijsdem flagitijs, licet publica confessio cessauerit: Igitur à tempore primitiuæ Ecclesiæ, iustè deducitur origo Pœnitentiariorum D. Papæ, vt ex præmissis haberi posse videtur; ex quibus etiam elicitur responsio ad opinantes oppositum temporibus Simplicij, & Fabiani Pontificum; nam vt notat idem Baronius *loc. cit.* tunc temporis potiùs dicendum est, numerum Pœnitentiariorum fuisse auctum, ob multitudinem lapsorum, quam nouiter institutum.

De Progressu Pęnitentiariorum.

An à principio Ecclesiæ, vsque ad præsens semper extiterint Pœnitentiarij.

QVÆST. II.

RAtionabilitèr præsumi potest à Beato Petro, vsque ad præsens, Pœnitentiarios semper in Ecclesia perseuerasse.

Præsumptiuè proceditur in hac Quæstione, eo quod possibile non sit inuenire, quid actum sit singilatim antiquioribus Sæculis vsque ad S. Marcellum, præsertim cum Annales Ecclesiastici nihil, aut parum agant de hac materia. Rationi tamen valdè consonum videtur, quod ordinata à B. Petro, & Apostolis prò recto regimine Ecclesiastico, tàm in ordine ad conseruandos bonos in obseruantia legis, quam in modo reducendi, corrigendi, & absoluendi præcipuè publicos peccatores, eadem tanquam exemplaria imitanda sibi proposuerint

Sancti Pontifices Successores eiusdem B.Petri, vt quos imitati sunt in zelo, & sanctitate, imitarentur, & in cura Animarum, ac Sancto regimine: quod ergò priùs ordinarunt Apostoli quoad Sacerdotem Pœnitentiarium, vt supra dictum fuit, iustè præsumi potest, à Successoribus custoditum, & obseruatum fuisse vsque ad Marcellum I. quo Sancto Pontifice regnante sub Imperio Constantij Clori sinentis Christianos viuere in pace, institutis per Vrbem varijs Paræcijs, in illis quindecim Pœnitentiarios distribuit, ex omnibus alijs Viris eminentiores, quos, & Cardinales nominauit, vt notauit *Gomez olim Sac. Pœnitentiæ Regens ad Regul. Cancel. in Proœm. §. Sac. Pœnitentiæ officij variatio, his terminis:* Ad tantumque honoris culmen, hæc Pœnitentiariorum cura deuenit, vt non dedignarentur olim quindecim Cardinales illud munus subire, vt Papa Benedictus XII. refert, sè in quodam antiquo libro habuisse scriptum; quem etiam citat, & sequitur *Rota par. 7. decis. 222. num. 3. recent.* concludens cum eodem *Gomez* tempore Marcelli I. hic Romæ quindecim Cardinales, Sacrum hoc Pœnitentiariæ officium exercuisse, vt liquidè ex citatis ab ipsis.

Succedente postea Costantino Magno, qui post Baptismum, ædificatis multis Basilicis, permisit Christianos vbique cultum publicè exercere, S. Syluester de anno 323. ædificata Lateranensi Basilica, ibique posito Clero, etiam Pœnitentiarios ibidem collocauit, ad eorum munus in publica Ecclesia primo exercendum; quod ex Leone X. in Bulla prò Pœnitentiarijs Lateranen. incip. *Ex debito Pastoralis Officij* 1517. satis comprobatur, dùm asserit ab eorum Pœnitentiariorum primæua institutione, fuisse collocatos in Basilica Lateranensi; Vnde cùm Pœnitentiarij fuissent instituti ante S. Syluestrum, sequitur ab eodem statim fuisse positos in prædicta Basilica destinata prò Cathedrali Vrbis, & Orbis, & Patriarchali eiusdem Papæ; sicut postea ab alijs Pontificibus, successiuè, in alijs etiam Basilicis collocati sunt.

Similitèr post Marcellum, & Syluestrum, etiam quando Cardinalatus dignitas magis ampliata, & venerata fuit, hoc munere

munere functi sunt Cardinales.: Nàm de anno 769. Stephanus IV. septem Episcopos, ex finitimis Romæ partibus ad se vocauit, nempè, Ostiensem, Portuensem, S.Ruffinæ, seù Syluæ Candidæ, Albanensem, Sabinensem, Tusculanum, & Prænestinum, vt continuò Papæ assisterent, missarumque solemnia in Basilica Lateranensi super Altare S.Petri celebrarent, vt refert *Baronius tom.9.anno 769. §. Rursum verò pag.296. Cumque illos Cardinalatus bonore decorasset; Hebdomadarios etiam eiusdem Basilicæ eosdem nominauit, eo quod singulis Hebdomadibus per vices suas, explerent munus Pontificis, vt ex eodem Baron. tom.*11.*anno* 1052. §. *Quod autem pag.* 236. Hoc autem munus Pontificis, quodnam esset, explicat Anastasius fuisse, præter celebrationem in prædicto Altari, audire etiam Confessiones in eadem Basilica; & clariùs *Gonzaga*; Pœnitentiarij munus exercere; Sacras enim Christi fidelium, ex omnibus Orbis partibus prò peccatorum expiatione Romam confluentium confessiones excipiebant, illis interim prò commissis salutarem, debitamquè pœnitentiam ex auctoritate Apostolica iniungentes: *Gonzaga de Orig. Seraph. Relig. par.* 1. §. *de Pœnitentiaria Sacrosan. Lateranen. Ecclesiæ*; Ergò proculdubio, etiam tunc temporis, septem illi Episcopi Cardinales, veri, & reales Pœnitentiarij D. Papæ extiterunt, dùm munus Pontificis quod est munus Pęnitentiariorum verum, & reale, in Basilica Lateranensi exercebant. Excrescentibus postea curis, negotijs, & facultatibus, nec valentes ipsi Cardinales vacare Confessionibus, sinè graui eorum incommodo, vno tantùm ex ipsis permanente, loco aliorum substituti sunt alij Sacerdotes, ex qua mutatione ortum habuit nomen maioris, & minoris Pœnitentiarij; Cardinalis, dictus est maior, in comparatione ad alios, qui minores nuncupantur; qui minores Pœnitentiarij, dictis Cardinalibus subrogati, quandoque fuerunt soli Presbyteri Sæculares; quandoque Sæculares, & Regulares simul ad hoc munus obeundum in tribus Basilicis Vrbis, quoad vsque totalitèr mutata à B. Pio V. Pœnitentiaria, separando publicam à secreta, & ablata illa diuersitate Pœnitentiariorum, eodem anno, quo nouam

Pœnitentiariam erexit, constituit etiam Pœnitentiarios in tribus Basilicis Regulares tantum, vt simul, & collegialitèr viuerent; Minores pro Basilica Lateranensi; Societatis Iesu prò Vaticana, & Prædicatores, pro Liberiana, proùt semper vsque ad præsens inseruierunt. Qui omnes auctoritate Pontificia ab Eminentissimo Maiore Pęnitentiario ad officium assumuntur, ijsdem facultatibus ordinariè potiuntur; nec absq. licentia eiusdem Eminentissimi à Ministerio remouentur; Vnum, & idem Corpus cum Tribunali componentes: Quibus etiam omnibus, vt subrogatis à B.Pio V. Pœnitentiarijs ab ipso suppressis, competunt eadem Iura, honores, & Priuilegia, quibus suppressi potiebantur, dùm subrogatus sapit naturam illius cui subrogatur; & priuilegia suppressorum, transeunt in subrogatos, vt est proprium eiusdem subrogationis, secundum Doctores communiter; Nihil obstans, quod minori facultate potiantur moderni Pœnitentiarij à suppressis; nàm sicut ex hac parte, nil fuit derogatum Maiori Pœnitentiario quoad dignitatem, honores, & Priuilegia, sibi debita ratione officij; idem est censendum etiam de minoribus Pœnitentiarijs, cum tàm de vno, quàm de alijs currat eadem ratio, & consequenter idem Ius; sicut totum verificaretur etiam de Episcopis, quando eorum facultas à Pontifice magis limitaretur. Igitur rationabiliter præsumi potest, Pœnitentiarios à tempore B.Petri vsque ad præsens semper perseuerasse in Ecclesia, quorum Ministerio, sicut semper indiguit eadem Ecclesia prò quolibet Sæculo, sic censendum est quod eos semper habuerit in officio promptos prò fidelium indigentijs, proùt dictat recta ratio boni Regiminis. Cui non obstat dictum Leonis X. supra positum, nempè Pœnitentiarios ab eorum primæua institutione fuisse collocatos in Basilica Lateranensi, quasi quod solùm tunc incæperint, quando dicta Basilica fuit ædificata: nam qua ratione eadem Basilica dicitur prima, & primæua intèr omnes Ecclesias, eodem modo, & Pœnitentiarij in ea collocati dici possunt primi, & primæui inter omnes alios: Prima autem illa dicitur, eo quod adeo solemni ritu à B.Syluestro instituto, primaria fuerit consecrata, &

ad publicum Dei cultum in ea exercendum dedicata, erigendo etiam in ea Altare in titulum, quod prius ob persecutiones nunquam fuerat permissum; Ita & Pœnitentiarij à B. Syluestro in ea collocati, dici possunt primi, eo quod primarij extiterint, qui in Ecclesia publica, publicè, & solemniter eorum munus exercuerint, quod antea non erat concessum: Ex hoc tamen non sequitur alios Pœnitentiarios non præcessisse; sicut nec sequitur alia loca Deo dicata, prius non extitisse.

De Scientia Minoris Pœnitentiarij Apostolici.

An in Pœnitentiario Apostolico, necessaria sit Scientia eminens excedens quamlibet ordinariam.

QVÆST. III.

VNa ex qualitatibus requisitis in Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, ad hoc vt possit verè dici, & esse idoneus Confessionis Minister, secundum Doctores communitèr, est scientia; Per quam scientiam, non intelligitur Clauis, quæ dicitur scientiæ, & est potestas videndi in Causa, quia hæc reperitur in omni Sacerdote inseparabiliter, sed illa scientia, sumpta pro Doctrina siuè Theologica, siuè Canonica necessaria ad rectè ministrandum Pœnitentiæ Sacramentum sine peccato: Et dicendum videtur, hanc in Pœnitentiario Apostolico debere necessariò excedere quamlibet ordinariam necessariam in Ministro Ordinario.

Certum est enim, quemlibet Confessarium teneri scire ea, quæ necessaria sunt pro administratione sui muneris; hoc enim est generale omnibus, vt sub mortali teneantur scire ea omnia, quæ necessaria sunt pro recta officij administratione, si sint in materia graui: Ergo tanto magis Confessarius, qui in hoc Ministerio iudiciali, Iudicis personam sustinet, quoad con-

conſcientiam Pœnitentis, tenetur ſcire omnia neceſſaria ad formandum rectum iudicium de ſtatu ipſius, atque adeo ad cognoſcendas cauſas, ad ſeruandam debitam ęquitatem in ſatisfactione iniungenda, & ad monendum Pœnitentem de obligationibus quibus tenetur, nè errandi periculo ſe exponat.

At certum eſt etiam, maiorem ſcientiam requiri in Miniſtro magis expoſito errandi periculo, ratione loci, vbi Confeſſiones audit, & ratione perſonarum, quas audire, & iudicare tenetur; Vnde docetur communitèr prò rudibus in Villis, & Pagis minorem ſcientiam ſufficere; in Ciuitate prò doctis, maiorem requiri; prò Militibus, Mercatoribus, Eccleſiaſticis, & Iudicibus multo maiorem deſiderari, vt rectum iudicium formari poſſit de ſtatu ipſorum, & rectè cognoſcatur à Confeſſario, quidquid debet iudicare: Tali autem periculo errandi, nullus inter Confeſſarios magis expoſitus cenſeri poteſt, quàm Pœnitentiarius D. Papæ, cuius officium non eſt prò ſolis rudibus, neque prò ſolis mulierculis inſtitutum, ſed prò doctis, & indoctis, Militibus, & Mercatoribus, Eccleſiaſticis, & Sæcularibus, & prò omnibus ex quacumque parte Mundi ad Vrbem confluentibus, non ſolùm vt eos abſoluat ab exceſſibus quantumcumque enormibus, & à Cenſuris, etiam Summo Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis intra limites conceſſionis; Sed etiam vt valeat eorum difficultates explanare, neceſſarias prò ipſis diſpenſationes detegere, procurare, & obtentas executioni mandare; & cætera omnia perficere, quæ à Sac. Tribunali Pœnitentiariæ concedi poſſunt, & eidem committuntur.

Tot ac talia onera in ſe recipit Pænitentiarius, dùm ad tale munus obeundum ſe ſubmittit, à quibus multis, ordinarius Confeſſarius eſt exemptus, & quo ad alia non pauca, reflectere vix rarò tenetur, cum quandoque ſolum ſibi eueniant. Igitur ſi ex magnitudine officij, periculi magnitudo argumentatur, & vbi maius apparet periculum errandi, ibi maior ſcientia ſit neceſſaria, ad euitandum errandi periculum, præſertìm in adminiſtrando Sacramentali iudicio, in quo & Sacrilegium interuenire poteſt, & grauis irreuerentia erga Sacramentum;

con-

concludendum videtur, in Pœnitentiario Apostolico, quo maius est officium, maiorem scientiam, & doctrinam esse necessariam, quam in Confessario ordinario, dum quæ sufficit isti prò sua Ecclesia, alteri non sit satis prò sua Basilica, ad munus proprium ritè obeundum; dixi in Confessario ordinario, quia extraordinarios, tanquam Magistros meos veneror.

Non est igitur pro omnibus hoc munus Apostolicum: Viros doctos, & in litterarum scientia non parum versatos requirit, vt dignitati Ministerij, digni correspondeant Ministri: Ad hunc finem, tempore Apostolorum, quando Pœnitentiarij incæperunt, non quemlibet Confessarium ad hoc obeundum deputarunt, sed inter ipsos digniores, & doctiores, vt ex Baronio supra fuit dictum: Similiter tempore Marcelli, & Syluestri Pontificum, ad idem munus exercendum, assumpti sunt quindecim Confessarij, non ordinarij, sed ex omnibus alijs viris Eminentiores, qui & Cardinales sunt nominati, vt supra ex Gomez fuit notatum: Minores Pœnitentiarij Episcopis Cardinalibus subrogati in Basilica Lateranensi ante B. Pium V. ad officium assumi non poterant nisi essent Magistri in Theologia, seù in vtroque, aut altero Iure Doctores, vt mandauerat Leo X. in Bulla incip. *Ex debito Pastoralis officij*; quod & Eugenius IV. statuerat prò Pœnitentiarijs Curiæ: Et post Pium V. Clemens VIII. ad maiorem scientiam habendam, in deputatis ad hoc Ministerium, Constitutionem ædidit incip. *Qui ad salutare &c.* ordinans neminem deinceps assumi posse, nisi prius à Maiore Pœnitentiario, & à Sac. Congregatione, seù Signatura Pœnitentiariæ examinatus fuerit, & approbatus, proùt & in præsenti obseruatur, & obseruare tenentur: Ex quibus liquidò patet, quanta circumspectione in hac parte Pontifices, & Tribunal semper processerit, vt huius muneris magnitudini, impar non esset scientia Ministri; Oneribus tanto Ministerio annexis, nunquam putauit Sac. Pœnitentiaria posse quempiam rectè satisfacere, nisi in omnibus, quæ necessaria sunt ad iustè iudicandum, & ad vitandum sacrilegium, & irreuerentiam erga Sacramentum, instructus bene esset, & expertus: Ipsam non

latuit, quod de Iudice Spirituali habetur. *c.* 1. *de Pœnitent. dist.*6. §.*Caueat* scilicet, oportet sciat cognoscere, quidquid debet iudicare; iudiciaria enim potestas hoc postulat, vt quid debeat iudicare discernat: Ideo semper curauit substituere ad officium Viros doctos, & benè instructos, nè aliter disponendo, & Sacerdos assumptus, & Tribunal assumens, grauitèr Deum offenderent, ille exponendo se certo periculo deficiendi in essentialibus ad proprium officium; istud cooperando ad alterius peccata, dùm non impedirent, quod impedire tenerentur, vt cum *Nauar. in Manual. cap.* 4. *num.* 9. docent præcipui Doctores.

Qua de causa etiam ad simplicem gratiam extra Vrbem exequendam, ordinariè non deputat quemlibet Confessarium, sed discretum Virum, Magistrum in Theologia, vel decretorum Doctorem ex approbatis ab Ordinario, eligens ad hoc munus speciale, digniores, & doctiores inter alios etiam approbatos; Et si hoc prò particulari gratia exequenda censetur necessarium, quæ scientia, & idoneitas censenda erit necessaria in Ministro deputato ad exequendas gratias, toties quoties à Tribunali alicui ex Pœnitentiarijs fuerint commissæ? In hoc foro conscientiæ agitur de re grauissima, qualis est salus Animarum; consequenter munus hoc Apostolicum omnibus non est credendum, ne si cœcus cœco ducatum præstet, ambo in foueam cadant; sed ijs tantum, quorum scientia, & doctrina sit probata, ne vnquam de aliquo dici possit à Supremo Pastore Animarum, Tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi, quia labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & Legem exquirunt de ore eius; alias, proùt ad eum pertinet, inter peccatum, & peccatum non potest discernere; vt habet Benedictus XI. *extrau. inter cunctas de priuil.* ex Propheta Oseæ *cap.* 4. Ergo scientia Pœnitentiarij excedere debet quamlibet ordinariam, in Confessarijs ordinarijs requisitam.

De Morum probitate Pœnitentiarij D. Papæ.

An in Pœnitentiario Apostolico requiratur morum probitas, ad hoc vt sit Idoneus ad exercendum suum Ministerium.

QVÆST. IV.

AD ministrandum validè Sacramentum Pœnitentiæ non requiri in Ministro Sanctitatem, seù statum gratiæ, communitèr docent Doctores, cum expresѕè hoc habeatur ex Conc. Trid. *sess.* 14. *Can.* 10. dummodo concurrant omnia essentialia ad ipsum Sacramentum conficiendum; cum nullibi reperiatur aliter fuisse dispositum à Christo Domino, qui fuit huius Sacramenti Institutor: Ad licitè tamen ministrandum, vtique necessaria est in Ministro Sanctitas, & status gratiæ: Nàm clarè habetur ex 1. *quæst.* 1. *cap. remissionem*, malum Ministrum non posse ministrare remissionem peccatorum; ergo vt licitè ministret, bonus esse debet, & in gratia; nam sancta, non nisi sanctè sunt tractanda; & nullus Sacramenta in statu peccati mortalis administrare potest, quin nouum mortale peccatum incurratur, vt ex *cap. per Isaiam* 1. *quæst.* 1. & Doctores communiter. Vnde in hoc non currit paritas inter Iudicem forensem, & Pœnitentiarium; licet enim forensis iudicare possit in causa, quamuis non sit in gratia sui Principis; hoc tamen non est permissum Pœnitentiario, quia actus istius est Sacramentalis, exigens Sanctitatem, & puritatem in Iudicante, quale iudicium non est Ministri forensis: Vtique verum est Iudicem Pœnitentiarium reum alicuius culpæ mortalis ad licitè iudicandum, non teneri in rigore, præuia confessione se præparare; si enim commodè hoc non possit facere, aut aliqua necessitas vrgeat, mediante contritione poterit se disponere, vt commune est omnibus Ministris Sacramentorum ex Doctoribus,

Sed vltra hanc bonitatem, qua Confeſſarius bonus eſt ſibi, alia etiam ſecundum multos in eodem requiritur, qua bonus ſit Pœnitenti, nempè vt ornatus ſit virtutibus, ad munus ſuum dignè obeundum requiſitis, quæ multæ, & diuerſæ, à diuerſis aſſignantur. Verum, ſi quod in hac parte ſentiam, debeo fateri, vnicam tantum virtutem in Pœnitentiario Apoſtolico, puto neceſſariam, nempè ſolam Charitatem perfectam, quæ licet vnica ſit, omnes tamen alias, ab alijs requiſitas complectitur, cum ad cunctarum virtutum facta dilatetur, vt inquit D. Gregorius Papa *lib.* 10. *moral.* Ex D. Paulo 1. *ad Corinth. cap.* 13. Charitatem deſcribente, totum clarè haberi poteſt: Nam ſi patiens eſſe debet Pœnitentiarius ad audiendos Pœnitentes, & ipſos inſtruendos, dum neceſſitas contingit; Charitas patiens eſt: Si benignum præſtare ſe debet ad alliciendum peccatorem, vt facilius ſua peccata confiteatur; Charitas benigna eſt: Si alienum à terrenis rebus debet ſe oſtendere, vt ſuo muneri liberè, & ſine inuidia ſatiſfacere valeat; Charitas non æmulatur: Si dotatus aliquo talento, adhuc tamen debet proximo ſeruire, & cauſam Dei indifferenter facere; Charitas non inflatur: Si mundus eſſe debet ab illis exceſſibus, ad quos iudicandos conſtitutus eſt Iudex; Charitas non agit perperam: Si prò expediendis pœnitentibus, debet omnia alia relinquere, & iuxta debitum officij, non propriam, ſed alienam facere voluntatem; Charitas non quærit quæ ſua ſunt: Si quandoque iniurijs ab aliquo perdito laceſſitus ad nullum vltionis motum excitare ſe debet, ſed propter Deum omnia ſubſtinere; Charitas non irritatur: Si tandem erga omnes viſcera pietatis oſtendere debet, illos admonendo, exhortando, corrigendo, & ad Legis obſeruantiam excitando; Charitatem habeat, & ſtatim cum D. Paulo dicere poterit, omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos; nulli parcens labori, vt omnium ſtudeat ſaluti: Igitur hanc ſolam virtutem Charitatis teneat Pœnitentiarius Apoſtolicus, & ſtatim inſignitus apparebit illa morum integritate, quæ in ipſo deſiderari poteſt, vt bonus etiam ſit ſuis Pœnitentibus: Bonus erit ſuis Pœnitentibus, quià eos trahet

in

in vinculo charitatis ad deteſtanda peccata, ad veniam promerendam, ad virtutes comparandas, ad vitia fugienda, & ad obtinendam veram abſolutionem, & remiſſionem ſuorum delictorum, quod principaliter, & cunctis viribus curare debet Pœnitentiarius, vt finis primò intentus ex ſuo miniſterio; Præditus ſit Charitate, qui ad hoc munus aſſumitur, bonus erit ſibi, & alijs in officio ſuo exequendo, quia ille ſolus præeminet vtilitèr, qui per affectum magnæ Charitatis, Dei amicus eſt, inquit *D.Greg.in* 1.*Reg.lib.*4.*cap.*5. Hoc cupiunt, hanc Charitatem deſiderant ipſi Pœnitentes, dum ad nos veniunt, vt filij ad Patres, & Patres Spirituales, tales nos nominando, dum dicunt, Pater peccaui; Igitur affectu paterno, & charitate perfecta recipiendi ſunt, & audiendi, vt ad Dei gloriam dicere poſſimus, quod de Filio prodigo dixit eius Pater; Hic filius meus mortuus erat, & reuiuixit, perierat & inuentus eſt *Luc.*15. Nec timendum, quamuis pœnitens grauiſſimis ſit plenus iniquitatibus, quia Charitas operit multitudinem peccatorum, & timor non eſt in Charitate, ſed perfecta Charitas, foras mittit timorem. 1.*Ioann. cap.*4. ſolum conſideretur, quod per Miniſterium Pœnitentiarij, paratur Omnipotenti Deo, Thalamus, & Thronus ad inhabitandum, ad imperandum, dùm per ipſum fidelis Anima à ſuis iniquitatibus expurgatur, ad ſuum Sponſum, ac Creatorem reuertitur, gratia, & donis ſupernaturalibus exornatur &c. & ſic omnis amor aderit, & omnis timor ceſſabit.

De Facultate Pœnitentiarij Apoſtolici.

An Facultas conceſſa Minori Pœnitentiario ſit ordinaria, aut delegata.

QVÆST. V.

ORdinaria cenſenda eſt facultas Minoris Pœnitentiarij, non delegata: Cum enim detur cum Titulo, & ratione officij Pœnitentiarij, quod ſufficit ad conſtituendam iuriſdi-

ctio-

ctionem ordinariam, vt habet *Barbos. de offic. Episc. par. 3. allegat. 54. num. 28.*, ordinaria non delegata est dicenda; Quod magis firmari potest ex alijs rationibus, quibus Doctores ordinariam iurisdictionem decernunt: Et primo: Iurisdictio est illa ordinaria, quæ datur ad vniuersalitatem causarum, & si ad particularem causam, saltem ad vniuersitatem personarum, *Fagnan. tom. 2. in cap. Perniciosam num. 25. de offic. Ordinario*, *Barbos. collect. in lib. 5. sexti decretal. de hæretic. cap. Per hoc 17. num. 7.* Iurisdictio autem Minoris Pœnitentiarij est ad vniuersalitatem, tàm causarum, quàm personarum, nam in eiusdem facultatibus dicitur, quod *possit absoluere quascumque personas à quibuscumque casibus, & Censuris &c.* dictio autem *quicumque* Vniuersalis est, & vniuersalitatem præsefert, vt ex *Barbos. diction. 317. num. 1.* Igitur ex isto capite ordinaria est censenda. Nec refert Pœnitentiarium habere aliquos casus, & personas exceptas: quia etiam Maior Pœnitentiarius, & Episcopi ipsi, quorum iurisdictio vt ordinaria communitèr habetur, idem habent respectu Papæ; Ideo &c. Imò cum facultatem sic vniuersalem habent à Pontifice, qui ordinariam Iurisdictionem dare potest, nisi in concessione exprimatur, quod fiat delegatio, iurisdictio ordinaria censenda est ab ipso concessa, vt notant *Bartol. tract. de Iurisdict. quæst. 5. num. 9.*, *Bald. consil. 90. vol. 1. & alij*; In concessione autem nulla expressio reperitur delegationis, consequenter ordinaria dici debet. Magis firmàtur: quia Iurisdictio Pœnitentiarij Apostolici, non expirat morte Papæ, aut Maioris Pœnitentiarij, vt habetur expresè in *Clem. 2. Ne Romani*, §. *Eo tamen prouisio. de elect.* & semper fuit praxis in quacumque Pœnitentiaria; vnde etiam perpetua, non ad tempus iudicatur: At quando Iurisdictio non expirat morte concedentis, & ex sui natura perpetua est, etiam ordinaria censeri debet, proùt expresè habetur in *cap. Legatos de offic. Legati in 6.* præsertim si re integra non expiret, ad differentiam delegatæ, quæ re integra expirat morte concedentis; *cap. Quamuis de offic. Deleg. in 6.* Ergo Pœnitentiarij iurisdictio habenda est prò ordinaria.

Rur-

Rursus, Iurisdictio quæ est à lege, ordinaria est, nisi alias lex constituat delegationem; *cap. à Iudicibus 2. quæst.* 6. ibi: *Ordinarij vero sunt, qui ab Apostolico, vt Ecclesiastici, vel ab Imperatore, vt Seculares, legitimam potestatem accipiunt*: Pœnitentiarius autem, eo ipso quod electus est, habet de Iure facultatem exercendi munus suum, vt ostendit *Barbos. de potest. Episcopi allegat. 55. num.* 19. *cum allegatis*; non enim necessè est, vt reperiatur Canon, vel Ius, expressè hanc facultatem tribuens, sed sufficit, quod Ius constituat Pœnitentiarium, vel de eo quidquam loquatur, eumdem præsupponens, vt aduertit idem *Barbos. par.3. alleg.54. num.*40. de ordinaria Iurisdictione Vicarij, cuius Iurisdictionem licet nullum Ius exprimat, tamen à Iure ipsam habet, & secundum veriorem ordinaria est ex motiuo tacto: de Iure autem est Institutio Pœnitentiarij Apostolici, dum expressè habetur in Iure eius electionem spectare immediatè ad Papam, & Sede vacante ad Cardinales; & de eiusdem facultate fit etiam mentio in Iure, vt habetur *cap. Sæpè de temp. ordinan. in 6.* Igitur & illius Iurisdictio à Iure, & ordinaria est censenda.

Nec dicatur, modernum Pœnitentiarium amplius non institui à Papa, sed à Maiori Pœnitentiario, & illius vicem gerere; consequentèr vt Delegatum procedere: quia respondetur, proùt in simili de Iurisdictione Vicarij respondet *Barbos. par.3. alleg.* 54. *num.* 40., *&* 42. Pœnitentiarium institutum à Maiori Pœnitentiario ex permissione, & auctoritate Papæ, qui prius secundum Iura ipsum instituebat, censeri Institutum à Papa, & à Iure vt prius; maximè, cum idem Pontifex det formam in tali institutione facienda obseruandam, vt ex *Constitut. Clem. VIII. qui ad salutare*: Vnde, & eiusdem Papæ vices gerit, non Maioris Pœnitentiarij, & in eodem Tribunali non extra; qua de causa Pœnitentiarius D. Papæ etiam appellatur, sicut de Vicarijs discurrit *Barbosa loc. cit.* Et certè mirum esset, quod Pœnitentiarij Episcopi ordinaria esset iurisdictio, quia vigore Trid. *sess.* 24. *cap.* 8. *de reform.* instituendus est ab Episcopo ad absoluendum à casibus sibi reseruatis pœnitentes; & ordinaria non esset facultas

Pœni-

Pœnitentiarij D. Papæ instituti ab eodem Pontifice ad absoluendum pœnitentes à casibus non solum Episcopis in eorum Diœcesibus, sed etiam eidem Pontifici, & Sedi Apostolicæ pro toto Orbe reseruatis.

Ordinaria igitur potius, quam delegata, est Minoris Pœnitentiarij, antiqui, & moderni iurisdictio, quamuis non in tota sua latitudine, sed restricta quoad aliquos casus, & personas, & quoad locum, in quò exercenda est, quæ tamen alteri delegari non potest, vt de antiquis mandauit Benedictus XII. in Bulla incip. *In agro Dominico*; & de Modernis, statuunt ordinationes, & facultates Maioris Pœnitentiarij: Et ex hac restrictione, quoad subdelegationem, vtique inferri potest, non esse ordinariam in radice, sed commissariam, vt aduertit *Marchant. in Tribunali tom.1. tract.2. tit.2. quæst.2.* cum tamen sit simpliciter data, non ad casum, iudicanda est sicut de Ordinario à quo datur, vt discurrit *Alensis in summ. par.4. quæst.19. memb.1. art.3.* § *De istis autem*, exemplificans de Pœnitentiarijs D. Papæ, quod satis sit, quo ad hoc dubium, de quo etiam egi in manuscriptis Adnotationibus ad Bullam super facultatibus Maioris Pœnitentiarij, *facult.46.*

De Vsu Facultatis Pœnitentiarij Apostolici.

An Minor Pœnitentiarius vti possit facultate sibi ordinaria, aut commissa extra actum Sacramentalis Confessionis.

QVÆST. VI.

SIne speciali mandato potentis illud dare, non potest Minor Pœnitentiarius vti facultate sibi ordinaria, aut delegata extra Sacramentalem Confessionem.

Duobus modis procedit Pœnitentiarius Apostolicus in suo Ministerio, nempè aut vtendo facultate sibi ordinaria, aut exequendo quod sibi committitur ab Eminentiss. Maiori Pœniten-

nitentiario, seù ab Illustriss. D. Regente Sac. Pœnitentiariæ. Excepta absolutione à peccatis, quæ solum per Pœnitentiæ Sacramentum tolluntur, cum expresso mandato Sanctitatis suæ, aut alterius ex præfatis Superioribus, quod raro contingit, potest vtique Minor Pœnitentiarius vti facultate sua, extra Sacramentalem Confessionem siuè absoluendo à Censuris, siue dispensando super quacumque inhabilitate, siuè votum quodlibet commutando, cum nulla ex prædictis gratijs de necessitate petat concedi in Confessione; & sic ablato mandato talitèr ipsas concedendi, gratiæ sic concessæ subsistunt, cum liber sit Pœnitentiarius ab obligatione custodiendi consuetum, & ordinarium mandatum: sine tamen expresso mandato alicuius ex prædictis Superioribus, nec licitè, nec valide potest Pænitentiarius vti sua facultate ordinaria, aut commissa in vllo casu, extrà Confessionis Sacramentum.

Quod licitè hoc non possit probatur; quia transgrediens mandatum Superioris in materia graui, grauem culpam committit, & tanto etiam maiorem quanto grauiora indè sequuntur inconuenientia, vt communiter Doctores; Mandatum autem Maioris Pœnitentiarij non vtendi facultate Sac. Pœnitentiariæ, nisi in actu Sacramentalis Confessionis, est de re graui, cum sit mandatum Vicemgerentis ipsius Pontificis, non intendentis alitèr concedere gratias, quæ à suo Tribunali Pontificio dimanant, & hoc sub nullitate cuiuscumque exequutionis aliter factæ ob quemcumque prætextum, & Causam, vt modo probabitur; ergo tàm ratione inobedientiæ erga Superiorem committentem, quàm ratione inconuenientium, quæ indè proueniunt, à Pœnitentiario hoc nunquam licitè fieri potest. Imo, nec validè: quia facultas, gratiæ, & mandata præsertim Apostolica, iuxtà intentionem concedentis sunt regulanda, & non vlterius extendenda; *Cap. mandatum de rescript.* Intentio autem Maioris Pœnitentiarij, seù Sac. Pœnitentiariæ est, vt nulla gratia ab ipso concessa exequatur, neque eius facultate quisquam vtatur, nisi in actu Sacramentalis Confessionis, vt expresse se declarat in ista clausula, *Audita ipsius Sacramentali Confessione*; quæ importat conditio-

nem finè qua non concederetur talis facultas, neque gratia, vt ex ſtylo continuo, & nunquam interpolato Tribunalis apparet: Ergo quidquid agitur, non præmiſſa Sacramentali Confeſſione, inualidum eſt, & nullum, vtpotè factum contra mandatum, & intentionem Maioris Pœnitentiarij concedentis, & committentis. Firmatur; Iudex excedens officium ſuum, non agit vt Iudex, ſed vt priuatus, & ideò impunè illi non paretur, *Gloſſ. in l. non videtur* §. *Qui Iuſta ff. de reg. iur.* & delegatus, nihil poteſt facere, præter, vel contra formam reſcripti, aliter geſta, ſunt ipſo Iure nulla *cap. cum dilecta de reſcript.*, & ibi Doctores: Ergo & Pænitentiarius, Iudex conſtitutus in Tribunali Pontificio, etiam prò exequutione gratiarum Apoſtolicarum, quæ fiunt à Maiori Pœnitentiario, ſi excedat officium ſuum, non agit vt Iudex, ſed vt perſona priuata, & ſic nulliter agit: Excederet autem officium ſuum, ſi non præmiſſa Sacramentali Confeſsione Pœnitentis, quidquam exequeretur, quia excederet fines mandati Maioris Pœnitentiarij expreſsè mandantis, exequutiones à ſe commiſſas debere fieri *in actu Sacramentalis Confeſſionis tantùm*, *& non aliter*, *nequè vllo alio modo* (ſunt verba ordinaria in quolibet reſcripto expreſsè poſita) Igitur quidquid Pœnitentiarius exequutioni mandaret, non ſeruato in hac parte mandato, nullum eſſet & inualidum, cum facultatem ſibi datam aliter exercere non valeat; nàm dictio, *tantùm*, in mandato poſita, eſt dictio taxatiua, ponens quod affirmat, cætera vero omnia excludens; quod & in eodem mandato exprimitur, dum dicitur, *& non alitèr*, *nequè vllo alio modo*; per quas dictiones clarius apparet formam, & ordinem præſcriptum, nullo modo variari poſſe à Minori Pœnitentiario, ſub nullitate exequutionis; dum forma obſeruanda eſt ad vnguem, etiam in minimis, cum ipſa det eſſe rei, & ideo ea ſublata, corruit actus, & nullo modo valere poteſt; vt ex *cap. Prudentiam de offic. delegat.*, & ibi *Panorm. num.5.* maximè cum talis ſemper fuerit ſtylus Sac. Pænitentiariæ, qui facit Ius, cum ſit ſtylus Curiæ Pontificis, declarans talem eſſe eiuſdem Pontificis mentem, vt deſumitur ex *cap. quam graui. de crimine falſi*, *& ex cap. litteris de conſtit.*, & ibi Doctores. Stat

Stat igitur conclusio, Pœnitentiarium Apostolicum, nec licitè, nec valide posse vti facultate sua ordinaria, aut à Superioribus sibi commissa, nisi in actu Sacramentalis Confessionis, cum adhoc sibi præscribatur, & limitetur facultas concessa, aut delegata, quod omninò obseruare tenetur sub nullitate cuiuscumque actus; Mens enim, & intentio Maioris Pænitentiarij, Vicemgerentis D. Papæ, de se est clara expressè in suis litteris Apostolicis, quibus tenetur & ipse Minor Pœnitentiarius, vt semper fuit in praxi; Vnde contra hanc praxim, & stylum facientem Ius, nunquam, & nullo modo agere potest, absque nullitate sui actus; sicut enim Iudex exercere non potest suam Iurisdictionem extra suum Territorium, *l. fin.* vbi DD. *ff. de Iurisdict.* ita nec Pœnitentiarius, suam potest exercere Iurisdictionem ordinariam, aut commissam, nisi in Tribunali Sacramenti Pœnitentiæ, tanquam in suo præscripto, & limitato Territorio. Quod satis sit quoad hoc dubium, quidquid alias alij senserint, quod enim de se patet, probationibus non indiget.

De obligatione Pœnitentiarij Apostolici in exequendo.

An Minor Penitentiarius teneatur ad mondata Maioris Penitentiarij, quæ ordinariè exprimi solent in Breuibus Apostolicis, quæ à Tribunali expediuntur prò absentibus, dum cum simplici rescripto ad Memoriale exhibitum expedit Penitentes præsentes.

QVÆST. VII.

TEnetur Pænitentiarius ad mandata Maioris Pœnitentiarij expressa in formulis Tribunalis, licet cum simplici rescripto ad Memoriale, exequutio gratiæ committatur prò præsentibus in Curia.

Probatur officium Pœnitentiarij proprium, & præcipuum est absoluere, & dispensare Pœnitentes ad Sac. Pœnitentiariam recurrentes prò aliquo casu Pontifici, & Sedi Apostolicæ reseruato, & hoc, aut facultate ordinaria in casibus sibi concessis, aut potestate commissa in casibus sibi exceptis: Hac de causa instituti sunt Minores Pœnitentiarij ad expediendas gratias à Sac. Pœnitentiaria factas præsentibus in Curia; vnde vnum, & idem Corpus faciunt cum Tribunali, & sunt de præcipuis officialibus eiusdem Tribunalis, vt declarauit Benedictus XII. in litteris reformationis Sac. Pœnitentiariæ, & notat *Thesaurus in sua Praxi tit.*40. *num.*2. tàm prò antiquis, quàm prò modernis, subrogatis à Pio V. ijsdem quos idem supresit: Ergo quilibet Pœnitentiarius tenetur ad praxim, & stylum eiusdem Tribunalis, & ad seruanda mandata Maioris Pœnitentiarij, quotiescumque aliquid sibi committitur exequendum: Nam stylus Sac. Pœnitentiariæ facit legem *cap. quamgraui de crim. falsi*; cum sit Tribunal Pontificis, neque ab eo est recedendum, *Sanch. de Matrim. lib.*8. *disp.*21. *num.*16. *cum citat.* ex eius enim immutatione, infertur falsitas gratiæ; *Panorm. in cap. ad hæc de Sent. excom.*, vbi & *Butrius num.*2. Igitur Pœnitentiarius, vt Minister Pontificis, tenetur omninò seruare stylum Tribunalis tamquam legem, dum stylus ipse declarat mentem Pontificis, itaut talis hæc sit, qualis est stylus: *Rota decis.*50. *num.*28. *par.*5. *recent.* aliter ex immutatione styli, rectè inferri non posset falsitas gratiæ: Vndè si stylus, & obseruantia Curiæ Romanæ debet obseruari in omnibus alijs Curijs, etiam extra statum Ecclesiasticum, præsertim in ordine ad gratias, & dispensationes, ac interpretationes litterarum Apostolicarum, vt habet *gloss. in cap. cum olim in V. Anglicanis Ecclesijs de consuetud.*, *& Rota part. prima decis.*196. *num.*2. *recent.* proùt de facto vbique seruatur, quoad litteras Apostolicas Sac. Pœnitentiariæ; Mirum certè esset, si in ipsa Vrbe, in eodem Tribunali, ab eiusdem officialibus deputatis, & obligatis ad styli obseruantiam, alitèr putaretur, & peius si stylus ipse immutaretur, irritas efficiendo ipsas gratias.

Accedit, quod Pœnitentiario non committuntur rescripta, nisi in casibus eidem exceptis, & consequentèr nonnisi vt delegatus procedit, dum gratias commissas exequitur; Delegatus autem sequi tenetur stylum delegantis, vt pluries censuit *Rota decis. 251. num. 11.*, *& decis. 74. part. 4. recent.*, quia vtitur iurisdictione ipsius, & nomine eiusdem procedit, vt ex se patet; Vnde cum vtatur eadem Iurisdictione, debet vti etiam eodem stylo delegantis, ne in vsu iurisdictionis discrepet ab ipso: Igitur & Pœnitentiarius, dum vtitur Iurisdictione Sac. Pœnitentiariæ in exequendis gratijs sibi commissis, tenetur etiam vti stylo eiusdem Tribunalis delegantis, ne alienam Iurisdictionem exerceat alio stylo, quam exercet proprietarius; & sic tenetur ad expressa in formulis.

Firmatur; quia minores Pœnitentiarij moderni, subrogati sunt antiquis quos Pius V. suppressit, ad officium forum conscientiæ solum respiciens: Ergo quod seruabatur ab antiquis, seruandum est à modernis in Ministerio, ad quod Pontifex ipsos assumit, dum subrogatus induit naturam eius, in cuius locum subrogatur: Tenebantur autem antiqui, & suppressi Pœnitentiarij ad obseruantiam styli, & formularum Tribunalis, itaut nullatenus ipsas poterant immutare; imò dum litteras expediebant super casibus sibi à Papa tunc concessis, ijsdem Scriptoribus Tribunalis vti tenebantur, ne formulæ immutarentur, & stylus obseruaretur; sicut ad litteram etiam obseruabant, dum præsentes expediebant, vtentes eodem stylo Tribunalis Pontificis tàm in litteris, quàm in voce: Ergo, & moderni ad eamdem obseruantiam formularum tenentur, dum eadem iurisdictione Pontificia vtuntur, cum eadem iurisdictio regulari debeat eodem stylo, quo regulatur à concedente, præsertìm in eodem Tribunali: Vnde si in subrogato seruandum est id, quod seruabatur in principali, quia subrogatus censetur eadem persona cum principali; eadem de causa à subrogato obseruandum est, quod obseruabatur à principali, nempè stylus Tribunalis, maximè cum à concedente iurisdictionem ad talem obseruantiam adstringeretur.

Firma-

Firmatur magis; quia Tribunal Sac. Pœnitentiariæ, vt Supremum prò foro conſcientiæ, repreſentat perſonam Pontificis, & nomine ipſius procedit, cum exerceat propriam eiuſdem Pontificis iuriſdictionem; Vndè quidquid fit ab ipſo Tribunali, cenſetur factum ab ipſo Pontifice, qui Caput eſt eiuſdem Tribunalis: factæ autem & extenſæ fuerunt formulæ à Tribunali, ſecundum quas intendit, & vult quod exequantur gratiæ, quæ ab ipſo conceduntur Oratoribus recurrentibus, tàm in abſoluendo, quàm in diſpenſando, rehabilitando, aut aliquid aliud reſoluendo, vt ex eiſdem formulis clarè apparet; Ergo ſecundum eaſdem formulas, gratiæ ſunt exequendæ à Minori Pœnitentiario, nec ſibi permittitur ex vlla cauſa illas immutare, ſaltem in eſſentialibus, quæ inualidam, & irritam efficere poſſunt exequutionem; vt enim ſæpius fuit dictum, quilibet officialis alicuius Tribunalis, tenetur ad obſeruantiam praxis, & ſtyli proprij Tribunalis, tanquam ſub lege ipſum obligante.

Nec putarem, ab vllo præſumi poſſe præfatas formulas fuiſſe factas prò gratijs in partibus exequendis cum abſentibus, non autem prò conceſſis præſentibus in Curia, & commiſſis alicui ex Pœnitentiarijs trium Baſilicarum exequendis: Nam qui præſumere hoc auderet, nimis à via veritatis erraret; cum Tribunal in formulis extenſis præſcribat modum abſolutum, & diſtinctum exequendi gratias à ſe factas; conſequentèr obligare intendit quemcumque exequutorem ſuarum gratiarum, ſiuè præſentem in Curia, ſiuè abſentem, & præſertìm Pœnitentiarios, officiales Tribunalis, quibus ſtrictius incumbit onus obſeruandi ſtylum, & praxim proprij Tribunalis in formulis expreſſum, cum ex officio teneantur expedire Pænitentes, exequendo commiſſiones prò ipſis datas; & hoc ad præſctiptum Tribunalis, vt ſic ab omnibus ſeruetur idem ſtylus in exequendo, ſicut omnibus committitur eadem iuriſdictio Pontificia ad poſſe exequi.

Et vt clariùs appareat intentio Tribunalis, imò & Pontificis, quoad Pænitentiarios, vnum ſolum reſcriptum pluries vſitatum in Tribunali, quid etiam ſentiat in alijs, & inten-

dat,

dat, poteſt indicare: ſolet reſcribere ad Memoriale expoſitum prò aliqua gratia, *in forma*: *Ad vnum ex Pænitentiarijs trium Baſilicarum*: quid intendit Eminentiſs. Maior Pœnitentiarius, aut D. Regens, per lij *in forma*? certè non aliud niſi ſtylum, & praxim Tribunalis, & quod gratia exequatur, iuxtà formulam quà vti ſolet idem Tribunal in ſimilibus delegationibus committendis; Et hac de Cauſa, in Collegijs Apoſtolicis Pœnitentiariorum, aſſeruatur formularium Sac. Pænitentiariæ, vt in ipſo omnes videre poſſint, & ſcire ad quid teneantur iuxtà mentem Pontificis, & Tribunalis, quando ab eodem Tribunali fuerit eiſdem aliquid commiſſum prò exequutione.

Concludatur igitur, etiam Pœnitentiarium teneri ad mandata Maioris Pœnitentiarij, quæ exprimi ſolent in Breuibus Apoſtolicis à Tribunali concedi ſolitis prò abſentibus, dum fungitur ſuo munere cum præſentibus; quod tamen non prò præſentibus, ſed prò futuris Pœnitentiarijs ad eorum inſtructionem ſit dictum, cum quiſque teneatur ſcire, quæ ſpectant ad proprium munus, vt illud rectè exercere valeat ſecundum Doctores communitèr.

De opinione quam ſequi tenetur Pœnitentiarius in Dubijs.

An in caſibus dubijs, teneatur Pænitentiarius ſequi Sententias probabiliores, & certiores, relictis probabilibus tàm in abſoluendo, quàm in diſpenſando.

QVÆST. VIII.

POenitentiarius Apoſtolicus in caſibus dubijs tenetur ſempèr ſequi Sententias probabiliores, relictis probabilibus tantum.

Probatur: Officialis alicuius Tribunalis Curiæ Romanæ, tenetur ad ſtylum, & praxim proprij Tribunalis, tanquam ad legem,

legem, cum ſtylus, & praxis Curiæ Romanæ faciat legem, & declaret mentem Pontificis, qui caput eſt ſui Tribunalis, vt præmiſſum eſt in præcedenti quæſtione: Ergo, & Pœnitentiarius tenetur ad idem, hoc eſt ad ſtylum, & praxim ſui Tribunalis, cum ſit de præcipuis eius officialibus; ſemper autem Sac. Pœnitentiaria in actibus ſuis conſueuit ſequi probabiliores, & certiores Sententias, cum agitur de caſibus dubijs; Ergo hunc ſtylum Tribunalis tenetur ſequi etiam Pœnitentiarius: quod talis ſemper fuerit ſtylus Tribunalis, probatur: ſicut enim Tribunal hoc, eſt de primarijs Tribunalibus Pontificis, & Sedis Apoſtolicæ, ita ſemper omnis ratio eidem ſuaſit, obſeruare praxim eiuſdem Sedis Apoſtolicæ in actibus ſuis, quæ eſt vt in dubijs, ſemper amplectatur, quod tutius eſt ſaluti Animarum, nempè probabiliorem Sententiam, vt habetur in *cap. ad audientiam de homicid.* ibi: *In dubÿs ſemitam debemus eligere tutiorem*, & in *cap. Iuuenis de Sponſal.* ibi: *in hîs quæ dubia ſunt, quod certius exiſtimamus, tenere debemus*, & in *cap. illud de Cleric. excomm. Miniſt.* ibi: *quia tamen in dubÿs, via eſt tutior eligenda; & alibi ſæpè*; igitur ſi ipſum Tribunal conformiter ad praxim Pontificis ſemper proceſſit; multo magis officialis Tribunalis, qualis eſt Pœnitentiarius, procedere debet iuxtà praxim, & Tribunalis, & Pontificis, ſequendo in dubijs opiniones probabiliores, & certiores.

Nec dicatur, vt aliqui putant, eligere partem tutiorem in re dubia, non fuiſſe de præcepto, ſed de conſilio; nàm Canones allegati oppoſitum demonſtrant, dùm vtuntur verbis obligationem importantibus, non conſilium indicantibus; inquiunt enim; In dubio, pars ſecurior eſt tenenda: ſemitam debemur eligere tutiorem: quod certius exiſtimamus, tenere debemus, & ſimilia; qui modus loquendi non conſilium, ſed præceptum potius præſeferre apparet. Et certè ſi electio partis tutioris in re dubia, eſſet tantum de conſilio, Pontifex in *citat. cap. de Sponſalibus*, non iuſſiſſet talem iuuenem ſeparari à conſobrina Puellæ, cum qua, poſt Matrimonium contractum cum Puella nondum ſeptenni, ſecundum Matrimonium

contra-

contraxerat; nec in *cap. Illud*; resoluisset, Episcopum de rigore esse deponendum, quia in dubio solemnitèr celebrauerat, cum prò transgressione Consilij, nec Episcopus deponi possit, vt in *cap. quisquis præceptis* 14. *quæst.* 1. nec Matrimonium possit irritari, vt Doctores communiter &c.

Firmatur conclusio; quia Min. Pœnitentiarij ante B. Pium V. inter alia, etiam hoc Capitulum iurabant; *nec quemquam scientèr absoluant à peccato, vel peccatis in aliquo casu ambiguo*, vt disposuerant Benedictus XII., & Eugenius Quartus in suis litteris reformatiuis Sac. Pœnitentiariæ: Igitur intentio Sedis Apostolicæ fuit semper, vt quod ipsa seruat in casibus dubijs, & ambiguis, seruetur etiam à suis Ministris in Tribunali Sacræ Pœnitentiariæ, quod extenditur etiam ad modernos Pœnitentiarios, vt subrogatos antiquis à Pio V. cum prò omnibus militet eadem ratio, & qualitas, scilicet quod sint Pœnitentiarij D. Papæ, sicut militat prò ipso Tribunali, quod etiam post Pium V. sit idem Tribunal Pontificium, & eadem Pænitentiaria Apostolica, quoad forum conscientiæ. Tenentur ergo Min. Pœnitentiarij ad stylum, & praxim Tribunalis, sequendo in casibus dubijs sententias probabiliores, & certiores.

Magis firmatur, quia casus dubij, qui occurrere possunt Pœnitentiario, omnes respiciunt forum conscientiæ, & tendunt ad salutem Animarum, siuè sint de absoluendo, siuè de dispensando, siuè de commutando, siuè de aliquo alio casu iudicando, aut remedium necessarium procurando; ad hunc enim finem institutum est hoc Tribunal, vt inquit B. Pius V. in sua Constitutione *Ut Bonus Pater &c.* vt omnes qui indigent auctoritate Pontificia, prò sua necessitate spirituali, ab hoc Tribunali in foro conscientiæ adiuuentur, & de remedio prouideantur: Ergo absolutè tenetur Pœnitentiarius sequi opinionem tutiorem, & certiorem: Nam apud Sacros Canones, est veluti quoddam Axioma, quod dubius in materia morali, in qua vertitur salutis periculum, teneatur Iudex Animarum sequi partem tutiorem, proùt habetur disertis verbis in Textibus supra citatis; qui non solùm respiciunt Pœnitentes in

ordine ad propriam directionem, ſed etiam Miniſtros, & Officiales fori pœnitentialis, vel quaſi pęnitentialis in ordine ad eorum reſolutiones; maximè cum pars tutior, quæ eligitur, ſit etiam fauorabilior ipſis pœnitentibus, dùm neceſſariò concedi debet, vtilius, & fauorabilius eſſe incedere per viam tutam, quam per viam periculoſam; Vnde *Gloſſ. in cap. vnic. in V. Æſtimare*, de Scrutinio; poſtquam dixit, generale eſſe, vt vbi vertitur periculum Animæ, præſumatur in deteriorem partem; ſtatim ſubdit; *ſed licèt videatur deterior, tamen melior, & tutior eſt*; quod etiam eo magis obſeruandum venit in hoc Tribunali Pontificio à quo diſcedunt Pęnitentes, putantes ſe renatos, & ab omnibus dubijs, quibus in proprijs Diœceſibus angebantur liberatos.

Nec obſtat iam dictis, *regula Iuris in 6.*, quod in pari cauſa, melior ſit conditio poſſidentis; ex qua poſſet quis inferre, neminem in dubio debere ſe iudicare culpabilem, & ſpoliare ſe poſſeſſione ſua: Nam regula dicta procedit in materia iuſtitiæ, & in foro iudiciali dumtaxat, non in materia aliarum virtutum, & in foro conſcientiæ, ſecundum veriorem ſententiam, vt habent *Sayr. in Claui. reg. lib. 1. cap. 13. num. 9. & 36.* Angelus, Roſella, & Syluester, *V. Dubium*, & tenent communitèr *Canoniſtæ in cap. ad audientiam de homicid.* ac probant *Textus* ſupradicti de illo Epiſcopo, & de illo Iuuene, quorum vnus dicitur deponendus, & alter fuit ſeparatus à ſecunda Vxore, licet de caſibus dubijs ageretur, & hoc nullo reſpectu habito, quod eſſent in poſſeſſione, ſeù quod melior eſſet conditio poſſidentis; Aliter nunquam daretur caſus, vt quis teneretur tutiorem partem eligere, quod tamen præceptum, tàm crebrò à Sacris Canonibus inculcatur: Reſoluendum igitur, Pœnitentiarium teneri conformare ſe ſtylo, & Praxi ſui Tribunalis, etiam eligendo in dubijs partem tutiorem, ſicut, & Tribunal ſemper proceſſit, & procedit in hac parte conformiter praxi eiuſdem Pontificis, cuius eſt Tribunal; agitur de materia, in qua vertitur ſalutis periculum, prò qua non eſt contendendum cum Deo de anterioritate, & potioritate poſſeſſionis; Igitur &c.

De qualitate Pœnitentiarij Apoſtolici in exequendo.

An Pœnitentiarius dum exequitur ſibi commiſſa à Tribunali, ſit merus Exequutor, an Iudex verus.

QVÆST. IX.

Pœnitentiarius exequendo gratias à Sac. Pœnitentiaria factas, & ſibi commiſſas, non eſt merus Exequutor, ſed Iudex delegatus in foro conſcientiæ &c.

Probatur: Delegatus Iudex cenſetur ille, qui ex alterius commiſſione Authoritatem habet, cuius vices gerit: *cap. ſanè, & cap. cum olim de offic. & poteſt. Iud. deleg.*, & nuncupatur delegatus, vt ait *Syluester Verb. Delegatus, & Miran. in ord. Iudic. q. 2. art. 9.* ob deriuationem talis nominis à verbo *Delego*, quod idem ſignificat, ac vices meas alicui committo, prout tradit etiam *Abb. in rub. de off. & pot. Iud. deleg.* Talis autem eſt Min. Pœnitentiarius, dum ſibi à Maiori Pœnitentiario, vel à Sac. Pœnitentiariæ officio, aliqua gratia exequenda committitur; ab eiſdem enim committentibus accipit authoritatem, & vices eorum gerit; merita cauſæ in diplomate, vel ſupplicij libello expreſſæ inquirendo cognoſcit; & ſecundum illa ad executionem procedit, aut eamdem ſuſpendit: ergo Iudex delegatus eſt cenſendus, cum in ipſo detur, quidquid ad verum Delegatum requiritur.

Firmatur, quia à Sac. Pœnitentiariæ officio nulla gratia emanat abſque hac clauſula, *Quatenus ſi ita eſt, vel quatenus ſi ita eſſe repereris*; quam conditionem tacitam ſemper in ſe habent litteræ Apoſtolicæ, quamuis non exprimeretur, & hoc in ordine ad quamlibet gratiam, *vt ex cap. 2. de reſcript.* vnde vigore ipſius, ſemper eſt verificanda narratiua gratiæ, & hoc per inquiſitionem circa expreſſa in litteris; alitèr gratia ſubſiſtere non poſſet, cum per dictam clauſulam mandatum reddatur conditionale, vt habet *Corrad. libr. 7. cap. 6. num. 28.* Ergo per hanc eamdem clauſulam, Ma. Pœnitentiarius, aut Tribunal, dum committit Pœnitentiario executio-

nem alicuius gratiæ, etiam constituit Iudicem delegatum: Nam per ipsam, iurisdictionem tradit suo delegato *cap. 2. , & cap. ex parte il 2. de rescriptis , Goffred. in Summ. tit. de rescriptis num. 54.* Vices suas eidem committit ad inquirendum de meritis causarum, quod per se ipsum non cognoscit; Gratias suas conditionalitèr tantùm , & in forma commissaria , concessas , eidem committit , præscribendo etiam formam procedendi in casu, quo præces sint veræ, & non falsæ: Et sub nullitate actus, etiam ipsum obligat ad dictam inquisitionem faciendam, vt tanquam delegatus attendat , & seruet fines mandati, proùt tenetur *cap. super quæstionum §. fin. de offic. Delegati, & cap. cum dilecta de rescriptis.* Ex quibus omnibus vtique inferri potest , maiorem Pœnitentiarium per dictam clausulam constituere suum Iudicem delegatum, quemcumque deputat ad suas gratias exequendas, cum nil plus desideretur in vero delegato ; Ergo Pœnitentiarius in exequendo sibi commissa, est Iudex delegatus , non merus Exequtor, cum merus exequtor censeatur ille, qui deputatur post negotium plenè discussum, itaùt illi non remaneat, nisi actualis exequutio, quod non currit in Pœnitentiario , vt ex præmissis patet, & habet *Marcus Leo in praxi par. 1. de forma Votorum, cum iurib. , & allegatis ab ipso.*

Non obstat, quod aliqui sentire videntur, litteras Pœnitentiariæ esse tantum prò foro conscientiæ; consequentèr continere gratiam iam factam, non faciendam , quia non nisi præuia inquisitione Iudiciali posset constare, quod præces veritate niterentur, si esset gratia facienda , quod locum non habet in foro conscientiæ : Ideo electus ad exequendum, inquiùnt , est merus Exequutor.

Non obstat, quia concesso quod simus in foro conscientiæ, & etiam quod litteræ sint de gratia facta; non sunt tamen de gratia simpliciter, & in forma gratiosa facta, id est absque meritis, sed conditionaliter, & in forma commissaria, vt indicant verba præmissæ clausulæ , *Quatenus si est ita* , quæ obligant Pœnitentiarium ad inquirendum principaliter , an casus sit occultus; & an causa finalis , propter quam gratia petitur , &

ob

ob quam tantum conceditur, & sine qua non concederetur, eo modo quo exponitur, verificetur; Vnde si in inquisitione causa finalis non verificatur, gratia facta, prò non facta habetur, nec delegatus potest quidquam validè exequi, cum teneatur seruare formam rescripti sub nullitate actus; Ideo ex hac parte, nil obstat conclusioni.

Imò absolutè etiam negatur in foro conscientiæ, haberi non posse inquisitionem ad sciendum, an præces veritate nitantur: licèt enim haberi non possit sequendo leges fori externi prò casibus publicis; habetur tamen sequendo leges eiusdem fori conscientiæ prò casibus occultis, inquirendo in actu Sacramentalis Confessionis talem veritatem ab ipso Oratore, cui creditur, nisi de opposito constet, vt habet *Sanch. de Matr. lib. 8. disp. 35. num. 16. & Tibur. Nauar. in Manuduct. cap. 2. § Notet ergo*; Ideo &c.

Magis firmatur totum; Gratia facta à Sac. Pœnitentiaria, nunquam censetur perfectè, & absolutè facta, nisi tempore exequutionis verificentur exposita prò tali gratia obtinenda, an scilicet, vera sint, nec ne; quia licet gratia sit iam concessa, non est tamen sortita exequutionem, & vltimatum effectum, vndè adhuc requirit veritatem causæ, vt habet *Sanchez de Matr. lib. 8. disp. 30. num. 12.* alios citans in casu præciso Sac. Pœnitentiariæ: Ergo dari debet Iudex Delegatus, qui hanc veritatem inquirat, & iudicet, nè maior Pœnitentiarius circonuentus, mittat manum in messem alienam, & faciat, quod non est sibi concessum: Ad hoc autem faciendum, deputatur, & delegatur in Curia à Pontifice, & à maiori Pœnitentiario, ipse Pœnitentiarius Apostolicus; Igitur sic procedens ante gratiæ exequutionem, non est merus Exequutor, qualis est Deputatus post negotium plenè discussum, sola actuali exequutione indigens; sed verus Iudex delegatus, obligatus ad inquirendum prius de veritate causæ, antequam gratiam exequatur. Responderet fortasse aliquis, hoc totum habere locum, quando causa, quæ inquirenda remanet, esset finalis, in quo sensu procedit *Sanchez* cum supracitatis ab ipso; Secùs autem, quando causa esset solùm impulsiua.

Hoc totum libentèr conceditur: sed ex hoc solo simplici mo-

motiuo inferri non poteſt, Pœnitentiarium eſſe merum exequutorem gratiæ, & non Iudicem delegatum; quia vigore clauſulæ *Quatenùs ſi eſt ita*, tenetur primario, & principalitèr inquirere de cauſa finali, an veritate nitatur; imò, & etiam inquirere de cauſa impulſiua, an verè ſit impulſiua nec nè, nè concedatur, aut negetur, quod concedi, aut negari non poteſt, & vt ſic tutius obligationi propriæ ſatisfaciat: Ideo reſponſio data confirmat, quod inquiritur, & non ſolum hoc, ſed etiam deſtruit aliud ſuppoſitum, ſcilicet clauſulam, *Si preces veritate nitantur*, eſſe tantùm inſtructionem ad procedendum: Nam quomodo poteſt eſſe ſimplex inſtructio, vt ſupponi videtur, ſi datur ad inquirendum, & procedendum? ſed conceſſo, quod ſit inſtructio, eſt tamen inſtructio præceptiua, qua non præmiſſa, nec licitè, nec validè, poteſt Pœnitentiarius venire ad exequutionem gratiæ; tenetur enim vt delegatus ſeruare formam reſcripti; & cum gratia facta, ſit conditionalis, conditione non impleta, corruet actus, vt communiter Doctores, quod nefas eſſet in Pœnitentiario: Attamen, dum termino Inſtructioni additur in ſuppoſito *ly ad procedendum*, poteſt in vero ſenſu concedi, dum per tale additum, conceditur Pœnitentiarium eſſe Iudicem delegatum, ex quo procedere in cauſa delegata, eſt proprium Iudicis delegati, quod eſt intentum præſentis Quæſtionis, & confirmatio præmiſſæ concluſionis; cui obſtare non debet, quod Pęnitentiarius in exequendo ſit Miniſter neceſſarius, non voluntarius, potens ad libitum ſuum gratiam exequutioni mandare, aut non mandare: licet enim ſit Miniſter neceſſarius poſt cognitionem veritatis precum, & tunc teneatur ad exequutionem gratiæ; attamèn ante dictam cognitionem, non eſt ſimpliciter neceſſarius, ſed conditionalitèr tantum, quatenus ſcilicèt ita eſſe repererit; qua veritate precum non reperta, non ſolùm non eſt Miniſter neceſſarius, ſed nec poteſt quidquam facere in ordine ad exequutionem: Vnde ex hoc nihil infertur contra concluſionem, cum Pœnitentiarius ſemper prius inquirere teneatur veritatem precum, antequam gratiam exequatur, & ſic officium Iudicis delegati exercere. Quod ſatis ſit, quoad Quæſtiones Præambulares &c.

FA-

FACVLTATES POENITENTIARII APOSTOLICI

Per Capita, & Dubia breuitèr dispositæ, & consideratæ.

PARS PRIMA.

CAPVT PRIMVM.

De Iurisdictione Pœnitentiarij, & absolutione à peccatis.

DVBIVM I.

A quo habeat Pœnitentiarius suam facultatem, & Iurisdictionem.

CONCLVSIO.

A Papa per Maiorem Pœnitentiarum ipsam habet.

PROBATVR. Ab illo habet Iurisdictionem, cuius vices gerit in Ministerio; Vices autem gerit Papæ in suo Ministerio, vnde, & Pœnitentiarius D. Papæ ab eodem Ma: Pœnitentiario nuncupatur in Tabella, sicut Pœnitentiarius Episcopi nominatur, qui ab Episcopo accipit Iurisdictionem, & vices eius gerit; Igitur. Tum etiam, quia quidquid fit ab hoc Supremo Tribunali

bunali Sac. Pœnitentiariæ, totum censetur factum ab ipso Pontifice, qui caput est eiusdem Tribunalis, à quo omnes illud constituentes habent motum tanquam membra ipsius Pontificis, *l. quisquis C. ad leg. Iul. Maiest.* ibi: *Nos, & ipsi pars corporis nostri sunt, in quo nos ipsos numeramus*; Ergo Iurisdictio tradita Pœnitentiario per maiorem Pœnitentiarium, censenda est data ab ipso Pontifice, vt à capite Tribunalis; maximè cum ante Pium V. eidem daretur immediatè à Papa, & post dictum Pium, adhùc reguletur ab ipso Pontifice, vt ex vltima Constit. super facultatibus Ma: Pœnitentiarij §. *Nullus*: qui enim per alium facit, per se ipsum facere videtur, vt ex commun. Iurib.: sicut currit de alijs facultatibus Tribunalis. Non obstat quod assumatur ad officium à Ma: Pœnitentiario, quia assumptus à Ma: Pœnitentiario ex permissione, & auctoritate Papæ, qui prius ipsum immediatè assumebat, censetur assumptus, & institutus ab ipso Papa, vt in simili, de Iurisdictione Vicarij discurrit *Barbos. par. 3. allegat. 54. num. 40. & 42.* maximè cum idem Pontifex det formam quoad examen præmittendum, vt ex *Constit. Clem. VIII.* qui ad salutare; & quo ad facultatem concedendam, *vt ex vltima Constit. loc. cit.*

D V B I V M II.

An hæc Iurisdictio Pœnitentiarij, sit ad Vniuersitatem Causarum.

C O N C L V S I O.

Ad Vniuersitatem Causarum est censenda Iurisdictio Pœnitentiarij.

PRob. Iurisdictio censetur data ad Vniuersitatem causarum, quando sub vno Verbo vniuersali, causæ alicui committuntur; Doctores passim; ab Vniuersali termino in commissione posito, vniuersalitatem iurisdictionis arguentes: Pœnitentiario autem datur facultas absoluendi, sub dictionibus

bus vniuersalibus: nempè, absoluere possit *quascumque personas à quibuscumque casibus, & Censuris*; quæ dictiones *quascumque, & quibuscumque*, vniuersales sunt, & nullam patiuntur restrictionem, sed omnes, & omnia comprehendunt absque vlla limitatione; *Barbos. clauf. 96. cum alleg.* Igitur est ad vniuersitatem causarum: Tum etiam quia talis censetur, quæ vniuersalis tantum est quo ad causas, specialis verò quo ad personas, vt si alicui committantur omnes causæ Mercatorum, vel Clericorum, aut Monialium, *Franc. in cap. cum causam num. 27. de appellat.* similiter, quæ vniuersalis est respectu personarum, licet non quo ad causas; vt si omnes causæ mutui talis territorij alicui assignentur *Sanchez de matr. lib. 3. disp. 31. num. 4. cum alleg.* Ergò multo magis verificari hoc debet de Iurisdictione Pœnitentiarij, quæ vniuersalis est, quo ad causas, & quo ad personas, cum vniuersalior sit, quæ talis est ex vtraque parte, quam quæ ex vna tantum.

Non obstat, quod Pœnitentiario sint reseruati aliqui casus, neque quod eius iurisdictio sit determinata respectu propriæ Basilicæ, in qua tantum vult Pontifex hoc suum Tribunal administrari: Nàm quo ad primum, si de puro peccato loquatur, falsum est aliquod tale esse reseruatum; tantum aliqui casus sunt reseruati ratione Censuræ eidem annexæ; sed ex hoc inferri non potest negatio vniuersalitatis, sed tantum negatio plenariæ Iurisdictionis, quæ solum residet in ipso Pontifice; nam etiam Maior Pœnitentiarius, & ipsi Episcopi habent casus sibi reseruatos à Papa, vndè plenaria dici non potest eorum iurisdictio, cum possit esse maior, *cap. Apostolicæ de præbend. in 6.* tamen censetur ad vniuersitatem causarum, cum specialis non sit, sed vniuersalis, tàm quo ad personas, quàm quo ad causas: Quo ad secundum, sola specialitas loci, non tollit vniuersalitatem deputationis, si quo ad causas, vel personas sit vniuersalis; sicut sustinetur de commissione ad omnes causas alicuius Territorij, vt habet *Sanchez loco cit.*, maximè cum per Vrbem, extra Basilicam, ad Infirmos, & in carcere detentos, facultas Pœnitentiarij etiam extendatur: Igitur &c.

DVBIVM III.

An Pœnitentiarius possit suam iurisdictionem alteri delegare.

CONCLVSIO.

Non potest Pœnitentiarius facultatem propriam alteri delegare.

PRob. Facultas eidem concessa est coarctata ad ipsum solum, & non est extensibilis, ergò neque delegabilis: Patet antecedens ex terminis concessionem exprimentibus, cum dicitur; *Pœnitentiarij poterunt per se ipsos tantum absoluere*: consequenter facultas ei concessa coarctata est ad ipsius personam, cum dictio *tantum*, sit restrictiua, & excludat cæteros; *Barbos. dict.*401. ergo alteri eam non potest delegare.

Tum etiam, quia antiquis Pœnitentiarijs, ante B.Pium V. hoc fuit prohibitum per Benedictum XII. in suis litteris reformat. Pœnitentiariæ, quamuis in facultate modernos excederent; Ergò & modernos afficit eadem prohibitio, ex quo antiquis subrogati sunt à Pio V.; cum subrogatus in locum alterius, compræhendatur sub eadem dispositione, & dicatur idem cum ipso §.*Si igitur defunctus Auth.de hæred. ab intest. venien.*, *Rota par.6. decis.*252. *num.*7., *& 8. recent.*

Non iuuat *cap.super quæstionum* §.*Si verò de offic. Deleg.*, & ferè communis sententia, quod deputatus, vel delegatus ad vniuersitatem causarum possit subdelegare; quia licet in Pœnitentiario talis sententia locum habere deberet, ex quo eius iurisdictio est ad vniuersitatem causarum, sicut fortè ante Benedictum XII. locum habebat, ex quo prohibitio subsequuta est, & ante ipsam nulla lege prohibebantur, maximè cum subrogati fuerint Cardinalibus Pœnitentiarijs, qui liberè officium administrabant. Nihilominus stante prohibitione,

Pon-

Pontificis hoc inhibentis, superiori facultatem concedenti obediendum est, cum limitata, & restricta concessio, non possit extendere effectum vltra terminos suæ limitationis, & restrictionis, *l. qui Tabernas, ff. de contrahen. empt., Rot. decis. 232. num. 9., & decis. 690. num. 9. par. 1. recent.*

DVBIVM IV.

An Pœnitentiarius ex eo quod non potest subdelegare, habeat solum ministerium Iurisdictionis, aut veram, & realem Iurisdictionem.

PVtauit quidam fundatus in *cap. final. §. Cæterum de offic. Deleg.* Pœnitentiarium solum ministerium iurisdictionis, non ipsam iurisdictionem obtinere, cum sit assumptus, & deputatus ad posse pœnitentias iniungere, & aliquos absoluere, quod ex citato capite solùm arguit ministerium, non iurisdictionem.

CONCLVSIO.

Quamuis Pœnitentiarius non possit subdelegare ob causam in præcedenti Dubio assignatam, adhuc veram, & realem Iurisdictionem habet, non solum Ministerium Iurisdictionis.

PRob. Pœnitentiarius est Iudex constitutus à Pontifice in suo ministerio exercendo cum facultate, & obligatione inquirendi, & iudicandi, vt supra fuit probatum in *Quæstione IX. Præambulari*; Ergo Iurisdictio ordinaria, aut delegata nullatenus eidem potest denegari, cum sine Iurisdictione nullus Iudex possit procedere; & defectus Iurisdictionis sit omnium maximus, quo ad annullationem actus, vt tradunt *Dec. cons. 38. num. 7., Paris. cons. 204. num. 102. lib. 2., & alij*: Ergo contra Pœnitentiarium Textus ille non valet, nec dici potest quod habeat solum ministerium Iurisdictionis.

Firmatur, quando Papa *loc. cit.* dicit prædicare Crucem, excommunicare, vel absoluere aliquos, dispensare cum irregularibus, vel iniungere pœnitentias, in his actibus, non committi iurisdictionem, sed certum potius ministerium (sunt verba Textus) verum est, quando committitur nudum ministerium, hoc est sine iurisdictione aliqua; secus verò si ministerium sit vestitum, idest cum iurisdictione aliqua datum, vt ibidem tradunt *Hostien.*, *Butr.*, *& alij Canonistæ*: Et arguitur ministerium nudum, secundum *Imolam ibidem*, quando in commissione non potest subintelligi clausula, *si ita est*: Facultates autem, & commissiones datæ Pœnitentiario ad absoluendum, dispensandum, & pęnitentias iniungendas, non sunt datæ cum ministerio nudo, sed vestito, dum in ipsis semper exprimitur, vel prò expressa habetur clausula, *quatenus si ita est*, quæ iurisdictionem præsefert, & ad inquirendum de veritate precum ipsum obligat sub nullitate actus; Ergo Iurisdictionalis est, non ministerialis solum, facultas Pœnitentiarij.

Firmatur magis: excommunicatio debet fieri cum causæ cognitione *cap. Sacro de sentent. excomm.* sic etiam absolutio: *cap. cum desideres eod. tit.* sic & dispensatio 1. *quæst. 7. Tali*, *& cap. dispensationes*: Sicut, & iniunctio pœnitentiæ *cap. omnis*, *de pænitent.*, *& remiss.* Hæc autem cognitio causæ, aut fit per ipsum delegantem, aut per delegatum; Si per ipsum delegantem, & postea committat alicui, vt alium excommunicet, absoluat, aut dispenset, talem pœnitentiam assignando; tunc vtique committitur nudum Ministerium, quia sic excommunicare, absoluere, & dispensare non est nisi denuntiare aliquem excommunicatum, absolutum, aut dispensatum, vt notat *Hostiens. super cap. citat.* ad quod faciendum nulla requiritur Iurisdictio: Si verò fiat per Delegatum, committendo illi, vt cognita causa, aut veritate precum, procedat, excommunicet, absoluat, & dispenset, iniunctis iniungendis, tunc Ministerium commissum est vestitum, & cum iurisdictione, & de facto ipse est qui excommunicat, aut absoluit &c, licet exerceat iurisdictionem delegantis: *Textus* autem

tem allegatus in §. *Cæterum*, loquitur tantum de commissione nuda, vt etiam exprimit in commissione prædicandi Crucem, quæ iurisdictionem non requirit, nec vllam causæ cognitionem; non autem de commissione vestita, qualem habet Pœnitentiarius D. Papæ, qui auctoritate Apostolica semper procedit, & cui nihil committitur sine cognitione, & inquisitione veritatis precum: Ergo Textus ille non afficit Pœnitentiarium Apostolicum, nec dici potest, quod obstet.

Et certè si Confessarijs electis tempore Iubilei, non obstat hic textus, quia procedunt auctoritate Apostolica, vt ab omnibus conceditur; quomodo obstare potest Pœnitentiario Apostolico, qui non prò diebus tantum, vt illi, sed continuò facit, & exequitur auctoritate Pontificia, quod illis committitur durante Iubileo? Si Confessarijs Regularibus hæc verba, absoluere, & pœnitentias iniungere in hoc Textu posita, non denegant iurisdictionem, eo quod ipsam habeant à Papa; quomodo denegare eamdem possunt Pœnitentiario D. Papæ, qui ab eodem omnem suam facultatem habet? Igitur procedens auctoritate Apostolica, procedit vt Delegatus, quia exercet iurisdictionem delegantis in ijs, quæ illi committuntur, etsi sit ad vniuersitatem causarum, in aliqua potest subdelegare, quod etiam deberet verificari in Pœnitentiario secundum communem sententiam in hac materia; non potest tamen suam facultatem delegare, non quia habeat solum Ministerium Iurisdictionis, vt ex hoc Textu prætenditur, sed quia coarctata est Personæ, & per se ipsum tantum potest illam exercere ad maiorem securitatem officij, cum iurisdictio delegata coarctetur ad delegatum, & ad personam, si exprimatur, *Sanchez lib.8. de matrim. disp.27. num.20. cum citatis*; sicuti in casu præsentis Dubij currit.

Nec obstat, quod Pœnitentiarius non procedat iuridicè ad modum fori externi: quià etiam in foro conscientiæ, & interno, suo modo iuridicè proceditur, inquirendo, interrogando, & examinando Oratorem pœnitentem de veritate precum, cum obligatione respondendi ad interrogata veridicè sub nullitate actus; in quo modo procedendi, idem Pœnitens,

nitens est Reus, Testis, & Actor, tàm prò se, quàm contra se, vt omnibus patet. Igitur &c.

DVBIVM V.

An Pœnitentiarius possit absoluere quamlibet personam etiam à reseruatis ab Ordinarijs.

CONCLVSIO.

Potest absoluere quamlibet Personam etiam à reseruatis ab Ordinarijs locorum.

PRob. Quia est dè expresse concessis à Sanctitate Sua in Tabella, cum dicitur; *possit absoluere quascumque Personas à quibuscumque casibus, & Censuris, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis*: Ergo cum talis sit voluntas Pontificis, cui omnia subijciuntur, non est de facultate dubitandum: sicut enim Papa non dependet à reseruatione Ordinariorum, ita independenter ab ipsis potest suam facultatem committere Pœnitentiario, cum talis reseruatio solum afficiat, quos ipsi approbant prò Diœcesi propria.

Tum etiam, quia concesso maiori, conceditur etiam quod minus est, si in illo maiori contineatur, *cap. Ex parte de decimis*: continetur autem reseruatio Ordinariorum, quoad concessionem in reseruatione Papali, tanquam quid minus in maiori, cum hæc difficilius concedatur; Ergo habens Pontificiam, habet & illam, quæ est Ordinariorum; quod habet locum præsertim in Pœnitentiario, cui conceditur facultas absoluendi à peccatis, cum dictione *quibuscumque*, quæ vniuersalis est, omnia compræhendens reseruata, tàm Pontifici, quàm Ordinarijs, stante præsertim altera dictione, *etiam*, antepofita, reseruatis Sedi Apostolicæ, quæ est implicatiuà exprimens casum magis dubitabilem, nempè reseruatos Sedi Apostolicæ, & implicans minus dubitabilem, nempè reseruatos Ordinarijs *cap. vnico de commodat., & Clement. Religiosi de*

de præſcript. Vnde & reſeruata Ordinarijs dici poſſunt etiam expreſsè conceſſa Pœnitentiario, cum pro expreſſo habeatur non ſolum, quod verbis ſpecialibus deſignatur iuxta *cap. Si Epiſcopus de præbend.* vbi *Gloſs.* ſed etiam, quod virtualitèr ineſt, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 916. num. 38., & cap. 957. num. 25.* ſicut in dictione, *etiam*, virtualitèr inſunt reſeruata Ordinarijs.

Non obſtat, quod lex generalis non deroget conſuetudinibus particularibus *cap. 1. de Conſtit. in 6.* conſequenter, nèc facultas generalis abſoluendi à reſeruatis, derogare poteſt ſpecialibus reſeruationibus Ordinariorum: Nam lex generalis in tantum non derogat ſpeciali in quantum Pontifex non habet notitiam illius, quæ ratio aſſignatur in *cit. cap. de Conſtit.* Hoc autem non currit de Caſibus reſeruatis Ordinariorum, quos non ignorat ipſe Pontifex; Ideo, ſi facultatem dat Pœnitentiario abſoluendi à reſeruatis etiam Sedi Apoſtolicæ, extenditur facultas etiam ad reſeruata Ordinarijs: Igitur &c.

DVBIVM VI.

An poſsit abſoluere Regulares ab omnibus Caſibus etiam reſeruatis, licèt ex præſcripto Superiorum, aut ex indulto Apoſtolico eiſdem ſit prohibitum extra Religionem propriam confiteri peccata ſua.

CONCLVSIO.

Poteſt Pœnitentiarius, non obſtante quacumque prohibitione, aut confirmatione, ſeù Indulto Apoſtolico, Regulares abſoluere etiam à reſeruatis.

PRob. Iſte caſus ſimiliter eſt de expreſsè conceſſis in Tabella; Ergo cum facultas detur à Pontifice, in quo eſt pleniſſima poteſtas; ſicut ipſe poteſt abſoluere Regulares à qui-

quibuscumque peccatis, non obstante quocumque Priuilegio dato, cum in omni concessione semper intelligatur excepta persona loquentis. *l. Inquisitio C. de solut.* vbi Doctores; ita eamdem facultatem suo Pœnitentiario potest committere, cum sit Generalissimus omnium Religionum, & sic potens eisdem Regularibus concedere Confessarium, & licentiam confitendi sua peccata extra Religionem, melius quam Superiores Regulares; præsertim cum ad hunc effectum, reuocet omnia statuta, & priuilegia in contrarium, sicut potest reuocare: Igitur &c.

Tum etiam quia Regulares, eo quod sunt Regulares, censeri non debent inferioris conditionis, quam sint sæculares, præsertim in ordine ad salutem propriæ Animæ: Omnes enim sunt eiusdem Gregis Christi oues, Pontifici, & supremo Pastori commissæ: Ergo, qua ratione Pœnitentiaria Papalis aperta est omnibus sæcularibus, patere etiam debet omnibus Regularibus, tam quo ad peccata non reseruata, quam reseruata in Religione: Consequenter Pœnitentiarius D. Papæ, vt eius Minister deputatus, potest eos absoluere à quibuscumque peccatis, non obstante quocumque statuto, & priuilegio in contrarium; & etiam quia reseruata in Religione, pro non reseruatis habentur à Pontifice.

Non obstant priuilegia data in oppositum: quia sunt reuocabilia etiam absque causa à Concedente, vel eius Successore, quando subditis sunt concessa, vt desumitur ex *cap. Clericis*, §. *Non obstantibus de Immunit. Eccles.*, & habet *Suarez lib. 8. de leg. cap. 37. num.* 10. *cum communi*: Proùt de facto reuocantur à Pontifice ad hunc effectum: Ergo liberè absolui possunt à Pœnitentiario, stante etiam obseruantia subsequuta, quæ optimè interpretatur Priuilegia, & Concessiones; *cap. Cum venissent, de Institut., & capit. Cum dilectus de consuetud.*

DV-

DVBIVM VII.

An Pœnitentiarius absoluere possit etiam Moniales à peccatis in Confessione aliqua generali, aut speciali auctoritate sua ordinaria.

CONCLVSIO.

Absolutè tenendum est hodie, non posse Pœnitentiarium absoluere Moniales à suis peccatis, neque in generali, neque in speciali Confessione.

PRob. Nisi constet de facultate Pœnitentiarij quo ad Confessiones Monialium, nec licitè, nec validè potest illas absoluere; quia vt quis procedere possit, debet prius verificare fundamentum Iurisdictionis, vt tradit *Gloss. in Clem.* 1. *verb. repererint de offic. Delèg. cum alijs*; alias nulliter procederet *cap. 2. eod. tit.* vbi *Dec. not. in Rot. decis.* 214. *num. 3. par. 2. recentior.* Hæc autem facultas hodie constare non potest; Nam facultas Minoris Pœnitentiarij habetur per Eminentiss. Maiorem; Maiori autem Pœnitentiario hodie est inhibitum Confessarios Monialibus concedere, vt ex vltima Constitutione super facultatibus §. *Confessarios*; Ergo facultas Minoris Pœnitentiarij non extenditur ad Moniales, quia sic illis concederetur Confessarius per Ma. Pœnitentiarium, quod à Papa prohibetur: Stante igitur hac noua prohibitione non potest Pœnitentiarius Moniales absoluere in ordinaria, aut generali Confessione ex defectu Iurisdictionis in hac parte, qui defectus nullam omninò redderet absolutionem, vt commune est apud Doctores.

Conclusioni præmissæ non obstat, quod nomine Regularium veniant etiam Moniales, cum in dispositione masculinum concipiat fœmininum, vt ex *Text. in l. 1. ff. de verbor. signific.* præsertim in fauorabilibus, quæ latam recipiunt interpretationem; Vndè concessum Pœnitentiario prò

Regularibus, censeri potest etiam concessum pro Monialibus.

Non obstat hoc, quia licet aliàs hoc valeret; alitèr nunc est censendum stante prohibitione vltimæ Constitutionis super facultatibus, cum extincta iurisdictione, extinguatur omne ius fundatum in ipsa, sicut in hac parte concedendi Confessarios Monialibus, extincta remanet Iurisdictio Maioris Pœnitentiarij, & etiam Minoris dependentis ab illa; cum Jurisdictio elidibilis ope exceptionis per pronunciantem super exceptione ipso iure extinguatur, vt tradunt *Fagn. in cap. significantibus de offic. Deleg. num.* 20., & ibidem *Butr. num.* 12., & *Imol. num.* 4.

Monialibus igitur tantùm exceptis, potest Pœnitentiarius Apostolicus absoluere quascumque personas à quibuscumque culpis, criminibus, & excessibus quantumcumque grauibus, & enormibus, tàm publicis, quàm occultis, quandocumque, & quomodocumque commissis, & perpetratis, dummodò talia peccata annexam non habeant aliquam Censuram eidem Pœnitentiario reseruatam, de quibus in sequenti Capite pertractatur.

CAP. II.

CAPVT II.

De abſolutione à Cenſuris conceſſis in Tabella.

CVm plurima, & varia ſint, quæ de cenſuris pertractantur à Doctoribus, & nota ſupponuntur ipſi Pœnitentiario ad prolixitatem euitandam, ea tantum ſeligentur in hac materia, quæ prò ratione inſtituti eiuſdem Pœnitentiarij magis neceſſaria ſunt, & vtilia; ſed antequam hæc ſub dubijs examinentur notandum, quod occurrente aliquo caſu ſub cenſura prohibito, conſiderandum etiam eſt, an cauſa aliqua concurrat, ob quam Pœnitens excuſetur ab incurſu cenſuræ; ſi enim hanc non incurrit ob ignorantiam inuincibilem Iuris, vel facti, aut ob impotentiam phyſicam, vel moralem faciendi id, quod ſub pęna cenſuræ faciendum præcipitur, aut ob aliam cauſam excuſantem traditam à Doctoribus, tunc nec abſolutione indigebit, cum ſolui non poſſit, qui non eſt ligatus; nec cenſura ligatus poteſt cenſeri, qui ſine contumacia, & ſine mortali culpa talem actum commiſit licèt prohibitum, ſicut currit de ignorante inuincibilitèr, & de impotente facere quod præcipitur, cum ad impoſſibile nemo teneatur, & de ſimilibus iuxtà Doctores.

DVBIVM I.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit à Cenſuris non reſeruatis.

CONCLVSIO.

Poteſt abſoluere.

RAtio, quia eſt de expreſsè ſibi conceſſis in Tabella, cum dicitur, *poſſit abſoluere à quibuſcumque caſibus, & ſententijs excommunicationis, alijſque Eccleſiaſticis Cenſuris*; Igitur. Tum etiam, quia habens Iuriſdi-

ctionem ordinariam, aut delegatam absoluendi à peccatis mortalibus potest etiam absoluere à censuris non reseruatis; nam eo ipso, quod Superior censuram non reseruauit, censetur alijs etiam facultatem absoluendi concessisse, vt patet ex *cap. nuper de sent. excom.* Ergo concessum simplici Confessario, magis censendum est concessum Pœnitentiario Apostolico, stante præsertim facultate eidem expresse impertita: quod locum habet in omnibus censuris non reseruatis, siuè Papales sint, siuè Episcopales, cum de omnibus currat eadem ratio, & vbi est eadem ratio, ibi est eadem Iuris dispositio *l. Illud C. de Sacrosanct. Eccles.*

DVBIVM II.

An possit absoluere à Censuris, quæ sunt reseruatæ ab Ordinarijs.

CONCLVSIO.

Etiam ab illis potest Pœnitentiarius absoluere non obstante reseruatione.

PRob. Facultas hæc est etiam de concessis in Tabella, dum dicitur, *possit absoluere à quibuscumque casibus, & sententijs Excommunicationis, alijsque Ecclesiasticis censuris etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis*: Ergo facultas sic concessa cum dictione vniuersali ad omnes censuras, siuè Sedi Apostolicæ, siuè Ordinarijs locorum reseruatas extenditur, dummodo aliqua ipsarum non sit excepta, sicut non reperitur excepta hæc, quæ respicit censuras Ordinarijs reseruatas: facit ad hoc, quod præmissum est *in Dubio 5. cap. 1.* cum de peccatis reseruatis fuit resolutum; Firmatur quia in facultate Pontificis supra censuras includuntur etiam censuræ reseruatæ Ordinarijs, quia Papa est fons totius iurisdictionis: Ergo dum facultatem suam committit suo Pœnitentiario quo ad absoluendum à censuris etiam reseruatis ip-

simet

ſimet Pontifici, tradit paritèr poteſtatem ſuprà cenſuras Ordinarijs reſeruatas, cum ipſe ſit Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus totius Vniuerſalis Eccleſiæ.

Non obſtat, quod per talem facultatis conceſſionem videatur inferri præiudicium Epiſcopis, dum ab alijs eorum Subditi abſoluuntur à cenſuris, à quibus ipſi nollent, dum cenſuras tales ſibi ipſis reſeruant: Non obſtat, quia in hac parte nullum præiudicium infertur Epiſcopis, dum Papa ſolùm vtitur Iure ſuo in committendo Pœnitentiario, quod ſibi conuenit vt Epiſcopus Epiſcoporum; qui autem vtitur Iure ſuo, nulli facit iniuriam *cap. cum Eccleſia verſ. quia de election.*; Sicut nec ipſi Epiſcopi vlli faciunt iniuriam vtendo Iure ſuo in reſeruatione cenſurarum: Et quatenus etiam ex commiſſione Pontificis in hac parte aliquod præiudicium haberent Epiſcopi (quod tamen non cognoſcitur) adhuc hoc eſſet per accidens, quod non obſtaret, ex quo ex iuſta cauſa procederet fundata in iure proprio, in quo nulli fit præiudicium *l. nullus ff. de reg. iur. l. iniuriarum* §. 3. *ff. de iniur.*, & ideo cum ceſſet præiudicium, corruit etiam Argumentum.

D V B I V M III.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit à Cenſuris latis per præcepta generalia, ſeù per Edicta Ordinariorum, V. G. contra Clericos deferentes arma, ſeù de futuris culpis.

C O N C L V S I O.

Poteſt etiam à talibus Cenſuris abſoluere.

QVia aut non ſunt reſeruatæ, aut ſunt reſeruatæ: ſi non ſunt reſeruatæ abſoluere poteſt ab illis quilibet, qui à Cenſuris à iure latis non reſeruatis poteſt abſoluere iuxtà *cap. nuper* §. *in ſecundo de ſent. excom.* vt tenent *Imol. in cap. Graue n.* 14. *de præb. Theſaur. de pœnis p.* 1. *cap.* 24. §. *Dicendum* 4. cum alijs, & de communi teſtatur *Auil. par.* 2. *cap.* 7. *diſ.* 1. *dub.* 8.

apud

apud Theologos, sed non apud Canonistas: si verò sint reseruatæ, adhuc continentur in facultate sub dictione vniuersali *à quibuscumque*, quæ omnia complectitur; præsertim cum censura de futuris culpis, seù delictis dicatur lata per modum Iuris, seù legis, vt docent supracitati DD., & practicatur in Tribunali Sac. Pœnitentiariæ. Tùm etiam quia facultas Pœnitentiarij extenditur etiam ad reseruata Sedi Apostolicæ cum dictionibus, *etiam*, *& quomodolibet*, quarum vigore, potest absoluere etiam à reseruatis ab Ordinarijs, vt supra, fuit dictum: Ergo idem dicendum est pariformiter de istis; cui enim conceditur quod est maius, censetur concessum etiam quod est minus *cap. ex parte de Decim.*

Non obstat quod sint latæ ab homine, idest ab Episcopo: quia cum latæ sint per præcepta generalia, habentur vt latæ per modum Iuris, & legis, & sic continentur sub facultate: aduertendum tamen, quod casus sit occultus, & quod Episcopus non declarauerit delinquentem incurrisse censuram; quia in publicis, & notorijs recurrendum est ad maiorem Pęnitentiarium prò facultate quam habet *Nauar. cons. 2. in fin. de sent. excomm.*

DVBIVM IV.

An possit absoluere à Censura lata per præceptum speciale de futuro, V.G. si alicui Clerico fuerit inhibitum ab Episcopo sub Censura, nè se ingerat in tali negotio, aut nè loquatur cum tali Muliere, & ille violauerit præceptum.

CONCLVSIO.

Eodem modo tenendum est de ista, sicut dictum est de præcedenti, quod scil. possit ab ea absoluere, si fuerit occulta, secus si fuerit publica, aut declarata, vel delata.

NAm quotiescumq. transgressio hæc remanet occulta, nunquam dici potest, quod transgressor sit nominatim excommu-

municatus, vel suspensus &c. quia censura hæc habetur ad similitudinem censuræ à Iure, vel per edictum de futuris culpis *Innoc. in cap. Lateranensi in princ. de præben. Suar. de cens. disp. 3. sect. 2. num.* 10. Ideo nunquam dici potest quis hac censura nominatim ligatus, nisi sequatur sententia declaratoria de incursa, sicut sequi debet de alijs *Suarez ibidem disp. 9 sect. 2. num.* 10. *Thesaur. de pœnis par.* 1. *cap.* 24. §. *Dicendum secundo.* Ergo censura hæc vt occulta est extra exceptionem factam Minori Pœnitentiario non absoluendi ab homine nominatim censuratos, aut prò talibus declaratos, vel denunciatos; & est extra exceptionem, concedendum est contineri sub facultate absoluendi sub dictione vniuersali *à quibuscumque casibus, & sententijs*; nam prohibitum de vno, idest modo, censetur concessum de alio *l. cum Prætor ff. de iudic.* & multò magis, quando concessio est expressa, vt currit in subiecta materia.

Firmatur, quia nemo tenetur prodere seipsum Superiori pro foro externo, neque seipsum infamare, vt habet *Sayr. de censur. lib. 2. cap. 3. num. 28., & 29. cum citat.* Ergo qui sic ligatus est tali censura occulta licèt reseruata, absolui poterit à Pœnitentiario D. Papæ, qui in occultis super omnes potestatem habet, si non sit sibi excepta, sicut non est hæc. Igitur. Et eodem modo potest Maior Pœnitentiarius ab eadem absolui mandare, quamuis esset publica, sed non deducta, vel declarata ex generali sua facultate in foro conscientiæ; cum Tribunal hoc Pontificium fundatum sit ad fauorem ægentium fidelium, vt eis exemplò succurratur, ne diutius in reatu, & sordibus morentur, & nè quisquam in grauiora pericula deducatur, vt inquit *B. Pius V. in sua Constit. Vt bonus* §. 2. cum hinc præsertim in occultis, non possit oriri scandalum, neque turbari Iudicis, iurisdictio absolutionem dando, *Suar. de relig. tom. 4. tract. vlt. lib. 9. cap. 2. n.* 21. Quod secus est dicendum, si transgressio delata, aut declarata fuerit ab Ordinario, nam tunc exceptio locum habet.

DVBIVM V.

An Pœnitentiarius absoluere possit à Censuris latis ab homine per Edicta generalia de præteritis culpis, V.G. per monitoria generalia contra non restituentes, vel non reuelantes.

CONCLVSIO.

Quoties tales Censuræ remanent occultæ, potest ab eisdem etiam absoluere.

PRob. Quousque tales Censuræ remanent occultæ sunt extra exceptionem factam Pœnitentiario, cum non sint de nominatim excommunicatis, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis: Ergo continentur sub facultate eidem data ad absoluendum à quibuscumque casibus, & Censuris non exceptis; Talis enim vniuersalitas facultatis etiam ad istas se extendit, dum exceptæ non reperiuntur; concessum enim dicitur quidquid expressè prohibitum non reperitur *l. nec non §. quod eius ff. ex quib. caus. maior.*

Firmatur; Per exceptionem dictam prouidit Pontifex, nè Iurisdictiones Ecclesiasticæ perturbentur in ordine ad Censuras ab homine latas: sed per absolutionem datam à Pœnitentiario ab his Censuris occultis nulla sequitur perturbatio Iurisdictionis; quia occultæ spectant ad Pœnitentiariam, publicæ verò quando sunt ab homine ad ipsum Iudicem, qui eas protulit, aut Successorem, aut Superiorem, aut eius Delegatum iuxta regulam, quod à sententia speciali solus lator absoluit: quod occultæ spectent ad Pœnitentiariam ex ipsa exceptione, quæ firmat regulam in contrarium, vt communitèr Doctores *in rubr. de reg. iur. in 6.* euidenter deducitur, dum tantum de Censuris contra aliquem nominatim latis, aut delatis, aut declaratis loquitur, quæ publicum præseferunt; Ergo in occultis ipsa exceptio firmat regulam in contrarium ad fauo-

fauorem Pœnitentiarij, cùm tantùm publicæ excipiantur, & consequenter ex hoc nulla sequitur perturbatio Iurisdictionis, sed obseruantia Pontificiæ dispositionis, & vsus iuris proprij à Pontifice concessi.

Verùm quidem est, quòd in similibus casibus, quando recurrentes pro absolutione adhuc sunt in mora, Sacra Pœnitentiaria eos non absoluit, nisi ad reincidentiam, si termino repetito non satisfecerint, seù Edicto non paruerint; quòd & Minor Pœnitentiarius obseruare debet, cum teneatur ad stylum Tribunalis, & cauere, nè contra Iustitiam ius cuiusquam lædatur: notandum tamen, quòd sicut monitoria non afficiunt nisi iniustè detinentes, & sub peccato mortali obligatos ad restitutionem, non autem iustè detinentes, vt communitèr Doctores, quia excommunicatio non habet vim, nisi adsit mortale peccatum; Ita nequè scientes iustam retentionem ad reuelandum tenentur, cum non censeatur, Iudicem monitoria concedere, nequè per ipsa intentionem ligandi habere, quando Iustitia non est læsa: quod idem etiam alijs de causis habetur, vt apud Doctores, qui in similibus casibus sunt consulendi.

DVBIVM VI.

An possit absoluere ab excommunicatione lata contra violantes Clausuram Monialium ad malum finem.

CONCLVSIO.

In casibus occultis etiam istos potest absoluere à præfata censura post violationem clausuræ ipso facto incursa.

PRob. Sub vniuersalitate terminorum exprimentium facultatem Pœnitentiarij *absoluendi à quibuscumque Censuris quomodolibet reseruatis*, continetur iste casus, nisi exceptus reperiatur; nam dictiones *à quibuscumque*, *& quomodolibet*, vniuersales sunt, quarum prima ex sui natura ex-

tenditur ad omnes casus; Secunda verò omnem pænitùs modum includit, vt in *Clement.2. vers. Nè igitur de sent.excom.*, & ex sui significatione excludit restrictionem *Gloss.in Clem. 1. de re iudic.* Præsens autem casus non est de exceptis Pœnitentiario in Tabella; Ergò sub illius facultate continetur, si sit occultus, cùm dictiones vniuersales vniuersalitèr sint intelligendæ, si de exceptione non constet, vt currit in præsenti casu.

Firmatur; omnis alius ingressus in Monasterium Monialium sub Censura Papæ reseruata prohibitus, est sub facultate Pœnitentiarij, si sit occultus, & eidem non exceptus, proùt apparet e x specialibus clausulis, quibus facultas concipitur: Ergò & ingressus ad malum finem, idest ad aliquem actum luxuriosum committendum, vt habet *Graff. lib.1. de casibus reseruatis cap.3. num.9. & 11.* sub eadem facultate continetur; licèt enim in genere peccati grauius sit hoc, & si sit cum fornicatione sacrilegium grauissimum committatur contra eius votum castitatis, vel etiam contra consecrationem, tamen in ordine ad reseruationem quilibet ingressus prohibitus æqualitèr est Papæ reseruatus, siuè fuerit ob curiositatem, siuè prætextu alicuius facultatis reuocatæ, siuè ad malum finem, aut ob aliam causam sinè legitima licentia, vt ex stylo Curiæ generali sustinet *Thesaur. de pœn. par.2. V. Clausura cap.4.* cum citatis ab ipso: Igitur habens facultatem absoluendi ab omnibus Censuris Sedi Apostolicæ reseruatis, vt habet Pœnitentiarius ab omnibus ingressibus in Clausuaam Monialium prohibitis, poterit absoluere, siuè fuerint ad aliquem finem luxuriosum, siuè ad alium finem non inhonerum. Dixi in casibus occultis, quia in publicis nec Maior Pœnitentiarius potest manum apponere nisi supplicante Episcopo, seù Ordinario pro delinquentibus, vt ex Bulla super facultatibus §.*Moniales* habetur.

Quod dictum est de ingredientibus Clausuram Monialium ad malum finem, idem est dicendum de ijsdem Monialibus violantibus eamdem Clausuram exeundo ad malum finem luxuriosum: nam in casibus publicis nec à maiori Pœniten-

tiario

tiario absolui possunt, nisi supplicauerit Episcopus, seù Ordinarius: In occultis verò vtique potest idem Ma. Pœnitentiarius illas absoluere, & absolui mandare independenter à quocumque: quòd nullo modo potest facere Min. Pœnitentiarius, nisi de mandato, & commissione Eminentissimi Maioris Pœnitentiarij, vt est de stylo Sacræ Pœnitentiariæ pro casibus particularibus, vt in manuscriptis adnotationibus ad Bullam super facultatibus *facultate* 16. comprobatur.

DVBIVM VII.

An Pœnitentiarius possit absoluere ab Excommunicatione lata à Sixto V. in Constitutione incip. Effrenatam contra procurantes abortum fœtus animati effectu subsequuto, licèt eius absolutio ibidem fuerit Papæ reseruata.

CONCLVSIO.

Absoluere potest etiam ab ista.

PRob. Non est de exceptis eidem Pænitentiario; Ergo censenda est de concessis sub dictione vniuersali *à quibuscumque Censuris*; cum exceptio declaret, quod veniat in concessione quidquid non est exceptum, vt tradunt *Natt. cons. 159. num. 31. Aretin. cons. 142. num. 2. & alij*. Imò, & de expressè concessis sub terminis *etiam Sedi Apostolicæ reseruatis*, qualis esset ista; cum expressum eodem modo dicatur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac si specialiter, & in indiuiduo fuisset expressum; vt habet latissimè *Menoch. cons. 287. num. 7. & seqq. Rot. par. 6. decis. 205. num. 3. recent.*

Firmatur; quia hanc reseruationem factam à Sixto abstulit *Gregor. XIV. in Constit. incip. Sedes Apostolica*, & solum ipsam reseruauit locorum Ordinarijs, vt obseruant *Quaran. V. Abortus §. Nota per hanc*, *Homobon. de cas. reseru. p. 3. cas. 6. & alij*: Ergò & ex hac parte multò magis potest Pœnitentiarius ab illa absoluere, cum super casus reseruatos Ordinarijs teneat facultatem.

Non obstat reseruatio facta à Sixto V. quocumque modo fuerit concepta: quia hodiè standum est Constitutioni Gregorij eidem deroganti; Vndè hodiè casus hic non est amplius Papalis, sed Episcopalis, cum posteriora derogent prioribus *ex iurib. comm.* maximè quando priorum mentio fit in posterioribus, vt currit in casu cum expressa derogatione.

DVBIVM VIII.

An possit Pœnitentiarius absoluere ab excommunicatione lata in cap. Si quis suadente Diabolo 17. q.4. contra inijcientes manus violentas in Clericum.

CONCLVSIO.

Similitèr absoluere potest ab hac censura eos, qui Clericum, aut Sacerdotem percusserunt, vulnerauerunt, aut occiderunt, dummodò casus sint occulti.

PRob. Solùm Presbytericidium publicum est sibi in Tabella exceptum: Ergò si fuerit occultum censendum est sibi concessum, vigore exceptionis, quæ firmat regulam in contrarium, vt sæpiùs supra fuit dictum: Etsi Presbytericium occultum est de sibi concessis, multò magis sola percussio, aut vulneratio occulta erit etiam concessa, cui enim conceditur quod maius est, & minus censetur concessum *l. non debet ff. de reg. iur. & cap. Ex parte de Decim.*, minus enim semper inest in eo, quod plus est *l. in eo ff. de reg. iur.*

Imò ab eadem censura etiam absoluere potest, licèt actus illi iniuriosi essent probabiles in iudicio, dummodò ad forum non fuerint deducti: nam cum solum Presbytericidium publicum excipiatur, cœteri actus quamuis probabiles in iudicio censendi sunt concessi, si aliundè non excipiantur; aliundè autem ex Tabella non possunt esse excepti, nisi quatenus essent deducti ad forum, aut censura esset declarata, aut denuntiata incursa ab illatore iniuriæ, quæ non supponuntur fa-

cta:

cta: Igitur &c. Quod eò magis etiam probatur, dùm crimen quo ad vsque sit Iudici delatum, licèt in se probabile sit in iudicio, si interim non probetur, nec ad Iudicem deferatur, adhuc censetur occultum secundum praxim Sac. Pœnitentiariæ, vt notat *Tiburt. Nauar. in manuduct. cap.* 3. §. *Ne autem*. Ergò multò magis sub ratione occulti, à Censura istis actibus annexa ipse Pœnitentiarius poterit absoluere, licèt delictum esset probabile; sicut delictum delatum ad Iudicem, sed non probatum, elapso anno præsumitur occultum, nàm præsumitur non factum, vt notat *Gloss. in cap. Omnipotens verb. Denunciantur in fin. de accusat.* & habet *Marc. Leo in praxi de occulto pag. mihi* 132. Hæc quo ad Clericos, & Sacerdotes: quo verò ad Episcopos, & alios Ecclesiæ Prælatos, infra pertractabitur.

DVBIVM IX.

An possit absoluere ab excommunicatione lata in Bulla Cœnæ contra præsumentes absoluere à casibus in eadem Bulla exceptis sine facultate.

CONCLVSIO.

Potest & ab ista absoluere, si remaneat occulta, & non sit deducta.

PRob. Negari non potest, quin etiam hæc contineatur sub dictione vniuersali *à quibuscumque censuris*, si non excipiatur in Tabella: Talis autem exceptio quò ad hanc non reperitur, consequentèr inter concessas est numeranda; præsertim cum & reseruatæ Sedi Apostolicæ sint concessæ, inter quas, & ista numeratur, si habeatur pro reseruata: Imò & tenenda est pro expressè concessa, dum continetur sub terminis illis generalibus *etiam Sedi Apostolicæ reseruatis*, quorum vigore habetur ac si specialiter exprimeretur, vt dictum est *supra in Dubio Septimo*.

Fir-

Firmatur; quia talis censura aut est de reseruatis Papæ, aut non: Si est de reseruatis, vt sustinent *Felin.in cap.Pastoralis §.Prætereà num.9.de offic.Ordin. Viuald. in eandem Bullam §.Quod si fortè num.* 19. *& alij*, ex modo dictis facultas sufficientèr apparet: si autem non est de reseruatis, vt defendunt *Suar.de censur. disp.*21. *sect.*3. *vers. Secundò dicendum*, *Sayr.lib.*3.*cap.*25.*num.*7.*Nauar.Toletus, & alij*, multò magis facultas subsistit, cum à Censura non reseruata quicumque Confessarius approbatus pro culpis mortalibus possit absoluere: Ergò occulta remanente hac censura, ab illa potest absoluere Pœnitentiarius. Quod idem est dicendum de Censura excommunicationis lata contra præsumentes absoluere à casibus, vel Censuris ab Ordinarijs locorum sibi reseruatis; nam & sic præsumentes potest Pœnitentiarius ab eadem absoluere, cum de vtraque currat eadem paritas, & ratio; & vbi est eadem ratio, sit etiam idem ius non extensiuè tantùm, sed comprænhensiuè *l. His solis vers. Satis etiam C. de reuocan.donat.Panorm.in cap.fin.num.*10.*de rescript.*, *& alij*.

D V B I V M X.

An possit illum absoluere, qui, cum Sacerdos non esset, missam celebrauit, vel Sacramentalitèr absoluit absque errore in intellectu.

C O N C L V S I O.

Potest hunc absoluere, si nullum errorem habuerit in Intellectu.

PRob. Nulla Censura reperitur lata contra non promotum ad Presbyteratus ordinem, qui missas celebrauit, vel Pœnitentiæ Sacramentum administrauit, licèt talia crimina sint depositione digna, si sit Ecclesiasticus, & degradatus, sit tradendus brachio Sæculari morte puniendus, vt ex *Constit. Greg.XIII. incip. Officij nostri, Clem.VIII. Et si alias, & Vrbani*

bani VIII. Apostolatus Officium: Ergò sola delinquentis nefaria, & sacrilega temeritas vt peccatum grauissimum absolutioni subijcitur; Potest autem Pœnitentiarius absoluere *à quibuscumque culpis, criminibus, & excessibus quantumcumque grauibus, & enormibus quomodocumque commissis, & perpetratis, tàm publicis, quàm occultis, vt ex Bulla super facultatibus, & ex Tabella apparet*; Ergò & ab hac sacrilega temeritate potest absoluere, cum nec excepta, nec reseruata à Sede Apostolica reperiatur.

Firmatur, quia non reseruatio est ratio, cur inferior absoluere possit tàm à peccatis, quàm à Censuris, quæ non sunt reseruatæ, & desumitur *ex cap. Nuper de sent. excomm.*, quia cum Conditor Canonis absolutionem sibi specialitèr non reseruauit, eò ipso concessisse videtur facultatem: Hoc autem totum currit de hoc grauissimo crimine nullibi reseruato; Igitur sub dictione *à quibuscumque casibus* in facultate expressa etiam crimen hoc continetur tanquam particulare sub vniuersali.

Non obstat, quòd crimen hoc sit casus spectans ad S. Officium: quia licèt quo ad pœnam illi debitam in foro externo, spectet ad præfatum Tribunal, quo verò ad absolutionem in foro Sacramentali, spectat etiam ad Sac. Pœnitentiariam, & ad alios &c. qui omnes priùs inquirere diligenter tenentur, an in sacrilegio hoc committendo, error aliquis in intellectu delinquentis intercesserit, quia si hæreticè hoc fecisset, à Minori Pœnitentiario absolui non posset, tanquam hæreticus per actum externum.

Quod dictum est de isto sacrilegio in ordine ad absolutionem, idem est dicendum de Sacerdote plures missas eodem die celebrante; semel enim dumtaxat potest Sacerdos celebrare in die, vt habetur *cap. Sufficit de consecrat. dist. 1. cap. Te referente, cap. Consuluisti de celebrat. missar.* excepto die Natalis Domini, & casu necessitatis, vt ex *d. cap. Consuluisti Laym. lib. 5. tract. de Sacrificio Missæ cap. 4. num. 6.* Censuram tamen nullam incurrit pluries in die celebrans, grauissimè tamen peccat, & grauissimis subiectus est pœnis à S. Officio infligendis,

fligendis, si denuntiatus sub potestate Tribunalis venerit: Interim à Pœnitentiario absolui poterit ab excessu sacrilego, sicut de præmissis fuit dictum, si nullum errorem habuerit in intellectu, circa quod diligens inquisitio est præmittenda.

D V B I V M XI.

An possit absoluere Confessarium, qui in Sacramentali Confessione pœnitentem ad inhonesta sollicitauit, & nè ipsum denuntiaret, etiam postea absoluit:

C O N C L V S I O.

Nunc quoque Confessarium, qui tam nefandum scelus commisit, potest Pœnitentiarius absoluere.

PRob. quò ad simplicem sollicitationem sine absolutione: Etiam hoc impium, & nefandum scelus sub nulla Censura est prohibitum, vt apparet ex Constit. Pij IV. incip. *Cum sicut nuper*, & Greg. XV. *Vniuersi*; quamuis pro criminis qualitate, & circumstantijs diuersis, & grauissimis pœnis à S. Officio sit puniendus, qui tale scelus committere ausus fuerit: Ergò Confessarius, qui in Confessione pœnitentem tantùm solicitauit, absolui potest à Pœnitentiario, ex quo tale peccatum sacrilegum non est illi exceptum; cum etiam in ordine ad absolutionem Sacramentalem concessum dicatur quidquid expresè prohibitum non reperitur *l. nec non §. quod eius ff ex quib. caus. maior.* Confirmatur ex sollicitatione, & absolutione simul. Absoluens sollicitatam ab onere denuntiandi eum, qui sollicitauit, incurrit excommunicationem latam contra absoluentes à casibus reseruatis à Sede Apostolica, aut ab Ordinarijs sine facultate, vt supra fuit dictum *in Dubio Nono*; Reseruata est autem Tribunali S. Inquisitionis excommunicatio lata contra non denuntiantem eum, qui sollicitauit in Confessione, vt patet ex ipso met Edicto: Ergò absoluens ab hoc onere denuntiandi sollicitatam, incurrit excommunicationem

tionem

tionem latam contra absoluentes sine facultate à reseruatis: sed, hoc non obstante, adhuc Pœnitentiarius absoluere potest Confessarium reum tàm à scelere, quàm à Censura, cùm nihil ex his sit ei reseruatum; consequentèr multò magis à sola sollicitatione, quæ minorem requirit facultatem, poterit absoluere. Igitur &c.

Hìc tamen duo notari possunt: Primum, quòd Confessarius Sollicitator non obligatur se ipsum denuntiare, cum nullus teneatur se ipsum prodere *cap. Cum non deceat de elect. in 6.* maximè cum in Edicto præcipiatur sola denuntiatio aliorum, non sui, vt legenti Edictum patere potest; sollicitata verò libera non reperitur ab onere denuntiandi, licèt Sollicitator mediante absolutione data intenderit ab hoc ipsam liberare; quia talis absolutio fuit data sine potestate, & ideò fuit inualida, cum actus ex defectu potestatis sit nullus, ac perindè habeatur, ac si non factus fuisset *cap. 2. de translat. Prælat.*, *& Clem. 1. de Immun. Eccles.* vnde nec potest inducere aliquem effectum, qualis esset hæc non obligatio, vt ex *cap. illud de iur. patròn.* Imò sententia opposita est vna de propositionibus damnatis ab Alexandro VII. *septima in ordine*. Alitèr in hac forma posset quisque illudere Edictum S. Officij, absoluendo sollicitatam ab onere denuntiandi, & sic impunè posset fieri, & continuari sollicitatio, & nulla esset prouisio facta per Edictum.

Secundum, conforme erit charitati admonere Pęnitentem, vt prudentèr sibi consulat præueniendo, & veniam humilitèr petendo ab Inquisitore S. Officij, antequàm præueniatur, vt sic priuilegio spontè comparentium frui valeat, & minus confusibilitèr tractetur, proùt consulit *Lup. super Edictum S. Inquisitionis p. 1. lib. 4. dist. 5. art. 3. diffic. 2. §. Verum pag. 67.* cùm partes Confessarij sint consulere bono Pœnitentis.

In casibus sollicitationis nunquàm obliuiscatur Pœnitentiarius expresse monere suos Pœnitentes sollicitatos de obligatione denunciandi sollicitantem iuxta mandatum Gregorij XV. in Constit. *Vniuersi Dominici gregis.* Hoc idem obseruare tenetur quilibet Confessarius etiam contra seipsum, si

sollicitator existeret, & Pœnitentiæ Sacramentum sollicitatæ administraret: Imò si sollicitatam à se, aut ab alio absolueret, prætermissa dicta monitione, siuè negatiuè ipsam non monendo de obligatione, siuè positiuè eidem dicendo, non teneri amplius ad quemquam denuntiandum, adhuc idem Confessarius teneretur ipsam monere de præfato onere, quoties prudenter, & sine periculo fractionis sigilli posset hoc facere.

DVBIVM XII.

An possit absoluere ab Excommunicatione lata à Pio V. in Bulla incip. Regularium, *& à Greg. XIII. incip.* Vbi gratiæ, *contra Mulieres ingredientes Clausuram Regularium ad malum finem, aut ob aliam causam non permissam.*

CONCLVSIO.

Mulieres ingressas in Clausuram Regularium quocumque prætextu, & sine probibito absoluere potest Pœnitentiarius à Censura incursa, si occulta sit, & non deducta.

PRob. Hæc Excommunicatio Papæ reseruata non est de exceptis ipsi Pœnitentiario in Tabella, & continetur sub terminis vniuersalitatem præseferentibus, quibus facultas exprimitur: Ergò etiam ab ista potest absoluere, cum generalitas verborum nihil incomprehensum relinquat *Dec. cons.* 84. *num.* 13. *lib.* 3., *Rot. par.* 6. *decis.* 198. *num.* 4. *recent.*, & quod exceptum non reperitur sub generali concessione contineatur.

Firmatur; quia in ordine ad hanc violationem Clausuræ solùm excipitur casus ipsius Regularis Mulierem introducentis intra Claustra ad inhonestos actus: Ergò pro Muliere introducta etiam ad malum finem luxuriosum casus est de concessis; nam exceptio firmat regulam in contrarium, *Gloss.*, *&*

& Doctores in rubr. de reg. iur. in 6. præſertim quia exceptio declarat, quòd veniat in conceſſione quidquid non eſt exceptum, vt tradunt *Natt. conſil.* 159. *num.* 31., *Decian. in l.* 1. *num.* 20. *ff. de reg. iur.*, *& alij*: maximè cum in exceptione, quæ fit in Tabella, ita exprimi potuiſſet *Mulier introducta*, ſicut fuit expreſſus *Regularis introducens*, & tamen illa non fuit expreſſa; ſignum quod ſub exceptione non fuerit comprȩhenſa, nec Pontifex voluerit ipſam comprȩhendere. Non dicatur hanc excommunicationem latam à præfatis Pontificibus afficere tantùm mulieres violantes Clauſuram Regularium, prætextu licentiam in dictis Bullis reuocatarum.

Quia ſtylus Curiæ, & Sac.Pœnitentiariæ in praxi receptus eſt ad oppoſitum, etiam quo ad Mulieres non prætextu licentiarum intrantes, vt habet *Bonacc. de clauſur. quæſt.* 5. *punct.* 2. *&* 3., qui ſtylus Curiæ interprætatiuus Conſtitutionis Papæ vbique ſeruandus eſt, *Rot. par.* 1. *decis.* 196. *num.* 2. *recent.*, & de facto paſſim recurritur ad Sedem Apoſtolicam pro tali abſolutione; eodem modo, & ex ijſdem rationibus dicendum eſt, etiam Regulares introducentes Mulieres intra Clauſtra, ſed non ad inhoneſtos vſus, poſſe abſolui à Pœnitentiario ab excommunicatione, ſi occulta remaneat; quia reſeruatio, ſeù exceptio, cum ſit odioſa, eſt ſtricti Iuris, & ſtrictè accipienda, *Sanch. lib.* 4. *ſumm. cap.* 40. *num.* 15. Vndè cum tantùm excipiatur caſus Regularis introducentis Mulierem intra Clauſtra ad malum finem luxurioſum, quoties talis introductio non fit ad dictum finem, nunquam continetur ſub exceptione data, & dicta; cùm in ſimilibus caſibus non interueniat finalis cauſa exceptionis, nempè impediendi luxurioſam introductionem cum difficili obtentu abſolutionis; ad quem finem nullus Pœnitentiarius trium Baſilicarum Vrbis poteſt Regularem introducentem abſoluere, neque ab exceſſu, neque à Cenſura, vt infra ſuo loco.

DVBIVM XIII.

An possit absoluere ab Excommunicatione lata contra Religiosos Apostatas à Religione, si venerint ad aliquam ex Basilicis pro absolutione habenda.

CONCLVSIO.

Potest illos absoluere post reditum ad Religionem, vel saltem post reassumptum habitum regularem, si dimiserint cum firmo proposito, & breui termino se præsentandi intra Claustra suis Superioribus.

PRob. Est de expresse concessis in Tabella, & continetur sub generali facultate data, sed limitata ad circumstantias in conclusione expressas: Ergò concurrentibus dictis circumstantijs absolutionem eisdem impertire potest Pœnitentiarius, cum in tali casu operetur iuxta mentem concedentis facultatem, & ad præscriptum facultatis datæ.

Non potest quidem eos absoluere, nisi firmum habeant propositum redeundi ad Religionem; nam cum hac limitatione concessa est facultas, & concessio limitata non potest extendere effectum vltra terminos suæ limitationis *l. qui Tabernas ff. de contrahen. empt.*, *& DD. communiter cum Rot. par.*1. *decis.*690. *num.*9. *recent.*

Neque si habeant animum reuertendi, sed non perseuerandi sub regulari obedientia, imò iterum apostatandi, quia in tali casu, propositum non est firmum, nec possunt dici desijsse esse Apostatæ, sed perseuerare in Apostasia, ex quo habent animum reuertendi ad sæculum, & non permanendi in Religione; sicut qui recedit ab aliquo loco, & statim reuertitur, non censetur recessisse *cap. Diuortium de pœnit. dist.*2., *& l.*1. *§. Qui præsens ff. de verbor. obligat.*, non enim redijsse dicitur, qui habet animum reuertendi, & breui est reuersu-

rus

rus *cap. Nam & ego de verbor. signif.*, & *cap. Relatum de Cler. non resident.* Ideò tales Apostatæ non sunt absoluendi vt impęnitentes: nec possunt absolui deficiente conditione, & circumstantia requisita in facultate data.

Nec similiter potest eos absoluere, si ante regressum ad Religionem velint prius componere cum suis Superioribus, vt mitius quo ad pęnas tractentur, aut procurare transitum ad aliam Religionem, nisi prius à Tribunali Sac. Pœnitentiariæ fuerit obtenta facultas eos absoluendi ad reincidentiam per tempus assignandum, vt est stylus eiusdem Tribunalis; quo tempore non permittitur, quòd celebrent, si sint Sacerdotes, donec ad habitum, & obedientiam reuersi fuerint, *Thesaur. in prax. S. P. tit. 17.*

Ante reassumptionem habitus absolui vtiquè possunt Ultramontani, vel aliàs longè distantes, sed ad reincidentiam, congruo tempore illis assignato, ad illum reassumendum, & suis Superioribus se præsentandum, si propter inopiam, vel aliud graue impedimentum habitum statim reassumere nequeant, vt ex ipsamet Tabella apparet; & iustè quidem, quia ad impossibile nemo tenetur, *cap. Nemo de reg. iur. in 6.*, & legitimè impeditus ob graue impedimentum, quod nonnisi cum magna difficultate superari potest, excusatur ab obligatione legis, cum valde difficile habeatur pro impossibili, *Sanchez lib. 5. de matrim. disp. 5. num. 4. cum iurib.*, & *DD. allegat.* Igitur &c.

DVBIVM XIV.

An possit absoluere ab Excommunicatione Papæ reseruata lata contra cooperantes Apostasiæ Religiosorum Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, aut alterius Ordinis habentis communicationem in priuilegijs prædictarum Religionum.

CON-

CONCLVSIO.

Cooperantes Apostasiæ dictorum Religiosorum, idest auxilium, consilium, vel fauorem præbentes Apostatæ, aut eum receptantes, seù retinentes absolui possunt à Pœnitentiario ab Excommunicatione incursa.

PRob. Censura hæc continetur sub verbis illis vniuersalibus, *possit absoluere à quibuscumque Censuris etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis*, cum verba generalia generaliter sint intelligenda, quatenus per alia verba non limitentur, vt docent *Bart. cons.*76. *num.*5. *vers. Nec obstat lib.*1., *Rot. par.*7.*rec.decis.*104. *n.*4. generalitas autem facultatis concessæ non limitatur quo ad hanc censuram absoluendam, cum inter exceptas non computetur, vt in Tabella apparet: Igitur potest Pœnitentiarius ab illa absoluere, vtpotè contenta sub vniuersali facultate, dum non excepta censentur concessa.

Firmatur: Sicut Censura latæ sententiæ contra facientem lata non ligat cooperantes, nisi verba legis tacitè, vel expresè ipsos comprahendat, vt de communi testatur *Thesaur. de pœn. par.* 1. *cap.*10. *cum Nauar., Sanchez, & alijs*; Ita nec restrictio facultatis in ordine ad facientem, vllo modo se extendit ad cooperantes, nisi ex tenore restrictionis, seù exceptionis tacitè, vel expresè id comprahendatur: Vtrobique enim agitur de materia odiosa, in qua fieri debet stricta interpretatio, ita vt non extendatur vltra propriam verborum significationem, vt ex *cap. Pœnæ de pœnit. dist.*1., *& cap. odia de reg. iur. in 6.* Vndè in similibus casibus non fit extensio de persona in personam, etiam ex identitate rationis, *Thesaur. ibid.*

Exceptio autem, licèt non absoluta, sed sub aliquibus circumstantijs tantùm Pœnitentiario facta in ordine ad absoluendos Apostatas respicit solùm ipsos Religiosos, à quibus com-

commissa est Apostasia, & nullo modò tacitè, vel expressè comprahendit cooperantes, vt ex terminis ipsius exceptionis apparet; Ergo quamuis isti censuram contra ipsos latam incurrunt, de qua loquitur *Thesaur. de pœn. par. 2. verb. Apostasia cap. 2. §. Decimo primo*; tamen quo ad absolutionem, hanc impertire illis potest Pœnitentiarius, si occulta remaneat, & non sit deducta; quia est intra limites suæ potestatis, & circumstantiæ restringentes facultatem quo ad Apostatas, nullo modo adaptari possunt cooperantibus ipsis Apostatis: Vndè censenda est de concessis.

Hìc tamen aduertendum est quo ad receptantes, & retinentes Religiosos Apostatas, quòd si inculpabiliter hoc faciant ex ignorantia iuris, vel facti, aut eos recipiant vt consanguineos, & amicos, aut ad alium finem, quàm ad fauendum eorum Apostasiæ, talem censuram non incurrunt, nec indigent absolutione, proùt in similibus casibus discurrunt Doctores in ordine ad incurrendam aliquam censuram sic cooperando; cum nec talis sit mens ferentis censuram contra receptantes, aut retinentes censuratos delinquentes.

DVBIVM XV.

An possit absoluere ab Excommunicatione lata à Pio IV., Gregorio XIII., & Concil. Trid. sess. 25. cap. 19. de reform., *ac renouata à Clemente VIII. in Bulla incip.* Illius vices contra Duellantes, cooperantes, aut aliter ad illud concurrentes.

CONCLVSIO.

Potest absoluere ab hac censura tam Duellantes, quam cooperantes, aut alio modo prohibito illam incurrentes, si delictum remaneat occultum, & non sit deductum ad forum contentiosum.

PRob. Quo ad censuras occultas, & non deductas generalem facultatem habet Pœnitentiarius, nisi inter eidem excep-

exceptas aliqua computetur; nam exceptio etiam generalem iurisdictionem restringit, vt communiter Doctores: Hæc autem lata contra Duellum committentes, aut aliquo modo ad illud concurrentes, non connumeratur inter eidem exceptas, vt ex Tabella liquet; consequenter si occulta remaneat, & non deducta, vt præsertim ex Duello minùs solemni solet remanere, & aliquando etiam ex formato quò ad aliquos potest euenire; tunc absolui potest à Pœnitentiario, cùm sic contineatur sub eius potestate.

Firmatur; quia per exceptionem factam Pœnitentiario in Tabella declaratur mens, & intentio concedentis facultatem, nempe, quòd exceptis tantùm ibidem non concessis, cæteros casus relinquat sub generali facultate concessa, scilicet absoluendi *à quibuscumque Censuris etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis*, quia exceptio firmat regulam in contrarium *Gloss.*, *& Doctores in rubric. de regul. iur. in 6.*

Inter casus autem Pœnitentiario exceptos hic casus Duellantium non exprimitur, vt fuit præmissum: Ergò mens, & intentio facultatem concedentis est, quòd sub generali facultate concessa contineatur, & sit relictus; cùm voluntas concedentis non operetur, nisi quatenùs exteriùs manifestatur *l. si repetendi ff. de condit. ob caus.*, & notat *Rota par.* 1. *decis.* 354. *num.* 6. *recent.* Igitur &c.

Hanc Censuram incurrunt,, Omnes in quacumq; Mundi parte non solùm in Duello pugnantes, sed & prouocantes, suadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes, chartulas, libellos, litteras, nuncios mittentes, scribentes, aut quomodolibet circa ista cooperantes, socios de industria spectatores, Patrinos, fautores, defensores, locum præbentes, & breuiter omnes, qui huius criminis quomodocumque participes fuerint, seù prædictis se quoquomodo immiscuerint, etiamsi neque effectus pugnæ sit subsequutus, neque accessus ad locum, & etiam si diffidatio non fuerit parti aduersæ intimata, si per eos cooperantes non steterit, quominùs intimata fuerit,, Sunt verba Bullæ Clementis VIII. supra cita-

citatæ omninò videndæ, cum in hac materia casus aliquis occurrerit; cum Censura incurratur tàm ob duellum formatum, seù solemne, quod fit Principe dante campum francum, & conditione interueniente de loco, armis, Patrinis, spectatoribus, & tempore; quàm ob duellum minus solemne, quod fit inter duos condicto solùm tempore, & loco, *Thesaur. de pœn. par. 2. verb. Duellum cap. 1.*

Non obstat, quod Clemens VIII. mentionem non faciat in sua Bulla citata *de assignatione loci, & temporis:* quia eius Bulla intelligenda est iuxta communem vsum loquendi, & iuxta sensum aliarum Constitutionum, quæ in ipsa confirmantur, in quibus fit sermo de pugna, statuto loco, & tempore, quæ conditiones loci, & temporis ita sunt de essentia Duelli, quòd altera ipsarum deficiente non fit locus huic Constitutioni, *Thesaur. ibid. cap. 4.* & sufficiant solùm innitæ per pactum tacitum, & virtuale, *Sanchez lib. 2. cap. 39. num. 28. cum Thesaur. loc. cit.*

CAPVT III.

De Absolutione à Censuris in Bulla Cœnæ latis.

ANtequam sub dubijs ponatur facultas Pœnitentiarij quo ad casus in hac Bulla sub Censura prohibitos prænotandum venit, ipsum non posse absoluere ab omnibus Casibus contentis in viginti Capitibus eiusdem Bullæ; licèt enim in Tabella facultas sub terminis generalibus exprimatur, nempè quod possit *absoluere ab omnibus Casibus, & Censuris etiam in Bulla Cœnæ Domini reseruatis*; attamèn quia in Casibus posteà exceptis, nonnulli numerantur ex eadem Bulla desumpti, quorum aliqui nec Maiori Pœnitentiario sunt concessi, hac de causa generalitas concessionis restricta remanet, cùm per ipsas exceptiones mens, & intentio concedentis facultatem manifestetur, consequenter ab omnibus absoluere non potest; Vndè ad maiorem commoditatem, & facilitatem in præsenti quoque dispositione prius de concessis, postea de exceptis pertractabitur.

DVBIVM I.

Ex Canone iv.

An Pœnitentiarius possit absoluere ab Excommunicatione lata contra surripientes naufragantium bona, qui in Mari naufragium passi sunt.

CONCLVSIO.

Potest eos absoluere, dummodò quod raptum est non excedat extimationem quinque scutorum, secùs autem si excesserit.

PRob. quia prohibitum de vno, censetur de altero concessum, *l. cum Prætor ff. de Iudic.* In Tabella autem solùm prohibetur absoluere surripientes bona Naufragantium, quan-

quando surreptum excedit valorem præmissum; ergò quando non excedit, censendum est concessum, siquidèm inclusio vnius est exclusio alterius *cap. Nonnè de præsumpt.*, maximè quòd exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, vt communiter Doctores.

Firmatur: Facultas limitata licèt non possit extendere effectum vltra terminos suæ limitationis, quia excederet limites concessionis, tamèn intrà terminos concessionis liberè potest effectum habere, cùm talis sit intentio concedentis, quæ desumitur ex verbis concessionis *Rot. part.* 4. *decis.* 271. *num. 2. recen.* Ergò dùm valor rei surreptæ non excedit extimationem quinque scutorum, talis Surreptor absolui poterit à Penitentiario ab Excommunicatione huius Bullæ incursa, vt inclusa in facultate sibi concessa, & intra limites concessionis. Dixi Surreptor, & huius Bullæ: Quia contra retinentes iniustè bona Christianorum naufragantium alia Excommunicatio latæ sententiæ est fulminata *in cap. Excommunicationi de raptor.*, quæ tamèn non est reseruata, vt ex *Thesaur. de pen par. 2. vers. Naufragium cum citat.*

Hanc Bullæ censuram incurrunt omnes surripientes cuiuscumque gradus, status, & conditionis, non obstante quocumque priuilegio, consuetudine, aut prætextu, & non solùm surripientes, qui clàm, & occultè, sed etiam Raptores, qui per vim bona rapiunt, & hoc si bona sint Christianorum cuiuscumque Nationis illi sint, & quocumque modo Naues nauigantium sint passæ, & in quocumque Mari, vt ex verbis Bullæ: Etiamsi talia bona in Nauibus Infidelium veherentur, vel ab Infidelibus fuerint assicurata, quod idem est dicendum, si capiatur ipsa Nauis iàm exonerata, aut eius instrumenta; nàm verbum illud Bullæ, *cuiuscumque generis bona*, generale est complectens omnia, *Bonac.*, *Duard.*, *& alij*: ad quam incurrendam sufficit simplex surreptio, hoc est iniusta acceptio, quia in Bulla nulla fit mentio de mora in restituendo.

Non incurrunt hanc Censuram surripientes, quotiès excusantur à mortali culpa: Hinc paruitas materiæ excusat; ignorantia iuris, & facti excusat: accipiens talia bona animo

restituendi vero Domino non incurrit, neque si bona pro derelictis habeantur, neque si bona sint Infidelium, quos Ecclesia non protegit, neque si sint Fidelium, sed deferrentur ad Infideles contra Ecclesiæ prohibitionem, neque si sint Piratarum Christianorum, qui Hostibus æquiparantur; dummodò talia bona non sint eadem numero Christianorum, & iniustè à Piratis ablata, neque si iustè surripiantur in compensationem, neque si extra Nauem, Mare, & littus auferantur, quia Bulla de his non loquitur, sed de his, quæ in Naui, Mare, & littore surripiuntur, vndè inclusio vnius est exclusio alterius: quod idem est dicendum de mandante, consulente, iubente, ratum habente, auxilium, vel fauorem præstante, aut ablata recipiente, quia sumus in materia pœnali, in qua verba sunt strictè interpretanda; & quia Pontifex nihil de istis hìc disponit, sicut alibi facit; dummodò prædicti non participent in crimine surreptionis, ita vt dici possint Socij, & cooperantes, quia tunc inciderent in Censuram, cùm essent veri Fures.

DVBIVM II.

Ex Canone vj.

An possit absoluere falsificantes Litteras Apostolicas, aut falsò fabricantes ab Excommunicatione contra ipsos lata in Bulla Cœnæ.

CONCLVSIO.

Potest Pœnitentiarius absoluere eos, qui hanc Censuram incurrerunt ob falsificationem, vel falsam fabricationem, aut signationem Litterarum, seu Supplicationum Summi Pontificis, aut Vicecancellarij, vel alterius vices ipsorum gerentis, qui omnes in hac Bulla excommunicantur, si non fuerint declarati, vel denunciati.

NOtandum hìc, Litteras Apostolicas censeri illas, quæ nomine Summi Pontificis expediuntur, siue sint Bullæ, quę plum-

plumbeo Sigillo expediuntur, siue sint Breuia, quæ cera rubea Annulo Piscatoris signantur: Supplicationes verò esse illas petitiones, quæ in scriptis Summo Pontifici, aut Vicecancellario, aut alteri vicem ipsorum gerenti exhibentur ad obtinendam gratiam, v.g. Dispensationem, Indulgentias &c. aut ad obtinendam Iustitiam, v.g. vt causa alicui mandetur definienda, vt sentiunt communiter Doctores, & in harum Litterarum, seu Supplicationum falsificatione, seu falsa fabricatione, aut signatione consistit materia, seu actio prohibita sub hac Censura.

Hoc supposito probatur conclusio: Facultas hæc continetur sub generali concessione absoluendi ab omnibus Censuris etiam in Bulla Cęnæ Domini reseruatis, nisi inter exceptas numerentur. Habetur enim pro regula generali, & indubitata etiam *ex Rot. par. 4. decis. 497. num. 2. recent.*, quòd Iurisdictione concessa cum reseruatione quorumdam casuum, cætera omnia, præter reseruata, concessa censentur: Casus autem præsentis Censuræ inter exceptos, seu reseruatos non connumerantur, vt ex Tabella constat; Igitur inter concessos sunt habendi, & sic ab hac Censura potest Pœnitentiarius absoluere, si occulta remaneat, & non sit deducta.

Firmatur; quia per hæc verba, *possit absoluere etiam à reseruatis in Bulla Cœnæ*, aliqua facultas proculdubio conceditur super casus eiusdem Bullæ, alitèr frustratoria esset talis concessio, quod præsumi non potest: Si autem tàm à non exceptis quàm ab exceptis absoluere non potest Pœnitentiarius, nulla facultas per præfata verba eidem concederetur, & sic esset frustranea concessio, cùm nihil operaretur, quòd nullatenùs est præsumendum, sed tenendum, quòd in non exceptis valeat absoluere, dùm exceptio firmat regulam in contrarium, sicùt pro regula habetur. Igitur &c.

Incidit in hanc Censuram Bullæ, qui falsò fabricat Litteras Apostolicas, qui falsò signat Supplicationes Apostolicas, qui dictas Litteras, aut Supplicationes falsificat aliquid addendo, vel minuendo, licèt modicum, quo varietur verus sensus à Papa intentus, licèt solùm tempus in litteris expressum mu-

te-

tetur, qui falsificat Litteras Apostolicas aliqua ex causa etiam inualidas modò litteræ sint completæ, *Alter.*, *Bonacc. contra Duard.*, & quamuis Litteris, vel Supplicationibus falsificatis postea non vtatur: Ad hoc autem vt falsificans dictas Litteras Censuram hanc incurrat, debent tales Litteræ esse expeditæ, ideſt signatæ, & munitæ sigillo, seu plumbo, itaut nihil eis desit addendum ab Officialibus, quia sumus in materia pœnali, in qua stricta interpretatio est facienda; & non appellantur litteræ Apostolicæ, quæ nondùm sunt perfectæ, sicut Testamentum appellari non potest illud, in quo essentialis defectus reperitur, *l. Paulus ff. de verb. signif.*, quòd idem censendum est de falsificante Supplicationes Apostolicas nondùm absolutas ob eamdem rationem.

Non incidit, qui falsificat LitterasSacræ Congregationis Cardinalium, Sacræ Pœnitentiariæ, aut Episcopi, aut Nuncij, aut Legati à latere, aut Datarij, quia non expediuntur nomine Papæ, aut Vicecancellarij, sed nomine eorumdem proprio: neque qui errorem Grammaticæ corrigit, aut aliqua verba addit, vel detrahit, non variato sensu à Papa intento: neque qui litteras corrigit iuxtà mentem Pontificis in Supplicatione expressam; quæ tamen correctio propria auctoritate non est facienda, sed per aliquem ex Deputatis ad hoc in Curia, nisi necessitas alitèr suadeat: neque qui vtitur litteris à Pontifice obtentis, sed inualidis ob aliquem defectum: neque qui impetrat Litteras Apostolicas mentito nomine sibi falsò imposito, aut illas comburit, aut lacerat, itaut contra sensum à Papa intentum inseruire non valeant: neque qui apud se retinet Litteras falsificatas, aut Litteras falsas fabricare incępit, sed pœnitentia ductus illas non perfecit: neque qui à dictis Litteris verbum aliquod abrasit animo addendi aliud, sed pœnitens factus non addidit, & priùs verbum apposuit: neque qui falsificat Litteras à Pontifice scriptas tamquàm persona priuata alicui Amico; secùs si illas scriberet vt persona publica, & vt Pontifex licèt nondum consecratus. Quod similiter dicendum est de fauente, consulente, aut mandante falsificationem, quia cùm simus in pœnalibus, & odio-

odiosis, verba sunt strictè, & propriè interpretanda *Bonacc.*, *Duard. quæst.* 3. Incurrunt tamen isti, sicut & omnes alij falsarij non comprehensi in Bulla Cœnæ, excommunicationem *cap. Ad falsariorum: de crimin. fals.*, si sint Laici, quæ non est reseruata; si verò fuerint Clerici priuationem omnium Officiorum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum ipso iure, & perpetuò; degradandi etiam, si fuerint conuicti falsarij *ibidem*, vbi *cap. Licèt*, multos modos enumerat Pontifex, quibus falsitas hæc committitur, videatur.

DVBIVM III.
Ex Canone vij.

An possit absoluere deferentes, seu transmittentes Arma, & alia vsui bellico idonea ad Turchas, vel alios Christiani nominis inimicos, aut ad Hæreticos expressè, & nominatim declaratos à Papa.

CONCLVSIO.

Potest similiter istos absoluere ab hac Excommunicatione, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. rationibus pro dubio præcedenti positis, quia etiam hic casus non est de exceptis in Tabella; Ergò continetur sub generali facultate concessa, *absoluendi etiam à casibus in Bulla Cœnæ Domini reseruatis*; quidquid enim sub reseruatione, seu exceptione non continetur, sub generali concessione censetur concessum, cùm verba generalia generaliter sint intelligenda, quatenùs per alia verba non limitentur *Rot. par. 7. rec. dec.* 104. *n. 4. Bart. cons.* 76. *num.* 5. *vers. Non obstat lib.* 1. Hìc notandum, quòd hostes Christiani nominis censentur illi Infideles, qui in odium nominis Christiani Christianis Bella inferunt, vel facilè illaturi creduntur, si se eis præbeat occasio, itàut, vel actu, vel habitu, seu in præparatione ani-

mi

mi Christianorum inimici dici possint *Thesaur. de pœn.part.2. vers. Arma cap.8. cum citat.* Hęretici verò expressè, & nominatim à Sede Apostolica declarati (sic habet hodierna Bulla 1698.) dicuntur illi, qui nomine proprio, seu alia demonstratione æquiualente, vt cũ sub nomine Principis talis status, seu Regni declarãtur Hęretici, vt olim fuit factũ de Regina Anglię: Hodiè tamen nullus Princeps hęreticus reperitur, sic expressè, & nominatim declaratus; non enim sufficit esse excommunicatos declaratos sub nomine generico, vt omnes Luterani, Caluinistæ &c., vt notat *Filliuc. num.* 128. *Bonac. punct. 3. n.5. Thes. ibidem, & alij.*

Incurrunt hanc Censuram omnes cuiuscumque status, gradus, conditionis, & sexus, vt signat particula *Omnes* posita in Bulla, quæ omnes includit, & neminem excludit qui ad Saracenos, Turchas, & alios Christiani nominis hostes, vel ad Hęreticos expressè, & nominatim à Summo Pontifice declaratos deferunt, vel transmittunt Equos, Arma, ferrum, filum ferri, stamnum, Chalibem, omniaque alia metallorum genera: Item lignamina, canapem, funes ex canape, vel ex alia materia, & ipsam materiam funium, & alia huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant sunt verba Bullæ, quorum extensio *in Bonacc., Filliucc.*, & alijs haberi potest. Similiter incurrunt mandantes Arma, & alia supradicta deferri Infidelibus, quia hoc est transmittere: etiam auxilium, consilium, & fauorem quomodolibet præstantes ijsdem Infidelibus independenter à dicta delatione, & transmissione, effectu tamen sequuto, in damnum Christianorum, vt probabiliùs tenet *Bonacc. punct.2. num.25.*, & omnes quocumque titulo à quocumque loco, & ad quemcumque locum deferant, & quocumque tempore transmittant, & non obstante quocumque priuilegio.

Non incurrit qui aliquid ex prohibitis ad hostes defert probabili gnorantia iuris, & facti laborans, neque qui mortis metu, aut famis necessitate compulsus, neque qui Arma detulit, sed non tradidit pœnitentia ductus, aut ex aliquo accidente; neque qui detulit ad purè Schismaticos, Romano Pontifici

tan-

tantùm inobedientes, & contumaces; neque si ad infideles Hostes in auxilium tamen Christianorum; neque tandèm in alijs Casibus, in quibus alitèr non præsumitur de voluntate Pontificis Legislatoris, à quà lex robur, & vires accipit, vt *ex Duardo, Bonaccina, & alijs &c.*

DVBIVM IV.
Ex Canone viij.

An Pœnitentiarius possit absoluere ab Excommunicatione lata in Bulla Cenæ contrà impedientes, seu inuadentes eos, qui victualia, & alia necessaria ad vsum Romanæ Curiæ conuehunt.

CONCLVSIO.

Potest absoluere etiam ab hac Censura, si delinquentes non fuerint declarati, vel denuntiati exceptis Principibus, & alijs Ius Imperij habentibus &c. in casibus publicis, de quibus infrà.

PRob. similiter ex rationibus supradictis: Tùm quia facultas hæc non est de exceptis in Tabella; ergò censenda est concessa: Tùm quia continetur sub generali facultate concessa *etiam à Casibus in Bulla Cenæ reseruatis*, cùm sit vnus de illis; Ergò intrà limites Iurisdictionis Pœnitentiarij etiam continetur, cùm permissum, & concessum censeatur, quod aliquo iure prohibitum non reperitur *cap. Cum illarum de sent. excom.*, stante præsertim generali facultate concessa iàm præmissa.

Notandum hìc, quòd hæc censura procedit etiam contra non subditos temporaliter Ecclesiæ Romanæ, & quòd est lata in fauorem Curiæ Romanæ, idest loci, vbi Papa residet cum tota Audientia Causarum Sedis Apostolicæ, non in fauorem Vrbis Romæ, *Thesaur. de pen. par. 2. verb. Annona cap. 3.* Vndè si Papa cum tota sua Curia reperiretur Bononiæ, aut alibi, &

quis prohiberet victualia deferri ad eum locum, ligaretur hac Censura, quòd non sequeretur, si prohiberet deferri talia Romam, nisi pars Curiæ moraretur etiam Romæ ad Causas expediendas nomine Pontificis, quia in tali casu etiam impediens talia deferri Romam incideret in Censuram; nàm Curia etiam Romæ existeret, cum eadem sit ratio totius, & partis, l. *quæ de tota ff. de rei vindic. Bonacc. qu. 9. punct.* 1. *num.* 11.

Aduertendum etiam, quòd in Casibus publicis absolui non possunt ab hac Censura Principes, nec alij Ius Imperij habentes, etiam Vicario nomine, nec Personæ Dominia, & Respublicas repræsentantes, seù illorum, & illarum administrationem habentes, vel habere solitæ, nàm expresè excipiuntur in Tabella §. *Principibus*; sunt etiam exceptæ Maiori Pœnitentiario in Bulla §. *Nequeat*. Incurrit in hanc censuram, qui impedit deferentes victualia ad Romanam Curiam obstando, vel detinendo siuè per vim, aut metum, siuè mendacijs, deceptione, aut alia iniqua ratione: Item qui eosdem inuadit illos aggrediendo, vt spoliet, interficiat, vel damnum, seù iniuriam inferat: qui etiam prohibet, nè talia deferantur, siuè id fiat auctoritate publica, siuè priuata: qui eosdem perturbat, idest impedit obstando quocumque modo verbis, vel factis: Item qui defendit per se, vel per alios hæc facientes, dummodo iniustè hæc fiant. Nomine autem victualium hic intelliguntur omnia necessaria non solùm ad esum, potum, & vestitum Romanæ Curiæ, sed necessaria etiam ad conuenientem, & decentem Curialium statum, & etiam illa, quibus vtuntur Curiales in suis muneribus obeundis, & negotijs expediendis, videantur *Bonaccini Duard.*, *Filliuc.*, *& alij Doctores* de hac materia tractantes. Quæ victualia nullo modo impediri possunt, siuè deferantur curru, siuè nauibus, siuè iumentis, siuè humeris.

Non incurrit, qui res suas non vult vendere, ne deferantur ad Romanam Curiam: Probabilis ignorantia Iuris, & facti, & paruitas materiæ excusant ab hac Censura incurrenda: neque incurrit, qui ex iusta causa impedit: neque qui deferentem victualia in carcerem detrudit ob patratum crimen,

aut

aut ad soluendum debitum: neque qui de manu furis eripit suum equum deferentem victualia: neque qui ob priuatam inimicitiam inuadit deferentem victualia *Bonac. cum alijs* contrà *Vgolin.*: neque qui mandat, aut consulit prohiberi, aut impediri hanc delationem, quia de ijs non loquitur Bulla, sicut alibi facit, quandò vult istos comprehendere, *Bonac.* Contra impedientes deferri ad Vrbem Romam Frumenta, & Blada intra quinquaginta milliaria Vrbi proxima fertur excommunicatio à Clemente VII. in Bulla. *Ad Sacrum* contra Barones, & alios particulares; contrà verò Prælatos fertur suspensio à Diuinis, & absolutio est reseruata Papæ, & hanc præfati incurrerent, licèt Papa, & Curia Romana non manerent Romæ, quia non est lata in fauorem eiusdem Curiæ, sed Vrbis: ab ipsa tamen potest absoluere etiam Pœnitentiarius, si prædicti non fuerint declarati, vel denuntiati, *Thes. Bonac. loc. cit.*

D V B I V M V.

Ex Canone IX.

An Pœnitentiarius absoluere possit ab excommunicatione Bullæ lædentes sua, aut aliorum opera ad Sedem Apostolicam venientes, vel ab eadem recedentes, & sine Iurisdictione eos vexantes in Curia commorantes.

C O N C L V S I O.

Etiam istos potest Pœnitentiarius absoluere à Censura, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Istorum casus similitèr est de contentis sub generali facultate eidem data, *absoluendi ab omnibus casibus etiam in Bulla Cœnæ reseruatis*, & non est de exceptis in Tabella; Ergò inter concessos est computandus; ex quo enim non excipitur, censendus est concessus; cum exceptio firmet regu-

regulam in contrarium. Notandum, quòd venientes ad Curiam Sedis Apostolicæ, & in ea commorantes, aut ab eadem recedentes cum rebus suis, de Iure communi dicuntur esse sub speciali protectione Sedis Apostolicæ *cap. vnic. de Cler. peregrin.* Hinc ad incurrendam huius Canonis Censuram necesse est, vt qui læduntur in itinere, aut vexantur in Vrbe, veniant formalitèr ad Sedem Apostolicam, idest prò negotijs, quæ expediuntur in Curia Romana, siuè sint gratiæ, siuè iustitiæ, siuè respiciant iurisdictionem Spiritualem Pontificis, siuè temporalem; verba enim formalitèr sunt accipienda, *Bonac. cum alijs*: quod idem sentiendum est de commorantibus in Curia, aut ab eadem recedentibus, vt saltem primariò, & principali intentione propter tàlia negotia commorentur in Vrbe, vel ab ea recedant. Incurrit hanc Censuram quicumque per se, vel per alios interficit quocumque modo aliquem accedentem ad Sedem Apostolicam, aut recedentem, vel commorantem in Curia, vt infra; Item qui alicui ex dictis membrum aliquod abscindit, seù mutilat; Item qui aliquem iniustè spoliat vestibus, pecunijs, armis, equis, scripturis, & alijs Mobilibus, quæ secum defert, etiam si vnica re tantùm priuetur, aut aliquis ex eius familia, & comitatu spolietur; Item qui aliquem ex dictis capit, aut iam captum detinet, quocumque modo impediendo, ne ad Sedem Apostolicam accedat, aut liberè recedat; Item qui contrà aliquem iam in Vrbe morantem ad negotia peragenda, vsurpata temerè iurisdictione, aliquam ex dictis actionibus in hoc Canone prohibitis exercuerit; Secùs si non auctoritatiuè, sed vt persona priuata vexauerit, ad differentiam lædentis venientem, aut recedentem, qui censuram incurrit, siuè publica, siuè priuata auctoritate læserit: mandantes, vel iubentes etiam incurrunt, vt ex verbis Canonis habetur, ibi -- *sua, vel aliorum opera*. Secundùm probabiliorem sententiam non est necessè, quòd præfatæ actiones prohibitæ fiant in accedentes ad Sedem Apostolicam vt accedentes reduplicatiuè, sed satis est ex quacumque causa fiant; tutiorem hanc Sententiam sequendo iuxtà stylum Sac. Pœnitentiariæ, quia, vbi

vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, & ius generalitèr loquens generalitèr est intelligendum.

Vi huius Canonis ix. non incurrit, qui in aliquo casu prohibito perpetrando ex aliquo capite excusatur à mortali culpa: neque qui venientem leuitèr percussit, sed percussus ex propria culpa, aut ex incuria Medici mortuus est: neque qui aliquem tantùm verberat, aut partem aliquam carnis abscindit, capillos, vel barbam, aut dentes euellit, quia propriè non mutilat: neque qui surripit clàm, aut dolo curat sibi pecuniam tradi à venientibus, quia hoc est furari, non spoliare, quod rapinam, & violentiam importat: neque qui aliquem detinet, ne occidatur ab Inimicis: neque qui commorantem in Curia in rixa occidit, aut furando spoliat, quia id non facit auctoritatiuè; neque qui dat consilium, fauorem, aut auxilium ad occidendum, vel mutilandum, nisi & ipse sit cooperator ad actum prohibitum, quia Bulla de istis non loquitur in hoc Canone, vt facit in illis, quando vult, & ipsos censura ligari.

DVBIVM VI.
Ex Canone x.

An possit absoluere à Censura Bullæ lædentes in persona vel rebus, quas deferunt, Romipetas, seù Peregrinos ad Vrbem Romam causa deuotionis, seù peregrinationis accedentes, & in ea morantes, aut ab ipsa recedentes.

CONCLVSIO.

Absoluere potest Pœnitentiarius lædentes Romipetas, aut Peregrinos præfatos à Censura Bullæ, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. hæc facultas, sicut probata fuit in præcedenti Dubio; Nam & istorum casus est de contentis sub generali facultate *absoluendi etiam à casibus in Bulla Cœnæ reseruatis*, & non

& non est de exceptis in Tabella, Ergò inter concessos est numerandus, sicut fuit, & præcedens ; nàm à simili ad simile valet argumentum, quia de similibus idem est iudicium *l. non possunt, & l. seq. ff. de legib.* quod procedit, quando in vtroque simili adest eadem ratio, & æqualis Iuris dispositio in vtroque, vt communiter DD. sicut currit in præsenti argumento, in quo adest eadem ratio, & æqualis iuris dispositio in vtroque simili. Notandum hìc, quòd Romipetæ tantùm, seù Peregrini Romam venientes causa deuotionis gaudent priuilegio huius Canonis, & sub protectione Sedis Apostolicæ securi consistunt, *cap. arguta 2. qu.6.*, non alij Peregrini ad alia loca ex deuotione proficiscentes: qui Romipetæ accedentes dicuntur, statim ac à suo domicilio discedunt, licèt sint adhuc in via, quia Pontifex intendit eos tueri in toto itinere venientes, & reuertentes: agitur enim de causa fauorabili ipsis Peregrinis ad Vrbem venientibus.

Incurrit hanc censuram quicumque gladio, baculo, saxis, veneno, aut alia ratione aliquem ex præfatis ad Vrbem venientem, in ea morantem, aut ab ea discedentem interfecerit, mutilauerit, aut vulnerauerit, partem aliquam corporis ictu aperiendo: Item si aliquem cęperit, aut captum detinuerit, quocumque modo ipsum impediendo ab itinere incæpto.

Item si iniustè, & violentèr alicui res, quas secum defert abstulerit, quòd est propriè deprædari; quòd procedit etiam si res alicui ex eius familia, aut mulioni secum iter agenti, auferatur: Etiam Peregrinus aliquam actionem hìc prohibitam in alium Peregrinum, seù Romipetam exercens incurrit, quia Pontifex in Bulla generalitèr, & distinctè loquitur, & eodem modo generalitèr, & indistinctè est intelligendus: Vexans etiam Turcam, Iudæum, Hæreticum, vel excommunicatum, aut alia censura ligatum accedentem ad Vrbem causa conuersionis, vel deuotionis incurrit, cum & istis conueniat ratio dispositionis huius Canonis: sicut & incurrit, qui auxilium, fauorem, vel consilium dederit ad præmissa perpetranda effectu sequuto, vt ex Bulla habetur, & ex *Bonac. punct. 1. num. 15.*

Non

Non incurrit, qui in dictis actionibus agendis excusatur à mortali culpa: Qui ob probabilem ignorantiam Iuris, & facti excusatur à censura, cum ignorans dici non possit contumax: Paruitas materiæ in casibus, in quibus dari potest, etiam excusat ab hac censura incurrenda: Neque incurrit, qui solùm verberat, seù percutit sine vulnere, aut scissione in corpore: Neque qui vulnerat, aut occìdit aliquem ex præfatis ad sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ: Neque qui iustè aliquam ex dictis actionibus contra Romipetam exequitur, *Duard. in fine cum alijs*: Neque qui furtìm pecunias, aut res alias eidem surripit, cum hoc non sit depredari: Neque tandem, qui lædit Peregrínum euntem ad S. Iacobum in Compostella, ad Sacrum Domini Sepulcrum, ad Sacram Ædem Lauretanam, ad alium locum deuotionis gratia, quia Romipeta, aut Peregrinus ad Vrbem Romam dici non potest, qui solus à Sede Apostolica in hoc Canone sub patrocinio suscipitur, & gaudet huius Canonis Priuilegio.

DVBIVM VII.

Ex Canone xij.

An possit absoluere lædentes per se, vel per alios ad Romanam Curiam prò suis negotijs recurrentes, tàm Ecclesiasticos, quàm Sæculares ad sensum Canonis xij. *Bullæ Cœnæ*.

CONCLVSIO.

Potest Pœnitentiarius etiam istos absoluere à Censura Bullæ, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Eamdem facultatem, quam habet super dictos in superioribus Dubijs, habet etiam super istos, cum sub eadem facultate, aut facultatis exceptione omnes contineantur: Potest autem illos absoluere, eo quòd contineantur sub gene-

generali facultate *absoluendi etiam à casibus in Bulla Cœnæ reseruatis*, & non subsint vlli exceptioni; Ergò & istos potest absoluere, cum par, & eadem ratio currat etiam de istis; Vbi est enim eadem ratio, adest etiam eadem legis dispositio non extensiuè, sed compræhensiuè *l. his solis vers. satis etiam cautè C. de reuocan. donat.*

Notandum hìc, quòd licèt recurrentes ad Romanam Curiam prò causis, & negotijs protegantur à Sede Apostolica in Canone nono Bullæ Cœnæ iuxtà superiùs dicta in Dubio V. proteguntur similitèr in hoc Canone xij. cum maiori extensione excommunicationis, dum fertur contrà omnes illos, qui occìdunt, vel quoquomodo percutiunt, vel bonis spoliant per se, vel per alios directè, vel indirectè personas quascumque Ecclesiasticas, vel Sæculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, vel in eadem Curia ea prosequentes, eorumque Procuratores, Negotiorum gestores, Aduocatos, Agentes, Auditores, Iudices, si ista fiant occasione dictarum Causarum, seù negotiorum Curiæ; quæ excommunicatio afficit non solum principales delinquentes, seù committentes, & executores, sed etiam auxilium, consilium, & fauorem præstantes cuiuscumque dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, vt ex Textu Bullæ clarè apparet: quæ vltima verba sunt obseruanda, cum per ipsa excepta remaneat facultas in casibus publicis, quo ad Principes, & alios Ius Imperij habentes, vt in Tabella §. *Principibus*. Incurrit qui aliquem ex supra nominatis quoquo modo interficit, aut percutit, manibus, fuste, aut alia ratione; etiam qui vulnerat, aut mutilat; datur enim percussio etiam cum vulnere, & mutilatione: Item qui recurrentem ad Curiam, aut alium aliquem ex dictis, bonis suis mobilibus, aut immobilibus spoliat ob recursum factum, aut causam, & negotium prò quo in Curia, agitur: siue etiam recurrens aliqua ex dictis actionibus offendatur Domi manens, & per alium in Curia causam suam prosequens; siuè offendens offendat aliquem ex dictis pe se, vel per alium directè, vel indirectè: Incurrit etiam auxilium, consilium, vel fauorem præstans ad aliquam ex dictis actioni-

bus

bus perpetrandam, effectu sequuto secundùm *Bonacinam*, etiàm non sequuto effectu secundùm *Duardum*.

Non incurrit, qui alicui ex dictis conspuit in faciem, rumpit Pallium, aut aquam desupèr immittit; Neque qui aliquem occìdit, vulnerat, aut percutit ob priuatam inimicitiam, aut ob defensionem, nequè qui aliquem bonis spoliat solùm, vt furetur, aùt in compensationem; Nequè qui percutit, aut spoliat fratrem, filium, aut alium consanguineum recurrentis, aut alterius causam in Curia Agentis, quia de istis Bulla non disponit; Nequè qui percutit, aut spoliat, qui recursum habuit, & peracto negotio Domum reuertitur, quia amplius non dicitur recurrens, & Canon solùm loquitur de recurrente ad Curiam, & in ea Causam prosequente; incurrit tamen illam Canonis noni, vbi etiam tuentur recedentes à Curia; Neque qui aliquam ex dictis actionibus committit, sed sine culpa mortali, ex aliquo capite, quam culpam mortalem censura semper prærequirit.

DVBIVM VIII.
Ex Canone iij.

An Pœnitentiarius possit absoluere ab excommunicatione lata contra Piratas, Cursarios, & Latrunculos maritimos discurrentes Mare Pontificium.

CONCLVSIO.

Omnes præfatos absoluere potest à Censura Bullæ, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Sub generali facultate concessa Pœnitentiario *absoluendi etiam à casibus in Bulla Cœnæ reseruatis*, etiam casus iste continetur, cùm sit vnus de prohibitis in eadem Bulla: Ergò absoluere potest talem actum perpetrantes à Censura incursa, nisi facultas quò ad istos sit excepta: In Tabella autem facultatum casus istorum, de quibus inquiri-

quiritur, non reperitur exceptus, vt ex eadem patere potest; Igitur pro concesso habendus est, ex quo sub generali facultate non restricta continetur; nam concessio per verba generalia generalitèr est intelligenda, quatenùs per alia verba non limitetur, *Rot. part. 7. decis.* 104. *num.* 4. *recent.*, sicut limitatur, & excipitur in casibus declaratis, vel denuntiatis, nè sequatur turbatio inter iurisdictiones. Notandum, Piratas, vulgò *Corsari*, vel Latrunculos maritimos dici illos, qui quasi ex officio, bello non indicto, nauticum latrocinium exercent, seù animo depredandi se nauigationi dederunt; seù qui versantur principalitèr in agendis prædis in Mari, *Bonac. quæst.* 4. *pun.* 1. *num.* 1. *cum alijs*; dicuntur autem Piratæ, qui Nauibus biremibus, vel triremibus vtuntur; latrunculi verò, qui exiguo nauigio, & paruo apparatu prædantur *Bonac.*

Per Mare Pontificium intelligitur Mare Tyrrenum, & Adriaticum, quæ ad temporale dominium Ecclesiæ pertinent, & vult Pontifex tuta habere, præsertìm quò ad illum Maris locum, qui dicitur Romana Statio, incipiens à Monte Argentario vsque ad Terracinam propter maiorem propinquitatem ad Vrbem, & Pontificis residentiam *Duard. quæst.* 3.

Incurrit, qui solùm discurrit Mare Pontificium animò prædandi, etiamsi nulla præda sequatur: qui inchoauit nauigationem causa Belli, vel Mercaturæ, sed posteà incipit discurrere Mare animo prædandi: qui Nauim insequutus est in Mare animo prædandi: qui Nauim insequutus est in Mare, sed eam spoliat in flumine, ad quod se receperat, vt esset in tuto: qui in flumine, aut alio in loco se abdit, vt Nauigantes incautos aggrediatur: qui discurrit Mare animo prædandi, tàm Fideles, quàm Infideles; secùs si tantùm Infideles secundùm probabiliorem, dummodò isti non deferant merces in commodum Fidelium, quia tunc incurrerent, sicut incurrunt omnes fautores, receptatores, & defensores Piratarum, nisi metus grauis fautores excuset, vt remigantes coactè in Triremibus Turcarum; aut nisi Pirata in Domo excipiatur titulo consanguinitatis, vel amicitiæ non formaliter vt Pirata.

Non] incurrit, qui indicto Bello etiam iniusto res Aduersariorum surripit: nequè qui suborta rixa aliquem ex eadem Naui occidit; aut aliquid alteri in eadem Naui clàm furatur: nequè qui nauigat causa negotiationis, sed incidentèr aliquando prædatur, nisi animo prædandi aliquando nauigare cæpisset: nequè qui in lacu, aut flumine prædatur: nequè qui discurrit Mare animo occidendi, vel spoliandi alterum Piratam, nisi intendat simul spoliare etiam alios Fideles; hic enim, & similes dici non possunt Piratæ, vel Latrunculi maritimi ad mentem Pontificis, excommunicationem fulminantis contra deprædantes in suo Mari.

D V B I V M IX.
Ex Canone j.

An Pęnitentiarius possit absoluere eos, qui scienter legerint, vel retinuerint libros in Bulla Cęnæ probibitos, idest libros Hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes.

C O N C L V S I O.

Potest eos absoluere ab excommunicatione lata in eadem Bulla, si non habuerint complices, vel fautores, aut ipsi in Iudicio delati non fuerint.

PRob. Quod Pœnitentiario non est exceptum, etiam in ordine ad casus Bullæ Cœnæ, censendum est eidem concessum, stante generali facultate sibi data absoluendi à præfatis casibus; sicut enim exceptio restringit facultatem, ita casus non excepti remanent sub facultate. Casus autem istorum, de quibus inquiritur, non est de exceptis Pœnitentiario, nisi habuerint complices, vel fautores, aut delati fuerint in Iudicio, vt ex Tabella; Ergò saluis limitationibus censendus est concessus, cum limitata concessio etiam suum habeat effectum intra limites concessionis; secùs extra limites.

Notandum, quòd verba illa in exceptione posita, scil. si habuerint complices, vel fautores, respiciunt tantùm illos, qui ex lectione libri prohibiti hæresim aliquam hauserunt, & in tali hæresi habent complices, vel fautores; nam isti absolui non possunt, nisi postquàm præfatos denuntiauerint; non autem illos, qui ex tali lectione nullam hæresim contraxerunt; in isto enim casu non est necesse quemquam denuntiare, ex quo nulla interuenit hæresis; sed satis erit, quòd in Iudicio non fuerint delati, adhoc vt possint absolui, & talis est stylus Sac. Pœnitentiariæ vniformis menti Pontificis, vt in Bulla super facultatibus §. *Eos tantùm*, & deducitur etiam ex verbis sequentibus in eadem exceptione, scil. *nisi tamen complices degant in Regionibus palàm infectis &c.* videatur Tabella &c.

Notandum etiam, quòd ad incurrendam hanc excommunicationem tres conditiones requiruntur. Prima, vt Auctor libri, qui legitur, sit Hæreticus. Secunda, vt contineat hæresim, vel tractet de Religione. Tertia, vt scientèr legatur, quarum vna deficiente, excommunicatio hæc non incurritur ex lectione, *Bonac.*, *Layman.*, *& alij*.

Incurrit, qui aliquem ex præfatis libris publicè, vel occultè legit: etiam qui oculis tantùm sinè voce percurrit, quæ in libro continentur: qui solum proæmium libri, siuè præfationem, siuè epistolam ad Lectorem legit licèt liber non sit Typis impressus: etiam famulus, qui iussu Domini sui talem librum legit, nisi ex graui metu hoc faciat: qui aliquem ex prædictis libris retinet, quocumque modo retineat, siuè in Domo propria, siuè aliena, siuè nomine proprio, siuè alieno. Item incurrunt Impressores, idest qui quouis modo proximè concurrunt ad impressionem, & qui quomodolibet aliquem ex præfatis libris defendit: debet liber continere hæresim, vel tractare de Religione ex professo, non incidentèr, idest tractare de Sacra Scriptura, de articulis Fidei, de aliquo Sacramento, de rebus ad Cultum Dei, vel Sanctorum spectantibus, aut de Theologia Scholastica, & satis est, quòd vnam tantùm hæresim contineat, licèt ex professo de hæresi non tractet, ad incurrendam excommunicationem, quæcumque pars legatur.

Non incurrit, qui legit librum Catholici, in quo per ignorantiam insertus est aliquis error contrà fidem: quæcumque ignorantia excusat legentem, retinentem, & imprimentem: paruitas materiæ etiam excusat: qui solùm audit legentem, non incurrit vigore textus Bullæ: legens librum Paganorum, aut Græcorum non ligatur hac censura: neque qui librum Hæreticum propria auctoritate comburit, & non tradit Inquisitori ex vi Bullæ Cœnæ: neque qui legit, aut retinuit librum Hæretici, in quo nec continetur hæresis, neque tractatur de Religione: Incurrit tamen aliam excommunicationem latam in Indice librorum prohibitorum, *regula decima*, quæ tamen nulli est reseruata, quæ afficit legentes, aut retinentes libros Hæreticorum, vel cuiusuis Auctoris scripta ob hæresim, vel falsi Dogmatis suspicionem, damnata, & prohibita.

D V B I V M X.

Ex Canone v.

An Pœnitentiarius possit absoluere Pedagia, seù Gabellas nouas imponentes, vel augentes in Terris suis, præterquàm in Casibus à Iure, vel ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis.

C O N C L V S I O.

Potest eos absoluere ab Excommunicatione Bullæ Cœnæ, si non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRobl. Quia neque hic casus est de exceptis ipsi Pœnitentiario: Ergò est de contentis sub facultate eidem concessa, *absoluendi ab omnibus casibus etiam in Bulla Cœnæ reseruatis*; sola enim exceptio, seù reseruatio restringit facultatem generaliter ad omnes casus datam, vt commune est apud Doctores.

Notandum, hanc Censuram non afficere Principes, qui in suis Terris supremam habent facultatem, nullumque Superiorem in temporalibus agnoscunt, quia in Iure contra huiusmodi Personas nulla extat prohibitio quò ad hanc materiam: Afficit.

Afficit quidem omnes alias Personas, supremi Principis potestatem non habentes, siuè Mulieres, siuè Titulati, siue sine titulo, quia Papa excommunicat omnes, quæ dictio vniuersos, & singulos compræhendit.

Notandum secundò, Pedagium, & Gabellam in præsenti Textu Bullæ ferè idem importare, nam significant quodcumque tributum, quod imponitur pro transitu viarum, aut pro mercibus inuectis; siuè soluatur pro fabrica, & conseruatione Pontium, & aptatione Viarum, siuè Nauium ad transferendum; Vndè imponentes noua Pedagia, noua Portaria, & his similia, quocumque nomine nuncupentur, & pro quacumque re imponantur, incidunt in hanc excommunicationem: *Duard.*, *Sayr.*, *& alij*, quod etiam verificatur de augentibus Gabellas impositas, & ipsas exigentibus, vt ex ipso Textu Bullæ clarè habetur.

Incurrit Princeps Superiorem recognoscens in Terris suis, qui noua Pedagia imponit, aut auget antiqua tributa: qui habita facultate imponendi tributum super vna re, imponit super altera, vel imponit maius: Incurrunt, qui talia tributa exigunt, & exactioni cooperantur, vt qui accipiunt pecuniam, qui scribunt, qui explorant ea, quæ feruntur: Incurrit etiam Princeps supremus Gabellas iniustè imponens, cum à Iure hoc non habeat, vt intendit Pontifex in Bulla, *Bonac.*, *Duard.*, *& alij* secundùm veriorem sententiam.

Non incurrit, qui cum licentia Superioris noua Pedagia imponit, vel auget: Neque qui ex consuetudine hanc facultatem habet: Neque qui Gabellam antiquam ex causa intermissam de nouo exigit: Neque qui mandat, consulit, aut hortatur noua tributa imponere, quia non exprimuntur in Bulla: Nequè incurrit Exactor aliquid recipiens spontè datum: Nequè qui exigit tributa probabilitèr ignorans esse illicita: Nequè qui per metum grauem eadem exigit: Nequè qui aggreditur Viatores, ab ipsis pecuniam extorquens, fingens se esse Gabellarum Exactorem: Nequè incurrit imponens Taxas, Taleas, Collectas, & his similia, quia non continentur sub nomine Pedagij, seù Gabellæ, de quibus loquitur Pōtifex in hoc Canone.

DV-

DVBIVM XI.
Ex Canone j.

An Credentes, Receptatores, Fautores, & Defensores Hęreticorum absolui possint à Pœnitentiario ab excommunicatione contrà eos lata in Bulla Cœnæ.

CONCLVSIO.

Potest eos absoluere, si nullum errorem in intellectu pertinacitèr habuerint.

PRob. Actus, seù casus istorum non sunt excepti Pœnitentiario in Tabella; Ergò censendi sunt concessi in generali facultate eidem data, *absoluendi ab omnibus casibus, etiam in Bulla Cœnæ reseruatis*: Nam licèt Hæreticos per actum externum absoluere non valeat, vt præmissum est; tamen cum simus in odiosis, exceptio, quò ad Hæreticos, est strictè intelligenda, & non amplianda ad non Hæreticos, quales habendi sunt isti, de quibus mouetur præsens Dubium.

Quod vt clarius appareat, notandum nomine credentium Hæreticis, de quibus solùm potest esse difficultas, hic non venire illos, qui pertinacitèr credunt erroribus Hæreticorum, licèt implicitè tantùm, aut in genere; quia etiam isti Hæretici sunt, sicut qui dictos errores tenent explicitè, & in specie, iuxta *cap. Excommunicamus il 2. de Hæretic.*, vbi Pontifex indistinctè loquens, habet; *Credentes autem eorum erroribus, Hæreticos similiter iudicamus*; & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus; Sed dicto nomine venire illos, qui Hæreticorum erroribus nullo modo credentes, credunt tamen eos esse viros bonos, & ita erga eos sunt affecti, familiares, & obsequentes, vt hoc aliquo modo redundet in fauorem Hæresis: Vnde isti licèt non sint Hæretici, excommunicantur tamen, vt eis credentes in *cap. Excommunicamus il 1. de Hæretic.*, & tunc solùm Hæretici iudicantur, si infrà annum satisfacere contempserint, postquàm fuerint

excom-

excommunicatione notati: Ita ex *Abb. Panorm. in cit. cap.* §. *Credentes numero* 12., *Io: de Anania ibidem* §. *Credentes numero primo*, *Marian. Soccin. ibidem numero* 36. & alijs, quos citat, & sequitur *Farinac. de hæresi quæst. 182. num.* 128. *&* describit *Tabien. verb. Excommunicatio* 5. *casu* 4. §. 12. esse illos, qui scienter, & ex proposito sæpe adeunt Hæreticos; eorum conciones aliquandò audiunt; litteras eorum hinc inde deferunt; ducatum in itinere eis præbent; & alia similia faciunt, quæ fieri nequeunt, nisi ab homine affecto ergà Hæreticos: Vnde & suspecti sunt de hæresi, & excommunicantur *in cit. cap. Excommunicamus il* 1. & etiam hìc in Bulla Cœnæ per particulam, *ac eis credentes*, *seu credentes Hæreticorum*, quæ denotat aliud genus Personarum distinctum ab Hæreticis, quocumque modo sint tales, vt ex rationibus magis patebit.

Nam in Bulla Cœnæ illi credentes Hæreticorum excommunicantur, qui prius à Iure communi sub ijsdem terminis credentium Hæreticorum erant excommunicati; dispositum enim hìc in Bulla est desumptum à Iure; & sola absolutio à Censura in Iure non reseruata per Bullam ipsi Pontifici reseruatur: Credentes autem Hæreticorum à Iure excommunicati, ab ipso Iure non censentur Hæretici, vt patet *ex cit. cap. excommunicamus il* 1. vnde sumptum est, quod hic in Bulla disponitur; Nam ibi credentes Hæreticorum non declarantur statim Infames, & ad officia inhabiles, vt ipso facto sunt Hæretici, sed nisi infra annum resipuerint, postquàm fuerint excommunicatione notati: Ergò dum Pontifex in Bulla excommunicat credentes Hæreticis, non loquitur de credentibus erroribus Hæreticorum, quos vt Hæreticos cum alijs Hæreticis prius excommunicauit per particulam Canonis *omnes, & singulos alios Hæreticos*, sed de alijs nullo modo credentibus erroribus, quales sunt supradicti: qua de causa in Bulla præcisè exprimuntur, sicut & in *cap. supracit.* credentes Hæreticorum, & non legitur credentes erroribus Hæreticorum.

Firmatur; quia tàm in præmisso *cap. Excommunicamus il* 1. quàm hìc in Bulla eodem modo, & ad eumdem finem excommuni-

municantur Credentes, sicut & Receptatores, Fautores, & Defensores Hæreticorum; vtrobique enim omnes simùl sub eodem tenore, & ordine verborum in detestationem hæresis excommunicantur, vt communiter conceditur, & apparet ex textibus: Cæteri autem à Credentibus non excommunicantur in præfatis textibus, eò quod defendant hæreses, seù Hæreticorum errores, aut faueant eisdem erroribus, quia procùl dubio etiam ipsi Hæretici essent, si cum Hæreticis idem sentirent, ac defenderent; sed excommunicantur, quià ipsas Personas errantes, seù ipsos Hæreticos recipiunt, fauent, aut defendunt motiuo hæresis, vt notat etiam *Duard. in Bull. can.* 1. *quæst.* 32. *nu.* 1., quas actiones quilibet manens Catholicus præstare potest, vt cum communi sentiunt *Sanch. in Decalog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 7., *Trullench. ibid. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 9. *num.* 3., *& Lupus in Edict. S. Offic. par.* 2. *dist.* 5. *art.* 1. *difficult.* 1., addentes etiam, quòd duplicem excommunicationem incurreret, qui simùl esset Hæreticus, & Hæretici Receptator, aut Defensor: Vnam, quià Hæreticus, alteram, quià Receptator, aut Defensor: Ergò eodem modo discurrendum est de Credentibus Hæreticorum, quòd non excommunicantur in Bulla, eò quod credant erroribus Hæreticorum, & sint Hæretici; sed quià credunt Personis Hæreticorum modo supradicto, & sine errore in intellectu; nimis scilicèt affectos, familiares, & obsequentes ergà Hæreticos se ostendentes, quod resultare videtur in fauorem hæresis; sed actiones tales etiam manentes Catholici adhùc præstare possunt, licèt suspectos de hæresi se reddant; sicut etiam se reddunt de hæresi suspectos Receptatores, Fautores, & Defensores ex proprijs actionibus, vt communiter tenetur; Igitur &c.

Hinc patet responsio ad fundamentum sententiæ oppositę, sustinentis illos dici Credentes Hæreticorum ad sensum Bullę, qui eorum erroribus credunt, & non alitèr hac sola ratione: Receptatores, Fautores, & Defensores Hæreticorum non excommunicantur in Bulla, nisi recepteat, defendant Hæreticos, illisque faueant, vt Hæretici sunt, idest in fauorem hæresis: Ergò eodem modo sunt intelligendi Credentes Hæreticorum, vt excommunicentur in Bulla, quatenùs credunt

Hæreticis, vt Hæretici sunt, & consequenter eorum erroribus. Patet inquam responsio; nàm in primis negatur suppositum in antecedente, quòd scilicèt prænominati non excommunicentur in Bulla, nisi talia faciant in fauorem hæresis reduplicatiuè; quià tales primariò excommunicantur vt Hæretici, cùm nullus ferè, nisi sit Hæreticus, talia præstare possit ob defensionem, & fauorem hæresis reduplicatiuè, vt benè notat *Pueron. in Bull. Cœnæ cap. 1. num. 136., & 146.*, sed excommunicantur prædicti in Bulla, si talia præstent ex causa tantùm, seù ex motiuo hæresis, licèt non propter hæresim, seù in fauorem hæresis, vt patet in Receptante, Fauente, aut Defendente Hæreticum, ne capiatur, dùm à Iudice vt Hæreticus, & ob hæresim inquiritur; quem omnes concedunt incurrere excommunicationem Bullæ, solùm quià talia facit ex causa, & motiuo hæresis, vt distinguit, & docet *Tolet. lib. 1. cap. 19. num. 8.* in subiecta materia. Et eadem de causa negatur, quod supponitur in consequente, nempè Credentes Hæreticorum non excommunicari in Bulla, nisi quatenùs credunt Hæreticis vt Hæreticis, ideſt eorum erroribus; quià etiam isti primariò excommunicantur cum Hæreticis, cùm sint veri Hæretici, ex quo credunt erroribus Hæreticorum; sed vt Credentes Hęreticorum excommunicantur etiam cum Receptatoribus, Fautoribus, & Defensoribus, si credant personis Hæreticorum, & non eorum erroribus, nimiam æstimationem, familiaritatem, & obsequium eis præstando, vt dictum est supra, & hoc ex solo motiuo hæresis: qua de causa, & motiuo zelantes Fidei eos nunquàm adeunt; familiaritatem cum eis nolunt; eorum Conciones nunquàm audiunt; nihilque singulare cum eis volunt; sicut faciunt ex opposito, qui Hæreticis credunt secundùm hanc sententiam, quam *Alter. in Bull. Cœnæ disp. 2. cap. 3.* non solùm probabilem, sed & Iuri conformem fatetur, & consequenter etiam ad sensum Bullæ, cum dispositum in ipsa ab ipso Iure communi sit desumptum, vt supra &c.; maximè cum in Bulla post Hæreticos quoscumque, qui ob hæresim principaliter excommunicantur, simul postea excommunicentur Credentes, Receptatores, Fautores, & Defensores Hæreticorum tantùm accessoriè, sicut &

in Iure ſimul, & eodem ordine excommunicantur, ex quo benè argui poteſt, ſententiam conformem Iuri communi eſſe etiam conformem menti Pontificis, & Bullæ Cœnæ.

Sequendo igitur hanc ſententiam, quam tenui etiam in Adnotationibus manuſcriptis ad Bullam ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij *facul.* 13. §.8. *num.* 18., cùm ſic Credentes Hæreticis dici non poſſint Hæretici, ſequitur poſſe abſolui à Minori Pœnitentiario ab excommunicatione lata in Bulla contra Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum, cùm de omnibus currat eadem ratio, quòd non ſint Hæretici, qui tantùm excipiuntur in Tabella, iuxta regulam, excluſio vnius eſt incluſio alterius.

Incurrunt vt Credentes Hæreticorum ſecundùm hanc ſententiam, qui nimis affecti ergà eos, eorum conciones aliquando audiunt; eos ſepè adeunt, & viſitant; litteras eorum hinc indè deferunt; ducatum in itinere eis præſtant; eorum libros ſuſcipiunt; alimoniam dant, & pecuniam accomodant, ac alia ſimilia ſcienter, & ex propoſito faciunt, quibus nimis affectos, & de hæreſi ſuſpectos ſe oſtendunt: Ignorantia tamen, & ſimplicitas multos poteſt excuſare &c.

Incurrunt vt Receptatores, qui ſcientes eos Hæreticos hæreſis cauſa ipſos recipiunt; qui eos occultant, vt manus Iuſtitiæ effugiant, dùm vt Hæretici inquiruntur: non eſt neceſse, quòd ſint nominatim denuntiati; neque quòd recipiantur ad docendam, vel defendendam hæreſim reduplicatiuè, quod non niſi alter Hæreticus præſtare poteſt, ſed ſufficit, quòd fiat motiuo, ſeù cauſa hæreſis: Excuſantur, qui hoc faciunt ob conſanguinitatem, vel amicitiam, vel miſericordiam, vel ob timorem mortis, vel ex ignorantia probabili, aut ex cauſa puri hoſpitij, non ex motiuo hæreſis, aut pro defenſione bonorum, corporis, animæ, aut famæ. Incurrunt vt Fautores, & Defenſores, qui verbo, facto, aut omiſſione Hæreticis fauent, aut eos defendunt motiuo hæreſis: Verbo, vt qui clamoribus eos adiuuant ad Iuſtitiæ manus effugiendas; euadendi viam eos edocent; accuſatores, denuntiatores, aut teſtes eis reuelant; ſcienter pro ipſis intercedunt, ne pro hæreſi puniantur; & qui eos inſtruunt ad

celandam veritatem, quando fuerint examinati.

Facto, seù opere; qui eis Dignitates, aut honores conferunt, aut ad illas eos scienter præsentant; qui communionem scienter ab ijsdem recipiunt; qui Ecclesiasticæ sepulturæ eos tradunt, nisi ignorantia, aut timore excusentur: Item qui processum contra eos fabricatum lacerant, concremant, aut quomodolibet corrumpunt, abscondunt, aut falsificant: qui eos adiuuant quocumque modo ad Carcerem confringendum, vt indè aufugiant, & ipsis aufugientibus auxilium quoquomodo præstant ad euadendum Iustitiæ manus; Omissione, qui cùm possint, & debeant, Hæreticos non fugant, non capiunt, non denuntiant, non accusant, non puniunt, & contra eos procedere negligunt, aut iuridicè interrogati veritatem contra eos dicere nolunt; Verum est, quòd metus mortis, aut alius metus cadens in constantem Virum solet excusare, cùm leges humanæ non obligent cum certo, ac probabili vitæ discrimine.

Sententia hæc sic examinata Pœnitentiario D. Papæ hoc in loco proponitur, vt in hac parte menti ipsius Pontificis valeat se conformare, cùm Iuri, & Bullæ sit conformis: Excommunicatis in Bulla omnibus, & singulis Hæreticis cuiuscumque nominis, & Sectæ; postea disponitur de eorum Credentibus, Receptatoribus, Fautoribus, & Defensoribus tanquàm Personis ab Hæreticis distinctis; consequenter ob diuersa motiua isti, & illi in Bulla excommunicantur: Per hanc sententiam incedentes iuxta litteram Bullæ non confundunt Credentes Hæreticorum cum Hæreticis; neque actiones Credentium cum actionibus Fautorum; sicut facit alia sententia, vt se sustineat; sed hæc omnes & singulos distinctè considerat, sicut de omnibus, & singulis distinctè disponitur: sint ne tandem Credentes Hæreticorum positi in Bulla ad maiorem declarationem, vt volunt, qui hos confundunt cum Credentibus eorum erroribus; posset concedi, si in Bulla legerentur post Apostatas à Fide, sed cùm legantur cum Receptatoribus, & alijs, vsque quo dictum probetur, censetur voluntarium, & potiùs ad declinandam vim rationum huius sententiæ: Ideo &c.

CAPVT

CAPVT IV.

De Censuris in Bulla Cœnæ latis, à quibus Minor Pœnitentiarius absoluere non potest absolutè, aut tantùm in Casibus occultis.

DVBIVM I.
Ex Canone j.

An Pœnitentiarius Minor possit absoluere Hæreticos externos ab excommunicatione Bullæ Cœne.

CONCLVSIO.

Non potest eos absoluere, si per actum externum hæresim internam manifestauerint.

PROB. Quià casus istorum est de expressè exceptis in Tabella; Ergò facultas ad ipsos non potest extendi, cùm in hac parte reseruetur, & expressè denegetur. Ad incurrendam hanc Censuram non sufficit sola hæresis interna, quia Ecclesia non iudicat actus merè internos: Neque sola externa, quia non adest error in Intellectu; & hæresis definitur, quòd sit error intellectus liber, & pertinax contrà fidem in eo, qui fidem suscepit; Sed requiritur interna, & externa simul, integrantes vnum peccatum, quatenùs interna verbo, aut signo aliquo hæreticali sufficienter manifestatur, & humano modo cognosci potest.

Hinc Censurã non incurrit, qui mente reuoluens hæresim profert verba aliqua imperfecta, vt si dicat, ità est, hoc sentio: Vel faciat signa indifferentia, vt si annuat capite, aut femur percutiat, & similia; quia hæc audiens, aut inspiciens non magis hæresim, quàm aliquid aliud potest iudicare. *Bonac.*

Neque,

Neque qui amico reuelat hæresim suam consilij causa ad remedium Animæ suæ; aut illam detegit Confessario Sacramentaliter, aut consilij causa; Nam talis manifestatio non est peccatum exterius hæresis, cùm à bono fine cohonestetur.

Ad incurrendam hanc Censuram sufficit actus externus etiam occultus, & nulli notus, dummodo internam hæresim manifestet, & etiam licèt nullus ad talem actum aduertit, quando factus fuit coram alijs: super istos tamen casus Maior Pœnitentiarius potestatem habet, & facultas ab eodem potest haberi, sicut etiam haberi potest in alijs Casibus pro foro Conscientiæ, in quibus non est necesse complices, vel conscios denuntiare, scilicet quando ijdem complices, vel conscij mortui sunt; seù sunt ex Regionibus palàm infectis, & in illis degunt; cùm tunc finis legis locum habere non possit: secus autem si ex illis Regionibus essent, in quibus viget auctoritas Sancti Officij, vt ex Bulla super facultatibus Maioris Pœnitentiarij. §. *Eos tantum &c.*

DVBIVM II.
Ex Canone j.

An Pœnitentiarius possit absoluere Apostatam à Christiana fide internum, & externum.

CONCLVSIO.

Non potest talem absoluere, si non solùm mente, & Corde, sed etiam verbo, aut facto recesserit à fide.

PRob. Facultas etiam hæc est de expressè exceptis in Tabella; Ergò est denegata, & non contenta sub generali data; Tum etiam, quia eodem modo est discurrendum de Apostata à Fide, sicut de Hæretico interno, & externo simul, cum omnis Apostata sit Hæreticus, licèt non è conuerso, eò quòd Hæreticus pro parte recedit à Fide, Apostata verò in totum, vnde Apostata peior est Hæretico: Igitur si Hæreti-

cum

cum etiam per actum externum absoluere non potest Pœnitentiarius, multò minus Apostatam similiter internum, & externum simul, stante præsertim exceptione pro vtroque.

Licèt Apostata sit etiam Hæreticus, duplicem tamen excommunicationem non incurrit, alteram videlicet vt Hæreticus, & alteram vt Apostata, sed vnam tantùm latam in Bulla Cœnæ: quia Apostasia non differt specie ab Hæresi, sed tantùm secundùm magis, & minus; quia vt fuit præmissum, Hæreticus pro parte, Apostata verò in totum recedit à Fide: Maior autem, aut minor recessus à Fide speciem non mutat; Ergò nec excommunicatio duplicatur in Apostata, licèt sit etiam Hæreticus.

Ad hanc censuram incurrendam non sufficit sola interna Apostasia, neque sola externa in verbis, aut factis, sed vtraque simul requiritur, sicut prædictum fuit de Hæretico; cùm Ecclesia non iudicet de internis, nec solus actus externus sufficiat ad constituendum Apostatam sine interno recessu à Fide: satis vtiquè est actus externus licèt occultus cum interno recessu ad incurrendam dictam censuram: Ex dictis sequitur, quòd quicumque fidem exteriùs abnegauit verbis, aut factis, siuè per vim, aut metum grauem, siuè spontè ex desperatione, aut aliqua vtilitate, aut sensualitate ductus, interiùs tamen illam corde, & animo firmiter tenuit, hanc censuram non incurrit in foro Conscientiæ, & potest absolui à proprio Confessario ab hac etsi grauissima culpa, vt habet *Thesaur. de pœn. V. Apostata cum Dian.*, *& Homob.* Sacra tamen Pœnitentiaria solet & tales adigere, vt priùs abiurent coram S. Officio, *Thesaur. ibidem*, ad quam praxim Tribunalis etiam Minor Pœnitentiarius tenetur vt Officialis eiusdem Tribunalis.

D V B I V M III.
Ex Canone j.

An possit absoluere Schismaticos, scilicet, qui recesserunt ab obedientia Vniuersalis Ecclesiæ, vel Romani Pontificis, vt Pontifex est, per actum externum.

C O N C L V S I O.

Nullum istorum potest Pœnitentiarius absoluere ab excommunicatione contra eos lata in Bulla Cœnæ, si tales fuerint per actum externum, & cum pertinacia.

NAm etiam casus istorum est de expressè exceptis in Tabella; Ergò est extra limites facultatis datæ Pœnitentiario; & consequentèr nullum à dicta Censura potest absoluere, cùm per exceptionem, seù reseruationem Superior adimat Inferiori facultatem absoluendi à reseruatis. Notandum hìc, duplex schisma dari; Vnum iunctum cum hæresi, cùm quis non credit, Papam esse Caput Ecclesiæ, vel non credit vnam Sanctam Ecclesiam Catholicam, & etiam recedit ab obedientia vnius, aut alterius: Aliud verò sine Hæresi, cùm quis credens credenda præfata tantùm recedit ab obedientia Papæ, vt Caput Ecclesiæ, aut ab obedientia Vniuersalis Ecclesiæ, nolens cum membris eiusdem Ecclesiæ communicare; & isti sunt, qui principalitèr hìc excommunicantur in Bulla; nam primi vt Hæretici cum Hæreticis in eodem Canone excommunicantur. Hinc est, quòd licèt omnis Hæreticus sit Schismaticus, non tamen èc contra omnis Schismaticus est Hæreticus, vt ex *Bassęo verb. Schisma n.3. cum citat.* Notanda est etiam differentia inter excommunicationem, quæ ob hæresim incurritur, & illam, quæ ob schisma: nam prima non incurritur, nisi cum actu externo adsit etiam error in mente; secunda verò ob schisma solo actu externo incurritur absque errore in mente; eo quòd schisma satis

tis consumetur in opere externo, siuè per verba, siuè per facta, siuè per alia signa schismatis manifestatiua. Incurrit hanc excommunicationem, qui recedit à Summo Pontifice; aut alios auocat ab eius subiectione, vt Summus Pontifex est; aut qui non vult cum aliquibus communicare, solùm quia sunt Subditi Papæ, vt Papa est: qui gerit se vt Papam, & Caput Ecclesiæ, cùm non sit canonicè electus, & qui scienter hunc sequuntur. Qui absque Pontificis auctoritate Concilium generale congregat; aut legitimè iam dissolutum prosequitur: qui Regem Angliæ vt Ecclesiæ Caput extrinsecè tantùm habet, licèt non intrinsecè.

Non incurrit, qui non obtemperat præcepto Papæ, quia sibi graue, & incommodum est, nequè qui Personam Papæ prauo animi affectu prosequitur, & sic non vult eius mandato parere, modò non intendat se ab illius obedientia subtrahere, vt Papa est: nequè qui non vult Papam recognoscere vt Principem temporalem alicuius Patriæ; non enim recedit à Papa, vt est Caput Ecclesiæ, sed vt est Princeps talis loci: neque qui se subtrahit ab obedientia Episcopi, seù sui Prælati, quia non recedit à Capite vniuersalis Ecclesiæ; nequè ligantur hac censura Fautores, Receptatores, & Defensores Schismaticorum, quia de istis nihil disponitur in Bulla Cœnę, sicut disponitur de Fautoribus, Defensoribus, Receptatoribus, & Credentibus Hæreticorum: Incurrunt tamen excommunicationem latam à Paulo V. in Bulla incip. *Cum ex Apostolatus officio*, quæ tamen non est reseruata. Ideo &c.

Notandum, quòd de Schismaticis Hæreticis hìc non disponit Bulla, sed de puris Schismaticis non Hæreticis, quia inquit *Duard. quæst. 56. num. 6.* in eodem Canone excommunicantur Hæretici, qui dicuntur largè Schismatici: Ergò nè excommunicatio deindè lata contrà schismaticos videatur esse superflua, dicendum est, illam compræhendere eos, qui purè, & strictè sunt schismatici, & nullo modo Hæretici: nam pœnalia debent strictè interpretari, sic *Duardus*: sed quæsò cur idem *Duardus* hac eadem ratione non est vsus, dum egit de Credentibus Hæreticorum? nonnè dantur tales Credentes

etiam de Iure sine errore? nonnè ante Credentes excommunicantur prius Hæretici in eodem Canone? nonnè ità superflua censeri potest excommunicatio contrà Credentes, sicùt contrà Schismaticos? de vtrisque currit eadem ratio; ergò sicut valet argumentum pro Schismaticis, quòd non excommunicentur, qui sunt Hæretici, sed tantùm puri Schismatici per particulam Bullæ, *necnon Schismaticos*; ita valere debet pro Credentibus Hæreticorum, quòd per illam particulam, *ac eis Credentes*; seù *Credentes Hæreticorum*, non excommunicantur Credētes erroribus Hæreticorum, sed puri Credentes Hæreticorum, qui nullo modo sunt Hæretici, vt supra fuit dictum *in Dubio 3*. Ex hac doctrina *Duardi* omnibus communi magis firmatur, quod supra fuit resolutum &c.

DVBIVM IV.
Ex Canone ij.

An possit absoluere Appellantes ab ordinationibus, seù mandatis Papæ ad vniuersale futurum Concilium.

CONCLVSIO.

Non potest Minor Pœnitentiarius absoluere eos ab excommunicatione Bullæ, qui in præmissis casibus appellauerint à Papa ad præfatum futurum Concilium.

PRob. Huiusmodi Appellantes à Papa ad Concilium censentur Schismatici, & vt tales sunt habendi, vt iubet Iulius II. *in extrauag. suscepti regiminis*, tanquàm Schismaticos, & malè de fide sentientes huiusmodi haberi: Ergò non habens facultatem suprà Schismaticos, nec habere potest supra huiusmodi Appellantes, qui inducere videntur schisma, & rebellionem in Ecclesia, dùm per appellationem (quæ fit à minori Iudice ad maiorem) falsò iudicant, Concilium generale auctoritatem habere supra Papam, & sic esse Iudicem maiorem,

rem, cùm ècontra veritas se habeat, maiorem scilicet esse Papam, cùm ab ipso constringi possunt Concilia, & ipse à nullo, & omnia Concilia Romanæ Ecclesiæ auctoritate facta sint, & robur acceperint; nec Concilium dici possit, quod sine auctoritate Summi Pontificis celebratur, sed Conciliabulum, seù Conuenticulum, *vt in cap. significasti de elect.* & ibi *Fagnan.* & communitèr Doctores. Igitur si Pœnitentiario expresè excipitur facultas quò ad Schismaticos, etiam quò ad huiusmodi Appellantes censenda est expresè excepta, licèt verbis specialibus non designetur in Tabella, cùm etiam expressum dicatur, quod ab expresso resultat *l. si ita §. qui Filio ff. de bonor. posses. secund. tab.*, *Rot. par. 2. decis. 62. nu. 5. recent. cum alleg.*

Qui verò auxilium, consilium, vel fauorem dederint ad huiusmodi appellationem faciendam, contrà quos similitèr fertur excommunicatio in Bulla, vtiquè absolui possunt à Penitentiario, cùm respectu istorum non detur exceptio in Tabella nequè explicita, nequè implicita in ordine ad schisma; & in odiosis non sit facienda extensio vltrà verborum proprietatem, & significationem, sicùt nec præfati excommunicantur in Bulla cum principalibus, nisi & ipsi exprimantur, vt communiter &c. Ponitur etiam consilium, quia sic habet *Bulla* 1698.

Hanc excommunicationem incurrunt omnes, & singuli cuiuscumque status, gradus, & conditionis fuerint, qui appellauerint ab Ordinationibus, seù Mandatis Papæ ad futurum Concilium Generale: Vniuersitates verò, Capitula, vel Collegia, quæ excommunicari non possunt *cap. Romana de sent. excomm.*, ligantur Interdicto, quotiescumque eodem modo deliquerint, quod Interdictum personale est, & ligat omnes de Vniuersitate, vel Capitulo, etiamsi non omnes, sed tantummodò maior pars concurrerit ad appellandum, nam factum à maiori parte censetur factum à toto Capitulo *cap. cum inter Canonicos de elect.*, quod etiam sequitur, licèt ipsum Capitulum non appellauerit, sed tantùm fauorem præstiterit appellanti, quia vna pars legis aliam declarat, & Papa

in Bulla intendit ligare non solùm Appellantes,sed etiam auxilium, vel fauorem præstantes. Incurrunt omnes, qui appellant ad futurum Concilium non solùm à sententijs, & mandatis particularibus, sed etiam à Censuris, & pœnis communibus: etiam ab ordinationibus solùm temporalem Papæ Iurisdictionem concernentibus; quia lex non distinguit *Bonat.*, quamuis ordinationes iniustæ essent, aut factæ ex ira, quia militat eadem ratio, ob quam Papa hanc pœnam tulit.

Non incurrunt Appellantes à sententijs, & ordinationibus alicuius Episcopi, aut Prælati, etiàmsi Cardinalis sit, ad futurum Concilium vniuersale; nequè Appellantes à Collegio Cardinalium, Sede vacante, ad futurum Concilium: nequè præstantes auxilium, consilium, aut fauorem ad resistendum præceptis post interpositam appellationem: nequè eadem facientes in ordine ad appellandum, si ignorantèr fecerint ob ignorantiam probabilem, quæ excusat à censura &c.

D V B I V M V.

Ex Canone vij.

An possit absoluere nunciantes Turcis, & alijs Christiani nominis inimicis, aut Hæreticis pertinentia ad Statum Reipublicæ Christianæ, & Catholicæ Religionis in damnum Christianorum.

C O N C L V S I O.

Non potest Pœnitentiarius tales absoluere ab excommunicatione lata contrà eos in Bulla Cœnæ.

PRob. Nam facultas hæc est de expresſè exceptis in Tabella: consequentèr casus istorum est extrà Iurisdictionem eidem datam: Vndè defectu Iurisdictionis non potest huiusmodi delinquentes absoluere à censura contrà eos lata, & per delictum incursa.

Notandum, Infideles illos censeri Christiani nominis hostes,

stes, qui Christianos detestantur, quia Christiani sunt; vnde Christianorum semper hostes sunt actu, vel habitu, & hac de causa bellum cum eis gerunt, vel gesserunt, vel animo parati sunt ad illud gerendum: Vt sunt Turcæ, Tartari, Mauri, Iudęi habitantes in Terris Infidelium, Apostatæ à fide, & similes odio habentes Christianos, vt tales &c.

Nomine verò Hæreticorum hìc non venire illos tantùm, qui sunt nominatìm excommunicati, sed etiam Hæreticos quoscumque notorios, & manifestos, quia Canon in hac parte non distinguit, & agitur de fauore Religionis.

Notandum etiam per Statum Reipublicæ Christianæ, de quo certiorari non debent præfati hostes nominis Christiani, intelligi Statum temporalem, nō solùm totius Christianitatis, sed etiam cuiusuis Regni, Prouinciæ, Ciuitatis, Castri, Oppidi, & Communitatis, non autem quòd resultat in damnum alicuius particularis Personæ; sicut per statum Catholicæ Religionis intelligitur status alicuius Episcopatus, Ciuitatis, & Communitatis in ordine ad conseruandam, & augmentandam Religionem Catholicam.

Hinc sequitur, excommunicationem hanc incurrere omnes, & singulos, qui per se, vel per alios certiores faciunt pręfatos hostes, & Hęreticos de rebus concernentibus Statum alicuius Christianæ Reipublicæ in damnum Christianorum, & Religionis Catholicæ in sensu præmisso; Nàm Bulla loquitur per particulam, *omnes*, quæ omnes includit, & nullum excludit; loquens etiam de Principibus expressè: Incurrunt nunciantes huiusmodi, etiamsi ex tali nunciatione nullum damnum sequatur Christianis, quia in Bulla per se, & primò prohibetur nunciatio Infidelibus, aut Hæreticis, & hoc siue huiusmodi sint in Terris Christianorum, siuè in suis, siuè pacificè cum Christianis viuant, siuè non, siuè oretenùs fiat, siuè per litteras, aut alio quocumque modo, mediatè, aut immediatè, quia Bulla absolutè, & simplicitèr loquitur, & totum disponit ad fauorem Christianorum, & Catholicæ Religionis, vt ex ipso Textu Canonis clarè apparet.

Non incurrunt, qui ad præfatos hostes litteras, aut Nuncios.

cios miserunt, sed ad illos non peruenerunt aliqua ex causa, quæcumque illa sit: nequè si talis nunciatio non tendat in perniciem Christianorum, vt si quis dictis hostibus nunciaret, talem in Pontificem, aut Cardinalem fuisse promotum; Principes Christianos concordes viuere, & alia huiusmodi; An autem incurrat, qui vi tormentorum, aut ob grauem metum tormentorum detegit Infidelibus concernentia Statum Christianæ Reipublicæ in perniciem Christianitatis; alij affirmant, alij negant, vt est videre in *Bonac. quæst.8. punct.4. num.9.*; Pœnitentiarius sequi tenetur tutiorem iuxtà stylum Tribunalis in dubijs, iudicando talem indigere absolutione, quæ pars tutior, licèt durior videatur, magis tamen fouet Animę, de cuius salute agitur in foro conscientiæ; auxilium, consilium, aut fauorem præstantes ad talia præfatis Inimicis nuncianda, etiam incurrunt eamdem censuram; istos tamen absoluere potest Pœnitentiarius, cùm exceptio posita in Tabella, de istis non loquatur, & in odiosis non sit facienda extensio.

DVBIVM VI.
Ex Canone xiij.

An Pœnitentiarius possit absoluere Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum ad laicam potestatem, aut impedientes executionem, vel impetrationem earumdem litterarum.

CONCLVSIO.

Nullum istorum potest absoluere minor Pœnitentiarius ab excommunicatione Bullæ in casibus publicis; in casibus verò occultis potest eos absoluere.

PRob. Per actus istorum affertur præiudicium libertati Ecclesiasticæ, dùm violatur auctoritas, & Iurisdictio Sedis Apostolicæ, eidem præferendo laicam potestatem per appel-

pellationem, quæ est à minori Iudice ad Superiorem prouocatio *cap. placuit 2. q. 2.*, non è contrà; aut eam impediendo in suis actibus, & deliberationibus, impediẽdo exequutionem, vel impetrationem litterarum Apostolicarum: Violatores autem Immunitatis, vel libertatis Ecclesiasticæ in casu publico absolui non possunt à Min. Pœnitentiario, cùm huiusmodi casus sit de expresśè exceptis in Tabella: Igitur nullum ex præfatis absoluere potest in casu publico.

Notandum, quòd procedit hæc excommunicatio contra appellantes, seù recurrentes, etiamsi appellatio non fuerit admissa à laica potestate, quia Pontifex prohibet appellationem, & recursum, & non requirit admissionem *Bonac. q. 14. punct. 1. num. 28.*

Etiam notandum, quòd procedit hæc excommunicatio contrà impedientes executionem præfatarum litterarum publica potestate, seù publicæ potestatis auxilio, quia *Textus* solùm loquitur in hoc sensu, & talis est praxis Sac. Pœnitentiariæ; licèt alij putent procedere etiam contrà impedientes sola potestate priuata, vt habet *Thesaur. de pœn. verb. Iurisdictio cap. 14. in fin.* Contrà verò impedientes directè, vel indirectè impetrationem litterarum Apostolicarum, procedit contra quoquo modo talia impedimenta præstantes, siuè publica potestate, siuè priuata, & propria voluntate *Thesaur. ibid. cap. 13. & verb. Curia cap. 5. cum allegatis.*

Incurrunt ex terminis Bullæ, qui appellant, vel recurrunt ad Curiam Sæcularem à futura executione litterarum Gratiæ, vel Iustitiæ, vel quorumcumque decretorum, quæ à Papa, & Sede Apostolica, Legatis, Nuncijs, Præsidibus Palatij Papæ, & Auditoribus, & Commissarijs Cameræ Apostolicæ, alijsque Iudicibus, & Legatis Apostolicis emanauerint, & à laica potestate, instante etiam Fisci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiusmodi admitti, ac literas, seù Decreta præfata capi, & retineri faciunt.

Item, qui præfatas litteras, seù Decreta, ideſt citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, processus, executoriales, & alia decreta impediunt, vel prohibent executioni mandari

ri simplicitèr, vel nisi cum suo beneplacito, vel examine; aut prohibent, seù impediunt Notarios super tali executione, instrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius interest, tradi; Item qui partes, seù eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, Notarios, exequtores, subexecutores litterarum, & Decretorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, vel detinent, aut à Ciuitatibus, Locis, aut Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, vel comminantur per se, vel per alios publicè, vel occultè. Item qui quibuscumque personis in genere, vel in specie præsumunt directè, vel indirectè prohibere, statuere, mandare, nè pro negotijs prosequendis, seù gratijs, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, seù recursum habeant, seù gratias ipsas, vel litteras à Sede Apostolica impetrent, seù impetratis vtantur, & qui eas apud se, aut Notarios, aut aliàs quomodolibet retinere præsumunt. Omnes inquam tàm Sęculares, quàm Ecclesiastici cuiuscumque sint dignitatis, qui aliquam ex dictis actionibus vetitis fecerint, excommunicationem hanc incurrunt.

An autem ob iustam causam, vt ad propulsandam iniuriam certò cognitam, & quæ alia via repelli non potest, possit quis habere recursum ad Laicam potestatem, & eius auxilium implorare ad hoc, vt Iudex Ecclesiasticus acceptet appellationem iustè factam, sed reiectam: Negat absolutè *Bonac. disp.* 1. *q.*14. *punct.*1. *num.*1. eò quia quælibet appellatio ad Laicam potestatem semper vana, & nullius momenti est, vtpotè facta ad Iudicem non superiorem: sed probabilitèr oppositum substinent *Sayr.lib.*3., *Thesaur.cap.*17.*num.*3., *& Castropal.de Censur.disp.*3.*punct.*14.*num.*8.: Tùm quia in Canone sola appellatio friuola prohibetur: Tùm quia non est verisimile, Pontificem velle iniuriantem suis armis protegere, & se defendentem punire, & alijs de causis ibidem allatis: Et huic sententiæ fauere videtur *Canon. xiv.* subsequens, in quo Censura non ligantur sic impedientes, vt supplicent, si coram Papa supplicatio legitimè prosequatur.

D V-

DVBIVM VII.
Ex Canone xiv.

An possit absoluere eos, qui auctoritate propria, & de facto prætextu Priuilegij Apostolici auocant Causas Spirituales, vel Spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissarijs Sedis Apostolicæ, & illarum cursum impediunt, ac vt Iudices in earum cognitione se interponunt.

CONCLVSIO.

Neque istos potest absoluere Pœnitentiarius ab excommunicatione Bullæ in casibus publicis.

PRob. Quæ prohibet Pontifex in hoc Canone, omnia disponit in fauorem libertatis Ecclesiasticæ; actiones enim hìc prohibitæ tendunt ad protegendum Iudices Apostolicos, nè eorum Immunitas violetur per actiones, quæ in ipso Canone prohibentur. Restricta autem, & expressè excepta reperitur facultas Pœnitentiarij in Tabella, cùm agitur de violatione libertatis Ecclesiasticæ in casibus publicis; Ergò incurrentes hanc excommunicationem ab ipso absolui non possunt tanquàm violatores dictæ libertatis in casibus publicis.

Incurrunt, qui per se, vel alios beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, vel spiritualibus annexas ab Auditoribus, vel Commissarijs Apostolicæ Sedis, alijsque Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illarumque cursum, ac Personas, & Vniuersitates dictas causas prosequi volentes, impediunt, ac se de illarum cognitione tanquàm Iudices interponunt; etiamsi talia facientes sint Præsides, Cancellarij, aut Consiliarij quorumcumque Principum, etiam Regum, & Imperatorum, vt ex Textu Bullæ.

Notandum, hanc excommunicationem procedere non solum contra turbantes modis prædictis Iurisdictionem Iudicum Sedis Apostolicæ, sed etiam cuiuscumque Iudicis Ecclesiastici secundùm tutiorem per illam particulam Canonis *Alijsque Iudicibus Ecclesiasticis*, *Filiuc. tract.* 16. *num.* 250. dummodò talia faciant auctoritate publica Laicali, non Ecclesiastica *Sayr. cap.* 18. *num.* 2., & hoc etiamsi talis auocatio non fiat prætextu litterarum Apostolicarum, sed tantùm auctoritatiuè *Duard. hîc quæst.* 3. *num.* 1. Imò etiam solum consilium, fauorem, aut assensum præstantes hanc excommunicationem incurrunt, vt ex ipsomet Textu Canonis apparet.

Item incurrunt, qui partes actrices, quæ dictas causas Iudicibus Ecclesiasticis committi fecerunt, vel committi faciunt; compellunt ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum, eos contra quos tales Inhibitiones emanarunt, à Censuris, & pœnis in illis contentis absolui per statutum, vel alias; etiamsi prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seù etiam donec ipsi ad Summum Pontificem informandum (vt dicunt) supplicauerint, nisi supplicationes huiusmodi coram eodem Pontifice, & Sede Apostolica legitimè prosequantur.

Notandum etiam hìc, excommunicationem procedere in fauorem Iurisdictionis cuiuscumque Iudicis Ecclesiastici, vt supra: Et tunc procedere contra principales delinquentes, seù impedientes, quando talia faciunt auctoritatiuè, idest sua publica potestate Laicali; non autem si Iurisdictio Ecclesiastica sit, aut priuata, quia Bulla solùm loquitur contra Laicos officiales *Filiuc. tract.* 16. *num.* 245. *cum communi*. Quo verò ad cooperantes per fauorem, consilium, & assensum secundùm tutiorem procedit, siuè auctoritate publica, siuè priuata talia faciant pro tali impeditione *Duard. hîc quæst.* 13. *nu.* 10., *Thesaur. de pœn. verb. Iurisdictio cap.* 14. *& sic.*

Non incurrunt, qui Priuilegium Summi Pontificis legitimè concessum habent auocandi dictas causas, vel illarum cursum impediendi. Neque impedientes executionem talium littera-

rum, dummodò id faciant prætextu informandi, aut supplicationem exhibendi Summo Pontifici, modò tamen supplicationem coram Sede Apostolica legitimè prosequantur, vt ex verbis *Textus*, & ex *Bonac. quæst.* 15. *punct.* 4. §. 2. *num.* 1.

DVBIVM VIII.
Ex Canone xj.

An Pœnitentiarius possit absoluere offendentes S. R. E. Cardinales, & alios Prælatos ab excommunicatione lata in Bulla Cœnæ.

CONCLVSIO.

Offendentes Ecclesiam in suis membris principalibus, sicuti sunt Cardinales, & alij Prælati in Canone expressi, absolui non possunt à Pœnitentiario paucis exceptis.

PRob. Facultas necessaria ad absoluendum hos sacrilegos expresse eidem excipitur in Tabella, & consequentèr sic offendentes non continentur sub Iurisdictione Pœnitentiarij; Ergò nequè absolui possunt ab eodem, & nullitèr ageret, si dictos absolueret defectu Iurisdictionis, qui est defectus omnium maximus, quò ad annullationem actus, vt Doctores passim.

Contra quas Personas, & ob quas actiones sit lata à Pontifice præsens excommunicatio ex ipsa littera Canonis clarè apparet; Nam Pontifex excommunicat omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostilitèr insequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à suis Diœcesibus, Territorijs, Terris, seù Dominijs eijcientes, necnon ea mandantes, vel rata habentes, seù præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem.

Vbi notanda est dictio *Omnes*, quæ vniuersalis est, & nullum excipit *cap. Romanorum dist.* 19., consequenter includit omnes personas cuiuscumque sexus, conditionis, status, & gradus existant; nisi fortè priuilegio excipiantur, aut peculiari nota digni sint *Bonac. hìc punct.* 3. *num.* 1. Similitèr notandum, quòd non omnes Ecclesiastici etiam in Dignitate aliqua constituti gaudent priuilegio huius Canonis, sed tantùm Personæ, quæ à Pontifice nominantur, & exprimuntur in eodem Canone; Vndè Abbates, & alij Prælati Ecclesiastici hoc priuilegio non gaudent, cum inter expressos non computentur; & qui aliquem istorum offenderet, hanc excommunicationem non incurreret, sed aliam alterius Canonis *Si quis suadente Diabolo* 17. *quæst.* 4., ex quo patet differentia inter hos duos Canones.

Incurrit quicumque aliquam actionem hìc vetitam contra aliquem ex præfatis Prælatis hìc priuilegiatis commiserit; Etiamsi offendens, mandans, ratum habens, seù auxilium, consilium, vel fauorem præstans, aut aliud hìc prohibitum faciens sit de priuilegiatis in hoc eodem Canone, quia priuilegium ipsi conceditur, nè ab alijs offendatur, non vt impunè alium offendere valeat.

Non incurrit qui per ignorantiam probabilem Iuris, vel facti aliquem ex dictis offenderit; vt qui percusserit Cardinalem, vel Episcopum ignorans probabilitèr hanc dispositionem; aut dum noctu incedit, vel mutato habitu, ignorans qualitatem Personæ: neque qui iustam causam habuerit offendendi: neque ad sui, suorumque, aut pudicitiæ defensionem cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ: neque qui mandat, consulit, fauet, aut auxilium præstat ad talem offensionem, effectu non secuto, quia verba absolutè prolata intelligenda sunt cum effectu *cap. relatum de Cleric. non resid.* maximè cùm isti non excommunicentur principalitèr, sed accessoriè tantùm *Bonac. hìc punct.* 3. *num.* 10.

Dictum est in conclusione paucis exceptis, quia stando in rigore exceptionis factæ Pœnitentiario in Tabella, vulnerantes, percutientes, capientes, & consulentes non leguntur ex-

cepti;

cepti; conſequentèr facultas quo ad iſtos cenſenda eſt conceſſa in generali ſupra omnes caſus Bullæ Cœnæ, iuxtà regulam, quòd iuriſdictione conceſſa cum reſeruatione quorumdam caſuum, cœtera omnia præter reſeruata conceſſa cenſentur *Rot. par.*4. *deciſ.*497. *num.*2. *rec.*

D V B I V M IX.
Ex Canone xv. & ſeqq.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere eos, qui in aliquo violauerint libertatem Eccleſiaſticam.

CONCLVSIO.

Violatores libertatis Eccleſiaſticæ abſoluere non poteſt Pœnitentiarius in caſu publico, ſecùs in occulto.

PRob. Solus caſus publicus violatæ libertatis Eccleſiaſticæ excipitur eidem Pœnitentiario in Tabella; Ergò Violatores dictæ libertatis per actum publicum dumtaxàt abſoluere non poteſt vigore exceptionis præmiſſæ; & alitèr ſentiendum eſt, quoties caſus non fuerit publicus, ſed occultus; exceptio enim vt odioſa ſtrictè eſt intelligenda, vt communitèr Doctores.

Verùm quia multis, & diuerſis modis violari poteſt libertas Eccleſiaſtica, & per varios, & diſtinctos Canones Bullæ Cœnæ excommunicantur eiuſdem Violatores, aliqua ex omnibus breuitèr proponentur, ex quibus facilè elici poterit, quid prohibeatur, aut inter prohibita non computetur &c.

§. I.

Trahentes Perſonas Eccleſiaſticas ad Tribunalia Laica.

IN Canone igitur *xv.* excommunicat Pontifex primò Iudices Sæculares, qui Eccleſiaſticas Perſonas trahunt ad ſua Tri-

Tribunalia, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè præter Iuris Canonici dispositionem; & hanc excommunicationem incurrunt, qui quouis quæsito colore ad sua Tribunalia trahunt Capitula, Conuentus, & Collegia Ecclesiastica, aut Personam aliquam, quæ priuilegio fori gaudeat, siuè Sæcularis sit, siuè Regularis, siuè in Sacris Ordinibus, siuè in minoribus tantùm constituta, aut præcipuo aliquo modo ad seruiendum Deo dicata; & locum habet tàm ob causam criminalem, quàm ciuilem, tàm ob debitum, aut delictum contractum ante Clericatum, aut Religionis ingressum, quàm post, & etiam si in fragranti crimine depræhendatur; nam statim ac quis venit nomine Personæ Ecclesiasticæ, priuilegium habet, vt tantùm coram Ecclesiastico Iudice conueniatur *cap. Si diligenti de for. compet.*

Non incurrunt, qui priuata potestate, & non publica auctoritate Clericum coram Iudice laico trahunt; nequè qui de licentia Romani Pontificis idem faciunt; nequè qui Clericum ad suum Tribunal trahit, quem Clericum esse probabilitèr ignorat, modò statìm Clericum dimittat cognita eius qualitate Clericatus; nequè qui hoc faciunt in casibus à Iure Canonico permissis, vt in causa Feudi Laici, & in alijs casibus, quibus Personæ Ecclesiasticæ amisere priuilegium fori; nequè qui Clericum patrantem, aut illicitè incedentem ad patrandum graue delictum capere faciunt, nè fugam arripiat, & vt Iudici Ecclesiastico consignent *Bonac. punct. 4. num. 24.*, & idem de similibus.

§. II.

Facientes Statuta, & Ordinationes contra libertatem Ecclesiasticam.

IN eodem Canone *x v.* excommunicat etiam Pontifex facientes Statuta, Ordinationes, Constitutiones, Pragmaticas, seù quæuis alia decreta in genere, vel in specie ex quauis causa, & quouis colore, etiam prætextu cuiusuis consue-

tu-

tudinis, aut priuilegij, & ea quomodolibet ordinantes, publicantes; vel factis, & publicatis vtentes, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, aut in aliquo læditur, vel deprimitur, aùt aliàs quouis modo restringitur, seù Summi Pontificis, & Sanctæ Sedis Apostolicæ, & quarumcumque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expresè prę-iudicatur: de quibus omnibus idem censendum est, quod dictum est supra de alijs Violatoribus libertatis Ecclesiasticæ, nempè non posse absolui à Min. Pœnitentiario in casibus publicis, cùm expresè hoc eidem sit exceptum. Vt autem faciliùs percipiatur quid sit propriè facere aliquid contra libertatem Ecclesiasticam, vt ex tali actu inferri possit aliquem incurrere hanc excommunicationem, videtur hoc melius significari non posse, quam dicendo cùm *Vgolino, & alijs*, tùnc fieri aliquid primò, & per se contra libertatem Ecclesiasticam, vbi Ecclesiasticæ Personæ impediuntur, & Ecclesiæ, quòminùs vtantur priuilegijs tàm à Deo, quàm ab homine generalitèr ipsis condonatis; nam si libertas Ecclesiastica aliud non est, nisi quoddam Ius inhærens generatim Ecclesijs, & Ecclesiasticis Personis, vtendi priuilegijs ipsis à Deo, aut ab homine concessis tàm quo ad se, quàm quo ad res suas, quatenùs talia sunt, vt solet describi; sequitur contra libertatem Ecclesiasticam tunc aliquid fieri, quotiès contra præfata priuilegia aliquid fit, vt ex præsenti *Textu* etiam deducitur; intantùm enim per Statuta, & Decreta à laica potestate facta violatur libertas Ecclesiastica, inquantùm per ipsa præiudicatur Iuribus, & Priuilegijs, Ecclesijs, & Ecclesiasticis concessis tàm per *cap. Ecclesia de Constit.*, quàm per *cap. Grauem de sent. excom.*, & per alia multa in Iure Canonico expressa. Hoc supposito.

Incurrunt quilibet Superiores laica potestate fulgentes, qui Statutum, vel legem aliquam generalem, quocumque nomine appelletur, fecerint contra Ecclesiasticam libertatem, si eam publicauerint, etiam ante illius executionem: Item qui fieri ordinauerint, & in formam Statuti redegerint post publicationem, quia ante publicationem vim legis non habent

bent *Bonac.* Item Præcones, & Ministri inferiores, qui de mandato Superiorum Statutum publicant secundùm probabiliorem, nisi probabilis ignorantia Iuris eos excuset; Item qui eius obseruantiam exigit in iudicando, aut in aliquo Officio exercendo: Item omnes Curiæ Officiales, qui tali Statuto vtuntur, nàm auctoritatiuè,& publica auctoritate operantur; & hoc quamuis tale Statutum sit tantùm contrà Iura,seù priuilegia particularia alicuius Ecclesiæ, & in eo casu non sit contrà Ecclesiasticam libertatem, nec contineatur *in cap. nouerit de sent. excomm.* cum Iuribus Ecclesiarum præiudicet, vt in Bulla dicitur *Thesaur.de pœn. verb.Leges cap.2.,Bonac.num.40., & alij.*

Non incurrunt, qui de licentia Summi Pontificis cum causâ hoc faciunt: neque qui Statutum factum non promulgarunt, nam antè promulgationem nec obligat,nec operatur: neque vbi interuenit ignorantia probabilis, quòd tale Statutum sit contrà libertatem Ecclesiasticam: neque qui facto ipso, non ratione, aut vigore Statuti; neque qui auctoritate priuata Ecclesiasticam libertatem violauerint, hanc excommunicationem incurrunt, quia non possunt dici vtentes Statuto iuxtà Bullæ intentionem, aliam tamen incurrunt latam *in cap. quamquam de Censib. in 6., & in cap. Clericis de Immunit. Eccles. in 6.*, vt habet *Thesaur. de pœn. verb. Immunitas cap.4.*; quæ autem Statuta aduersentur libertati præfatæ, videri possunt in *Bonac. hic quæst. 16.sect.2.punct.2.*

§. III.

Quid prohibeatur in Canone xvi. Bullæ Cœnæ.

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes, qui Archiepiscopos, aliosque Superiores, & Inferiores Prælatos, & omnes alios quoscumque Iudices Ordinarios quomodolibet hac de causâ directè, vel indirectè carcerando, vel molestando, eorum Agentes, Procuratores, Familiares,Consanguineos, vel Affines impediunt, quaminùs sua Iurisdictione

ne Ecclesiastica vtantur, secundùm quod Canones, & Sacræ Constitutiones Ecclesiasticæ, Decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt.

Etiam hæc excommunicatio afficit omnes, tàm Ecclèsiasticos, quàm Sæculares cuiuscumque gradus, & conditionis existant; nàm Textus absolutè loquitur *quomodocumque præfatos iniustè impediant, nè sua iurisdictione liberè vtantur*; dummodò iniustè auctoritate Laicali hoc faciant. Sic:

Incurrunt, qui vi, vel metu in Ecclesiasticum Iudicem, vel in ipsos, vel in sua bona prohibet, nè Iudex faciat ea, quæ ad ipsius Iurisdictionem spectant; vel nè facta exequantur, vel vt exequuta reuocentur: Item qui Episcopos impediunt etiam in casibus à Tridentino illis concessis tanquàm Sedis Apostolicæ delegatis: Etiam eos impedientes in ijs, quæ ad visitationem, & morum correctionem subditorum suorum concernunt: Etiam impedientes, nè citatio fiat, vel sequestrum, aut nè pignus accipiatur: Et non solùm impedientes, sed etiam mandantes, & ad id auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem dantes, vigore dictionis *quomodolibèt*, & verborum Canonis in fine positorum.

Non incurrit, sicut nec peccat, qui iustè aliquem ex præfatis impedit: neque qui precibus, & donis pariter aliquem impedit: neque si non sequatur effectus ab eo, qui impedire tentat, prætensus; quia delictum non consummatum re ipsa non impedit, *Bonacc. num.21.*: Neque si Iudex Ecclesiasticus impediatur in iurisdictione prophana, aut auctoritate priuata, & non publica; quia de Ecclesiastica, & publica disponit Bulla, aliter tamen aliqui sentiunt de auctoritate priuatà: neque tandem, qui impedit Iudicem delegatum, cum tantùm de Ordinarijs loquatur in Canone præsenti.

§. IV.

Recurrentes à Iudicibus Ecclesiasticis ad Laicam potestatem.

SImiliter excommunicat Pontifex in hoc Canone eos, qui post Ordinariorum, aut ab eis Delegatorum sententias,

& decreta, aut alias fori Ecclesiastici Iudicium eludentes, ad Cancellarias, & Curias Sæculares recurrunt, & ab illis inhibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinarijs, aut Delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant: & qui decernunt, & exequuntur, seù dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem &c.

Notanda est hìc differentia inter prìmam partem huius Canonis, & hanc secundam; Nàm in prima dum loquitur de impedientibus Iurisdictionem, solùm loquitur de Iudicibus Ordinarijs: In hac verò secunda parte disponens de recurrentibus ad Laicam potestatem disponit, siuè recurrant contra Ecclesiasticos Iudices ordinarios, siuè delegatos, vt ex ipso Textu patet. Hoc prænotato.

Incurrunt hanc Censuram, qui ad effectum impediendi Iudicem Ecclesiasticum recurrunt ad Laicum post Ecclesiastici Iudicis sententias, & decreta secundùm probabiliorem: Item etiamsi post recursum factum nihil contra Ecclesiasticum Iudicem obtinuerint, vel obtentum executioni non mandauerint adhùc secundùm probabiliorem: Item procurantes talia mandata, & inhibitiones à Laica potestate: aut curantes, vt executioni mandentur: Item Satellites, alijque Ministri Iustitiæ, qui talia mandata exequuntur, nisi fortè metu grauis incommodi, vel probabilis ignorantiæ titulo excusentur: Item dantes auxilium, consilium, patrocinium, aut fauorem ad supradictas actiones hìc prohibitas, vt tradendo pecunias recurrenti, Iudici Laico dandas pro inhibitione obtinenda, aut inhibitionem ipsam scribendo, quod est auxilium præstare: aut instando iniustè rationibus, & iuribus apud ipsum Iudicem sæcularem pro recurrente, vt prohibitionem, vel mandatum ferat contra Ecclesiasticum, vel ad eadem exequenda, quod est patrocinium sumere: aut quouis modo fauendo, & consulendo pro talibus mandatis habendis: qui omnes incurrunt, effectu tamen prætenso sequuto, cùm accessoriè tantùm excommunicentur. *Bonac. num. 37.*

Ex.

§. V.

Ex Canone xvij. *Bullæ Cœnæ.*

Vsurpantes fructus, & prouentus Ecclesiarum, & eos sequestrantes.

IN Canone xvij. excommunicat Pontifex omnes, qui Iurisdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam, & Sedem Apostolicam, & quascumque Ecclesiasticas personas, ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes, vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

Notandum, quòd hæc Censura procedit contra omnes vsurpantes vsurpatione propriè dicta, ideſt qui dictos fructus sibi arrogant, tanquàm auctoritatem ad ipsos haberent, & iure proprio vterentur *Bonacc.*, *Vgolin.*, *& alij communiter*, & procedit contra omnes, siuè publica, siuè priuata potestate id faciant, siuè Laici sint, siuè Ecclesiastici secundùm veriorem *Sayr.*, *Vgolin. cum alijs*, quod idem affirmat *Bonaccin. de sequestrantibus*, siuè Iudices Sæculares sint, siuè Ecclesiastici, dummodò iniustè agant, quod tamen alij negant de Iudice Ecclesiastico.

Incurrunt omnes, qui iurisdictionem quamcumque alicuius Ecclesiæ sibi vsurpant, siuè Ecclesiastici sint, siuè Sæculares, siuè Temporalis, aut Spiritualis sit iurisdictio; quia Canon non distinguit, sed loquitur simpliciter de Iurisdictionibus: Item incurrunt Vsurpantes fructus, redditus, & prouentus alicuius Ecclesiæ, quicumque sint illi fructus, vel industriales, vel naturales, vel mixti, nàm Bulla indistinctè loquitur, & indistinctè debet intelligi; quod similiter debet intelligi de fructibus, & prouentibus ad quascumque personas Ecclesiasticas pertinentibus, vt ex Textu ipso Bullæ apparet, si eis-

& decreta, aut alias fori Ecclesiastici Iudicium eludentes, ad Cancellarias, & Curias Sæculares recurrunt, & ab illis inhibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinarijs, aut Delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant: & qui decernunt, & exequuntur, seù dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem &c.

Notanda est hìc differentia inter primam partem huius Canonis, & hanc secundam; Nàm in prima dum loquitur de impedientibus Iurisdictionem, solùm loquitur de Iudicibus Ordinarijs: In hac verò secunda parte disponens de recurrentibus ad Laicam potestatem disponit, siuè recurrant contra Ecclesiasticos Iudices ordinarios, siuè delegatos, vt ex ipso Textu patet. Hoc prænotato.

Incurrunt hanc Censuram, qui ad effectum impediendi Iudicem Ecclesiasticum recurrunt ad Laicum post Ecclesiastici Iudicis sententias, & decreta secundùm probabiliorem: Item etiamsi post recursum factum nihil contra Ecclesiasticum Iudicem obtinuerint, vel obtentum executioni non mandauerint adhùc secundùm probabiliorem: Item procurantes talia mandata, & inhibitiones à Laica potestate: aut curantes, vt executioni mandentur: Item Satellites, alijque Ministri Iustitiæ, qui talia mandata exequuntur, nisi fortè metu grauis incommodi, vel probabilis ignorantiæ titulo excusentur: Item dantes auxilium, consilium, patrocinium, aut fauorem ad supradictas actiones hìc prohibitas, vt tradendo pecunias recurrenti, Iudici Laico dandas pro inhibitione obtinenda, aut inhibitionem ipsam scribendo, quod est auxilium præstare: aut instando iniustè rationibus, & iuribus apud ipsum Iudicem sæcularem pro recurrente, vt prohibitionem, vel mandatum ferat contra Ecclesiasticum, vel ad eadem exequenda, quod est patrocinium sumere: aut quouis modo fauendo, & consulendo pro talibus mandatis habendis: qui omnes incurrunt, effectu tamen prætenso sequuto, cùm accessoriè tantùm excommunicentur. *Bonac. num. 37.*

Ex

§. V.

Ex Canone xvij. *Bullæ Cœnæ.*

Vſurpantes fructus, & prouentus Eccleſiarum, & eos ſequeſtrantes.

IN Canone xvij. excommunicat Pontifex omnes, qui Iuriſdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas, ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes, vſurpant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.

Notandum, quòd hæc Cenſura procedit contra omnes vſurpantes vſurpatione propriè dicta, ideſt qui dictos fructus ſibi arrogant, tanquàm auctoritatem ad ipſos haberent, & iure proprio vterentur *Bonacc.*, *Vgolin.*, *& alij communiter*, & procedit contra omnes, ſiuè publica, ſiuè priuata poteſtate id faciant, ſiuè Laici ſint, ſiuè Eccleſiaſtici ſecundùm veriorem *Sayr.*, *Vgolin. cum alijs*, quod idem affirmat *Bonaccin. de ſequeſtrantibus*, ſiuè Iudices Sæculares ſint, ſiuè Eccleſiaſtici, dummodò iniuſtè agant, quod tamen alij negant de Iudice Eccleſiaſtico.

Incurrunt omnes, qui iuriſdictionem quamcumque alicuius Eccleſiæ ſibi vſurpant, ſiuè Eccleſiaſtici ſint, ſiuè Sæculares, ſiuè Temporalis, aut Spiritualis ſit iuriſdictio; quia Canon non diſtinguit, ſed loquitur ſimpliciter de Iuriſdictionibus: Item incurrunt Vſurpantes fructus, redditus, & prouentus alicuius Eccleſiæ, quicumque ſint illi fructus, vel induſtriales, vel naturales, vel mixti, nàm Bulla indiſtinctè loquitur, & indiſtinctè debet intelligi; quod ſimiliter debet intelligi de fructibus, & prouentibus ad quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas pertinentibus, vt ex Textu ipſo Bullæ apparet, ſi eiſ-

dem competant ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, vel Beneficiorum Ecclesiasticorum.

Item incurrunt Sequestrantes præfatos fructus sine legitima licentia, siuè sequestrans sit Iudex ordinarius, siuè Delegatus, siuè sit Laicus, siuè Ecclesiasticus, qui facultatem sequestrandi non habeat, *Bonacc.punct.3. num.7.*, & hoc quacumque occasione, vel causa sequestrent, etiam si id agerent ad reprimendam iniustam vsurpationem Ecclesiasticorum. Nomine autem Sequestrantium veniunt Iudex, seù Magistratus decernens sequestrationem, & exequutor talis decreti, quia isti propriè dicuntur sequestrare, *Thesaur. de pœn. verb. Sequestrantes cap.1.*

Non incurrunt hanc Censuram Fures, Latrones, & Milites, qui fructus Ecclesiasticorum furantur, aut rapiunt; quia illos non vsurpant in sensu Bullæ: neque qui vsurpant fructus bonorum patrimonialium, aut aliorum, quæ Beneficiarius emit nomine proprio, etiamsi illa emerit ex fructibus Beneficij; quia non sunt fructus debiti ratione Ecclesiæ, vel Beneficij, de quibus tantùm hìc disponit Pontifex, non de alijs, nàm inclusio vnius est exclusio alterius, *cap. Nonnè de præsumpt.*

Neque consulens, vel procurans, aut instans, vt talium bonorum fiat sequestratio, quia in Canone solùm Sequestrantes exprimuntur, & sumus in odiosis; neque quando sequestratio est voluntaria, seù de consensu partium, nàm hìc tantùm agitur de sequestratione necessaria, quæ fit iussu Iudicis, dùm Pontifex requirit licentiam, vt legitimè fiat sequestratio à non habente facultatem, quæ non requiritur ad sequestrum voluntarium faciendum; neque quando fit sequestratio de expressa licentia Romani Pontificis, vel alterius ad id facultatem habentis, quales sunt Episcopi, eorum Vicarij, Legati Sedis Apostolicæ, vel Nuncij, qui & sequestrandi facultatem habent.

Ex

§. VI.

Ex Canone xviij. *Bullæ Cœnæ*.

Imponentes Decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesijs, Monasterijs, aut eorum fructibus, ac talia onera Exigentes.

EXcommunicat Pontifex in dicto Canone omnes imponentes collectas, decimas, taleas, præstantias, vel alia onera Personis, aut bonis Ecclesiasticis, aut ipsorum Ecclesiasticorum sine speciali, & expressa Papæ licentia; & eos, qui talia onera exigunt quocumque modo, vel colore, aut ea sic malè imposita à spontè dantibus, & concedentibus recipiunt; & eos, qui talia per se, vel per alios directè, vel indirectè facere, exequi, vel procurare, vel in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscumque sint conditionis, etiam Imperatores, & Episcopi; innouans Censuras, & pœnas per Concilia generalia latas.

Incurrunt hanc Censuram omnes, nemine excepto, siuè Sæcularis sit, siuè Ecclesiasticus, qui personis Ecclesiasticis onera imponunt, quocumque nomine nominentur talia onera, & quæcumque Personæ Ecclesiasticæ sint illæ, siuè simplices Clerici, siuè in Dignitate constituti, siuè Religiosi cuiuscumque Ordinis, siuè etiam Equites, qui aliquam Religionem sunt professi. Incurrunt Imponentes præfata onera super bonis, aut fructibus, & prouentibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum, aut super bonis patrimonialibus, vel aliundè quæsitis Personarum Ecclesiasticarum. Item incurrunt prædicta onera exigentes ab Ecclesiasticis, etiam à spontè dantibus; idque exequi mandantes, procurantes directè, vel indirectè, ac ipsi Exequtores, & auxilium, consilium, vel fauorem præstantes, tàm ad prædicta onera imponenda, quàm ad eadem exigenda.

Non incurrunt qui de speciali, & expressa licentia Romani

mi Pontificis talia onera Ecclesiasticis imponunt, vt ex Textu Bullæ: neque qui hæc ijs imponunt, qui priuilegia Ecclesiastica amiserunt, nam cessante causa priuilegij cessat priuilegium: neque qui hæc imponunt Clericis coniugatis, quia non gaudent hac immunitate: neque qui hæc imponunt bonis,quæ desinunt esse bona Clericorum, nàm res, seù bona gaudent hoc priuilegio ob Personę qualitatē: neque qui hæc imponunt bonis,quæ prius erāt obnoxia tributis, antequàm acquirerentur ab Ecclesiasticis;quia res transit cum onere suo:neque hæc imponentes Clericis, qui habitum, & tonsuram non deferunt non habentes Sacros Ordines, nec Beneficium, nec seruientes in Diuinis iuxta *Trid. sess. 23. de reform. cap. 6.*: neque fures, & latrones capientes Clericos, & pro eorum redemptione taleas imponentes, hanc Censuram incurrunt: an autem exigentes talia onera ab Ecclesiasticis, licèt eisdem non fuerint imposita, incurrant hanc Censuram, negant aliqui, alij probabiliùs affirmant; tutiorem, & magis fauentem Animæ sententiam tenetur sequi Pœnitentiarius iuxta stylum Sac. Pœnitentiariæ.

§. VII.

Ex Canone xix. *Bullæ Cœnæ*.

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes Iudices, & Officiales, seù Notarios, Scribas, Exequutores quomodolibet se interponentes in causis criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seù sententias contra illos proferendo, vel exequendo sine speciali, seù expressa licentia Sedis Apostolicæ: Item eos, qui licentiam huiusmodi ad casus non expressos extendunt, vel aliàs ea perperàm abutuntur, etiam si tales fuerint Consiliarij, Senatores, Præsides, Cancellarij, aut aliter nuncupati.

Incurrunt omnes, qui interponunt se in causis capitalibus, aut criminalibus contra Personas Ecclesiasticas, quæcumque causæ capitales sint, siuè naturaliter, cùm agitur de pœna mor-

mortis, aut membri mutilatione, siuè ciuiliter, cùm agitur de amissione Ciuitatis mediante pœna exilij, triremium, & banni, quibus modis capitis diminutionem quis patitur, vt habetur in *Instit. de capit. dimin.*; & quæcumque criminales sint, in quibus agitur de pœna infligenda criminaliter, & spectant ad Iudicem criminalem, vt Iustitiæ vendicatiuæ satisfiat &c.

Hinc incurrunt, qui præfatos capiunt, detinent, custodiunt, nè fugiant; examinant, & contra ipsos processum fabricant, sententiam proferunt, aut exequuntur, vel quocumque modo procedunt; siuè sint Clerici sæculares, siuè Regulares, contra quos proceditur; siuè Nouitij, vel prima Tonsura tantùm initiati; nàm & hi Clerici sunt, & priuilegio fori gaudent, modò seruent Decreta *Trid. sess. 25. cap. 6. de reform.*, quæ Censura incurritur ob quamlibet actionem in hoc Canone vetitam; licèt sententia non feratur, aut lata non exequatur, *Bonacc.*, *Vgolin.*, *& alij*: Incurrunt etiam habentes facultatem à Sede Apostolica ad faciendas prædictas actiones contra Ecclesiasticos, qui ipsa abutuntur, talem facultatem extendendo ad Personas, & causas in ipsa non expressas; nam specialis, specifica, & expressa debet esse licentia, vt ex Bulla.

Non incurrunt, qui de expressa Apostolicæ Sedis licentia in his causis se interponunt: neque hanc Censuram incurrunt, qui in causis ciuilibus; & non criminalibus procedunt: neque qui Ecclesiasticam personam esse ignorant: neque qui capiunt, aut processant Clericum degradatum, & Curiæ Sæculari traditum, aut perpetuò diffidatum, & bannitum, aut bigamum, aut qui primam tonsuram tantùm habet, & non seruat Decreta Tridentini supracitati, aut aliquo alio modo amisit priuilegium fori, nam de his non loquitur Bulla: neque qui capit, vel capi mandat Clericum debitorem fugientem, vel fugam parantem, aut volentem alteri iniuriam inferre, aut sua, vel aliena bona asportantem, modò maiorem vim non inferat, quàm opus sit, & Clericum detineat animo illum tradendi Iudici Ecclesiastico, in quo etiam casu, nec

incur-

incurrit Censuram Canonis, *si quis suadente Diabolo*; Alia videri possunt in Doctoribus de hoc tractanctibus.

§. VIII.

Ex Canoue xx., & Vltimo *Bullæ Cœnæ*.

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes illos, qui per se, seù alios directè, vel indirectè sub quocumque titulo, vel colore, inuadere, destruere, occupare, aut detinere præsumunt Ciuitates, Terras, Loca, vel Iura ad Romanam Ecclesiam pertinentia, eique mediatè, vel immediatè subiecta, vel supremam Iurisdictionem in illis locis eidem Ecclesiæ Romanæ competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare præsumunt: Et extenditur excommunicatio hæc contra adhęrentes, fautores, ac defensorès eorum, vel auxilium, consilium, fauoremuè quomodolibet præstantes.

Incurrunt hanc Censuram omnes, & singuli tàm Ecclesiastici, quàm Sæculares cuiuscumque status, & conditionis existant, qui aliquam ex actionibus in hoc Canone prohibitis iniustè facere præsumpserint; quia Papa generaliter, & indistinctè loquitur, nec quemquam excipit, & consequenter generaliter est intelligendus.

Sic inuadens, occupans, detinens, vel destruens Ciuitates, vel loca Romanæ Ecclesiæ immediatè, vel mediatè subiecta, siuè per se hoc faciat, siuè per Milites, siuè directè mittendo Exercitium, siuè indirectè suadendo, & subornando homines, vt se illi dedant ab Ecclesia recedentes, incurrunt tàm ipse mittens, quàm missi ab eo, vt ex terminis ipsius Textus patet.

Incurrunt similiter de facto vsurpantes, detinentes, vexantes, aut perturbantes supremam Iurisdictionem temporalem, quam habet Papa in Terris Ecclesiæ; qui enim nullum ius in illis locis habent, si quid iuris sibi vsurpant, Ecclesiam offendunt, & in hanc pœnam incidunt; sicut & habentes vtile dominium

minium tantùm, si directum vsurpare præsumant: dictum est iurisdictionem temporalem, quia de spirituali sufficienter prouidit Pontifex in præcedentibus dispositionibus huius Bullæ Cœnæ.

Item incurrunt adhærentes, fautores, & defensores prædictorum, seù illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes, vt qui equos, arma, milites, victualia, opes, pecunias, aut res alias præbent, aut consulunt, suadent, hortantur, aut transitum per sua loca concedunt ad faciendam aliquam actionem principaliter prohibitam in isto Canone; quia isti non solùm adhęrentes, verùm etiam sequaces, & fautores vocantur; Actio tamen aliqua primò, & principaliter prohibita sequi debet ad has actiones secundariò, & accessoriè tantùm vetitas, ad hoc vt Censura incurratur, *Banacc. cum allegat.*: multiplicantur verò excommunicationes ad multiplicationem actionum præfatarum, quæ principaliter hìc prohibentur, si moraliter sint interruptæ; quia sicut moraliter tunc plura numero peccata committuntur, ità plures Censuræ numero distinctæ moraliter incurruntur, cùm ad peccata in Bulla prohibita sequantur; secùs si transgressiones non sint moraliter distinctæ, vt si quis Vrbem inuadat, & statim destruat &c.

Non incurrunt inuadentes, occupantes, detinentes, vel destruentes domum, aut fundum alicuius priuatæ Personæ ex locis Romanæ Ecclesiæ subiectis; quia bona priuatæ Personæ non dicuntur, propriè loquendo, pertinere ad Ecclesiam Romanam: neque qui inuadunt, destruunt, vel occupant loca, vel iura ad Summum Pontificem pertinentia, non quatenus Pontifex est, sed vt priuatus; quia non sunt loca, vel iura Ecclesiæ Romanæ, & Summi Pontificis, cum transferantur in hæredes Summi Pontificis, & non deuoluantur ad Successores in Dignitate: neque inuadens occupans, & detinens Ciuitatem, quam habet in Fæudum à Pontifice, & ab alio iniustè occupatur, aut per rebellionem defecit à fide illius; quia hic iniustè non agit; nec præsumi potest Pontificem velle fouere iniustitiam iniquè occupantis: neque exercens, seù

retinens ex priuilegio, & legitima concessione supremam Iurisdictionem in locis Romanæ Ecclesiæ subiectis; quia de iure id facit, non de facto; & Bulla solùm loquitur de vsurpantibus, & perturbantibus, vel retinentibus de facto: neque tandem inuadens, vsurpans, aut detinens prædicta loca, vel Iurisdictionem, ignorans Constitutionem istius Bullæ, aut prædicta bona ad Ecclesiam Romanam pertinere; quia excommunicatio hæc fertur contra præsumentes; præsumptio autem scientiam, aut ingentem temeritatem requirit, *Bonacc. num. 25. cum communi DD.*

Hæc sunt, quæ disponit Pontifex in Bulla Cœnæ circa libertatem Ecclesiasticam, tàm in ordine ad Personas Ecclesiasticas, quam quò ad bona, & Iura pertinentia ad Summum Pontificem, & Sedem Apostolicam, ad Ecclesias, & quoslibet Ecclesiasticos sæculares, & Regulares, quàm qui quouis modo, & in quocumque casu hìc à Pontifice prohibito violauerint, absolui non possunt ab excommunicatione contra eos lata à Minori Pœnitentiario, quoties eorum casus fuerit publicus; cùm in Tabella talis casus eidem excipiatur; licèt in casibus non publicis, & occultis possit manum apponere, & delinquentes absoluere; cùm exceptio quo ad solos actus publicos, firmet regulam ad non publicos, & occultos, stante generali facultate eidem data absoluendi ab omnibus Casibus, & Censuris Sedi Apostolicæ quomodolibet, etiam in Bullæ Cœnæ reseruatis, vt sæpiùs fuit dictum, & supra præmissum in Dubio X., ubi quo hæc materia tota de libertate Ecclesiastica breuiter, & ad solum finem hìc prætensum considerata, & restricta exhibetur.

CAPVT V.

De alijs Casibus, & Censuris Minori Pœnitentiario in Tabella exceptis extra Bullam Cœnæ.

DVBIVM I.

An Pœnitentiarius possit absoluere Violatores Immunitatis Ecclesiasticæ localis.

CONCLVSIO.

In Casibus publicis non potest Pœnitentiarius absoluere Violatores Immunitatis Ecclesiasticæ ab excommunicatione contra eos lata à Gregorio XIV. cum alias.

RATIO est, quia facultas ista expressè eidem excipitur in Tabella in vltima exceptione; consequentèr non potest in his casibus publicis manum apponere, & Reos absoluere, alitèr excederet limites propriæ potestatis, & nullitèr absolueret ex defectu Iurisdictionis, & potestatis, qui est omnium maximus, quo ad annullationem actus, vt tradit *Pasqualig. jq. mor. q.* 134. *num.* 4. *cum allegat.*

Notandum hìc, quòd Immunitas Ecclesiastica à libertate differt, eò quòd hæc sit exemptio, seù priuilegium exemptionis concessum Personis Ecclesiasticis, vt suprà visum fuit; Immunitas verò sit exemptio, seù priuilegium Ecclesiæ concessum, vt ibi existentes tuti sint à Laica Potestate: Vnde etiam nominatur Immunitas Ecclesiastica localis, non quia non pertineat etiam ad Personas, sed quia immediatè, & primariò conceditur loco, & secundariò Personis in loco existentibus, *Bonacc. de Immunit. cum Suarez.*, *& alijs*.

Ecclesiæ nomine hìc venit non solùm quælibet Ecclesia au-

ctoritate Episcopi fundata, siuè benedicta sit, siuè non, quamuis in ea nondum celebrata fuerint Diuina Officia, nec Missa aliqua; quia satis est, vt locus sit Deo dedicatus auctoritate Episcopi, *vt ex cap. Ecclesiæ de Immunit. Eccles.*, sed etiam omnis alius locus sacer, & religiosus auctoritate Episcopi benedictus, aut intra fines, seù confinia Ecclesiæ contentus, vt amplè tradunt, *Bonac.*, *Bossæus*, & alij de hac materia tractantes, qui consulendi sunt.

Incurrunt hanc Censuram omnes, & singuli, qui auctoritate publica fori sæcularis hanc Immunitatem violant capiendo aliquem fidelem in loco Sacro, cuiuscumque delicti reus existat, exceptis casibus in Iure expressis: procedit etiam hæc Censura contra solùm attentantes extrahere aliquem de loco Sacro etiam effectu non subsequuto, vt ex verbis Bullæ attentare præsumpserit: Etiam contra mandantes extrahi aliquem effectu sequuto, cùm Bulla sit lata contra omnes quacumque Dignitate, vel auctoritate præditos, attentantes aliquid prætèr, aut contra tenorem, & formam ipsius Bullæ, sicut faciunt mandantes; alitèr Principes, & Iudices Sæculares nunquàm incurrerent hanc Censuram, cum ipsi nunquam extrahant, sed mandent extrahi per suos infimos ministros: etiam contra detinentes, aut nolentes restituere Ecclesiæ extractum ab ea, aut morti ipsum adiudicantes, licèt non mandauerint ipsum extrahi, nec ipsi extraxerint, cùm attentent aliquid contra formam Bullæ: etiam contra extrahentes reum non gaudentem Immunitate ob delictum patratum in Iure exceptum, non seruata in Bulla forma præscripta, etiamsi notoriè constaret de delicto, cùm talis sit mens Papæ.

Non incurrunt, qui seruata forma tradita à Pontifice in Bulla capiunt, & extrahunt publicos Latrones, Grassatores Viarum, Depopulatores Agrorum, Occidentes, vel Mutilantes in Ecclesia; proditoriè proximum Occidentes, Reos assassinij, Reos Hæresis, & Reos læsæ Maiestatis in Personam ipsiusmet Principis, de quibus ex professo agit *Bonac. de Immunit. q. 3. pun. 16. à num. 6. vsq; ad 10.*, *Castropal.*, *& alij*, neque solùm consulentes, cùm dici non possint attentare; tùm quia Censura

lata

lata contra attentantes non complectitur consulentes, cùm strictè sit intelligenda: neque ratum habentes aliquam ex dictis actionibus, quia ratihabitio est posterior facto, & qui ratum habet factum, illud approbat, sed non attentat: neque attentantes, extrahentes, aut offendentes in loco Sacro existentes priuata tantùm potestate, vt ex odio, aut Inimicitia; quia Bulla solùm loquitur de Lædentibus Immunitatem publica potestate, vt patet legenti, & fuit semper praxis Sacræ Pœnitentiariæ, & tenere videtur Sac. Congregatio Immunitatis, dùm tales solet remittere ad Sac. Pœnitentiariam pro absolutione, quidquid sentiant alij in oppositum: vndè in similibus casibus publicis recurrit Minor Pœnitentiarius ad Eminentissimum Maiorem Pœnitentiarium, vel ad D. Regentem pro facultate ad maiorem cautelam, & quia sic delinquentes sæpe excommunicantur ab Ordinarijs, prout de Iure communi sunt excommunicandi, vt ex *cap. cum prò Causa de sent. excommun.*, & ibi *Fagnan. num. 6.*, *Abb. num. 5.*, *& alij.* In casibus verò occultis Min. Pœnitentiarius potest præfatos Violatores absoluere, quia exceptio quoad actus publicos firmat regulam in contrarium quo ad occultos.

D V B I V M II.

An possit Pœnitentiarius absoluere Conspirantes in Personam, vel Statum Summi Pontificis, vel Sanctæ Sedis Apostolicæ.

C O N C L V S I O.

Neque aliquem istorum absoluere potest Pœnitentiarius ab excommunicatione contra eos lata defectu Iurisdictionis, nàm & casus istorum est vnus de expressè exceptis in Tabella, & sic non contentus in facultate, seù Iurisdictione concessa Pœnitentiario, ideò nullum reum huiusmodi excessus potest absoluere.

HIc notandum quòd ad personam Summi Pontificis, quòd nulla est Censura specialitèr lata in offendentem Personam

ſonam ipſam Papæ; multæ tamen in tali caſu incurruntur latæ contra offendentes Clericos, Epiſcopos, Patriarchas, & Cardinales, quæ procedunt etiam contra offendentem Pontificem Romanum, vt tradit *Theſaur. par.2. de pœn. Verb. Maieſtas cap.2. cum citatis ab ipſo*; & ratio eſt, quia Pontifex per aſſumptionem ad Papatum non amiſit priuilegia Cardinalibus, & alijs prædictis conceſſa, nec conſtitutus eſt in gradu deterioris conditionis, ſed excellentioris, & primariæ dignitatis Eccleſiaſticæ; conſequentèr, quidquid diſpoſitum eſt prò ſingulis Eccleſiaſticis, & Eccleſiarum Prælatis ad debitum eis honorem conſeruandum, hoc totum multò magis eſſe diſpoſitum pro Perſona eiuſdem Summi Pontificis, qui vniuerſalis Eccleſiæ Caput eſt, ad eumdem effectum honoris, & venerationis pluſquàm debitæ cenſendum eſt: vndè excommunicatio lata in *cap. Si quis ſuadente* 17.*q*.4. contra inijcientes manus violentas in Clericum, & alia lata in *Clem.* 1. *de pœn.* contra percutientem, capientem, bannientem Epiſcopum conſecratum, & alia lata *in cap.* 11. *Bullæ Cœnæ* contra interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtilitèr perſequentes Cardinales, Epiſcopos, Archiepiſcopos, vel Patriarchas &c., & alia lata in *cap. Fœlicis de pœn. in 6.* contra eum, qui Cardinalem fuerit hoſtilitèr inſecutus, vel percuſſerit, vel cæperit, vel ſocius fuerit facientis &c., quæ omnes reſeruatæ ſunt Papæ; procedunt multò magis, & à fortiori contra eos, qui talia auſi fuerint committere in Perſonam Summi Pontificis ob rationem præmiſſam, præſertìm per conſpirationem, vt in *Extrauagan. Etſi Dominici de pœnit., & remiſſ.*, vbi talis conſpiratio inter caſus Papæ reſeruatos connumeratur; conſequentèr Cenſuram ſupponens, *Bonacc. de Cenſur. in particul. diſp.2. qu.3. punct.7. num.5.*

Notandum ſimilitèr quò ad Statum Summi Pontificis, quòd Conſpirantes in illum etiam excommunicantur in dicta *Extrauagant. Et ſi Dominici*, vbi horum caſus ſub his terminis Papæ reſeruatur; ſcil. *conſpirationis in Perſonam, aut Statum Romani Pontificis*; conſequentèr tàm Conſpirantes in Perſo-

Personam, quàm in Statum ad Pontificem Romanum spectantem, Censuram Papæ reseruatam incurrunt; sicut & incurrunt aliam latam in *Bulla Cœnæ Can.20.* contra præsumentes inuadere, destruere, occupare, & detinere in totum, vel in partem Ciuitates, Terras, Loca, vel Iura ad Romanam Ecclesiam pertinentia, de qua satis supra suo loco fuit dictum. Scientes conspirationem in Personam Summi Pontificis, & non reuelantes delinquentes, siuè ante, siuè post crimen perpetratum Censuram contra conspirantes, delinquentes non incurrunt, quia de his non fit mentio in Extrauaganti citata; aliam tamen incurrunt latam à B. Pio V. in Bulla incipien. *Infælicis sæculi* contra scientes, & non reuelantes Conspirantes in Cardinalem, quæ à fortiori procedit in casu conspirationis in Personam Summi Pontificis, qui per assumptionem ad Papatum non amisit priuilegia Cardinalibus concessa, vt habet *Bonacc. de Cens. in part. disp.2. qu.3. punct.7. num.5., & disp.1. quæst.12. punct.3. num.15.*

Similitèr offendentes aliquem ex familia Papæ, siuè in conspiratione, siuè alio tempore Censuram contra Conspirantes latam non incurrunt, cùm de ipsis in dicta Extrauaganti nulla mentio habeatur: Incurrunt tamen illam *cap. Si quis suadente 17. quæst.4.*, si offensi fuerint Clerici, aut Religiosi: & secundùm aliquos etiam aliam incurrunt ex *cap. Fælicis de pœn. in 6.*, si paritèr fuerint Clerici, aut Religiosi, & familiares Papæ, aut alicuius Cardinalis; nàm de Laicis familiaribus Textus non loquitur, sicut nec de familiaribus aliorum Prælatorum; sed hæc excommunicatio secundùm eosdem Doctores non est Papæ reseruata, imò nec haberi in citato *cap. Fælicis* sustinet *Bonac. de Censur. in particul. disp.1. quæst.7. punct.2. num.12.* Igitur &c.

DVBIVM III.

An Minor Pœnitentiarius possit absoluere ab excommunicatione lata ab Vrbano VIII. in sua Constitutione Inscrutabilis contra Inquirentes per media superstitiosa de statu Reipublicæ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore existentis, & eius Consanguineorum vsque ad tertium gradum.

CONCLVSIO.

Nullum ex sic superstitiosè Inquirentibus de præfatis potest Pœnitentiarius absoluere à Censura contra eos lata, licèt casus sit occultus, & absolutio petatur pro foro conscientiæ tantùm.

NAm etiam huiusmodi casus est de expresè exceptis in Tabella, imò etiam ipsi Maiori Pœnitentiario exceptus in Bulla facultatum §. *Nec paritèr*, dempto casu quo ad Consanguineos Pontificis; Ergò ex defectu facultatis nequit Pœnitentiarius tales delinquentes absoluere, cùm super sic Inquirentes careat Iurisdictione, sine qua nullus est actus.

Notandum hìc, quod Pontifex *in citat. Bulla incip. Inscrutabilis.*

Primò contra inquirentes per media superstitiosa de Statu Reipublicæ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore existentis, & eius Consanguineorum vsque ad tertium gradum per se, vel per alios: V. G. consulendo super his Ariolos, Aruspices, Vaticinatores, vel Astrologos.

Secundò contra recipientes talia Iudicia etiam spontè oblata, vel eis vtentes, vel scienter ea retinentes, vel alteri ostendentes.

Tertiò contra talia Iudicia, vel pronunciationes facientes, etiamsi asserant, se non certò affirmare; vel à se facta

reti-

retinentes, vel alijs dantes, vel ostendentes, vel de eis verbo, aut scripto etiam improbando tractantes.

Contra omnes sic delinquentes cuiuscumque qualitatis, status, dignitatis, præeminentiæ, & conditionis fuerint fulminat Pontifex excommunicationem eo ipso incurrendam, & declarat eos Reos læsæ Maiestatis; & contra Ecclesiasticos præsumentes impedire Iudices in dicta Bulla deputatos, seù perturbare dictarum causarum cognitionem paritèr fulminat pœnas excommunicationis, & priuationis Beneficiorum, officiorum, & vocis actiuæ, & passiuæ, & inhabilitatis eo ipso incurrendas.

Hoc prænotato licèt omnes sic delinquentes Censuram latam eo ipso incurrant, pro omnibus tamen non est restricta, & excepta facultas Pœnitentiario; nàm in exceptione ipsa solùm continentur ipsi Principales, & exprimuntur tantùm Inquirentes per se, vel alios, consequenter super hos Inquirentes tantummodò habet Pœnitentiarius exceptam iurisdictionem, liberam verò super alios; odiosa est enim exceptio, seù reseruatio, & proindè stricti Iuris est, & strictè est accipienda, nec extendi debet ad casus, neque ad personas non expressas.

Sic exceptis Inquirentibus per se, vel per alios superstitiosè, potest Pœnitentiarius alios in alijs casibus absoluere, siuè sint complices, siuè cooperantes, vt recipientes talia Iudicia ab alijs facta, aut alijs ostendentes, vel retinentes, aut de eis verbo, aut scripto etiam improbando tractantes, vt fusiùs dixi in adnotationibus super facultatibus Maioris Pœnitentiarij *Facultate* 11.

Aduertendum hìc, quòd si aliquis horum, in his casibus certò teneret, ex astris, vel alijs rebus creatis tanquàm ex causa, seù ratione necessarij influxus posse superiùs prohibita cognosci, tunc incurreret in excommunicationem latam *in cap.* 1. *Bullæ Cœnæ*, quia talis credulitas cum certitudine esset hæreticalis, sicut & hæreticalis esset doctrina, quæ in libris hoc certò doceret, & de futuris contingentibus, aut de actibus humanis liberis, aut de effectibus supernaturalibus

idem certò assereret; vnde & libri, & Auctores, & credentes, & scientèr tenentes, vel legentes tales libros eamdem excommunicationem incurrerent: sicut etiam incurreret, qui affirmaret artem Astrologiæ iudiciariæ, seù diuinatoriæ non esse ab Ecclesia improbatam, vt cum multis allegatis tenet *Farinac. de Hæresi quæst.* 181. *num.* 61., *& Thesaur. de pæn. part.* 2. *verb. Superstitio cap.* 1. §. *Sed si &c.*

Tandem aduertendum, quòd licèt in Bulla vltima Maiori Pœnitentiario non restringatur facultas super Inquirentes de vita, aut morte Consanguineorum Pontificis, præsens tamen exceptio adhùc viget, quo ad Minorem Pœnitentiarium, quia voluntas Superioris in Tabella expressa semper durare præsumitur, nisi probetur mutata, vt communitèr Doctores, quæ mutatio in hac parte non probatur.

DVBIVM IV.

An eos, qui viuente Romano Pontifice de quopiam ad Pontificatum eligendo, vel excludendo tractauerint, suffragia inierint, aut pactiones super huiusmodi electione fecerint, possit Pœnitentiarius absoluere ab excommunicatione contra eosdem lata à Paulo IV. in Bulla incip. Cum secundùm.

CONCLVSIO.

Neque in casibus occultis, neque in foro Conscientiæ tantùm, potest Minor Pœnitentiarius quemquam absoluere ab hac Censura, si aliquo ex præmissis modis deliquerit super electione Romani Pontificis futuri adhùc alio viuente; Nàm etiam facultas quò ad huiusmodi delinquentes exprefsè excepta habetur in Tabella; Imò etiam Maiori Pœnitentiario denegata legitur in Bulla super facultatibus §. Minusque possit, consequentèr talitèr delinquentes nullo modo absoluere potest Pœnitentiarius defectu Iurisdictionis, & potestatis.

NOtandum hìc, quòd Paulus IV. fulminauit hanc Censuram, & maledictionem æternam, & alias pœnas contrà

trà omnes tàm Ecclesiasticos, quàm Sæculares vtriusque sexus etiam constitutos in primis Dignitatibus; siuè sint Episcopi, siuè Cardinales, Reges, aut Imperatores, nemine excepto, siuè per se, siuè per alios in hoc deliquerint: etiam extendendo dictas pœnas ad dantes auxilium, consilium, fauorem, & ad conscios, nisi quamprimùm commodè potuerint Papæ viuenti reuelauerint, reuelantibus impunitatem promittens.

Notandum etiam, quòd non omnes tractatus de hac materia sunt prohibiti, aut dici possunt materia huius excommunicationis, sed tantùm tractatus practici, seù deliberatiui; in quibus tractatur de hoc, vel illo eligendo, & decernitur persona eligenda in indiuiduo, vel etiam in specie, & genere qualitatis, quæ non est necessaria ad rectam electionem, vt de eligendo solùm aliquo Romano, vel Hispano, vel Gallo, vel affecto huic, vel illi Regi; non autem tractatus consultiui, seù speculatiui, vt tractando de bonis qualitatibus alicuius Cardinalis, asserendo eum dignum esse Papatu; hoc enim non est tractare de electione futuri Pontificis, sed de aliquo, qui dignus est, & posset eligi in Pontificem, vt habet *Passarin. de elect. Papæ quæst. 17. cum alijs, & communitèr*.

Incurrunt ergò hanc Censuram tractantes de aliqua Persona eligenda in indiuiduo, vel etiam in specie, & genere qualitatis non necessariæ ad rectam electionem; similitèr qui tractant deliberatiuè de medijs, vt deliberando de impedienda, & differenda electione, donec veniat talis Cardinalis; seù de emendo huius, vel illius suffragio; Item si quis alicui suffragium suum promittat, vel petat promitti pro se, vel pro alio, & alter consentiat tractatui; Item si quis cum aliquo conueniat, & paciscatur de hoc, vel illo eligendo; seù quo pacto se gerere debeant, vt talis in Papam eligatur, aut quam rationem inire debeant, vt Cardinales ad istum eligendum inducantur; & tandem quoties obiectum tractatus, & finis ex parte operis est praxis, & aliquod opus, vt habet *Passarin. loc. cit. num. 16.*, in quibus casibus non potest Pœnitentiarius quemquam absoluere ob exceptionem, quam habet in Tabel-

R 2 la,

la, quæ omnia procedunt etiam quò ad practicos tractatus negatiuos, ideſt de excludendo tantùm aliquo, vel aliquibus à Pontificatu, quia etiam hoc eſt quid inchoatiuum electionis, & excluſio aliquorum, vel alicuius eſt virtualis incluſio aliorum, quod æqualitèr excipitur in Bulla, & in Tabella in illis verbis, *de eligendo, vel excludendo*.

Incurrunt hanc Cenſuram latam à Paulo IV. non ſolùm tractantes, ſed etiam tentantes cum aliquo de eligendo futuro Pontifice, quæ tentatio non conſiſtit in tractatu incompleto, vt cum aliquis Cardinalis, Sede non vacante, promittit alicui ſuum votum, ſed alius non acceptat, aut vnus petit ab alio ſuum ſuffragium pro ſe, vel pro alio, & nihil obtinet, aut quomodocumque immediatè, vel mediatè quis procuret ſuffragium obtinere pro futura electione sine effectu; talis promittens, petens, aut procurans votum in ordine ad electionem tentare dicitur, licèt nihil obtineat, & incidit in hanc Cenſuram, quia eſt ſecunda actio prohibita in Paulina citata, quæ tentatio fieri poteſt, vel per præceptum, vel per consilium, vel per ſuaſionem, vel per poſtulationem, vel per aliud simile, vt notat *Paſſarin. loc. cit. quæſt.* 17. *num.* 33., quod benè eſt notandum pro caſibus, qui poſſunt occurrere, & ſecundùm quemcumque modum incurritur hæc excommunicatio, dummodò aliquis tentet alium, & tentatio ſit de eligendo Succeſſore, Sede adhùc plena, ſeù viuente Papa.

Abſolutio verò in iſtis caſibus non videtur Pœnitentiario reſtricta, cùm facultas in ordine ad tentantes ſolùm non appareat reſeruata, dùm exceptio, quæ eidem fit in Tabella, ſolùm loquitur de ijs, qui tractauerint, ſuffragia inierint, aut pactiones fecerint, ſub quibus terminis etiam excepta reperitur Maiori Pœnitentiario, tàm ab Vrbano VIII. in *Bulla incip. Regimini* §. 11., quàm in Conſtitutione Innocentij XII. felicitèr regnantis ſuper facultatibus §. *Minuſque*, quæ verba adaptari non poſſunt ijs, qui merè tentauerint, cùm pura tentatio ſit actio diſtincta à tractatu, & in ipſa nihil concludatur, ſicut concluditur in tractatu; qua de cauſa etiam in Bulla Pauli IV. poſt prohibitionem tractatus prohibetur etiam tentatio, vt

actio secunda, & distincta à tractatu, quæ in ratione tentationis consummatur, licèt per eam nihil obtineatur, quod non currit de tractatu; consequentèr exceptio facta quò ad eos, qui tractauerint, extendi non debet ad eos, qui solùm tentauerint, cùm sit odiosa, & sic stricti Iuris, & strictè intelligenda secundùm sensum communem, & naturalem tantùm, vndè extendi nullo modo potest.

Incurrunt similitèr dantes præfatis tractantibus, aut tentantibus auxilium, consilium, fauorem, vel operam verbis, vel scriptis directè, vel indirectè, aut alio quouis modo, effectu tamen sequuto, id est tractatu, vel tentatione sequuta, ex quo enim actiones istæ accessoriè tantùm prohibentur, Censura non incurritur, nisi posita actione principalitèr prohibita, *Passarin. ibid. num.*42. *cum Bonacc.cit.*, quam Censuram etiam euadunt, si quamprimum potuerint, reuelauerint principales, & complices Pontifici, vel ei, cui ipse mandauerit, proùt disponitur in eadem Paulina, in qua etiam excommunicantur audentes contradicere eidem Constitutioni, iniustam, vel inualidam eam dicentes, vt ibidem habetur: de quibus in ordine ad absolutionem idem videtur dicendum, quod dictum est de tentantibus, cùm de omnibus currat eadem ratio in ordine ad exceptionem.

Non incurrunt, qui interrogant, vel interrogantur, quis nàm futurus sit Successor Pontificis viuentis, neque qui affirmant talem Cardinalem habere qualitates, quæ inesse debent Pontifici, quia hoc non est practicè tractare, aut agere de futuro Pontifice eligendo, sed merè speculatiuè loqui de subiecto digno Papatu, & per coniecturas discurrere, quod non prohibetur.

DV-

DVBIVM V.

An Minor Pœnitentiarius possit absoluere eos, qui inciderint in Censuras Sede vacante ob non seruatam formam electionis Papæ præscriptam in Bulla Gregorij XV., & Vrbani VIII., vel eam Sede Vacante mutare, vel alterare scientèr tractauerint.

CONCLVSIO.

Neque aliquem ex dictis Cardinalibus, qui Sede Vacante contra præscripta in præfatis Bullis fecerit, siuè non seruando formam electionis Papæ, siuè scientèr tractando de illius mutatione, aut alteratione, potest absoluere Minor Pœnitentiarius.

PRob. Huiusmodi enim casus expresse eidem excipiuntur in Tabella; Ergò contrà præscripta in dictis Bullis facientes, & excommunicationem ipso facto ibidem latam incurrentes absolui non possunt à Minori Pœnitentiario ex defectu potestatis, & Iurisdictionis, vt suprà etiam fuit dictum in similibus casibus exceptis: Subiectum autem præfatæ excommunicationis latæ à Gregorio XV., & confirmatæ ab Vrbano VIII. sunt dicti Cardinales, qui in ipsa exprimuntur, & à quibus eiusdem Bullæ Gregorij obseruatio exigitur; Igitur &c.

In casu tamen, quo electio alicuius in Papam aliquo ex capite esset inualida, tunc non solùm Cardinales, verùm etiam complices, & fautores excommunicationem hanc incurrerent, vt ex Bulla ipsa habetur ibi, *tàm ipse, quàm eligentes, eiusque fautores, et complices &c.*, vt etiam notat *Bonacc. de elect. Summ. Pontific. quæst. 7.*

Incurrunt hanc Censuram ipso facto, quicumque aliquo ex sequentibus modis à Gregorio XV. prohibitis eiusdem Bullæ

con-

contrafecerint, nempè quicumque pactionibus, conuentionibus, promissionibus, intendimentis, condictis, fęderibus, alijsque quibuscumque obligationibus, minis, signis, contrasignis suffragiorum, seù schedularum, aut alijs tàm verbo, quàm scripto, aut quomodocumque dandis, aut petendis, tàm respectu inclusionis, quàm exclusionis, tàm vnius personæ, quàm plurium, aut certi generis, veluti Creaturarum, aùt huiusmodi, seù de suffragio dando, vel non dando, vt exprimitur in Bulla, eidem Bullæ contrafecerint, quibus electio, aut simoniacè tractaretur, aut careret sua libertate Canonica.

Similiter incurrunt, qui aliquo alio modo in varijs alijs locis eiusdem Bullæ prohibito defecerint, tàm quo ad modum, & formam, quàm quo ad locum, & tempus eligendi Pontificem, circa quæ multi casus occurrere possunt, quibus hæc Censura incurratur, qui omnes cum præmissis positi à D. Coccino in sua Glossa manuscripta supèr hanc Bullam, octoginta & octo casus enumerantur, qui distinctè impressi leguntur in *Passarin. de elect. Papæ quæst.* 29., vbi videri possunt.

Notandum hìc, quòd dum Pontifex prohibet omne pactum, non datur locus distinguendi de pacto Iure diuino simoniaco, vel de pacto solùm lege positiua Canonica tale, vel de pacto nullo modo simoniaco; Prohibet enim, & irritat omne pactum, seù omnia pacta, omnem obligationem, & quamcumque conuentionem, quæ quocumque modo necessitant Cardinalium voluntatem, vt in electione Pontificis non sit plenè libera; dictio enim illa, *omnia*, comprehendit omnes species sub præfatis generibus, & pactis contentas, vt ex *l. Iulianus, & l. Textoribus ff. de legat.* 3. Ergò.

Non incurrunt, qui inter se habent tractatos consultiuos; quia isti omninò necessarij sunt ad bonam electionem faciendam, vt communiter DD.; vndè prohibentur solùm tractatus illiciti, quales sunt practici, pactionales, seù deliberatiui, quibus electio, aut simoniacè tractatur, aut caret sua libertate Canonica.

Neque alij tractantes cum Cardinalibus de ipsa electione, vt

vt: V. G. Oratores Principum cùm hæc Censura ad solos Cardinales sit directa; *Thesaur. verb. Ambitus Cap. 3.*

DVBIVM VI.

An Minor Pœnitentiarius possit absoluere violantes Clausuram Conclauis per litteras, aut nuncios ab excommunicatione contra eos lata à Pio IV. In eligendis; & renouata à Gregorio XV. in Bulla incip. Decet Romanum Pontificem, quam Cæremoniale nominant.

CONCLVSIO.

Ab hac excommunicatione Pontifici reseruata absoluere potest Minor Pœnitentiarius violantes dictam Clausuram Conclauis, siuè per litteras, siuè per nuncios.

PRob. Facultas hæc quo ad huiusmodi delinquentes excepta non legitur eidem Pœnitentiario in Tabella, sicut excipitur alia contra non seruantes formam electionis Papæ; Ergò continetur sub generali facultate illi concessa, absoluendi *ab omnibus Casibus, & Censuris etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis*; Iurisdictione enim concessa cum reseruatione quorumdam casuum, cętera omnia pratèr reseruata concessa censentur, vt pro regula proponit *Rot. par. 3. dec. 497. num. 2. recent., & communiter DD.*

Verba autem præsentis prohibitionis, ex quibus argui potest transgressio, & in Censuram incursus ex citata Bulla Pij IV. §. 20. sunt sequentia: *Litteras verò, aut cuiusuis generis scripta ad eos, qui in Conclaui erunt, seù nuncium, vel notam, aut signum mittere, seù recipere; aut è contra à Conclaui ad eos, qui foris erunt nullo modo liceat: qui contrafecerint, etiamsi Cardinales sint, pœnæ excomunicationis latæ sententiæ subiaccant, absoluendi facultate, pratèr quam in mortis articulo, soli Pontifici Maximo reseruata.*

Vbi

Vbi notandum, hanc excommunicationem tùnc solùm incurri, quandò litteræ, notæ, scripta, & signa concernunt negotium electionis; secùs autem si alia negotia respiciant, vt cum probabiliori sententia sustinet *Passerin. de elect. Papæ quæst. 12. num. 4. alios citans*; quia, quæ alia negotia continent, & electionem non respiciunt, sunt extra finem legis, & Clausuræ, qui est, vt non fiat præiudicium libertati, & sanctitati electionis per promissiones, subornationes, minas, & huiusmodi; Ex quo enim electionem non respiciunt, electioni nullum inferre possunt præiudicium: oppositum tamen sustinent *Bonac.*, & *Thesaur.* nempè prohiberi scripta cuiusuis generis, etiamsi non pertineant ad causam electionis ad præcauenda pericula damni, & fraudis.

Incurrunt igitur omnes illi, qui nuncium mittunt, vel scripturam recipiunt, siuè existant in Conclaui, siuè extrà Conclaue cuiuscumque Dignitatis sint, etiamsi Cardinales existant, dummodò ad electionem ordinentur, aut loquantur.

Non incurrunt Nuncij, vel deferentes litteras, siuè scripta etiam electionem concernentia, quia aliud est mittere, aut recipere Nuncium, Scripturam, aut Signum, aliud verò deferre: In Bulla autem Pij, & in *cap. Vbi periculum de elect. in 6.* nulla fit mentio de Nuncijs, vel deferentibus litteras, sed tantùm de mittentibus, & recipientibus. Igitur &c.

Odiosa enim sunt stricti Iuris, nec sunt extendenda: Sunt tamen præfati ipso facto priuati Officijs, & Beneficijs, & ad ea inhabiles, vt ex eadem *Bulla Pij IV. §. Prælati*; & possunt incurrere excommunicationem latam *in cap. Vbi periculum*, si tali occasione loquantur secretè cum Cardinalibus, vt in sequenti dubio constare poterit.

Scribentes, & mittentes Nuncium, aut litteras Conclauistis alijs à Cardinalibus, etiam incurrunt Censuram latam à *Pio IV. §. litteras*, vbi excommunicantur, qui mittunt litteras, aut Nuncium tàm ad eos, qui intus, quàm ad eos, qui sunt extrà Conclaue, vt ex *Textu* patet. Omnes tamen sic Violantes Clausuram Conclauis absolui possunt à Min. Pœnitentiario, cùm nullibi talis facultas eidem excipiatur, &

S multò

multò magis hoc competere debet Maiori Pœnitentiario quo ad omnes pœnas, & Censuras in Constitutione Cœremonialis contentas, vt habet *Thesaur. de pœn. par. 2. ver. Conclaue cap. 2. in fine* sub his terminis; Ab istis omnibus Censuris potest absoluere Maior Pœnitentiarius, & alij Priuilegiati, vt in adnotationibus ad Bullam *facul. 10. n. 17.* clariùs est videre &c.

Non incurrunt tandèm mittentes Nuncium, vel litteras, si Nuncij, & litteræ non peruenerint ad quos mittuntur; quia actus nondùm est consumatus; tùm etiam quia verba debent intelligi cum effectu, *Bonac.*, & *Thesaur.*

DVBIVM VII.

An Violantes Clausuram Conclauis per colloquia secreta possint absolui à Minori Pœnitentiario.

CONCLVSIO.

Affirmatiua est sustinenda, scilicet quòd possit.

PRob. Quia nullibi, nec in Tabella facultas hæc legitur excepta ipsi Pœnitentiario; ergò sub generali facultate eidem concessa *absoluendi à quibuscumque casibus, & Censuris, etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis*, etiam præsens Censura continetur: Tum quia Censura hæc lata contra loquentes secretò cùm Cardinalibus in Conclaui existentibus non est reseruata, vt patet *ex cap. vbi periculum de elect. in 6.*, vbi hæc Censura fertur, & ex Cœremoniali *Gregorij XV. §. clauso Conclaui*, vbi sine impositione pœnæ prohibentur Colloquia, sicut notant *Thesaur. verb. Conclaue cap. 2.*, *Bonac. de Censur. in part. disp. 2. quæst. 2. punct. 34. num. 9.*, & *Passarin. loc. cit.*, consequentèr ab illa Pœnitentiarius, & etiam alij possunt absoluere, ex quo non est reseruata.

Ad maiorem tamen huius Dubij claritatem notanda veniunt verba Concilij, quæ *in cit. cap. Vbi periculum*, apertè leguntur sub his terminis præcisis; *Nulli ad eosdem Cardinales*

les aditus pateat, vel facultas secretè loquendi cum eis, nec ipsi aliquos ad se venientes admittant &c., & paulòpost; Nulli etiam fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui Nuncium mittere, vel scripturam; qui contra fecerit, scripturam mittendo, vel Nuncium, aut cum aliquo ipsorum secretè loquendo, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat: Ex quibus verbis clarè apparet, Censuram hanc non procedere contra loquentes palàm Cardinalibus in Conclaui existentibus, sed solùm contra loquentes secretè, vt habent *Bonac., & Thesaur. loc. cit.*; Apparet etiam, qualitèr hæc Censura non sit reseruata, cùm de reseruatione nihil exprimatur: Similitèr apparet, hanc Censuram non afficere DD. Cardinales, cùm verba Concilij dirigantur solùm ad eos, qui sunt extra Conclaue, vt ex ipso *Textu* patet: consequentèr Cardinales loquentes cum aliquo existente extra Conclaue nullam incurrunt Censuram, etiamsi loquantur de rebus spectantibus ad electionem Papæ, vt cum pluribus habet *Passarin. de elect. Papæ q. 12. num. 20.*, quia nulla pœna incurritur, nisi lata reperiatur, sicut contra Cardinales nullibi lata hæc reperitur; quòd è contra procedit de loquentibus secretè cum ipsis Cardinalibus; Nam Censura contra eos lata in hoc *Textu* legitur, proùt supra etiam fuit dictum.

Neque incurrunt loquentes cum Conclauistis, alijs à Cardinalibus, quia de istis nil disponit Concilium, etiamsi secretè cum eis loquantur de rebus pertinentibus ad electionem; & licèt sciant, quòd Conclauistæ audita referent alicui Cardinali, *Bonac. ibid., Passarin. loc. cit., & Diana par. 12. de colloc. resol.* 10.; quia nec Concilium, nec Constitutio aliqua fert Censuram contra loquentes cum alijs, sed tantùm cum Cardinalibus.

Excommunicationem tamèn incurrit loquens cum aliquo Conclauista de rebus spectantibus ad electionem Papæ, si eidem imponeret, vt audita referret Cardinali, imò etiam alteri cuicumque existenti intra Conclaue; quia hoc esset mittere Nuncium, quod per Pium IV. prohibitum est sub excommunicatione, *Bonac., Dian. ibid., & Passarin. loc. cit. num. 33.*

Quicumque igitur per secretam locutionem cum Cardinalibus existentibus in Conclaui hanc Censuram incurrerit, absolui potest à Minori Pœnitentiario, maximè cùm sit Censura non reseruata.

Quod idem dicendum est de Censura excommunicationis lata contra Prælatos, & alios Officiales deputatos ad custodiam Conclauis, si huius formam, & alia, quæ ad eorum officium pertinent, diligenter non seruauerint; quia neque ista est reseruata, vt fertur *in cap. vbi periculum*, *Thesaur. verb. Conclaue cap.* 8., & quatenùs etiam renouatur à Pio IV. *In eligendis* §.27., adhùc sub potestate est Min. Pœnitentiarij, cùm eidem excepta non reperiatur; Imò etiam alij Priuilegiati ab ea absoluere possunt, vt cum eodem *Thesauro* in antecedenti Dubio fuit conclusum &c.

DVBIVM VIII.

An Minor Pœnitentiarius possit absoluere ab excommunicatione lata à B. Pio V. in Constit. incip. Si de protegendis contra eos, qui Officium Sacræ Inquisitionis, seù Inquisitores, vel locorum Ordinarios illud exercentes, ac Vicarios, seù Officiales eorum in concernentibus eorum Officium, vel illorum executionem, aut Testes in huiusmodi causis impedierint, vel offenderint.

CONCLVSIO.

Impedientes, vel offendentes Officium S. Inquisitionis, aut Inquisitores, vel locorum Ordinarios illud exercentes, aut Vicarios, seù eorum Officiales in concernentibus eorum officium, vel illorum exequutionem, aut Testes in huiusmodi causis absolui non possunt à Min. Pœnitentiario à Censura contra eos lata.

PRob. Nàm pro huiusmodi delinquentibus facultas eidem expressè excipitur in Tabella sub ijsdem terminis, qui-

bus hoc dubium proponitur; Ergò ex defectu potestatis, & Iurisdictionis necessariæ ad absolutionem impertiendam, non potest Pœnitentiarius tales delinquentes à Censura contra eos lata absoluere, cùm à defectu Iurisdictionis optimè inferatur nullitas actus, iurisdictionem requirentis, vt communitèr Doctores: Quod dictum est de absolutione à Censura, multò magis dicendum est de alijs pœnis contra eosdem fulminatis, & in eadem Bulla Pontifici reseruatis, super quibus nihil potest Minor Pœnitentiarius quo ad dispensationem, & rehabilitationem.

Ex Bulla ipsa elicitur, in quibus casibus, & à quibus personis Censura hæc incurratur.

Incurrunt enim omnes, & singuli cuiuscumque gradus, & dignitatis existant, vt ex terminis generalibus, quibus vtitur Pontifex deducitur, qui aliquem ex Inquisitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijsuè Ministris Sancti Officij, aut Episcopum in sua Diœcesi id munus exercentem, aut Accusatorem, Denunciatorem, vel Testem ex causa fidei quomodocumque productum, vel euocatum occiderint, vulnerauerint, deiecerint, vel perterrefecerint.

Item incurrunt, qui bona quæuis dicti Officij, aut Ministrorum expugnauerint, inuaserint, incenderint, expilauerint; aut Scripturas, aliauè Instrumenta combusserint, diripuerint, interuerterint; aut ex incendio, alioùè modo exportauerint; aut in conflagratione, expugnatione, direptione, etiam inermes capiendi, vel comburendi, siuè supprimendi causa fuerint; aut res, vel personas seruari, defendiuè prohibuerint; aut Carcerem, aliamuè Custodiam publicam, vel priuatam effregerint, vinctum extraxerint, seù emiserint, aut capi prohibuerint, vel receperint.

Item incurrunt, qui in prædictis, auxilium, consilium, vel fauorem præstiterint, etiam effectu non subsequuto; ex quibus vltimis terminis deducitur, auxilium, consilium, & fauorem in his casibus prohiberi potiùs, vt actiones principales, quàm vt accessoriæ, dùm ab eodem incurritur Censura, licèt effectus prætensus non sequatur; quòd non procedit, quando

tales

tales actiones accessoriè tantùm prohibentur, vt multotièѕ supra fuit dictum in Censuris *Bullæ Cœnæ*.

Notandum ex *Bonac. de Censur. in particul. disp. 2. quæst. 2. punct. 13. num. 3.*, hanc Censuram, & alias pœnas locum habere, etiamsi Sanctum Officium procedat in qualibet alia causa ad eius Iurisdictionem pertinente distincta, ac diuersa à causa fidei, seù hæresis; quia verba illa Bullæ *in causa fidei* solùm procedunt quo ad Testem offendentes, seù impedientes, non autem quo ad Accusatorem, vel Denuntiatorem, aut etiam quo ad alios &c., quod à fortiori attendendum est à Pœnitentiario, dùm ex exceptione eidem facta in hac materia nulla habetur distinctio quo ad causam fidei, aut non fidei, sed absolutè facultas excipitur ob quamcumque causam concernentem Officium Sanctæ Inquisitionis; consequentèr absolutè etiam est intelligenda in ordine ad quamcumque personam, etiam ad ipsos Testes quomodocumque productos, vel euocatos, si ob aliam causam concernentem officium Sacræ Inquisitionis ab aliquo fuerint offensi: Vndè concludendum est, delinquentes aliquo ex præfatis modis prohibitis ob causam spectantem ad Sanctum Officium nullo modo absolui posse à Minori Pœnitentiario à Censura contra eos lata; cùm de omnibus, & pro singulis casibus verificetur, quòd Officium Sanctæ Inquisitionis in aliquo impedierint, vel offenderint; & sic locum habeat exceptio; secùs verò est dicendum, quotiès aliquis præfatorum impediretur, aut offenderetur ob causam nullo modo spectantem ad Sanctum Officium, nam quo ad similes actus, nec Bulla, nec exceptio procedit, vt eas legenti patere potest.

DVBIVM. IX.

An Principibus, & alijs Personis Ius Imperij, vel Iurisdictionis habentibus, necnon Dominijs, aut Rebuspublicis, & Magistratibus, seu Personis dicta Dominia, & Respublicas repræsentantibus, & Prælatis Superioribus, & Inferioribus ordinariam Iurisdictionem habentibus in publicis casibus, propter quos in Bulla Cænæ excommunicantur, possit Minor Pœnitentiarius absolutionem impertire, & eos à Censura absoluere.

CONCLVSIO.

In publicis casibus, proptèr quos Principes, & alij præfati excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, nullo modo absolui possunt à Minori Pœnitentiario; secus verò in casibus occultis.

FAcultas enim quoad tales actus publicos expressè excipitur in Tabella eidem Pœnitentiario; consequenter quoad ipsos caret Iurisdictione, sine qua absoluere non potest ligatos aliqua Censura Bullæ Cœnæ in casibus, in quibus præfati excommunicantur, cùm casus fuerint publici; quamuis alitèr si casus fuerint occulti, vt patet ex terminis ipsius exceptionis, quæ ad solos actus publicos se extendit. Verùm quia de huiusmodi subiectis, etiam in ordine ad easdem Censuras Bullæ Cœnæ, in dubijs circa eamdem Bullam supra resolutis sufficientèr fuit tractatum, ad hoc vt Pœnitentiarius in proprio ministerio limites suæ potestatis non excedat, parùm superest hic addendum, cùm occurrente aliquo casu, qui sit de reseruatis in Bulla Cœnæ, satis esse possit aduertere, an casus sit publicus, vel occultus; & an Pœnitens sit persona subiecta tali Censuræ latæ, aut non; & posteà resoluere iuxtà facultatem datam, aut exceptam, secundùm quòd qualitates,

&

& circumstantiæ casus permiserint; Vndè solùm explicandi veniunt termini personas exprimentes, quæ in dictis casibus publicis absolui non possunt à Minori Pœnitentiario vigore præsentis exceptionis: Principes autem, & alios Ius Imperij habentes non intelliguntur, quicumque aliquo modo Principes nuncupantur, aut habent merum, vel mixtum Imperium; sed habentes Imperium Supremum, seù Ius Imperij, seù Principis Supremi, scilicèt, cùm tales Personæ, vel Respublicæ possunt omnia facere in suo Statu, quæ potest facere Imperator in Orbe Romano; quod Ius per Anthonomasiam dicitur Ius Imperij *in l.1.ff.de constituen. Princip.*, & de istis loquitur in hac exceptione, & etiam in Bulla super facultatibus Maiori Pœnitentiarij §. *Nequeat tamen*, vt notat *Thesaur. in praxi tit.5.num.29.*; Quod subiungitur, *vel Iurisdictionis habentibus*; seù vt legitur in *Bulla loc.cit. Ius Imperij, etiam Vicario nomine habentes*; per istos intelliguntur Proreges, & similes, qui vices gerunt, seù supremi Regis, & Ius Imperij habent in Regnis, & Prouincijs illis commissis.

Quòd subsequitur, necnon Dominijs, aut Rebuspublicis, & Magistratibus, seù Personis dicta Dominia, & Respublicas repræsentantibus: aùt iuxtà Bullam, *ac Dominia, & Respublicas, seù Personas illorum, & illarum administrationem habentes, vel habere solitas*; Per istos intelliguntur Senatores earumdem Rerumpublicarum, seù Personæ, à quibus solet talis Respublica gubernari, vt declaratum supponit *Thesaur. loc. cit.*; Quod tandem dicitur, *& Prælatis Superioribus, & Inferioribus ordinariam Iurisdictionem habentibus*; qui per ipsos intelligantur, satis de se patet; Nam Prælati nomine, propriè veniunt, nedùm Episcopi, & alii Superiores, sed etiam alij Prælati Inferiores, ordinariam Iurisdictionem habentes, & etiam Abbates, vt ex *Barbos.de Appellat.verb.Prælatus*; vndè, & in Bulla super facultatibus legitur, *Necnon Episcopos, & alios Superiores Prælatos*; ex quibus terminis magis comprobatur, quod pro intelligentia fuit præmissum.

Nullum igitur ex omnibus modo dictis, & expressis absoluere potest Minor Pœnitentiarius in casibus publicis ab excom-

communicationibus contra eosdem latis *in Bulla Cœnæ*, siuè Sede Vacante, siuè Sede plena. Secùs verò in casibus occultis, quia exceptio ipsa se ipsam restringit ad solos casus publicos, vt ex littera patet, & in hoc nulla adest difficultas &c.

DVBIVM X.

An Pœnitentiarius possit absoluere Regulares intra Claustra introducentes Mulieres ad malum finem, scilicet ad inhonestos vsus.

CONCLVSIO.

Regulares introducentes Mulieres intra Claustra Monasterij, seù Conuentus ad malum finem, scilicèt luxuriæ, absolui non possunt à Minori Pœnitentiario.

PRob. Quia casus hic quo ad Regulares est de exceptis in Tabella eidem Pœnitentiario; consequenter est extra limites facultatis eidem concessæ, vnde nullo modo potest eos absoluere defectu potestatis, & iurisdictionis, vt sæpiùs fuit dictum de alijs Casibus exceptis, & reseruatis.

Notandum hic, quòd B. Pius V. in sua Bulla Regularium contra Superiores, & Subditos Monasteriorum, seù Conuentuum præsumentes introducere, vel admittere Fœminas in dicta loca Religiosa fert sententiam suspensionis à Diuinis ipso facto incurrendam, ac priuationem, & inhabilitatem ad Officia, quæ pœnæ procedunt etiam de introductione absque prætextu licentiarum secundum veriorem sententiam, vt declarauit idem Pius in Bulla, *Decet Romanum*, quæ licèt non fuerit publicata per solitos Cursores D. Papæ, fuit tamen ad praxim deducta, & communiter habetur, ac si fuisset publicata, vt ex stylo Curiæ, & Sac. Pœnitentiariæ comprobatur, *Thesaur. de pœn. verb. Clausura cap. 3.*, *& Marc. Leo super formula, Pro Religioso introducente.*

Similiter Gregorius XIII. in Bulla, *Vbi gratiæ*: post latam excommunicationem Pontifici reseruatam contra Mulieres ingredi audentes Monasteria Regularium, eamdem etiam excommunicationem fert contra Religiosos, Fœminas intrà Claustra introducentes, vel ingressum permittentes, quæ licèt videatur procedere solùm contra Superiores, & quando ingressus est sub prætextu facultatum, tamen praxis Curiæ, & Sac.Pœnitentiariæ etiam in hac parte est iuxta mentem supradicti Pij V. quo ad omnes, tàm Subditos, quàm Superiores, & quo ad omnem ingressum etiam sine prætextu facultatum, vt clarè constat ex reseruatione huius excommunicationis quo ad Regulares introducentes Mulieres intra Claustra ad inhonestos vsus, quæ omnibus Pœnitentiarijs D.Papæ trium Basilicarum Vrbis est reseruata sine vlla distinctione quo ad Religiosos, & absque prætextu facultatis quo ad mulieres, imò ex sola causa luxuriæ; omnibus autem his suppositis.

Dubium oriri potest, quomodo excommunicatio hæc reseruetur Pœnitentiarijs, ex quo idem Gregorius secundùm aliquos hanc sibi non reseruat in Bulla, sicut sibi reseruat illam, quam fert contra Mulieres Monasteria ingredi audentes, quo motiuo non desunt, qui ab hac Censura reos absoluant extra Pœnitentiariam.

Cui dubio satisfieri potest dicendo, quòd ex reseruatione ipsa, quæ fit Pœnitentiarijs potiùs sit inferrendum, excommunicationem hanc quo ad Regulares fuisse à Gregorio reseruatam, dum Papa, cuius est explicare leges, & stylus Curiæ, præsertim Sac.Pœnitentiariæ, qui est interpretatiuus Constitutionis Papæ, ipsam reseruant quo ad casum specialem in proprio Tribunali suis Ministris: nec deest fundamentum reseruationis ex ipsamet Bulla Gregorij; nam Pontifex post latam excommunicationem contra Mulieres ingredientes, quam sibi reseruat; postea *sub eadem excommunicationis pœna* (sunt verba Bullæ) prohibet Religiosis, nè ipsas introducant, vel ingredi permittant; Ergò eamdem excommunicationem incurrunt Mulieres introductæ, & Religiosi introducen-

ducentes, cùm idem ſit prohibere aliquid ſub eadem excommunicationis pœna, ac ſub eadem excommunicatione; Ergò ſicut prima lata contra Mulieres eſt reſeruata, etiam ſecunda quo ad Religioſos cenſenda eſt reſeruata, explicitè prima, implicitè ſecunda; nam dictio *eadem* eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, ſignificans identitatem in omnibus, & per omnia, vt habet *Barboſ. de diction. dict. 99. num. 1. cum Menoch., Rota, & alijs*; aliter nunquam verificari poteſt, quòd eamdem excommunicationem quis incurrat.

Ex reincidentia in eamdem Cenſuram hoc totum comprobatur; Abſolutus enim ad reincidentiam ab aliqua Cenſura Papæ reſeruata, ſi parere iudicato, aut parti ſatisfacere contempſerit iuxta ſibi præſcripta, procùl dubio in eamdem Cenſuram reincidit, ſi non paruerit, quæ ſimiliter etiam eſt reſeruata Papæ, aliter in eamdem non reincideret, ſi reſeruata non eſſet; quia ab hac abſolui poſſet à quolibet Confeſſario, quod de prima non ſequebatur; imò ſic reincidens commodum reportaret ex malitia, vt de ſe patet, quod non eſt præſumendum; Ita in propoſito eſt diſcurrendum, quòd ſi in eamdem excommunicationem incidunt Regulares introducentes Mulieres, quam incurrunt Mulieres introductæ, aut ingredientes Monaſteria; ſicut hæc eſt Papæ reſeruata, ita & illa eſt cenſenda reſeruata, aliter nunquam eadem dici poterit; currit enim eadem ratio de incidentia, & reincidentia in eamdem Cenſuram; Et hæc eſt ratio, quarè excommunicatio hæc reſeruetur Pœnitentiarijs D. Papæ in caſu ſpeciali; quia reſeruata eſt Papæ; & illam non vult totaliter, & abſolutè ſuis Pœnitentiarijs concedere; vt ex hoc, qui dubitant de hac reſeruatione, ſciant mentem Pontificis eſſe, quòd Cenſura hæc inter reſeruatas Papæ annumeretur; Tum etiam quia Sac. Pœnitentiaria in dubijs ſemper ſequitur tutiorem, & magis fauentem Animæ, vnde, & in hac reſeruatione, de qua alij dubitant, à ſuo ſtylo recedere non vult, ſed ſtat pro reſeruatione. Ideò &c.

Incurrunt hanc Cenſuram Regulares, quoties introducunt

Mulieres intra Claustra Monasterij, seù Conuentus, nec absolui possunt à Minori Pœnitentiario, quoties introductio fuerit ad malum finem, scilicèt luxuriæ; secùs si non fuerit ad malum finem, quia tunc poterunt absolui: Nomine autem Monasterij, seù Conuentus, hìc intelliguntur ea omnia quæ sunt intra Monasterij septa, & vna Clausura clauduntur, *Sanch. lib.6. cap.*17. *num.*11., siuè sit Claustrum, siuè Officina, siuè Hortus, siuè Camera, siuè Sacristia ab Ecclesia disiuncta, siuè quicumque alius locus intra ambitum Clausuræ contentus; quem ambitum, & Clausuram si Religiosus violauerit, Mulierem introducendo, censuram incurrit, nec absolui poterit, si ad finem malum ipsam introduxerit.

Per malum finem, seù ad inhonestos vsus, hìc aliud non intelligitur, nisi finis, & intentio committendi aliquod peccatum luxuriæ, *Graff. lib.*1. *de casib. reseru. cap.*5. *num.*9., vt qui introduceret Fœminam animo proferendi verba inhonesta, faciendi actus impudicos, libidinosè eam tangendi, aut osculandi, aut committendi alia inhonesta, quæ omnia mortalia sunt; Religiosus talem Fœminam introducens Censuram hanc incurreret, nec absolui posset à Pœnitentiario, si aliquem ex dictis actibus luxuriosis committeret, quia tunc introductio esset ad inhonestos actus, seù vsus, propter quos facultas excipitur ipsi Pœnitentiario.

Absolui tamen potest Mulier introducta etiam ad malum vsum, quia exceptio respicit solum Regulares introducentes, & cum sit stricti Iuris, strictè est intelligenda, nec est extendenda ad alium Casum, etiam si adsit eadem ratio, & omnimoda similitudo, vt ex *cap. Statutum de elect. in* 6., vt supra fuit dictum *Cap.*2. *Dub.*12.

Aduertendum hìc, quòd Sac. Pœnitentiaria quando absolutionem, vel dispensationem concedit Regularibus super hac introductione, & super violatione Censuræ, si celebrauerint, solet decernere, vt remaneant priuati Officijs, & Dignitatibus sui Ordinis, & inhabiles in futurum ad similia, si introductio fuerit ad inhonestos vsus; si verò fuerit ad alium finem, tunc solet eos in totum rehabilitare.

DVBIVM XI.

An Pœnitentiarius possit absoluere eos qui receperint munera à Personis Regularibus contra præscriptum à Clemente, & Vrbano VIII., scilicet excedentia valorem decem scutorum monetæ.

CONCLVSIO.

Qui munera receperint à Regularibus personis, præter moderationem Vrbani VIII., scilicet excedentia valorem decem scutorum monetæ absolui non possunt à Pœnitentiario Minori, nisi prius facta restitutione.

CAsus enim huiusmodi recipientium munera à præfatis personis, vltra dictam moderationem, est reseruatus Summo Pontifici sine Censura tamen ante factam restitutionem, vt ex Bulla Clementis VIII. *Religiosæ Congregationes*, §.9. ibi: *Adeo vt restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientiæ absolui possint*; & eidem Pœnitentiario excipitur in Tabella sub eadem moderatione, & restitutione præmittenda; Ergò nisi prius præcesserit restitutio recepti, huiusmodi recipientes absolui non possunt à Pœnitentiario defectu potestatis.

Procedit reseruatio hæc contra omnes, & singulas Personas Sæculares, vel Ecclesiasticas cuiuscumque gradus, status, dignitatis, ordinis, vel conditionis existant, siuè sit Dux, Rex, Imperator, Episcopus, Patriarcha, Cardinalis, siuè loci Ordinarius, Ordinis Protector, Vice-Protector, Generalis, Prouincialis, Superior localis, Monasterij Officialis, aut etiam simplex, & particularis Religiosus; omnes inquam, & singuli, nemine excepto, qui munera acceperint à Regularibus vtriusque sexus, quacumque ex causa, aut prætextu, (exceptis casibus permissis, de quibus infra) in hunc casum reser-

reseruatum incurrunt, nec absolui possunt à Pœnitentiario, quoties munus excedat valorem decem scutorum monetæ, nisi prius facta restitutione.

Sed notandum hic primò, quòd ad sedandos scrupulos Animarum, qui oriebantur circa intelligentiam talis Bullæ Clementis, aliam edidit Vrbanus VIII. incip. *Nuper à Congregatione*; in qua declarauit munera à Regularibus tribui posse ex causa gratitudinis, conciliationis beneuolentiæ, eiusque conseruationis erga ipsam Religionem, vel Conuentum, alijsque causis ex sui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modestè tamen, & discretè cum consensu Superioris localis, vel maioris partis Conuentus, vbi ex Constitutione, vel consuetudine Religionis aliàs requiratur.

Secundò. Quòd consensus Conuentus ex §.3. Bullæ Clementis requisitus ad leuiora esculenta, & poculenta, seù ad deuotionem, seù religiositatem pertinentia, munuscula largienda, intelligitur de consensu aliàs requisito, & vbi concurreret suspicio ambitus.

Tertiò. Quòd cessante ambitus suspicione, neque requiritur licentia Superioris in scriptis in casu contento in §. 4. eiusdem Bullæ Clementis, ideſt ad largitiones inter ipsos Religiosos faciendas.

Quartò. Conuiuia in excipiendis Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus in §.5. eiusdem Bullæ, censeri tantùm prohibita, si decentiæ status Regularis aduersentur.

Quintò. Restitutionem receptorum munerum in Casibus non permissis fieri debere Conuentui, ad quem de iure pertinent, si commodè id fieri poterit, aliàs fiat viciniori Conuentui respectu loci, vbi petita fuerit absolutio. Hæc ibidem declarauit Vrbanus in alijs confirmans Constitutionem Clementis non obstante quocumque vsu, seù abusu contrario.

Ex qua moderatione Vrbani sequitur, recipientes aliquid à Regularibus in casibus per hanc moderationem ijsdem Regularibus concessis, non incidere in hunc casum reseruatum; & posse absolui nulla restitutione facta; nam sicut Regulares possunt

sunt dare, ita & alij possunt recipere, & sicut illi non incurrunt pœnas latas à Clemente in sua Constitutione, ita nec isti incurrunt casum reseruatum, nec tenentur ad restitutionem, cùm de ipsis non loquatur dispositio.

Sic liberè, & absque vlla restitutione facta absolui possunt, qui receperint aliquid à Regularibus in remunerationem, seù compensationem, ob aliud eisdem datum, quia illlud erat eis debitum ex gratitudine, & morali honestate, vnde nec dici potest muneris largitio, seù donatio, quæ gratis omninò fieri debet, & ex mera liberalitate prouenire, sed potiùs permutatio, & debiti solutio, *Sanch. lib. 6. de matrim. disputat. 6. num. 2.*, dummodò munera accepta, non excedant merita, quia qua parte excederent, haberent rationem donationis, & restitutioni essent subiecta, *Bonacc. de largit. muner. disp. 3. punct. 3. num. 2.* Lex tamen gratitudinis postulat semper plus reddi, quam fuerit acceptum, moderatè tamen in subiecta materia arbitrio boni Viri.

Similiter liberè absolui possunt, qui aliquid receperint titulo pietais, vel necessitatis, vel vtilitatis Conuentus, aut Religionis; vel pro bono pacis ad euitandum scandalum, seù dedecus, & vituperationem, vel titulo eleemosynæ præsertim erga consanguineos pauperes ipsorum Religiosorum, moderatè tamen, & discretè, *Sanch. opusc. lib. 1. cap. 6. dub. 2. per tot.*, & generaliter quotiescumqae aliquid receperint ex causa, vel causis de sui natura actum virtutis, & meriti continentibus, quia sicut Regulares in similibus casibus licitè possunt dare, vt declarauit Vrbanus cum licentia tamen Superiorum, vbi fuerit necessaria, ita & alij possunt recipere licitè, vt supra fuit dictum.

In alijs verò casibus, in quibus interuenit vera, & liberalis donatio cum damno Religionis (nam donare, dilapidare, ac perdere est, *l. filius familias 1. ff. dè donat.*) siuè etiam fiat ex motiuo ambitus intra, vel extra Religionem, locum habet dispositio, tàm in dante, quàm in recipiente quo ad pœnas, & quo ad restitutionem, qua non præmissa absolui nequeunt, qui talia munera acceperunt, si possint restituere; si autem

non

non possint, absolui tantùm poterunt sub cautione possibili restituendi quamprimum potuerint, quia ad impossibile nemo tenetur; Præcepta enim Ecclesiæ benignè sunt explicanda, nec ad impossibile obligationem inducunt, vt communiter DD. Religiosi verò largientes, licèt in hac parte non contineantur in prohibitione, absolui tamen debent cum promissione procurandi reintegrationem, seù restitutionem, *Bonacc. de largit. mun. disp.3. punct.6. num.32.*, admonendo scilicet eos, qui munera acceperunt, vt restituant, quibus nolentibus restituere, tenentur ipsi Religiosi ad restitutionem ex sibi concessis, si ex tali distractione damnum Monasterio fuit illatum; secùs verò si damnum nullum est passum, eò quòd Religiosus donauit, quod legitimè poterat conuertere in vsus honestos cum Superioris licentia, *Bonacc. loc. cit.*

Qui autem munera receperint infra valorem decem scutorum monetæ absolui possunt à Pœnitentiario; quia casus istorum est extra exceptionem; debet tamen fieri priùs eleemosyna Religioni, seù Conuentui, cui de iure erit facienda, si commodè fieri poterit arbitrio ipsius Pœnitentiarij, quod arbitrium debet esse regulatum iure, & ratione, & æquitate, cum debeat esse arbitrium boni Viri.

Dubium esse potest de munere recepto, quis taxauerit pretium decem scutorum, ad hoc vt casus receptionis sit reseruatus, aut non reseruatus, possit, aut non possit Pœnitentiarius ab ipso absoluere, cum nec Clemens in sua Constitutione, nec Vrbanus in sua moderatione quidquam de muneris valore loquantur, & ipsa exceptio, quæ fit Pœnitentiario in Tabella, respiciat moderationem Vrbani.

Cui dubio respondetur, duplicem moderationem fecisse Vrbanum in hac materia, vnam ad Constitutionem Clementis incip. *Nuper*; alteram ad facultates Sac. Pœnitentiariæ incip. *Regimini*, in qua §.14. prohibet Tribunali absoluere eos, qui munera à Regularibus acceperint ante factam per eos restitutionem quo ad munera, quæ valorem decem scutorum monetæ excesserint; ab hac igitur moderatione habetur prætium taxatum quo ad talia munera in ordine ad restitutionem

prius

prius faciendam ante absolutionem, & de hac loquitur etiam in exceptione, quæ fit Pœnitentiario, non de prima; quod totum etiam confirmatum legitur in Bulla vltima super facultatibus §. *Munera à Regularibus &c.*

DVBIVM XII.

An Pœnitentiarius possit absoluere ab Excommunicatione lata ab Vrbano VIII. in Bulla incip. Exponi nobis *contra reuelantes Secretum Sacræ Rotæ Romanæ.*

CONCLVSIO.

Non potest Pœnitentiarius absoluere ab hac Censura tale Secretum reuelantes.

CAsus enim etiam huiusmodi Reuelantium dictum Secretum est de expressè exceptis in Tabella eidem Pœnitentiario, ergò super istis caret potestate, & iurisdictione, & consequenter non potest manum apponere, vt eos valeat absoluere à præfata Censura contra eos lata.

Notandum hic, Censuram hanc non afficere tantùm ipsos DD. Auditores Rotæ, sed etiam eorum Coadiutores, & Locatenentes, ac eorumdem studij Adiutores, necnon personas illas particulares adiunctas, quarum vna solummodò vnicuique Auditori, eiusque Coadiutori simùl conceditur in studendo, aliosque labores perferendo: Vltra istos hic nominatos, qui omnes tenentur præstare iuramentum de conseruando Secretum super omnibus, & singulis, quæ in Rota occasione disputationis Causarum dicuntur, & pertractantur. Censura hæc non procedit, vt ex eiusdem Bullæ dispositione apparet; Locum tamen habet, quæcumque persona sit illa, cui præfati Secretum quoquomodo reuelauerint directè, vel indirectè, nutu, scripto, vel verbo, aut quouis alio modo: Prohibet enim Pontifex, nè vlli omninò personæ vtriusque

sexus, ac cuiuscumque qualitatis, conditionis, status, dignitatis, & praeminentiae etiam Ecclesiasticae indiuidua mentione dignae tale Secretum reueletur, exceptis ipsis Auditoribus, Locatenentibus, studij Adiutoribus, & Adiunctis supradictis, & nominatis.

Incurrunt Censuram, & periuri sunt Auditores, & eorum Locatenentes, si suffragia, seù Vota propria, vel alterius cuiquam patefecerint; si ea, quae in eorum Auditorio, & Congressu, aut extra, & vbique locorum inter ipsos, siuè collegialiter, siuè non collegialiter dicta, & tractata fuerint alicui manifestauerint; Si Causas, aut Controuersias in eorum Auditorio discussas, siuè alia, eorum Tribunal, & Auditorium, siuè personas litigantium, seù informantium quomodolibet concernentia, cuiquam indicauerint.

Incurrunt similiter, & sunt periuri studiorum Adiutores, & alij Adiuncti, qui Vota, siuè suffragia tàm suorum, quàm aliorum Auditorum, ac Locatenentium alicui euulgauerint: Item si quid ex illis, quae in Auditorio, seù Congressu DD. Auditorum tractata, & dicta fuerunt, aut quae resolutionem Causarum, & negotiorum impediuerint, vel promouerint, quomodolibet resciuerint etiam minimum, alicui omninò personae directè, vel indirectè, verbo, vel scripto, aut alio quoquomodo significauerint.

Permittitur tamen *ijsdem Auditoribus, vt dicere, & significare valeant difficultates, ob quas resolutio in qualibet Rotali discussione dilata, seù quomodolibet impedita, seù rationes, & motiua, ob quae illa facta fuerint, quae in Causae discussione adducta fuerunt partibus contendentibus, siuè collitigantibus, tacito tamen illius, seù illorum Auditorum, seù Locatenentium nomine, & cognomine, etiam correspon salium, à quo, seù quibus difficultates praefatae excitatae, vel rationes, ac motiua etiam à partibus collitigantibus deducta, probata, seù amplexa fuerunt*: (sunt verba Bullae &c.)

DVBIVM XIII.

An possit Pœnitentiarius absoluere à suspensione, aut ab Interdicto eos, qui in dictas Censuras à Iure, vel ab Homine latas inciderint.

CONCLVSIO.

Absoluere non potest Pœnitentiarius à suspensione, aut ab Interdicto quemquam, quoties talis fuerit ab Homine nominatim suspensus, aut interdictus, vel pro suspenso, aut pro interdicto declaratus, siuè denuntiatus: secùs verò si aliter, & nullo ex dictis modis fuerit suspensus, vel interdictus.

PRima Pars probatur; quia eodem modo, & sub eadem forma verborum excipitur in Tabella facultas absoluendi à suspensione, & interdicto, sicut excipitur absolutio, seù facultas absoluendi ab excommunicatione: legitur enim in Tabella: *Omnibus ab Homine nominatim excommunicatis, interdictis, vel suspensis, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis exceptis*; Ergò sicut non datur facultas pro excommunicato, quotiès fuerit nominatim ab homine excommunicatus, vel pro tali declaratus, vel denuntiatus, vt pluriès supra fuit dictum; Ita pariter est dicendum de suspenso, vel interdicto, si ab homine nominatim fuerit suspensus, vel interdictus, aut pro tali declaratus, vel denuntiatus; currit enim eadem ratio, consequenter & eadem dispositio.

Prob. Secunda pars conclusionis; Pœnitentiario concessa est facultas *absoluendi à quibuscumque casibus, & sententijs excommunicationis, alijsque Ecclesiasticis Censuris, etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ reseruatis*; Ergò quod supra fuit dictum de excommunicatione, idem pariter censendum est de suspensione, & interdicto in ordine ad absolutionem, & facultatem Pœnitentiarij; dictum autem

 fuit

fuit in *Cap.2. Dub.2.*, *& seqq.* posse Pœnitentiarium absoluere ab omnibus Censuris ab Ordinarijs reseruatis, siuè latis per præcepta generalia, seù per Edicta, siuè per præcepta specialia de futuro, siuè per Edicta generalia de præteritis culpis, & ab omnibus excommunicationibus etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis; dummodò delinquens non fuerit ab homine nominatim excommunicatus, vel pro tali declaratus, aut denuntiatus, & facultas in Tabella non excipiatur; Ergò idem dicendum est de suspensione, & interdicto; Symbolizant enim Censuræ istæ cum excommunicatione, & de omnibus currit eadem ratio, sicut datur eadem exceptio, quæ pro omnibus firmat regulam in contrarium. Videantur dicta in Dubijs *Cap.2.*, vbi habentur & casus diuersi pro clariori notitia huius resolutionis, quos hic repetere non censetur necesse: satis sit aduertere, Pœnitentiarium posse absoluere à quibuscumque Censuris etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet reseruatis, vbi dictiones illæ, *quibuscumque*, *& quomodolibet*, quæ vniuersalitatem præseferunt, omnes casus includunt, nullumque excludunt, vt ex communibus Iuribus, nisi aliundè facultas limitetur, & excipiatur, vt currit in facultate Pœnitentiarij, quæ excepta reperitur pro excommunicatis, suspensis, aut interdictis ab homine nominatim, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis; libera tamen, & in vigore ipsa remanente pro omnibus alijs casibus sub tali exceptione non contentis, vt est de natura ipsius exceptionis.

Superesset hìc agere de tribus alijs exceptionibus in Tabella positis respicientibus Apostatas à Religione, publicos Presbytericidas, & Raptores bonorum naufragantium; sed quia de ipsis sufficienter in superioribus Capitulis fuit dictum ad præsens intentum, ideò ad ibi dicta remittuntur; maximè cùm speciales difficultates non præseferant.

CAPVT

CAPVT VI

De Votis.

ANtequam deueniatur ad Dubia, prænotandum, essentiam Voti consistere, quòd sit voluntaria, & deliberata promissio facta Deo de aliquo meliori bono, vt definitur communiter, quæ definitio semper est attendenda, quoties materia alicuius Voti occurrit, vt de eius subsistentia rectè iudicetur, cum Votum nequeat subsistere, nisi omnes præfatæ particulæ de ipso verificentur, vt communiter DD.; similiter notandum, potestatem super Vota non esse potestatem Ordinis, sed Iurisdictionis spiritualis, traditam Apostolis, & relictam ipsorum Successoribus; vnde obligationes, quæ per Vota inducuntur, non tolluntur per absolutionem, sed per dispensationem, aut commutationem; ex quo sequitur, quòd, concessa quacumque facultate super peccata etiam reseruata, non censetur concessa hæc super Vota, tanquàm potestas diuersa, nisi exprimatur, vt solet exprimi, aut nisi aliundè constet de mente concedentis, quòd etiam hanc concedere intenderit: Insuper notandum, potestatem super Vota quo ad dispensationem, aut commutationem residere solùm apud Prælatos habentes iurisdictionem in foro externo, vt notant *Bonac.*, *Filiuc.*, *& alij*; qua de causa, & ipsa nominatur potestas Iurisdictionis, non Ordinis, vt præmissum est, & pertinet ad externam Ecclesiæ gubernationem, sicut potestas excommunicandi, Indulgentias concedendi &c. Vnde dispensare potest Papa in omnibus Votis omnium fidelium, Episcopus in Votis Papæ non reseruatis suorum subditorum; Prælati Regulares exempti respectu suorum Religiosorum, & Nouitiorum, & qui à Papa, vel ab Episcopo, aut ab alio Superiore facultatem ordinariam habente, priuilegium, aut potestatem obtinuerunt; vt habent à Summo Pontifice hanc potestatem Pœnitentiarij Apostolici, sicut infra apparebit: His suppositis, sit &c.

DVBIVM I.

An Pœnitentiarij Apostolici trium Basilicarum Vrbis potestatem habeant super omnia Vota simplicia Summo Pontifici non reseruata.

CONCLVSIO.

Pœnitentiarij D. Papæ inseruientes in tribus Basilicis de Vrbe potestatem habent super omnia Vota simplicia eidem D. Papæ non reseruata.

PRob. Exceptis quinque Votis Pontifici reseruatis, scilicèt Castitatis, Religionis, Visitationis liminum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, Sepulchri Dominici, & S Iacobi in Compostella iuxta Bullam super facultatibus, quo ad alia Vota simplicia generalis potestas eisdem est concessa; habetur enim ex facultatibus datis, quòd *possint per seipsos tantùm omnia Vota, etiam dispensando, commutare in alia pietatis opera, exceptis quinque præmissis*; Ergò quo ad cætera Vota non reseruata, amplam potestatem obtinent; nàm dictio *omnia* in concessione posita vniuersalis est, omnia compræhendens, & nihil excludens de subiecta materia, nisi aliundè limitetur, sicut nullibi limitata reperitur in ordine ad Vota Pontifici non reseruata: quod etiam magis firmatur ex ipsa exceptione quinque Votorum reseruatorum Papæ, dùm exceptio firmat regulam in contrarium, *Gloss. in Rubr. de reg. iur. in 6.*, & declarat, quòd veniat in concessione quidquid non est exceptum, *Alexand. cons. 63. num. 2. lib. 6.*, *Aretin. cons. 142. num. 2.*, *& ferè communiter*; ex quo enim tantùm respicit præfata quinque Vota Papæ reseruata, sequitur, quòd veniant in concessione omnia alia Vota ab illis quinque distincta, & diuersa, nec eidem Pontifici reseruata; & consequenter, quòd sint sub potestate Pœnitentiariorum Domini Papæ.

Facul-

Facultatem igitùr obtinent Pœnitentiarij D. Papæ ſuper omnia Vota ſimplicia non reſeruata, quæ conſiſtunt in ſola promiſſione vouentis, ad differentiam ſolemnium, quæ vltra promiſſionem includunt etiam externam acceptationem ex parte Dei, quæ fit per Prælatos, & Superiores eius nomine; *cap. vnic. de Voto in 6.*, ſiuè talia Vota ſint realia, ſiuè perſonalia, ſiuè mixta ex reali, & perſonali; ſiuè iurata, ſiuè non iurata; ſiuè ſint ad tempus, ſiuè perpetua; ſiuè interna tantùm, ſiuè interna, & externa ſimul; ſiuè abſoluta, ſiuè conditionalia; ſiuè pœnalia, ſiuè non pœnalia, quæcumque illa ſint, & quomodocumque emiſſa; dummodò non ſint de quinque Papæ reſeruatis, aut de ſolemniter emiſſis in profeſſione Religioſa, aut in ſuſceptione Sacrorum Ordinum; aut non ſint in præiudicium Tertij, omnia cenſenda ſunt, eſſe ſub poteſtate, & facultate Pœnitentiariorum D. Papæ &c. & poſſe ab ipſis diſpenſando commutari in alia pietatis opera.

DVBIVM II.

An poteſtas Minoris Pœnitentiarij ſuper Vota ſit ad diſpenſandum, vel tantùm ad commutandum eadem Vota.

CONCLVSIO.

Poteſtas Pœnitentiarij in ordine ad Vota non eſt ad diſpenſandum in illis, ſed ſolùm ad commutandum, quæ tamen Commutationes participant de diſpenſatione.

PRob. Differunt inrer ſe commutatio, & diſpenſatio: quòd hæc tollit omninò, & abſolutè relaxat obligationem Voti, nulla ſubrogatione facta; Commutatio verò non extinguit obligationem Voti, ſed illam transfert de vna ad aliam materiam, nempè à priori materia Voti ad materiam ſubrogatam, vt communiter DD. Non poteſt autem Pœnitentiarius omninò

ninò auferre, aut absolutè relaxare obligationem Voti, sed solùm illam transferre de vna in aliam materiam, vt clarè apparet ex facultate ipsi concessa; inquit enim: *Poterunt Vota etiam dispensando commutare in alia pietatis opera*; vbi talia pietatis opera subrogantur primæ materiæ Voti, quæ vouens tenetur sub eadem obligatione Voti adimplere; nàm subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur; Ergò potestas Pœnitentiarij super Vota solùm est ad commutandum, non ad dispensandum, cùm teneatur alia pietatis opera subrogare, in quo consistit tota substantia commutationis.

Non est tamen simplex commutatio, quæ datur à Pœnitentiario, sed mixta cum aliquali dispensatione; participat enim aliquid de dispensatione; Nàm Voti commutatio fieri non potest, nisi in maiorem, vel æqualem, aut minorem materiam subrogatam primæ materiæ eiusdem Voti secundùm sententiam communem; clarum est autem, quòd si commutatio fiat in minorem materiam, talem commutationem mixtam esse cum aliquali dispensatione; Voti enim commutatio est quidam contractus inter commutantem nomine Dei, & ipsum vouentem, qui contractus æqualitatem petit inter illa, quæ commutantur, siuè permutantur, vt habent *Doctores de contractibus*: non seruata autem tali æqualitate in Voti commutatione, minorem materiam subrogando, sequitur remitti partem illam, quæ deficit ad æqualitatem constituendam, quę remissio solùm per dispensationem habetur, cùm illi competat obligationem relaxare, vt docet *Sanch. lib.4. summ. cap.50. num.4. cum cit. ab ipso*: Similiter, si in commutatione æqualis materia subrogari putetur, adhùc aliquali dispensationė necesse est admisceatur; quia vt benè notat *Castropal. de Voto disp.2. punct.16. num.5.* difficillimum est, & ferè impossibile æqualitatem in materia subrogata euidenter cognoscere; Ergò raro, vel nunquam talis commutatio fieri potest sine aliquali dispensatione; nàm quousque non constet euidenter de æqualitate, præsumptio stat pro inæqualitate, & sic talis commutatio dispensatione aliqua indiget, sicut dictum est de

com-

commutatione in minorem materiam; alitèr semper sub dubio remaneret perfectio talis commutationis, & etiam acceptatio ex parte Dei, cùm euidentèr non constaret de æqualitate materiæ subrogatæ, vt petit commutatio secundùm communem sententiam; nec Deo æquè grata esse possit inæqualis compensatio in ratione simplicis commutationis, cùm *iustus Dominus iustitiam diligat*, non iniustitiam, quam etiam homines reprobant in commutatione inæquali.

Tùm etiam, quia hac de causa valdè controuertitur à Doctoribus, an vouens propria auctoritate possit Votum suum commutare in materiam æqualem, sicut ab omnibus eidem conceditur in materiam maiorem, & euidentèr meliorem, vt ex Doctoribus apparet: Ergò etiam quando datur à Pœnitentiario in æqualem materiam, non est extra dubium, an danda sit sine aliqua dispensatione ob eadem motiua; maximè cùm dentur plures materiæ, quæ per se spectatæ æquales apparent; at omnibus perpensis tales non sunt, & inæquales cognoscuntur, vt ex eodem *Castropal. ibid. cum Suarez*, *Sanchez &c.*

Quibus dubijs, & incommodis vt occurrat Pontifex in suo Tribunali Sac. Pœnitentiariæ ad fauorem Animarum, & securitatem commutationum Votorum, dum suo Maiori Pœnitentiario, suisque Min. Pœnitentiarijs facultatem tribuit commutandi Vota in alia pietatis opera, iungit etiam simul facultatem dispensandi, vt ibi; *possit dispensando commutare*; & in Formulis, ibi, *dispensando commutes*; pro principali concedens commutationem, & pro accessorio dispensationem, vt in omni commutatione cuiuscumque Voti suppleatur per dispensationem, quòd in subrogando materiæ Voti alia pietatis opera deesse potest ipsi commutationi, quod est conforme Sacris Canonibus, dum in Iure Canonico nulla pura reperitur dispensatio à Papa concessa, sed semper admixta commutatione, & è contrario, vt *cap. 2.*, *cap. Magnæ*, *cap. Quod super his de Voto*, vbi semper Votum in aliud pietatis opus dispensando commutatur; Sicut & semper consueuit Sac. Pœnitentiaria Vota commutare.

Quò verò ad commutationem in materiam euidentèr maiorem, & meliorem, dùm ipsemet, qui vouit, propria auctoritate potest ipsam facere, cùm res melior semper Deo sit gratior, & in omni Voto videatur inclusa conditio, nisi perfectior materia eligatur, vt communitèr Doctores; talis non indiget facultate Pœnitentiarij, sed à se ipso potest proprium Votum in materiam euidentèr maiorem commutare; indiget tamèn consilio Confessarij, nè in electione maioris materiæ erret, putans maiorem, quam fortè Vir prudens, vix æqualem iudicabit; sæpè enim aliquæ materiæ per se spectatæ maiores, & meliores apparent, quæ omnibus perpensis, tales non sunt, sed vix æquales; vt similitèr supra fuit dictum de materia æquali subroganda materiæ Voti.

Igitur si facultas Pœnitentiarij quo ad Vota in hoc consistit, quòd possit eadem etiam dispensando commutare in alia pietatis opera, benè sequitur, commutationes ab ipso factas mixtas esse dispensatione, alitèr superfluè poneretur in ipsa facultate verbum istud *Dispensando*, cùm ad nihil inseruiret; & Pœnitentiarius ipse limites suæ facultatis non custodiret, & contra intentionem concedentis facultatem ageret, si alitèr procederet, etiam contrà stylum Sacræ Pœnitentiariæ, & Sacrorum Canonum.

Duo hìc sunt notanda; Primum est, posse quidèm vouentem sua Vota auctoritate propria in materiam euidentèr maiorem commutare, dummodò tamèn non sint Vota verè reseruata; eò enim ipso, quòd Votum est reseruatum, non est ampliùs sub potestate vouentis, sed subditur arbitrio Superioris: Excipitur tantùm commutatio in Religionis ingressum, in quem quodlibet Votum mutari potest, propter summam Status Religiosi perfectionem, vt habetur *ex cap. Scripturæ de Vot.* ibi: *Reus facti Voti non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur Religionis obseruantiam commutare*. Secundùm est; Pietatis opera, quæ in Voti commutatione sunt subroganda, licèt inequalia esse possint primæ materiæ Voti, vt detur locus etiam dispensationi; talis tamèn inequalitas debet esse moderata, & non nimis exorbitans,

tans, vt apertè deducitur ex verbis ipsius facultatis, dum habet, *Dispensando commutare*; vbi vt principale ponitur, *commutare*, & vt accessorium iungitur, *dispensando*; itaùt esse debeat essentialitèr commutatio, quæ de sui natura est in maius, vel in æquale; & per accessoriam dispensationem à rigore naturæ suæ aliquantispèr recedat; ergò moderata, & non exorbitans debet esse inæqualitas materiæ subrogatæ in commutatione Voti; cùm accessoria dispensatio sequi debeat naturam sui principalis, scilicèt commutationis, eius naturam non multùm immutando, nè quod accessoriè ponitur, locum habeat principalis, nempè plus dispensando, quàm commutando, quod esset contrà intentionem Pontificis, qui facultatem dat Pœnitentiario, vt possit dispensando commutare, non commutando dispensare: quod etiam ex praxi Tribunalis, quæ habetur in formulis pro Votis reseruatis, euidentèr colligitur, dum huiusmodi Vota in alia pietatis opera dispensando commutat, aut mandat executori, vt dispensando commutet, seruatis seruandis in hac parte, vt consideranti apparèt.

Aduertendum tamèn, quòd hæc moderata inæqualitas, non est ità scrupulosè, & rigorosè sumenda, vt certò de illa constare debeat, sed satis erit, si probabilitèr constet; & talis tunc censeri poterit, quotiès moralitèr excessus manifestè non appareat: Vt autem in hac subrogatione facienda cum morali probabilitate procedatur, prudentia Pœnitentiarij est necessaria, dum eius arbitrio est remissa; Vndè rationi consonum erit, priùs considerare statum, sexum, complexionem, & qualitatem tùm ipsius vouentis, tùm operis promissæ, tùm finis, ob quem Votum factum est; quibus benè perpensis, in ordine etiam ad diuinum cultum, meritum, & satisfactionem, facilè posteà erit subrogare opera illa pietatis, quæ magis congrua iudicabuntur ipsi Pœnitenti, & etiam fini, proptèr quem factum fuit votum; cùm etiam inter res diuersas hæc moralis æqualitas, aut inæqualitas consistere possit, maximè cùm in alia pietatis opera hæc commutatio, & subrogatio sit facienda; semper tamen aduertendo, quòd sicut vnum, & idem pondus vni potest esse graue, & alteri leue ob virium diuer-

sitatem; ità hoc, vel illud opus pietatis vni potest esse leue, alteri verò graue ob diuersitatem status, sexus, complexionis, aut alterius circumstantiæ, quæ omnia à prudenti Pœnitentiario benè considerata, viam ipsi aperient ad rectè, & moderatè procedendum in Votorum commutatione.

DVBIVM III.

An supra quinque Vota, quorum dispensatio, & commutatio Papæ est reseruata, possit quidquam Minor Pœnitentiarius.

CONCLVSIO.

Super Vota Castitatis, Religionis, Visitationis liminum Apostolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi in Compostella, quæ sunt Papæ reseruata per Extrauag. Et si Dominici 2. de pœnitent., & remiss., facultatem non habet Pœnitentiarius ad illa commutanda in alia pietatis opera.

EXpressè enim, & singillatim excipiuntur in Tabella; Ergò defectu potestatis, & Iurisdictionis non potest Pœnitentiarius ipsa dispensando commutare, cùm facultas eidem concessa limitetur ad sola Vota Pontifici non reseruata; limitata autem concessio extra limites assignatos extendi non potest, maximè expressa exceptione data. Igitur.

Aduertendum, dari aliqua Vota circa has materias, quæ tamen Papæ non sunt reseruata, & consequentèr sub exceptione non continentur, & sic commutari possunt à Pœnitentiario; Nàm, vt ex Doctoribus habetur, Papæ non sunt reseruata. Primò; Votum seruandæ castitatis coniugalis, nisi sit annexum professioni in Religione Militari: Secundò; Votum Castitatis limitatum ad certum tempus, vel ad certum obiectum: Tertiò; Votum non petendi debitum coniugale: Quartò;

tò; Votum cœlibatus, seù non contrahendi matrimonium; quorum omnium ratio est, quia reseruationes, cùm exorbitent à Iure Communi, strictè sunt interpretandæ; & ideò, cùm Votum Castitatis reseruatur, explicari debet de Castitate perpetua, & simplicitèr dicta, cuiusmodi non sunt Vota modò recensita, *Syluest. verb. Votum 4. quæst. 3. dict. 6.*, *Laym. cap. 8. num. 8.*, *Thesaur. in Praxi Sac. Pœnit. tit. 10. num. 1.*

Reseruatum non est quintò Votum Sacri Ordinis suscipiendi, quia id non est Votum Castitatis, sed assumendi Statum, cui tacitè annexum est Votum Castitatis, *Laym. ibid. cum citatis ab ipso*: Sextò: neque Votum ingrediendi strictiorem Religionem, quia in illo dispensatus, non dispensatur in Voto Religionis secundùm se, sed tantùm secundùm modum, seù circumstantiam, *Syluest.*, *Thesaur.*, *Laym. loc. cit. cum allegat.* Septimò: neque Votum de materia quinque Votorum Papæ reseruatorum, si sit metu reuerentiali factum; reseruatio enim intelligenda est de libero, nè ita reseruetur coactum, sicut spontaneum, *Less. lib. 2. cap. 40. num. 127.*, *Thesaur. de pœn. verb. Votum §. Limita septimò.*

Neque reseruatum est octauò Votum de dictis quinque materijs reseruatis, si vouens dubitet de animo se obligandi tùnc habito, nec nè; nam reseruatio, cum sit odiosa, est strictè intelligenda, & restringenda ad casus certos; dubij enim, non compræhenduntur sub reseruatione, *Sanch. in Decalog. lib. 4. cap. 40. num. 26.*, *Thesaur. ibid. §. Limita secundò*: Nonò: neque Votum de ijsdem quinque materijs, si fuerit pœnale, *Thesaur. ibid.*; quia talia Vota non fiunt ex affectu rei promissæ, sed in pœnam alicuius delicti; ad hoc autem, vt similia Vota sint reseruata, debent procedere ex affectu rei promissæ, tanquam actus Religionis absolutè, & simplicitèr intenti, *Laym. cap. 8. num. 9. cum citat.*, *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 10. num. 8. cum alleg.*, *Thesaur. ibid. §. Limita secundò*; ex quo enim reseruatio est odiosa, strictè est intelligenda, & sic respicere solos actus simplicitèr rei reseruatæ, vt Religionis, Castitatis &c. huiusmodi autem non sunt Vota pœnalia.

Decimò: neq; Votum disiunctiuè factum, scilicèt, de materia

re-

reſeruata, & non reſeruata; vt ingredi Religionem, vel Sacerdotem fieri; quia poteſt ſe determinare ad non reſeruatam; & fauet regula in alternatiuis &c. *de reg. Iur. in 6.*; conſequentèr Votum non obligat ad rem reſeruatam, & ſubindè reſeruatum non eſt, *Sanch. in Decalog. lib. 3. cap. 40. num. 42*, *Theſaur. loc. cit. §. Limita nonò*. Hæc, & ſimilia Vota de his quinque materijs commutari poſſunt à Min. Pœnitentiarijs, cùm ſub reſeruatione non cadant; & omnia Vota Papæ non reſeruata ſub generali facultate eiſdem conceſſa continentur, dum dicitur; *Poterunt omnia Vota, etiam diſpenſando commutare in alia pietatis opera; Exceptis Votis Caſtitatis, Religionis, Viſitationis Liminum Apoſtolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi in Compoſtella*; quæ exceptio eſt intelligenda de his Votis, proùt à Pontifice excipiuntur *in Extrauag. Et ſi Dominici ſupracitata*; nempè in propria ſignificatione, & vt ſunt actus veri, & ſimplicitèr tales, non autem ſi ex circumſtantijs ſint tantùm ſecundùm quid tales, ad ſenſum, & intentionem Pontificis talia Vota reſeruantis.

Tempore verò alicuius Iubilęi conſideranda eſt facultas, quæ in ordine ad Vota ſit conceſſa, & quæ reſeruata in ipſa Bulla: nàm ſi concedatur facultas commutandi omnia Vota, excepto Voto Caſtitatis, & Religionis, tùnc etiam cœtera reſeruata cenſentur conceſſa, cum exceptio oſtendat, quòd cœtera omnia veniant in conceſſione, ſi facultas extendatur in genere ad reſeruata, complectitur etiam Vota Caſtitatis, & Religionis; nam ſicut cadunt ſub reſeruatione, comprahenduntur etiam ſub nomine reſeruatorum; nec indigent exprimi in ſpecie, ſicùt hæreſis; Si excipiatur ſolùm Votum Caſtitatis perpetuæ, aut Religionis, facultas extenditur ad non exceptum, quia exceptio declarat conceſſionem; ſi concedatur ſolùm Votum Caſtitatis, aut Religionis, non cenſetur conceſſum, quod non eſt expreſſum, quia in ijs, quæ ſpecialia ſunt, non cenſetur aliquid conceſſum, niſi exprimatur.

Si concedatur facultas quo ad omnia Vota expreſſo Voto Caſtitatis, aut Religionis, cum dictione *Etiam*; cenſetur conceſſa

cessa facultas quo ad Vota minora reseruata, nempè triplicis Peregrinationis; quia dictio *Etiam* explicat casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem, *cap. Vnico de commodat., vbi DD.*; Si concedatur facultas quo ad omnia Vota, exceptis tribus Votis peregrinationum reseruatarum, non per hoc essent concessa Vota Castitatis, & Religionis; quia denegatis minùs strictè reseruatis, multò magis censenda sunt denegata magis strictè reseruata; præsertim cùm non sint de genere regulæ, cùm sint reseruata; Si tamèn in concessione facultatis exprimerentur in genere Vota reseruata, exceptis Votis peregrinationis, aut aliquo ipsorum, tunc esset concessa facultas pro Votis Religionis, & Castitatis, quia exceptio firmaret regulam in non exceptis; & Vota Religionis, & Castitatis essent de regula ex vi concessionis generalis circa reseruata, *Sanch. lib. 4. summ. cap. 40. nu. 20.*, *Bossius de Iubil. sect. 2. casu 8. num. 29.*, *Pasqualig. de Iubil. q. 292. per totam*, *& alij &c.*

DVBIVM IV.

An Pœnitentiarius vigore facultatis sibi datæ ad commutanda Vota possit etiam Iuramenta Deo, vel Sanctis facta dispensando commutare.

CONCLVSIO.

Eadem modo potest Pœnitentiarius commutare Iuramenta Deo facta, sicut commutat Vota.

PRob. Potestas data Pœnitentiario quo ad Vota est facultas commutandi obligationem vouentis ortam ex Voto, prouenientem ex virtute Religionis, & soli Deo tanquàm Creditori acquisitam; at eadem est obligatio iurantis orta ex Iuramento, prouenientis ex virtute Religionis, & soli Deo tanquàm Creditori acquisita; nam obligatio, & materia vtriusque vinculi ordinatur ad solum Deum, eiusque honorem, &

solus.

ſolus Deus eſt vtriuſque obligationis Creditor; Ergò potens commutare Vota, poteſt & Iuramenta eiuſdem materiæ cùm Voto ſoli Deo facta commutare. Nec obſtat, quod talis obligatio proueniat à diuerſis cauſis, nempè à Voto, & Iuramento; quia cùm obligatio hinc indè proueniens ſit eadem, cum ſit de eadem materia, ab eadem virtute, & in ordine ad ipſum Deum Creditorem, ſemper remanet intrà ſpheram eiuſdem facultatis, & conſequentèr potens commutare Votum, poteſt & Iuramenta commutare, cùm in ordine ad hunc effectum habendum, Votum, & Iuramentum æquiparentur, & ſic diſpoſitum de vno cenſeatur etiam diſpoſitum de alio iuxtà regulam communitèr receptam à Doctoribus de æquiparatis *ex cap. Poſtquam §. fin. de elect. in 6.*

Firmatur; quia hæc Iuramenta ob affinitatem cum Votis, Vota in communi æſtimatione hominum reputantur, vt ſatis colligitur *ex cap. Peruenit il 2. de iureiur.*, vbi dicitur propoſitum, aut promiſſum non infringit, qui in melius commutat; nomine enim propoſiti, aut promiſſi, non ſolùm Votum, ſed & iuramentum intelligitur, cùm regula ponatur ſub titulo de Iureiurando, & replicetur ſub titulo de Voto *in cap. Scripturæ*, & propriè ad Votum pertineat; & ſit certiſſimum tàm vnum, quàm aliud poſſe in melius commutari, vt patet in profeſſione Religioſa, in quam omnia Vota, & omnia Iuramenta pia poſſunt commutari; Ergò poteſtatem habens ſuper Votum, eamdem habet & ſuper hæc Iuramenta, quæ ſecundùm communem æſtimationem pro Votis habentur; cum enim ſint de materia, quæ concernit Dei honorem, continent implicitè voluntatem dandi aliquid Deo, & quandam tacitam promiſſionem, & proindè habent annexum, tacitum, & virtuale Votum, Igitur &c. Et certè, ſi facultas data circa Iuramenta Deo facta extenditur etiam ad Vota, licèt Votum ſecundùm *D. Thomam 2. 2. q. 89. art. 6.* ſit fortiùs vinculum Iuramento, vt ſuſtinent *Sanch. in ſum. lib. 4. cap. 53. num. 10.*, *Suarez de Vot. cap. 14. num. 24.*, *& alij*; Multò magis venit extendenda facultas circà Vota data ad hæc Iuramenta, non ſolùm quia militat eadem ratio æquiparatorum, & identitatis obligatio-

nis,

nis, quæ commutatur; sed etiam quia vinculum fortiùs, vt est Votum, faciliùs trahit ad se minus fortè, vt est Iuramentum, quàm è contra; hanc sententiam sequuntur etiam in ordine ad dispensationem *Suarez de Vot. cap. 14 num. 6., Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 2. num. 28., Pontius de matrim. lib. 8. cap. 11. num. 4., Palaus de Iuram. punct. 1. num. 5., & multi alij*, quos congerit *Pasqualig. de Iubil. quæst. 278. num. 3.*

Non obstat, quòd quandoque concedatur facultas circa Iuramenta seorsim à facultate circa Vota; vt etiam conceditur Maiori Pœnitentiario in Bulla *super facultatibus §. Vota, et §. Iuramenta*: quia hoc aliquandò fit maioris explicationis gratia, & vt expresè concedatur, quod est implicitè concessum: & aliquandò fit, quia talis facultas respicit etiam Iuramenta de alia materia diuersa à materia Votorum; aut vt tali occasione iuramenta aliqua excipiantur; sicùt excipiuntur Maiori Pœnitentiario Iuramenta Ius Tertij lędentia eadem occasione, qua eidem conceditur facultas in ordine ad Iuramenta.

Non obstat secundò dicere, quòd Priuilegia sint stricti Iuris, consequentèr nec potestas data super Vota potest extendi ad iuramenta, cum & ipsa sit strictè intelligenda: Nàm negatur, priuilegium, seù potestatem dispensandi esse stricti Iuris; imò, cùm sit fauorabilis, est latè interpretanda, cùm nulli sit præiudicialis, nisi ipsi concedenti; & tanquàm beneficium Principis latè est interpretandum, maximè cùm talis potestas detur, vt dispensans Principis vice fungatur, *Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 2. num. 1. innumeros referens*: dispensatio vtique, tanquàm vulnerans Ius commune, est odiosa, & strictè accipienda, *cap. 1. §. ille de filijs Presbyter. in 6.*, sed cùm hìc non loquatur de dispensatione, sed de potestate in ordine ad dispensanda, vel commutanda Vota, vt fauorabilis extendi etiam debet ad Iuramenta soli Deo facta ob rationes superiùs allatas; Et sic concludendum, Pœnitentiarij potestatem in ordine ad Vota commutanda extendi etiam ad Iuramenta de eadem materia.

Quod dictum est de Iuramentis absolutis factis in obse-

quium Dei, idem dicendum est de Iuramentis concomitantibus ipsa Vota; quandò scilicèt Votum,& Iuramentum concomitantèr se habent, & vnum factum est fine cogitatione alterius: nam per talem concomitantiam vnum non mutat naturam alterius, & nihil de nouo additur supra id,quod votum,& Iuramentum dicunt diuisim; ergò sicut diuisim continentur sub facultate concessa,& possunt separatim dispensando commutari; ità si simul concurrant, & solùm concomitantèr se habeant, poterunt commutari; facultas enim concessa se extendit ad omnia concessa, etiam si simul concurrant, vt si concurrant plura Vota, aut si concurrant plura reseruata habenti facultatem.

Similitèr idem est dicendum de Votis iuratis; vt sunt illa, quorum obseruantia est etiam Iuramento confirmata, & iuramentum tanquam confirmatorium cadit supra Votum: Nàm, vt notat *Pontius loc.cit.* nullum est Ius, quo disponatur per facultatem dispensandi in Voto, non intelligi Votum Iuramento firmatum; Ergò potens supra Votum potest, licèt sit iuratum, cùm nullo Iure alitèr disponatur: Tùm etiam quia, qui facit Votum, & posteà illud confirmat Iuramento, solùm vult perseuerare iuramentum perseuerante obligatione Voti; ergò, ablata obligatione Voti per dispensationem, aufertur etiam obligatio Iuramenti, cùm auferatur materia vtriusque; Facit etiam ad hoc ratio supra posita pro iuramento concomitante; nam neque hoc Iuramentum confirmatorium immutat naturam ipsius Voti; ergò eadem potestas super vnum, & super aliud; Imò si aduenit Voto facto, Votum respectu ipsius se habet vt subiectum; Ità *Suarez de Vot.cap.*14. *num.*19., *Pontius loc.cit.num.*5., *Castropal.disp.*3.*pun.*1.*nu.*5., *Pasqualig.de Iubil.q.*279.*num.*280. *alios citans*. Quæ autem hìc dicta sunt de dispensatione, multò magis sustinentur de commutatione, in qua tantùm noua materia subrogatur primæ materiæ Voti, & Iuramenti.

Notandum hìc, quòd Iuramentum de quinque materijs reseruatis factum per modum solius confirmationis propositi, non per modum promissionis Deo, vel Sanctis factæ, non est re-

reſeruatum, vt habent *Sanch. lib.8. de matrim. diſp.13. nu.3., & in ſum.lib.3.cap.19. num.6., Theſaur. de Prax. S.P. tit.10.* ſolum enim Iuramentum, quod vergit in præiudicium Tertij, ſolet reſeruari: ſecùs verò ſi eſſet per modum promiſſionis factæ in ordine ad Deum, quia tunc idem curreret, quod currit de Voto, *Sanch. & alij loc. cit. cum Dian. par.4. tract.4. reſolut.69.*

D V B I V M V.

An abſque cauſa poſſit Pœnitentiarius commutare Vota tàm reſeruata, quàm non reſeruata.

C O N C L V S I O.

Sine vera, & ſufficienti cauſa non poteſt Minor Pœnitentiarius commutare Vota, ſiuè reſeruata ſint, ſiuè non reſeruata.

PRob. Quia talis ſemper fuit ſtylus vſitatus in Sac. Pœnitentiaria, in qua nunquam fuit conſuetum quidquam concedere, aut expedire circa Vota, niſi vera, & ſufficienti cauſa præexiſtente, proùt ex ipſis formulis Tribunalis maniſeſtè apparet; Ergò nèc Pœnitentiarius poteſt aliter Vota commutare, vera, & ſufficienti cauſa non concurrente; Nam ſtylus Curiæ declarat mentem Principis, & habet vim Legis, *cap. quam graui de crimin.falſ.*; maximè cum idem Pontifex mentem ſuam etiam expreſſerit in Bulla *ſupra Facultatibus* §. *Vota*, dum ſuo Maiori Pœnitentiario facultatem concedit ſuper eadem Vota cum ſequenti obligatione, *Conſideratis cauſis commutationum, dilationum, abſolutionum, & diſpenſationum huiuſmodi*; Si autem ab ipſo cauſæ ſunt conſiderandæ, neceſſariò cauſæ debent interuenire, quibus non præexiſtentibus ad præfatos actus circa Vota non poteſt validè deuenire, cùm excederet terminos propriæ poteſtatis; Ergò multò magis hoc venit ſuſtinendum de Minori Pœnitentiario,

qui à ſtylo Tribunalis non poteſt recedere, nec Formulas conſuetas commutare; nam ex immutatione ſtyli infertur falſitas gratiæ, *Marc. Leo de Formul. pag.7. §. Hic autem*.

Accedit, quòd facultas Minoris Pœnitentiarij circa Vota non eſt pro ſimplici commutatione danda, vt etiam ſupra fuit dictum, ſed pro commutatione mixta diſpenſatione iuxtà praxim Tribunalis; inquit enim *Textus* facultatis, *poterit Vota diſpenſando commutare*; diſpenſatio autem neceſſariò requirit iuſtam, & legitimam cauſam, alitèr irrita eſt, vt *Canoniſtæ communitèr cum Gloſſ. in cap. Non eſt, verb. Adimplere de Vot.*, *Sanch. lib.8. de matrim. diſp.17. num.4. cum alleg.*; ex quo eſt Iuris relaxatio, & vulneratio; qui receſſus à Iure ſinè iuſta, & rationabili cauſa fieri non debet; præſertim in ordine ad Vota, & Iuramenta, quæ cùm ſint de Iure Diuino naturali, nec Papa abſque cauſa poteſt in ijſdem diſpenſare, nec alitèr diſpenſatus tutus eſſet apud Deum, qui creditor eſt obligationis ex Voto, & iuramento reſultantis, dum non conſentit, nec iuſtè præſumi poteſt, quòd conſentiat diſpenſationi rationi diſſonæ, vtpotè factæ ſine iuſta, & legitima cauſa, *Silueſt. verb. diſpenſatio num.5.*, *Sanch. loc.cit.num.3.*; Igitur Pœnitentiarius ſine cauſa non poteſt quidquam facere circa Vota, alitèr excederet limites ſuæ facultatis, & ageret contrà praxim Tribunalis.

Hinc non placet, quod ab aliquibus dicitur, nempè ad commutandum quodlibet Votum, vel Iuramentum in opus æquale, non requiri aliquam cauſam extrinſecam, ſed ſufficere pro cauſa, ſi Orator commutationem petat, vt ſic Eccleſiæ Dei benignitatem experiatur; quod tamen negant in commutatione alicuius Voti ex quinque Papæ reſeruatis, quia ad commutandum aliquod iſtorum ſemper requiritur aliqua cauſa obſtans executioni illius Voti propter eorum grauitatem.

Non placet inquam, quod ab his dicitur de Votis non reſeruatis; quia diſpoſitum à Papa pro ſuo Maiori Pœnitentiario reſpicit tàm reſeruata, quàm non reſeruata; tàm diſpenſationem, quàm commutationem; ergò conſideratio cauſa-

rum,

rum, ad quam ex Bulla idem tenetur vigore illius particulæ, *consideratis causis*, extenditur ad omnia, & singula Vota reseruata, aut non reseruata, siuè commutentur in rem æqualem, aut minorem,& quomodocumque fiat commutatio, quia dispositio indistinctè loquitur, & indistinctè est intelligenda: Vndè sola petitio Oratoris pro Voti commutatione etiam in rem æqualem, pro causa assignari non potest, cum inter causas considerandas non valeat computari, sed aliqua alia extrinseca, & quæ ponderari possit, an sufficiat, est necessaria: Tùm etiam quia pro simplici dilatione Voti, quæ reseruata non est, & in qua Votum nullo modo commutatur, adhùc vult Pontifex, quòd similitèr fiat, priùs considerata causa talis dilationis, an sit sufficiens nec nè, vt ex eadem Bulla apparet; Ergò sola petitio Oratoris non sufficit pro causa in ipsa commutatione, quæ maior est dilatione; Similitèr in sententia sic opinantium, commutatio in rem æqualem est quædam diminuta dispensatio, & debiti remissio nomine Dei facta; ac proindè iurisdictionem expostulat in commutante, & consequentèr causam ad sui valorem, vt habet *Castropal. de Vot. disp.2. punct. 15. num.6. alios citans*; Ergò sicut ad validitatem dispensationis requiritur causa aliqua extrinseca, nec sufficit sola petitio Oratoris; ita ad valorem commutationis in rem æqualem requiritur similitèr causa aliqua eiusdem rationis, cùm & ipsa participet de dispensatione, & nominetur diminuta dispensatio,& in ipsa fiat aliqualis debiti remissio, vt ipsimet concedunt; Vndè quo ad hoc & ipsi concedere tenentur, quod concedunt de commutatione in rem minorem, quæ paritèr est diminuta dispensatio, & ad sui valorem requirit causam, quæ requiritur ad dispensationem, vt habet *Castropal. ibid. num.8.* Et certè si ex Voto Deus est creditor rei promissæ in specie, non potest præsumi rationabilitèr, quòd Deus sit contentus de mutatione etiam in rem æqualem, nisi interueniat causa aliqua extrinseca, & quæ possit considerari, an sufficiens sit ad ipsam reddendam rationabilem: Et in hoc consistit Ecclesiæ Dei benignitas, quòd, rationabili causa interueniente, possint eius Ministri facultatem habentes debita.

bita eorum, qui aliquid Deo vouerunt, in alia pietatis opera misericorditèr commutare, Deo ipso approbante, quòd rationabilitèr per suos Ministros fuerit factum &c.

D V B I V M V I.

An possit Pœnitentiarius commutare alia Vota, quæ simplicitèr non sunt Vota Castitatis.

C O N C L V S I O.

Vota alia de materia Castitatis, quæ simplicitèr non sunt Vota Castitatis, commutari possunt à Pœnitentiario, quoties talis commutatio non dat occasionem liberiùs peccandi; secùs verò si det talem occasionem ad liberiùs peccandum.

Conclusio hæc ex parte conuenit, & ex parte disconuenit à communi sententia Doctorum, qui indistinctè concedunt, posse commutari quodlibet Votum respiciens materiam Castitatis, dummodò non sit de integra materia, sed tantùm de parte materiæ ipsius Castitatis; Est tamen ad mentem Summi Pontificis, & iuxtà stylum Curiæ Romanæ, & prȩsertìm secundùm opinionem, & continuatam praxim Sacræ Pœnitentiariæ, quæ nunquàm talia Vota commutat, imò & incommutabilia iudicat quotiès commutatio dat occasionem liberiùs peccandi; Vndè tenenda, & sequenda à Minori Pœnitentiario iuxtà mentem Tribunalis, & probatur quo ad vtramque partem.

Ad illos actus tantùm Votum Castitatis est commutabile, quos tantùm Pontifex solet dispensando commutare, cùm dispensat in Castitate; Praxis enim Pontificia cœteris debet esse norma; Ad solos autem actus licitos, & nunquam ad illicitos solet Pontifex Votum Castitatis commutare, dum ipsum dispensando commutat; cùm ad effectum solùm contrahendi ma-

matrimonium, & debitum coniugale petendi ſoleat diſpenſare; vndè etiam in actu ipſius diſpenſationis monetur diſpenſatus, ſecum diſpenſari ſolùm ad actus licitos in matrimonio, non autèm ad illicitos extrà matrimonium; cùm in ordine ad iſtos votum remaneat in ſuo robore, & vigore: Ergò Votum Caſtitatis non eſt commutabile, quoties commutatio dat occaſionem liberiùs peccandi, vt eſſet commutatio quo ad actus illicitos extrà matrimonium, quæ nunquàm conceſſa legitur ab vllo Pontifice.

Confirmatur. Pontifex, commutando Votum Caſtitatis ſimplicitèr, commutat votum veræ, & perfectæ Caſtitatis, ſicùt tale fuit votum emiſſum; Ergò commutat quidquid eſt commutabile in dicto voto perfectè, & ſimplicitèr concepto; alitèr commutatio non eſſet de Voto perfectæ Caſtitatis, ſed potiùs Caſtitatis imperfectæ: Votum autem perfectæ Caſtitatis amplectitur omnes concupiſcentias delectationum Venerearum tàm licitas, quàm illicitas, quas refrenare tenetur, vt omnes concedunt, & tamen Pontifex ipſum commutat ſolùm quo ad actus licitos in matrimonio, & qui occaſionem non præbent ad liberiùs peccandum, ſed potiùs ad abſtinendum ſe à peccatis; cenſendum eſt igitur, quo ad cœteros actus prębentes occaſionem ad liberiùs peccandum Votum Caſtitatis non eſſe commutabile, nam etiam quo ad iſtos Pontifex illud commutaret.

Prætereà, facultas, quæ datur ad commutandum Votum Caſtitatis, dependet à voluntate Papæ illam concedentis; Ergò iuxtà Pontificis voluntatem eſt vtenda, & moderanda, tàm in ordine ad Votum Caſtitatis perfectæ, quàm non perfectæ: voluntas autem Papæ ſatis declaratur per ſtylum Curiæ Romanæ, in qua nunquàm commutantur talia Vota, quæ prębent occaſionem ad liberiùs peccandum, ſiuè integra, ſiuè partialis Caſtitas commutetur; nam ſtylus Curiæ declarat Pontificis mentem, itaùt talis ſit, qualis eſt ſtylus, & ſit commenſurata ſtylo, vt tradunt *Felin. in cap. in noſtra num. 19. de reſcript.*, *& Rota par. 5. deciſ. 50. num. 26. rec.*, *& alij*: Qui ſtylus Curiæ etiam facit Ius, vt deſumitur *ex cap. quàm graui*

de.

de crim. falſi, *& cap. ex litteris de Conſtit.*; Ergò dicendum eſt, talia Uota non eſſe commutabilia, ex quo à Pontifice nunquàm commutantur; & quòd opinio, quæ eſt contrà hunc ſtylum Curiæ, ſit contra voluntatem Papæ, & contra Ius,& proindè non poteſt ſuſtineri, & multò minus ad praxim reduci; Igitur Vota, quæ ſimplicitèr non ſunt Vota Caſtitatis, poteſt vtique Pœnitentiarius commutare, quotiès non dant occaſionem ad liberiùs peccandum, vt ſunt Votum non nubendi, Votum non petendi debitum coniugale, & ſimilia, ex quo non ſunt de integra, & perfecta Caſtitate; quæ verò dictam occaſionem præbent, commutare non poteſt, cum non ſint commutabilia iuxta opinionem, & praxim Curiæ Romanæ, & præſertim Sacræ Pœnitentiariæ, quam ſequi tenetur; vt ſunt Vota non fornicandi, non adulterandi, non ſe polluendi, & ſimilia: qua de cauſa nec B. Pius V. rogatus à Milite pro diſpenſatione à Voto, ſeù Iuramento de non ludendo Aleis vnquam talem diſpenſationem concedere voluit, ne eidem præberetur occaſio ad liberiùs peccandum blasfæmijs, periurijs, & alijs malis, quæ ex ludo ſolent ſequi.

Non obſtat commune fundamentum alitèr opinantium, ſcilicèt Vota, quæ non ſunt de integra Caſtitate, ſed de parte tantùm, non eſſe reſeruata, conſequentèr poſſe commutari ab habente facultatem ſuper non reſeruata.

Nam commutabilitas,aut incommutabilitas horum Votorum,non eſt deducenda ex hoc,quod non ſint de integra Caſtitate, ſed ex eo, quod commutatio præbeat, aut non præbeat occaſionem ad liberiùs peccandum; Nam Uoti commutatio redundare debet in honorem Dei, & Eccleſiæ vtilitatem, cuius membra ſunt fideles, vt omnes concedunt, non in Dei offenſam, in damnum Eccleſiæ, & in perniciem eiuſdem, cui ſit commutatio; conſequētèr quoties commutatio Uoti,etiam non integræ Caſtitatis dat occaſionem liberiùs peccandi, tale Uotum cenſendum eſt non commutabile,licèt poſſet dici non reſeruatum,cùm non ſit de integra Caſtitate;ſicut enim communitèr ſuſtinetur Uotum non nubendi non eſſe commutabi-

le,

le, quotiès commutatio vergit in præiudicium Tertij, in cuius fauorem fuit emissum, & acceptatum, eò quòd in hæreditatem succederet, si non nuberet, quamuis hoc Votum non sit de integra Castitate, nec reseruatum ex hac parte; multò magis hoc sustinendum est de alijs Votis, quorum commutatio vergit in detrimentum non temporale, sed spirituale eorumdem, quibus fit commutatio, dum eis præbent occasionem ad liberiùs peccandum, & faciliùs se perdendum, licèt talia Vota non sint de integra Castitate, nec ex hoc Capite reseruata; Ex quo apertè patet, quænam sit causa, quòd Vota ista sint, vel non sint commutabilia.

Neque obstat, quòd habens aliquod ex præfatis Votis dupliciter peccet Votum transgrediendo, & grauiùs etiam ratione sacrilegij: Quia respondetur, hoc esse verum, & ex hoc Capite infertur, talia Vota non esse commutabilia; nam si duo ligamina, nempè præceptum, & Votum, non retrahunt à peccato sic inclinatum ad peccandum; multò minus ipsum retrahet vnum solum ex illis; & sic commutatio daret occasionem ad faciliùs, & liberiùs peccandum, quod Papa in commutatione Voti concedenda nunquam intendit, sed occasiones, & pericula peccandi, ipsa mediante, tollere, & remouere.

Tùm etiam, quia si causa emittendi Votum non fornicandi, aut non adulterandi fuit ad coercendum se ipsum vouentem à talibus peccatis; quomodò causa vouendi poterit esse causa idem Votum commutandi sine occasione liberiùs peccandi? Vinculum Voti solet retrahere homines ad rariùs illud peccatum committendum; Ergò talia Vota non sunt commutabilia, nè, quæ peccata rariùs committuntur virtute Votorum, liberiùs committantur causa commutationum, vt tradit *Sot. de Iustit. lib. 1. q. 7. art. 2. §. at verò, & habet Thesaur. in praxi S. P. tit. 12. de Vot.*, & semper fuit praxis Sacræ Pœnitentiariæ, quàm sequi tenetur Pœnitentiarius.

DVBIVM VII.

An Pœnitentiarius possit commutationem aliquam dare illi, qui diuersis Votis varia ad Castitatem pertinentia promisit, quæ simul iuncta inducunt obligationem integræ Castitatis.

CONCLVSIO.

Nullam commutationem dare potest Minor Pœnitentiarius circa talia Vota sic successiuè emissa, quotiès vouens in vltimo Voto emisso intentionem habuit se obligandi ad completam, & perfectam Castitatem: Si verò talis intentio non adfuit in emittendo vltimo Voto, poterit commutare tantùm illa Vota, quæ non dant occasionem ad liberiùs peccandum.

PRima pars probatur; quia vltimum Votum complens totalem promissionem Castitatis, iunctum cum intentione se obligandi ad ipsam est vera promissio perfectæ Castitatis; nàm ex parte intentionis obligatio respicit Votum perfectæ Castitatis, dùm vouens intendit totalitèr se obligare: & ex parte materiæ similitèr est de perfecta Castitate, non solùm quia vltimum Votum est completiuum totius materiæ; sed etiam quia in tali casu censetur vouens priora vota cum hoc vltimo coniungere; Ergò vltima promissio cum dicta intentione est, & obligat ad Castitatem simplicitèr; & perfectam, cùm obligatio accipiat mensuram ab intentione, consequentèr commutari non potest à Minori Pœnitentiario; dum votum Castitatis simplicitèr est illi exceptum.

Secunda Pars probatur; Vota, quæ seorsìm omittuntur, seorsìm etiam obligant, nec vnum dependet ab alio in obligando; V.G. Vota non nubendi, non petendi debitum, non for-

fornicandi, & sic de cœteris in subiecta materia; Ergò neque vltimum, cùm ab alijs seorsìm emittatur, poterit magis obligare, quàm fuerit actualis intentio ipsius vouentis, qui ad partem solùm, & non ad completam Castitatem intendit se obligare mediante illo vltimo Voto, vt supponitur; Igitur Votum hoc vltimum non magis obligat, quàm obligaret, si non esset vltimum; cùm illius obligatio sit prorsùs independens ab obligationibus aliorum, & è conuersò: Non obligaret autem ad Castitatem simplicitèr, & perfectam, si non esset vltimum, vt communitèr tenetur, consequentèr neque ad ipsam obligat, quamuis vltimo loco sit emissum, cùm nihil in ipso detur, aut ex parte actus, aut obligationis, aut intentionis ipsius vouentis, ex quo possit argui aliqua vnio cum prioribus; Ergò tale Votum censeri non potest Pœnitentiario exceptum, dummodò non sit de illis, quæ dant occasionem liberiùs peccandi, sicùt idem currit de Votis prioribus, quia ex hoc Capite similia Vota non sunt commutabilia secundùm praxim, & opinionem Sac. Pœnitentiariæ, vt in præcedenti dubio fuit dictum.

Non obstat, quòd tale Uotum vltimum inducat obligationem ad integram Castitatem, ex quo complet, quod deerat ad illam integrandam: quia licèt hoc sit verum; tamen quia hoc non facit per se, & vigore solius obligationis, quam inducit, quæ ad partem solùm obligat, & non ad integram Castitatem, sed merè per accidens ex suppositione præcedentium Uotorum; sicut per accidens est, priora Vota hoc vltimum præcedere sine vnione inter ipsa, ita per accidens est, quòd inducat obligationem ad integram Castitatem, cùm per se obliget solùm ad partem: In reseruatione autem Uotorum attenditur solùm id, quod per se inducitur, non quod per accidens, & sic hoc non obstat.

D V B I V M VIII.

An Pœnitentiarius possit commutare Vota trium Peregrinationum, scilicèt Terræ Sanctæ, Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compostella.

CONCLVSIO.

Vota trium Peregrinationum dictarum commutari non possunt à Minori Pœnitentiario, si fuerint facta ex causa deuotionis talium locorum; secùs verò si ex alio aliquo fine diuerso fuerint emissa.

PRima Pars probatur ex eo, quod talia Vota sunt Papæ reseruata *in Extrauag. Et si Dominici 2. de pœnit. & remiss.* & excepta Pœnitentiario in Tabella; ergò ab ipso commutari non possunt ex defectu potestatis, & Iurisdictionis, quotiès fuerint facta ex causa deuotionis talium locorum, vt ex tali motiuo reseruantur à Pontifice, & excipiuntur Pœnitentiario, vt ex sequenti constabit.

Secunda Pars probatur: Verba reseruationis intelligenda sunt secundùm communem, & naturalem intelligentiam, & non amplianda, sed potiùs restringenda, cùm reseruatio, vt odiosa, sit stricti Iuris *ex Iurib. commun.* Vota autem præfata reseruantur *in Extrauag. citat.* sub his terminis *Ad visitanda Romæ Limina Apostolorum Petri, & Pauli, D. Iacobum Compostellæ, & loca Sancta Hyerosolimæ*; quibus verbis clarè apparet, loqui de Uotis ex deuotione talium locorum emissis; Igitur quoties finis expressus vouentis aliquam ex dictis Peregrinationibus non fuerit ex causa deuotionis talium locorum, sed ex alio aliquo fine diuerso, vt ad videndum Pontificem, ad osculandos eius pedes, ad impetrandam alicuius peccati absolutionem, ad videndum aliquem Consangui-

neum,

neum, aut amicum, aut ad aliquid aliud agendum in dictis locis, tùnc hæc vota censeri non debent reseruata, cùm non sint emissa ex causa deuotionis talium locorum, qualis est visitatio liminum Apostolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi; consequentèr commutari possunt à Minori Pœnitentiario tanquàm non reseruata, & sibi non excepta: Quòd si vouens, nullo fine diuerso expresso, aliquod ex dictis Uotis absolutè emitteret, nullo fine considerato, tunc tale Uotum reseruatum esset censendum, quia iudicandum esset emissum modo frequenti, quo talia Uota emitti solent, nempè ex causa deuotionis, vt habet *Sanch. in Summ. lib. 4. q. 40. n. 77.*

D V B I V M I X.

An Pœnitentiarius possit concedere dilationem Votorum tàm reseruatorum, quàm non reseruatorum.

C O N C L V S I O.

Pro Votis quibuscumque, quæ ex causa differri possunt, siuè reseruata sint, siuè non, potest Pœnitentiarius dilationem concedere causa legitima interueniente.

PRo non reseruatis ratio de se est euidens; quia si potest illa dispensando commutare, quod maius est; poterit etiam pro eisdem dilationem concedere, quod est minus; nam per dilationem nulla pars materiæ Uoti mutatur, subrogatur, aut imminuitur, sicùt in commutatione concessa, sed solum tempus pro Uoto adimplendo differtur, & prorogatur, quod minus est commutatione; Regula autem est, quòd, cui conceditur id, quod maius est, concessum censeatur, quod est minus: *de reg. Iur. in 6.*, *& cap. ex parte de Decim.*; præsertìm de eadem re, & in eadem linea, vt currit in subiecta materia; Igitur &c.

Quo ad reseruata ratio paritèr est clara; quia huiusmodi

Votorum dilatio nõ est reseruata, sicùt sunt ipsa Vota; *in Extrauag.* enim, *Etsi Dominici 2. de pœniten. & remiss.* solummodò facultas commutandi illa quinque Vota Papæ reseruatur; Ergò pro concedenda dilatione facultas non remanet reseruata, sed remanet libera habenti facultatem super Vota non reseruata; nam reseruatio est stricti Iuris, & strictè est interpretanda, cùm sit odiosa; vndè non est extendenda vltra naturalem, & communem verborum significationem, vt *communitèr loquuntur Doctores.*

Non obstat, quòd commutatio, & dilatio respiciant eamdem materiam, & idem Votum, vt ex hoc inferri debeat, quòd sicut Votum quo ad commutationem est reseruatum, idem currere etiam debeat quo ad dilationem: Nàm ex sola identitate materiæ inferri non potest paritas reseruationis, præcipuè in actibus diuersis; Multa enim Vota dantur, quæ respiciunt eamdem virtutem, & sunt de eadem materia quinque Votorum Papæ reseruatorum, & tamen non cadunt sub reseruatione; Imò etiam in ordine ad ipsam commutationem continentur sub facultate Minoris Pœnitentiarij, vt suprà fuit dictum, & exemplificatum *in Dub. 3. præsentis cap. de Voto Castitatis ad tempus limitatum; de Voto ingrediendi strictiorem Religionem; de Votis quinque materiarum reseruatarum, si fuerint pœnalia, & de similibus*, ad quæ non extenditur reseruatio, quæ vt odiosa est stricti Iuris; Ita in proposito est discurrendum ob eamdem rationem, quòd reseruata commutatione dictorum quinque votorum, non sit censenda reseruata dilatio eorumdem Votorum ob identitatem materiæ, & eiusdem Voti, quia in odiosis non fit extensio; Reseruat autem Pontifex *in Extrauaganti* solam commutationem illorum quinque Votorum, ibi, *aut excepta Vota commutare attentauerint, commutatio huiusmodi nullius sit roboris, vel momenti*; ergò vt odiosa ad dilationem non est extendenda. Igitur &c.

Notandum tamen, quòd etiam pro concedenda dilatione alicuius Voti necessaria est aliqua causa legitima, ob quam tale Votum tunc adimpleri non possit, vt aliquod impedimentum temporale, V.G. Infirmitatis, necessitatis propriæ, vel

Pa-

Parentum, & ſimilium iuxtà praxim continuatam Sac. Pœnitentiariæ, ad cuius obſeruantiam tenetur Pœnitentiarius.

Similitèr in eadem dilatione concedenda attendenda eſt quantitas temporis, quod pro dilatione conceditur, & ſubtractio obſequij Diuini, & profectus ſpiritualis, quæ conſurgit ex tali dilatione, & iuxtà ipſam ſubſtituenda eſt materia proportionata: Cùm enim dilatio Voti ſit quædam ſpecies commutationis ad tempus, pro tali tempore materia eſt ſubroganda, quæ correſpondeat materiæ Uoti, habita ratione obſequij Diuini, & profectus ſpiritualis; ſi enim parum minuitur de hoc obſequio, & profectu, vt in Voto Ieiunandi, Peregrinationis, & alijs huiuſmodi, parum etiam debet ſubſtitui, vt debita proportio ſeruetur; ſi multum minuitur, vt in Voto Religionis, aut Ordinis Sacri aſſumendi, conſiderabilis etiam materia eſt ſubroganda; cùm per talem dilationem impediantur multa obſequia Diuina, quæ ſtatus illi ſecum afferunt; ſi indeterminata concedatur dilatio, indeterminata etiam eſt ſubſtituenda materia, nempè aliquod opus Pium ſingulis diebus, aut ſemel in hebdomada, aut in menſe implendum: In omnibus tamen materijs ſubrogandis habeatur ſemper ratio ad qualitatem, ſexum, ſtatum, & complexionem Pœnitentis, vt facilè poſſit adimplere, quæ eidem præſcribuntur: Pro dilatione Voti Religionis obſeruare tenetur Pœnitentiarius formulam conſuetam in Tribunali, quæ habetur in Formulario, & ex ipſa multa percipi poſſunt pro directione, & forma tenenda in concedendis alijs dilationibus, vt benè conſideranti patere poterit.

DV-

DVBIVM X.

An possit Pœnitentiarius absoluere à transgressione Votorum, præsertim Religionis, & Castitatis.

CONCLVSIO.

Potest Pœnitentiarius absoluere Transgressorem cuiuslibet Voti simplicis à peccato commisso contrà fidelitatem ergà Deum in Voto promissam, & declarare quid possit licitè facere post transgressionem, & etiam dispensare cum habente Votum Castitatis ad licitè exigendum debitum coniugale.

ANtequàm probetur Conclusio; Notandum, quòd Transgressor Uoti hoc in loco censetur ille, qui post aliquod votum factum voluntariè se obstringit alio vinculo, propter quod non potest Uotum adimplere; Undè actus huiusmodi impeditiuus Uoti transgressio appellatur, *cap. Per tuas de Vot.* sic qui post Uotum factum Religionis ingrediendæ, si posteà in facie Ecclesiæ matrimonium contrahat, & consummet, Transgressor Uoti dicitur, cùm amplius nequeat Religionem ingredi; & actus impeditiuus transgressio nominatur.

Ex huiusmodi transgressione aliqua sequuntur, quæ remedio indigent. Primò: mortale peccatum commissum amplectendo statum, in quo Transgressor nequit satisfacere obligationi Uoti, quod absolutione indiget. Secundò: scrupuli circa statum assumptum, an scilicèt possit licitè in eo remanere, quod indiget declaratione, nè multa peccata sequantur ex conscientia erronea in petendo, aut reddendo debitum, seù remanendo in matrimonio contracto, & consummato, cum omnia dicta eidẽ sint licita: dixi consummato, quia antè consummationem matrimonij nondùm dici potest absolutè Transgressor Uoti, cum eius exequutio adhùc sit ei licita, & possibilis intrà bimestre, altero Coniuge etiam inuito, *cap. Ex publico,*

co de conuerſ. Coniug.: Tertiò: obligatio adimplendi Votum transgreſſum, ſi ceſſauerit impedimentum, alteri parti ſuperuiuendo, quod indiget monitione, nè abſque diſpenſatione iterùm tranſgrediatur ignorantèr Votum factum, ſupponendo per abſolutionem, & declarationem præmiſſam fuiſſe omninò liberatum à Voto; Hæc pro Voto Religionis.

Quo verò ad Votum Caſtitatis; ſi quis, huiuſmodi Voto emiſſo, poſteà in faciem Eccleſiæ matrimonium contrahat; ex hac tranſgreſſione: Primò ſequitur peccatum mortale commiſſum per tranſgreſſionem, quod indiget abſolutione: Secundò: ſcrupuli circa ſtatum aſſumptum, an ſcilicèt poſſit in matrimonio remanere, & debitum reddere, quod indiget declaratione, quòd ſcilicèt poſſit, & debeat in matrimonio contracto remanere, & debitum coniugale reddere: Tertiò: priuatio facultatis ad idem debitum petendum; cùm etiam poſt matrimonium contractum teneatur Votum ſeruare in ijs, in quibus non eſt factus impotens; ſicuti poteſt hoc debitum non petere: & hoc indiget diſpenſatione ad poſſe petere: Quartò: obligatio ſeruandi Votum extra vſum matrimonij etiam poſt diſpenſationem habitam ad petendum debitum, cum in hoc non diſpenſetur, nec ſit factus impotens, quod indiget monitione, nè contrà Caſtitatem peccando, taceat in Confeſſione hanc circumſtantiam mutantem ſpeciem: Et quintò: permanens obligatio obſeruandi Votum tranſgreſſum, ſi ceſſauerit impedimentum, alteri parti ſuperuiuendo; quod ſimilitèr indiget monitione ob cauſam ſuperiùs dictam de tranſgreſſione Voti Religionis. His præmiſſis.

Probatur Concluſio præmiſſa: Nec abſolutio à peccato tranſgreſſionis Voti, nec declaratio ad poſſe, & debere remanere in matrimonio, & debitum reddere, nec vlla ex præfatis monitionibus cuiquam ſunt reſeruatæ; ſola enim commutatio quinque Votorum reſeruatorum à Papa reſeruatur, vt ſuprà fuit dictum; Ergò actus illi liberè fieri poſſunt à Pœnitentiario, qui facultatem habet ſuper Vota non reſeruata, cùm per tales actus nulla commutatio concedatur; nec de ipſis vlla mentio fiat *in Extrauaganti*, in qua quinque Vota Papæ

reseruantur; & cum reseruatio ipsa sit stricti Iuris, nec extendatur extrà commutationem; maximè cùm per aliquos ex dictis actibus declaretur, quid post Voti transgressionem licitum sit, aut illicitum ipsi transgressori, & qualitèr, durante impedimento interposito, Voti obligatio suspensa tantùm maneat, non ablata; euidens deducitur confirmatio, quòd per actus præfatos nulla fiat Voti commutatio.

At circa dispensationem ad petendum debitum pro transgressore Voti Castitatis, an etiam hanc possit dare Minor Pœnitentiarius, affirmatiua similitèr hodiè absolutè est sustinenda: nam facultas necessaria ad posse super hoc dispensare ab Eminentissimo, & Reuerendissimo Dom. Cardinali Colloredo Maiori Pœnitentiario, & ab Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. Prælatis Tribunalis in Signatura Sac. Pœnitentiariæ iustis de causis omnibus Pœnitentiarijs trium Basilicarum Vrbis communis fuit facta, quæ specialis erat, siuè tale impedimentum ad licitè debitum coniugale petendum prouenerit ex affinitate, superueniente matrimonio iam contracto, siuè in matrimonio contrahendo ab aliquo Voto Castitatis iam obstricto: Igitur & quo ad licitè petendum hoc debitum potest Minor Pœnitentiarius dispensare cum transgressore Voti Castitatis: & consequentèr etiam concludendum à transgressione Votorum, præsertim Religionis, & Castitatis, ipsum posse absoluere, & vbi opus fuerit etiam dispensare ad licitè debitum coniugale petendum &c.

DVBIVM XI.

An possit Pœnitentiarius commutare Votum, seù Iuramentum Perseuerantiæ, quod emittunt ingredientes aliquas Congregationes, quæ non sunt Religiones, cùm non emittant tria Vota essentialia, ex quo tale Votum non est reseruatum; vt fit in Congregatione PP. Doctrinæ Christianæ.

CON-

CONCLVSIO.

Votum, aut Iuramentum Perseuerantiæ emissum ab ingrediente aliquam ex talibus Congregationibus commutari non potest à Pœnitentiario, licèt non sit reseruatum, non accedente consensu eiusdem Congregationis.

PRob. Sub facultate concessa commutandi Vota etiam non reseruata non continentur illa, quæ resultant in præiudicium Tertij, seù quæ lędunt, aut tollunt Ius quæsitum alicui: Tale autem est hoc Votum Perseuerantiæ, quod emittitur in talibus Congregationibus; nam emittitur per modum contractus vltrò citroquè obligatorij, facio, vt facias; Ergò huius Voti commutatio non continetur sub tali facultate, cum tolleret Ius quæsitum tali Congregationi, quod nunquàm intendit Papa tollere, aut lędere in suis concessionibus, *cap. Ex tuarum de vsu pall.*, *vbi gloss. in verb. permittat*, *cap. Ad aures vers. Cùm non sit intentionis nostræ de rescript.*, stante præsertìm praxi continuata Sacræ Pœnitentiariæ, quæ nunquàm consueuit in suis resolutionibus, & concessionibus Iuri cuiusquam præiudicium vllum inferre. Nec obstat, quòd talis promissio principaliter fiat ad cultum Dei, & secundariò eidem Congregationi: quia cùm sit facta per modum contractus vltrò citroquè obligatorij, negari non potest sine eiusdem Iuris lęsione, quod nunquàm intendit Papa, concedendo facultatem commutandi Vota; Nec refert, quòd promissio primariò fiat Deo, & secundariò Congregationi; quia hoc non tollit, quin sequatur inter vouentem, & Congregationem contractus ex vtraque parte obligatorius, & consequentèr etiam Ius quæsitum eidem Congregationi, cùm tale Votum non solùm sit factum cum respectu ad Deum, sed etiam cum respectu ad Congregationem, vndè si commutaretur sine eiusdem consensu, fieret ei præiudicium, iniuria, & lęderetur iustitia, quod nunquam Papa intendit: accedente verò

consensu, & beneplacito ipsius Congregationis, vtique tunc posset commutari, ex quo tale Votum non est reseruatum, & cessaret præiudicium Tertij, dum volenti, & consentienti non fit iniuria, nec iniustitia; *l. nemo præsumitur ff. de reg. Iur.*, *& cap. Scient eod. tit. in 6.*

Quod dictum est de Voto, seù Iuramento Perseuerantiæ talium Congregationum, idem est dicendum de Uoto, & Iuramento emisso ab Alumnis Collegiorum, seù Seminariorum Romæ, quòd scilicèt peractis Studijs, operam nauabunt per tot annos pro salute Animarum, seù conuersione Infidelium, & Hęreticorum in missionibus, quibus deputabuntur à Sede Apostolica, seù à Sacra Congregatione de Propaganda fide; & quòd priùs non ingredientur Religionem, nisi cum licentia eiusdem Sedis Apostolicæ, seù Sacræ Congregationis: Nam etiam in isto casu promissio est facta per viam contractus onerosi, & agitur de præiudicio Tertij, cui nec Sacra Pœnitentiaria consueuit derogare: Cum consensu tamen, & beneplacito partis, vtique posset Pœnitentiarius illud commutare ob rationem superiùs allatam, cum de vtrisque currat in hoc par ratio &c.

(·s·)

PRAXIS

PRAXIS
OBSERVANDA
À MINORI POENITENTIARIO

In Executionibus faciendis circà Absolutiones, Dispensationes, Rehabilitationes, Votorum commutationes, & alia ad eius Officium pertinentia iuxtà stylum Sacræ Pœnitentiariæ.

PARS II.

CUM satis non sit ad Ministerium Pœnitentiarij Apostolici ritè, & rectè exequendum scire tantùm, quæ, & qualis sit facultas eidem concredita, & ad quos casus, quasuè Personas extendatur, ad hoc vt non mittat manum in messem alienam, sed limites proprios, vt tenetur, valeat tàm in minimis, quàm in substantialibus perfectè custodire; nisi etiam in executionibus faciendis probè teneat modum, formam, & cætera necessaria, nonsolùm ad licitè, sed etiàm ad validè ipsas impertiendas; Necessarium duxi, post facultatis eidem commissæ explanationem circà Peccata, Censuras, & Vota, etiàm hanc Praxim executionum subtexere, & quæ circà concessa, aùt commissa necessariò sunt in exequendo obseruanda indicare, vt tanquàm Iudex peritus, & Medicus expertus Animarum valeat Pœnitentiarius culpas, morbosque Spirituales cognoscere, & iuxtà leges, veramque Praxim in iudicando, & curando possit ægentibus Fidelibus iustè, ac rectè opportunis, ac necessarijs remedijs subuenire. Ad hunc finem,

finem, & effectum Praxis hæc executionum Sac. Pœnitentiariæ in angustia temporis elaborata, breuitèr sub præpositionibus, & adnotationibus tantùm coordinata exhibetur ad faciliorem vsum,& promptiores executiones impertiendas,quotiès occasio se obtulerit; sub ea, qua est breuitate composita, proponitur, vt scientibus non sit onerosa, nescientibus verò sit vtilis, & grata, omnibusque eam legentibus, saltèm hac in parte accepta. Ad maiorem tamèn eiusdem Praxis notitiam consequendam præmittenda videntur aliqua notanda, omnibus, aùt diuersis materijs expediendis communia, vt à communibus ad particularia ordinatim procedatur, cùm iuxtà placitum Philosophi, communia sint particularibus præmittenda.

§. I. Introductionis.

PRimò Igitur adnotandum, quòd Pœnitentiarius nullam executionem præstare potest per absolutionem, dispensationem, Votorum commutationem, aùt alterius gratiæ concessæ expeditionem, nisi in actu Sacramentalis Confessionis, alitèr excederet limites facultatis datæ, & nullitèr ageret ob sequentem clausulam de stylo Sacræ Pœnitentiariæ; *In ipso actu Sacramentalis Confessionis tantùm, & non alitèr, nec vllo alio modo*.

Secundò. Executiones, quas ipse impertit pro foro conscientiæ tantùm dantur,tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, & nullo modo pro foro externo, vt per sequentem clausulam de stylo Sac. Pœnitentiariæ *In foro conscientiæ tantùm*: nisi Maior Pœnitentiarius pro Regularibus, etiam pro foro externo aliquid disponat, cùm in vtroque foro pro ipsis facultatem habeat.

Tertiò. Ante quamcumque finalem executionem, aùt expeditionem tria præstare debet Pœnitentiarius ergà Pœnitentem, nempè inquirere, iniungere, & monere, vt ex varijs clausulis de stylo Tribunalis manifestè habetur.

Inquirere debet,non An Votum,vel delictum fuerit factum, cùm

cùm hoc ſupponatur, dum pro remedio opportuno ſit recurſus; ſed an cauſa finalis, proptèr quam gratia petitur, & conceditur, & ſine qua non concederetur, verificetur, vt exponitur; in quo ſenſu intelligitur clauſula Tribunalis, *quatenùs ſi ità eſt;* ſcilicet, an preces veritate nitantur; hoc eſt, an cauſa, ſeù motiuum principale: V. G. Infirmitas vouentis, ſcandala veriſimilitèr oritura, & ſimiles cauſæ, ob quas, vel ob quam talis gratia conceditur, ſint veræ.

Similitèr, cùm agitur de aliqua diſpenſatione ſupèr irregularitate, vel ſupèr impedimento matrimoniali, hanc conditionem inquirere, tenetur; An ſcilicèt delictum, vel impedimentum ſit occultum, cùm ſit conditio, ſine qua Pœnitentiaria, talem gratiam non concedit; & continetur ſub eadem clauſula, *quatenùs ſi ità eſt*, ratione alterius clauſulæ de ſtylo, *dummodò ſit occultum*, ſcilicèt, quòd ex poſita ſint occulta: Vndè in caſibus publicis, aùt famoſis executio fieri non poteſt, nàm eſſet contrà mentem Sac. Pœnitentiariæ; & hoc idem obſeruandum eſt, cùm agitur de rehabilitatione, condonatione, aut alia materia, in qua talis conditio ſolet apponi.

Iniungere etiam debet, ſcilicèt pœnitentias, non ſolùm, quæ in litteris, ſeù formulis Sac. Pœnitentiariæ ſpecialitèr mandantur iniungi ob talem materiam commiſſam, & exequendam, ſed etiam ob alia peccata, quæ in Sacramentali Confeſſione à Pœnitente manifeſtantur, cùm etiam in hac parte ipſum Pœnitentiæ Sacramentum debeat eſſe completum, quò ad pœnitentiam, reſtitutiones faciendas, & cætera omnia; quæ in ipſo fierent, ac ſi nulla executio in ipſo haberetur; ſicùt præſcribitur per clauſulam ſequentem; *Et alijs iniunctis, quæ de Iure fuerint iniungenda.*

Monere etiam debet Pœnitentem de ijs, quæ in nonnullis litteris Sac. Pœnitentiariæ monenda præcipiuntur per clauſulam, *Et ita illum moneas*; vt ſpecialitèr habetur in formulis pro dilatione Voti Religionis, & pro tranſgreſſione, & commutatione Votorum Religionis, & Caſtitatis, de quibus ſuo loco dicetur: Imò in quacumque executione cuiuſcumque, gratiæ factæ à Sac. Pœnitentiarià ipſum Pœnitentem monere debet.

debet de effectu, siuè absolutionis, siuè dispensationis, siuè alterius gratiæ, præsertim si rudis, simplex, & illiteratus sit pro maiori quiete eiusdem conscientiæ, & ad præcauenda peccata, quæ committi possunt ex conscientia erronea; ipsum etiàm monendo, gratiam datam solùm pro foro conscientiæ inseruire, non pro foro externo.

Quartò. Post executionem factam alicuius gratiæ à Pœnitentiaria obtentæ, nullo modo restituuntur Pœnitenti litteræ executioni mandatæ, siuè sint Breuia, siuè litteræ priuatæ, siuè memorialia cum rescriptis; prohibetur enim hoc à Maiori Pœnitentiario per clausulam litterarum; *Neque eas latori restituas*, & sempèr fuit de stylo Tribunalis.

Quintò. Super impertita absolutione à Censura, dispensatione, aut alia expeditione facta, nullæ litteræ testimoniales in scriptis tradere debet Pœnitentiarius Pœnitenti absoluto, dispensato, aut cum alia gratia expedito; Talis enim est intentio Maioris Pœnitentiarij expræssa in clausula litterarum, *Nullis litteris datis*: Simplex tamèn fides impressa de confessione facta, quæ alijs etiàm conceditur, istis paritèr absolutis ab aliqua Censura, aut dispensatis ex aliquo capite, concedi potest iuxtà consuetum, nulla mentione facta gratiæ impertitæ.

Sextò. In inquisitione facienda, an preces veritate nitantur, pro verificanda clausula, *quatenùs si est ità*, respectu cuiuscumque materiæ exequendæ, Pœnitentiarius cum solo Pœnitente ipsam perficere tenetur; proceditur enim in foro conscientiæ, in quo ipsi Pœnitenti creditur, nisi de opposito constet; Vndè Testes, & Processus confectio prohibentur à Maiori Pœnitentiario per sequentem clausulam; *Nullis supèr his adhibitis Testibus, seù Processibus confectis*.

Septimò. Litteras Sacræ Pœnitentiariæ in forma Breuis, quas aperire, & exequi potest Pœnitentiarius, laniare tenetur executione facta, & talitèr laniare, vt nullam fidem facere possint in foro externo, cùm hoc etiàm sub pœna excommunicationis quandoquè præcipiatur à Maiori Pœnitentiario per clausulam; *Sed præsentibus laniatis, quas sub pœna excom-*

excommunicationis laniare tenearis, ità vt nullum illarum exemplum extet.

Octauò. Dicta vsquè modo pro executione commissionum Sac. Pœnitentiariæ obseruare tenetur Minor Pœnitentiarius proportionalitèr etiam in expeditionibus, quas auctoritate sua ordinaria facere potest quo ad Vota non reseruata, & quo ad Censuras eidem non exceptas; Tenetur enim ad stylum sui Tribunalis, & eodem modo procedere debet in concessis cum ordinaria potestate, ac in commissis; cùm omnia emanent à D. Papa, qui caput est Tribunalis; & consequentèr subsint ijsdem legibus, & formis in ipso Tribunali Pontificio consuetis.

§. II. Introductionis.

De Pœnitentijs imponendis à Minori Pœnitentiario in executionibus impertiendis.

PRimò. Nomine Pœnitentiarum hìc veniunt illæ tantùm, quæ in executionibus iniunguntur ipsis recurrentibus ad Sac. Pœnitentiariam pro aliqua gratia, & expeditione obtinenda; siuè hæc sit in ordine ad aliquam Censuram, Irregularitatem, Impedimentum matrimoniale; aùt aliam causam ex culpa prouenientem; siuè etiàm sit sola, & simplex Votorum commutatio cum causa; nàm & pietatis opera, in quæ Vota ipsa commutantur, hìc veniunt sub nomine pœnitentiarum: de his hìc loquitur, non de illis, quæ imponuntur pro peccatis in Confessione, quamuis, quæ inseruiunt pro Pœnitentiæ Sacramento, inseruiant etiam pro Pœnitentiariæ executionibus.

Secundò. Ordinariè loquendo, non est moris Sac. Pœnitentiariæ pœnitentias indiuiduatas, iniungendas in executionibus, præscribere, sed illas tantùm sub terminis generalibus designare arbitrio Pœnitentiarij executoris relinquens qualitatem pœnitentiarum prudentèr determinare iuxtà condi-

tiones, & qualitates recurrentium: quando tamen à Maiori Pœnitentiario aliqua fuerit indiuiduata, & præſcripta, omninò eſt iniungenda, nec abſque eiuſdem licentia poteſt immutari.

Tertiò. Arbitrium, quod relinquitur Pœnitentiario in ordine ad pœnitentias indiuiduandas, & iniungendas, non importat meram, & liberam voluntatem, ità vt poſſit illas liberè iniungere, proùt magis ſibi placuerit, ſed importat arbitrium regulatum, idèſt arbitrium boni Viri, & Iuri conforme, cùm arbitrium reguletur à Iure, vt communitèr *Doctores*; ideò arbitrium quo ad has pœnitentias iniungendas debet eſſe regulatum iuxtà præſcripta à Maiori Pœnitentiario in ſuis litteris commiſſionum, ſecundùm grauitatem, & durationem, ad hoc vt ſit vniforme menti Sac. Pœnitentiariæ, & ſtylo Tribunalis, qui immutari non licet.

Quartò. Pœnitentiæ, quæ à Sacra Pœnitentiaria iniungi præcipiuntur, ordinariè ſunt ſequentes: *pœnitentia ſalutaris: pœnitentia grauis, & longa: pœnitentia grauis, & diuturna: pœnitentia grauiſſima, & perpetua: pœnitentiæ opera perpetua, inter quæ ſint aliqua quotidiana*, quæ explicari poſſe videntur, vt ſequitur.

Quintò. Pœnitentia ſalutaris illa cenſeri poterit, quæ erit proportionata Peccatori, Peccato, & fini, ob quem imponitur: Peccatori erit proportionata, ſi fuerit impoſita cum reflexione ad ætatem, ſtatum, complexionem, & ſexum Pœnitentis; nam ob circumſtantias diuerſas, quæ in ipſis Pœnitentibus reperiri poſſunt, eadem pœnitentia omnibus eſſe non poteſt proportionata. Peccato erit proportionata, ſi iuxtà qualitatem peccati fuerit impoſita; nàm ſicut inter peccata datur maius, & minus, ità proportionalitèr ipſis correſpondere debet maior, & minor pœnitentia, dùm imponitur. Fini etiam, ob quem imponitur, erit proportionata, ideſt ſaluti Animæ, ſi per pœnitentiam exciderit peccatorum occaſiones, quod facilè haberi poterit, imponendo opera contraria vitijs: V.G. Ieiunium, & alias macerationes guloſis, & luxurioſis; Superbis orationes, alioſque actus humiliatis; Eleemoſinas Auaris, Silentium

lentium loquacibus &c. Nam talia opera inseruiunt, nedum ad emendationem præteritæ vitæ, sed etiam ad custodiam futuræ; contraria enim contrarijs curantur, & talis pœnitentia sic proportionata verè salutaris dici, & esse poterit; quæ etiam arbitraria remanet quo ad qualitatem, & quantitatem, cùm sit sine addito.

Sextò. Pœnitentia grauis, & longa: Grauis erit pœnitentia, si suo pondere ità præmet delinquentem, vt sentiat, & agnoscat per ipsam delicti grauitatem, qualis esse poterit impositio Ieiunij, disciplinæ, cilicij, peregrinationis ad Ecclesias, recitationis psalmorum pœnitentialium genibus flexis, aut partis Rosarij eodem modo, confessionis menstruæ, & similium, habito sempèr respectu ad ætatem, statum, complexionem, & sexum Pœnitentis, vt discretè fiat: Longa verò erit, si durauerit per annum, semel saltem in hebdomada, vt de stylo Pœnitentiariæ sustinet *Thesaur. in praxi S. P. tit.8.* Ex qno deducitur, grauitatem pœnitentiæ non desumi ex illius longitudine, sed ex ipsomet opere imposito, quod debet in se esse graue, & suo pondere excludere leuitatem; Cui tamèn talis pœnitentia grauis non potest iniungi ob aliquam causam, poterit Pœnitentiarius vti sua discretione, leuiorem, aut plures leuiores imponendo; quià licèt Sac. Pœnitentiaria, considerando grauitatem delicti perpetrati: V. G. adulterij, incestus, homicidij, &c. iubeat, grauem pœnitentiam imponere, prudentem tamen, & discretum cupit esse suum executorem Pœnitentiarium; Maximè cùm pœnitentia, quæ pro robusto leuis putatur, pro debili, & pro fęmina grauis censeri possit, consideratis considerandis.

Septimò. Grauis, & diuturna pœnitentia: ex modo dictis apparet, quæ pœnitentia dici possit grauis, & vndè sit desumenda eius grauitas: Diuturna verò censeri poterit, si ad triennium duratura fuerit iniuncta; nàm de stylo Pœnitentiariæ diuturnum plùs dicit, quàm longum; vndè pœnitentia longa ad annum, diuturna verò ad triennium iudicatur, vt notat *Thesaur. loc. supra citat.*

Octauò. Pœnitentia grauissima, & perpetua: Grauissima

illa censeri poterit, quæ suo pondere multò grauiùs, quàm per simplicem grauem præmet delinquentem, vt per ipsam acritèr sentiat, & agnoscat sui delicti atrocitatem, & deducitur ex formula pro Presbytericida: Exemplum determinatum de simili pœnitentia assignari non potest, maximè cùm antiquæ pœnitentiæ Sac. Canonum ampliùs non sint in vsu, & specialitèr pro foro conscientiæ; poterit tamèn Pœnitentiarius ipsam componere, duplicando, vel etiàm triplicando aliquam pœnitentiam grauem, vt quæ semèl in hebdomada imposita, grauis iudicatur; bis, aut ter facienda in eadem hebdomada iniuncta, pro grauissima habeatur: regulando grauem, & grauissimam secundùm has dictiones, *rariùs*, *& sæpiùs in eadem hebdomada soluendam*: vt duobus, aut tribus diebus in hebdomada ieiunare, disciplinam facere, Psalmos pœnitentiales, aut Rosarium, vel partem flexis genibus recitare, & similia iniungere loco earumdem; quæ dùm vt graues imponuntur, semèl in hebdomada possunt iniungi: Similitèr poterit pro Ieiunio ordinario, imponere Ieiunium in pane, & aqua tantùm, vel in pane, & vino, quod nostris temporibus grauissima pœnitentia iudicatur; discretione tamen etiam in his casibus vtatur Pœnitentiarius, quamuìs raró similis pœnitentia iniungi præscribatur, habito semper respectu ad ætatem, statum, complexionem, & sexum Pœnitentis, cùm non omnes idem pondus possint leuare, maximè, cùm de grauissimo agatur, quod facile non paucis fiet impossibile: Vnde opportunum erit pro diuersitate subiectorum, quibus talis pœnitenti a est iniungenda, ipsam mitigare præmissis dictionibus, *rariùs*, *& sępiùs*, vt quod sepiùs imponitur robustiori in hebdomada, aut in mense peragendum, rariùs imponatur debiliori ob suam debilem complexionem, aut aliam rationabilem caussam; vnum enim alteri æquiualere potest, consideratum cum tali respectu ad talem personam debilem, aut aliundè aggrauatam, & impeditam.

Nonò. Perpetua: Pœnitentia perpetua hìc censetur illa, quæ durare debet durante vita ipsius pœnitentis, seù Oratoris; perpetuum enim in subiecta materia importat durationem

vſque ad mortem; Vnde pœnitentia grauiſſima, quæ iniungitur, durare debebit vſque ad mortem ipſius Pœnitentis: neque ab hac duratione perpetua deſumi debet grauitas pœnitentiæ imponendæ, ità quod aliqua leuis, aut tantùm grauis pœnitentia poſſit iniungi, ex quo perpetua eſſe debet; quià ſicùt dictum eſt de pœnitentia graui, & longa, grauitas pœnitentiæ debet in ſe eſſe talis ſine reſpectu ad durationem; & cùm præcipitur, quòd ſit grauiſſima, debet neceſſariò in ſe eſſe talis ſine reſpectu ad perpetuitatem; nàm dictio copulatiua *Et*, quæ copulat pœnitentiam cum duratione, non immutat, nec confundit copulata, ita vt vnum cum altero debeat componere pœnitentiam grauem, vel grauiſſimam, ſed relinquit vnumquodque in ſuo eſſe, & de ſui natura facit, quòd tàm vnum, quàm aliud copulatum æquè principalitèr debeat verificari, vt ex dictionibus *Barboſæ dict.* 100., conſequentèr ex duratione perpetua ipſius pœnitentiæ deſumi non poteſt grauiſſima qualitas pœnitentiæ iniungendæ, quandò vtraque præcipitur.

Decimò. Neque ex hoc, quòd dicta pœnitentia eſſe debeat perpetua, inferri debet, poſſe iniungi quotidiè facienda: nàm licèt ex quotidiana inferatur perpetua, niſi ſit ad tempus; ex perpetua tantùm inferri non poteſt quotidiana; cùm perpetua admittat interualla dierum, quod quotidianæ repugnat; poteſt enim iniungi pœnitentia ſemèl in hebdomada, aut ter in menſe facienda, quæ durare debeat durante vita pœnitentis, & talis perpetua erit, licèt non quotidiana, vt ex ſolis terminis patet.

Vndecimò. Quotidana: Hæc declaratione non indiget, cùm ex ſe ſit clara; nàm quotidiana pœnitentia illa cenſetur, quæ quotidiè eſt peragenda, cùm dictio *quotidiè* de ſui natura reſpiciat tempus quotidianum, vnde hìc non eſt immorandum; ſolùm aduertendum, quòd, quandò imponi debent talia opera pietatis quotidiana, vt in dilatione Voti Religionis, aut in commutatione eiuſdem Voti Religionis, aut Caſtitatis, conueniens eſt, vt ſint faciliora, & vtiliora ipſi pœnitententi, vt eſſe poſſunt breuis oratio vocalis, aut lectio Spiritualis;

lis; breue examen conſcientiæ; aut breuis oratio mentalis; aliquod ex operibus miſericordiæ, & ſimilia peragere; ſempèr memoria retinendo, Iugum Chriſti eſſe ſuaue, & leue, & meliùs eſſe in miſericordia excedere, quàm in ſeueritate, *vt ex cap. Alligant.26. quæſt.7.*

Duodecimò. In imponenda aliqua pœnitentia occaſione cuiuſcumque executionis, Pœnitentiarius diligentèr ſempèr animaduertat, talem pœnitentiam iniungere, quam Pœnitens adimplere valeat abſque periculo, quòd eius occultum delictum detegatur in peragenda tali pœnitentia; vnde talis ſemper eſſe debebit, quòd in ſecretò poſſit adimpleri, neque ex ipſa delictum argui; conſulere enim debet bonæ famæ Oratoris pœnitentis, qui tandiù illam retinet, quandiù delictum remanet occultum; quod idem ſeruandum eſt in quacumque alia pœnitentia, etiam pro ſolis peccatis ordinariè in Confeſſione Sacramentali iniungenda.

Decimotertiò. In Commiſſionibus, aut reſcriptis Sac. Pœnitentiariæ, pro quorum executione intèr alia præſcribitur, quòd Oratori pœnitenti iniungatur Confeſſio menſtrua, ideſt ſingulis menſibus peragenda, vt ſæpiùs in formulis habetur, nunquàm prætermitti poteſt, cùm talis pœnitentia, quæ inter graues computatur, ſit indiuiduata à Maiori Pœnitentiario, cui parendum eſt vt deleganti, & ſit de ſtylo Pœnitentiariæ, qui facit Ius, *cap. quam graui de Crim. falſ.* Hanc tamèn pœnitentiam poteſt Pœnitentiarius exequutor in magis frequentem, quàm ſit menſtrua, iniungere, ſtante particula formulæ, *ſingulis menſibus, vt minimum ſemèl*; Poterit ſimilitèr minùs frequentem, quàm ſit menſtrua, confeſſionem imponere, ſemèl ſcilicèt, ſingulis duobus Menſibus, vbi ſubſit cauſa rationabilis, vt cum ruſticis ſuo diurno labore viuentibus, vel cum famulis Nobilium ob ſequentem particulam formulæ, *vel quotiès tibi videbitur*, quæ ſignificat arbitrium regulatum, ſeù boni Viri, ideſt prudentis, vt notat *Theſaur. in Praxi Sac. P. tit.8. num.3.* Quanto autem tempore hæc pœnitentia ſit duratura, ſtandum eſt præſcripto in formulis; nàm in Votis Religionis, & Caſtitatibus commutandis tam-

diù

diù durare debet, quamdiù durabit commutatio; in alijs verò materijs videtur hoc relinqui arbitrio Pœnitentiarij.

Decimoquartò. Tandèm notandum, Pœnitentiarium in exequendo non solùm posse iniungere Pœnitenti Ieiunium, Orationem, & Eleemosinam, sub quibus veniunt omnia opera pęnalia, & corporis afflictiua, sed etiam omnia alia, quæ inseruiunt pro satisfactione in Confessione Sacramentali, inter quæ computantur etiam opera deuotionis, seù supererogationis, quæ voluntariè solent fieri à Pœnitente, quæ sicut sunt apta ad satisfaciendum, vt spontè assumpta, ità etiam possunt esse apta, si fuerint imposita, cùm nulla lege excludantur à numero imponendorum; quæ ratio militat, tàm pro satisfactione Sacramentali, quàm pro satisfactione à Sac. Pœnitentiaria intenta; Vnde & istis vti poterit Pœnitentiarius in executionibus peragendis, eadem sub obligatione imponendo Oratori pœnitenti, quæ spontè, & ex deuotione solet facere, & complere; semper tamen aduertatur in pœnitentijs iniungendis, an Pœnitens aliqua ex causa priùs pro delicto commisso condignè satisfecerit; nàm in tali casu, si pro annexis delicto venerit ad Pœnitentiarium, solitas pœnitentias ipse poterit moderari, non obligando denuò Pœnitentem ad satisfactiones iàm sufficientèr præstitas, cùm semel soluto, quod debetur, extinguatur obligatio.

§. III. Introductionis.

De Causis, proptèr quas Sac. Pœnitentiaria solet concedere Commutationes, Absolutiones, Dispensationes, Rehabilitationes, & alia consueta.

VT non lateat Minori Pœnitentiario, quas ob causas recurrere possit ad Sac. Pœnitentiariam pro aliqua facultate obtinenda ad consolationem Fidelium recurrentium, & vt in inquisitione præmittenda ante finalem commissionis executionem, an scilicet præces veritate nitantur, valeat securiùs

riùs agnoscere causam finalem, propter quam talis gratia fuit concessa, & sine qua non fuisset data, ipsam etiam distinquendo à causa impulsiua, quæ tantùm inseruit ad faciliùs illam obtinendam, & sine qua difficiliùs concederetur, consentaneum visum est, communiores, & frequentiores causas hìc insinuare, propter quas Tribunal consueuit suas gratias concedere, præsertìm in ordine ad dispensationem, quæ sine causa data non est dispensatio, sed dissipatio: ex quo enìm dispensatio est Iuris relaxatio, & vulneratio, talis recessus à Iure communi sine iusta, & rationabili causa non debet esse factus: Incipiendo igitùr à Votis iuxtà ordinem consuetum indispositione formularum.

Primò. Causa, propter quam concedi potest dilatio Voti, quod potest differri, est quodlibet impedimentum temporale etiam non adeò euidens, sed propter quod æquitas suadet esse Oratori subueniendum, *vt ex cap. quod super his, de Vot.* Hinc infirmitas, necessitas propria, vel suorum, lites, Bella, tumultus, pericula in itineribus, inopia, prouisio alimentorum, vel dotis in Monialibus, & aliæ consimiles causæ sufficientes esse possunt pro concedenda dilatione Voti, vel ad sex menses, vel ad annum, vel durante impedimento pro qualitate impedimentorum de stylo etiam Sac. Pœnitentiariæ: Et notandum, quòd dilatio Voti, cùm sit quid minus commutatione eiusdem, non est necesse, causas esse ità vrgentes in vna, sicut in alia.

Secundò. Pro commutatione Voti Religionis causæ, quæ solent assignari, licèt omnes sufficiant pro commutatione ingressus in Religionem, aliquæ tamen solùm valent ad obtinendam facultatem ducendi vitam cælibem in sęculo; aliæ verò, etiam sufficiunt pro commutatione ad effectum contrahendi Matrimonium; Huius generis est incontinentia, & stimuli Carnis, quos ipse vouens patitur, propter quos diffidit posse continentèr viuere in Religione: Hac de causa commutatio conceditur tantùm ad effectum contrahendi matrimonium, cùm eidem melius sit nubere, quàm vri, & minus malum sit, vouentem non ingredi Religionem, quàm post ingressum inconti-

continentèr viuere, alijsque scandalum, & Religioni dedecus euadere: Etiàm paupertas Mulieris non habentem dotem sufficientem pro ingrediendo Monasterio est sufficiens causa commutandi Votum ad effectum nubendi, si remanendo in sæculo sit in periculo incontinentiæ, cui periculo consulitur per Matrimonium; quibus addi etiàm possunt inimicitiæ, & grauia scandala vitanda: V. G. cùm sponsalia sunt facta, & pericula immineant, nisi effectuentur ab habente Votum.

Alterius generis causæ sunt; debilis complexio vouentis, habitualis infirmitas, ætas grauis, vt quinquaginta annorum, & quæcumque alia causa, per quam vouens reddatur inhabilis ad subeunda Religionis onera: In his, & similibus casibus solet concedi Voti commutatio, sed cum conditione, dummodò vitam cælibem ducat.

Tertiò. Pro commutatione Voti Castitatis eodem modo est discurrendum, sicut dictum est de Voto Religionis; Nàm, & periculum continentiæ, & conseruatio pudicitiæ Mulieris, quæ ob paupertatem, mundique illecebras periclitaretur, & vitatio scandalorum, & conseruatio nobilis Familiæ, & aliæ consimiles causæ sufficientes esse possunt ad concedendam hanc commutationem, ad effectum dumtaxàt contrahendi Matrimonium, cùm redundet in Christi honorem, & Ecclesiæ vtilitatem; Vndè quælibet iusta, & euidens causa, præsertìm obstans executioni Voti, satis est ad dispensandum, vt habet *Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 20. num. 3.*, & multò magis, cùm dispensationi iungitur commutatio, vt est de stylo Sac. Pœnitentiariæ.

Quartò. Pro commutatione trium Votorum Peregrinationis scil. Terræ Sanctæ, Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compostella causa esse potest quæcumque sit iusta, & rationabilis, & aliquo modo obstans executioni talis Peregrinationis, vt paupertas, senectus, sexus Muliebris, continua infirmitas, impotentia ad itinerandum, necessitas Domus, vel Familiæ, vt si vouens habeat numerosam Familiam alendam, quæ ex eius absentia sensura sit damnum, ob has, & similes causas commutari possunt præfata Vota Peregri-

regrinationis, pro qua danda cessare possunt scrupuli de sufficientia causæ, cùm non agatur de mera dispensatione, sed de dispensatione mixta commutatione, vt est de stylo Tribunalis, & de praxi Sacrorum Canonum.

Quintò. Causæ ad dispensandum super occultis impedimentis Matrimonialibus in casibus Sac. Pœnitentiariæ concessis ferè omnes reducuntur ad scandala, quæ oriri possent, si talis dispensatio non concederetur, tàm ad contrahendum, quàm de contracto Matrimonio: Nàm ad euitandum scandalum conceditur dispensatio, quia hæc est legitima causa recedendi à dispositione Iuris communis, *cap. ad aures*, & ibi *gloss. verb. scandala de temp. ordin.*; Scandalis enim est obuiandum *Clem. I. de offic. Ordin.*; Hæc scandala esse possunt iactura bonæ opinionis Pœnitentis, infamia Consanguineorum, iurgia, & inimicitiæ inter Parentes, aut interesse habentes, periculum prostitutionis Mulieris, remotio scandalosæ occasionis peccaminosæ, Populi scandalosa admiratio de ipso Pœnitente, aut de vtroque Contrahente, siuè Coniuge, si separentur ab inuicem post Matrimonium contractum; aut nisi ad effectum perducatur tractatus iàm publicus de Matrimonio inter se contrahendo, cùm periculum immineat, quòd impedimentum occultum fieri possit publicum, ex quo oriantur præmissa scandala, aut similia: Hìc aduertendum, has dispensationes multotiès concedi solere ob periculum scandalorum, seù ad euitanda scandala in plurali, quæ pluralis locutio vno non contentantur, sed requirit plura, vt ex *iurib. commun.*; In his tamen casibus non est necesse, talia plura scandala inter se differre specie, sed satis erit ad validitatem dispensationis, si differant numero, quia pluralis locutio verificatur in duobus, & contenta est numerica diuersitate, *l. vbi numerus ff. de Testib.*; vndè ad verificandam pluralitatem scandalorum sufficient plura scandala solo numero diuersa, maximè cùm lex ipsa non distinguat.

Similitèr hìc notandum, nullam ex dictis causis sufficere ad has dispensationes Matrimoniales concedendas, quotiès tale impedimentum non fuerit occultum; Nàm si fuerit famosum,

mosum, aut manifestum, aut notorium Iuris, vel facti, pro publico habebitur, & consequentèr super illo Pœnitentiaria facultatem nullam obtinet, & hac de causa in suis litteris solet hanc conditionem apponere, dummodò sit occultum, quæ est conditio sine qua non concederet talem dispensationem: quid autem sit occultum in sensu Sac. Pœnitentiariæ, infrà suo loco explicabitur.

Sextò. Causæ ad dispensandum super aliqua irregularitate occulta, siuè ex delicto, siuè ex defectu, diuersæ non sunt à prædictis pro dispensationibus Matrimonialibus; Nàm & omnes istæ solent concedi ad euitanda scandala, & ne fiat publicum, quod remanet occultum: Vndè quidquid dictum est pro Matrimonialibus, totum inseruit pro Irregularitatibus, quæ similitèr occultæ esse debent, cùm & pro ipsis apponatur clausula in litteris Commissionum Sac. Pœnitentiariæ, *dummodò præmissa occulta sint*, quæ est conditio sine qua non, & de qua inquirere tenetur Pœnitentiarius, an ità sit, antequàm deueniat ad finalem executionem gratiæ factæ.

Septimò. Causæ pro impertienda absolutione ab aliqua Censura excommunicationis, præsertìm si non fuerit deducta ad forum contentiosum, licèt esse possint præfata scandala vitanda, quæ sufficiunt etiàm ad vulnerandum Ius commune per dispensationes, quod non sequitur per absolutiones; Tamèn sola causa reconciliandi Ecclesiæ ipsum excommunicatum resipiscentem cum participatione Sacramentorum, communione fidelium, & exercitio suorum Ordinum, si fuerit Ecclesiasticus promotus ad Ordines, sufficiens esse potest ad absolutionem impertiendam; cùm disposito, & petenti non possit denegari absolutio; nàm Ecclesia per Censuras non intendit Animæ perniciem, sed resipiscentiam à contumacia, & abstinentiam à peccatis, in quorum pœnam iniungit Censuras, vt communitèr *Doctores*. Igitur, si hic est finis Ecclesiæ, cùm aliquem excommunicat, sola causa ipsum reconciliandi Ecclesiæ, dùm resipiscit, sufficere potest ad ipsum absoluendum pro salute Animæ, & quiete suæ conscientiæ: quod idem currit etiam de alijs Censuris in ordine ad absolu-

 tionem;

tionem; nàm eumdem finem habet Ecclesia, dùm aliquem suspendit, aut interdicit ob aliquam causam: Hæc quo ad Censuras occultas, aut non deductas, à quibus absoluere potest Minor Pœnitentiarius facultate sua ordinaria, aut ex commissione Sacræ Pœnitentiariæ in casibus eidem exceptis, pro foro conscientiæ tantùm.

In casibus verò publicis, & iàm deductis sufficit sola resipiscentia à contumacia; & isti, obtenta priùs facultate à Tribunali, absoluuntur ad reincidentiam tantùm, si non paruerint mandatis proprij Ordinarij, aut parti satisfacere contempserint, super quibus Pœnitentiarius à Pœnitente exigere debet iuramentum, sicut etiàm de non contrauenjendo Canoni illi de cætero.

Posteà, data absolutione, & pœnitentia imposita, datur eidem Pœnitenti testimonium Confessionis in forma maiori, ad vnum latum subscribens nomen proprium Pœnitentiarij, ad alterum hanc clausulam, *Orator indiget litteris pro misso absoluto*; si Orator sponte venit; vel *in forma pro remisso*, si ab Ordinario missus est Romam; & complicato Memoriali, in quo data est facultas ipsum absoluendi, cum isto testimonio Confessionis mittitur Pœnitens ad vnum ex tribus Procuratoribus Sacræ Pœnitentiariæ, vt Breue expediat pro eodem præsente.

Octauò. Rehabilitationis occultæ ad Beneficia pro Sæcularibus, aut ad Dignitates pro Regularibus causæ esse possunt, quo ad Beneficia paupertas Pœnitentis, quæ non patitur, ipsum esse sine Beneficio, suspicio de eodem in ordine ad aliquod delictum occultum, & scandalum, quod oriri potest, si non concurrat ad Beneficia, cùm sit Vir doctus, & alijs qualitatibus præditus: Similitèr quo ad Dignitates eadem suspicio, & idem scandalum, & grauamen Religionis esse possunt causæ pro Regularibus, præsertìm si recurrens sit habilis, & idoneus.

Nonò. Pro condonatione fructunm Ecclesiasticorum malè perceptorum causæ sunt paupertas, aut compositio: si Pœnitens pauper sit, & non valeat restituere, Sacra Pœnitentiaria solet committere, vt facta eleemosyna arbitrio Minoris Pœniten-

nitentiarij, præfatos fructus condonet pro foro conscientiæ tantùm in casibus occultis: Si verò paupertatem asserere non potest, sed solùm aliquam difficultatem ad restituendam totam summam; vel si diues sit, & valens totam summam restituere, sed cum difficultate adducitur ad restituendum totum, & supplicat pro compositione, tunc standum est resolutioni, & compositioni, quæ vt plurimùm fit à Signatura Sac. Pœnitentiariæ; gratia tamen facta Minor Pœnitentiarius ipsam executioni non mandat, condonando reliquum restituendum, nisi priùs soluta compositione in Pœnitentiaria iuxtà praxim Tribunalis.

Decimò. Pro commutatione recitationis Horarum Canonicarum in alia pietatis opera causæ esse possunt scrupuli in recitatione ipsarum Horarum, infirmitas oculorum, dolores Capitis, & accensio oculorum, vertigines, fluxiones in applicatione, difficultas in legendo, & consimiles causæ, difficilem reddentes ipsarum Horarum recitationem.

Vndecimò. Causæ tandèm excusantes percussorem Clerici à personali accessu ad Vrbem pro absolutione obtinenda à Sede Apostolica sunt ætas puerilis infrà pubertatem, aut senilis non capax talis itineris; sexus Muliebris, quæcumque Mulier sit, ob eius periculum in itinerando; serui, & filij familias, qui adhùc sunt sub patria potestate; Religiosi, nè vagentur; paupertas impediens accessum; viuens ex solo artificio suo, maximè si habeat familiam alendam; infirmitas impediens, aut graue periculum probabilitèr imminens ex itinere, siuè ex bello, siuè ex naufragio, siuè ex inimicitia, siuè ex alia causa, & aliæ similes; quæ omnes excusare possunt Clerici percussorem ab accessu ad Vrbem, & eidem obtinere facultatem à Sacra Pœnitentiaria, vt absoluatur in partibus sine obligatione veniendi Romam pro foro conscientiæ tantùm: Hic autèm positæ sunt, quia etiàm inseruire possunt pro Votis Peregrinationum commutandis, cùm similitèr in ordine ad talia Vota reseruata, & non reseruata possint inseruire, dùm eadem excusationis ratio vtrobique viget.

FOR-

FORMVLÆ EXECVTIONVM, quas Minores Pœnitentiarij D. Papæ impertiri solent recurrentibus ad Sacram Pœnitentiariam pro aliqua gratia obtinenda iuxtà praxim Sac. Tribunalis pro faciliori, & promptiori vsu ad breuitatem redactæ.

DIctum est supra, à Pœnitentiario tria esse præstanda, antequam ad finalem executionem alicuius gratiæ concessæ deueniat, nempè debere priùs inquirere, iniungere, & monere: vt autèm finis intentus ex his actibus faciliùs, & vtiliùs habeatur, & extrema primis respondeant, consentaneum visum est, ijsdem tribus actibus vti pro regula, & directione earumdem formularum, vt executiones securiùs perficiantur, & stylus Tribunalis perfectiùs custodiatur. Quem ordinem alij tenuere in disponendis materijs inter se disparatis, hìc quoque obseruamus ad citiùs inueniendum alibi, quod fortè hìc desiderabitur; Hinc à Votis initium datur, & successiuè de alijs pertractabitur, per capita, & formulas, singulas materias considerando pro maiori decore tanti Ministerij.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Dilatio ſimplicis Voti Religionis.

Pro habente Parentes ſua opera, & auxilio indigentes.

FORMVLA PRIMA.

POenitentiarius audit prius Sacramentalem Confeſſionem, quæ ſempèr eſt præmittenda ad quamcumque executionem; & tali occaſione diligentèr conſiderat ſtatum, & continentiam, dilationem Voti petentis, nè ſub prætextu alienæ neceſſitatis ponat in periculo propriam ſalutem.

Inquiritur poſteà ab ipſo quo ad gratiam de veritate cauſæ adductæ; an ſcilicèt Parentes verè indigeant eius opera, & auxilio, & quomodò nùnc illis ſuccurrat, & proſit; & cognita veritate cauſæ finalis.

Iniungitur eidem pœnitentia, ideſt, vt faciat aliqua pietatis opera, ſeù exercitia ex ijs, quæ fieri ſolent in Religione, quam vouit in memoriam Voti facti, & ad conſeruandum affectum ergà Religionem; quæ opera debent eſſe plura, non minora duobus, & etiàm quotidiana, vt ſuprà *de pœnitentijs num.* 11., & addi poteſt ſecreta geſtatio cordulæ, aut corrigiæ, aut alterius ſigni talis Religionis, & quotidiana recitatio quinquies Pater Noſter, & totidem Aue Maria, & ſimilia, habito ſemper reſpectu ad ſexum, & qualitates Pœnitentis.

Monetur poſtea Pœnitens hæc fieri pro foro conſcientiæ tantùm; & quòd, durante Parentum impedimento, tenetur cælibem vitam ducere, & Matrimonium non contrahere: ceſſante verò præfato impedimento, ſimilitèr tenetur Votum ſuum implere, Religionem ingrediendo, cùm per dilationem Votum non commutetur.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur Pœnitens à cenſuris, & peccatis Sacramentalitèr

litèr in forma Ecclesiæ consueta; Posteà subiungitur:

Insupèr authoritate Apostolica, specialitèr mihi delegata Tibi dilationem ad implendum Votum Religionis, quod emisisti, concedo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini Nostri &c. vt ex manudutione habetur

Hoc eodem modo, & ordine conceduntur, & expediuntur omnes dilationes, seù prorogationes Votorum, præsertìm Religionis, ob quamcumque iustam, & rationabilem caussam petantur à Viris, & Mulieribus, Ecclesiasticis, vel Sæcularibus, seruatis seruandis; Nàm habens etiàm Ordines Sacros, aùt etiàm Votum Castitatis, non monetur, quòd, dùm remanet in Sæculo, vitam cælibem ducat, sed quòd circà Votum Castitatis ab eo emissum, nihil sibi commutatur, aùt conceditur.

Transgressio Voti simplicis Religionis.

Prò eo, qui post Votum Religionis emissum, Matrimonium contraxit, & consummauit.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur à Pœnitente, an verè Matrimonium in faciem Ecclesiæ publicè contraxerit, & successiuè consummauerit, cuius assertioni creditur.

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris ob talem transgressionem Voti, quæ licèt sit arbitrio Pœnitentiarij, conueniens tamèn videtur, quòd sit aliqua quotidiana, sed breuis; aùt perpetua, sed pro singulo Mense semèl, vt visitatio Ecclesiæ Ordinis, quem vouit; aut confessio, & communio in festis principalioribus dicti Ordinis; aut alia similis in memoriam Voti facti.

Monetur Pœnitens, quòd, si superuixerit alteri comparti, idest

ideſt Vxori, ſi fuerit Maritus; aut Marito, ſi fuerit Vxor, adhùc tenetur adimplere Votum factum, cùm non commutetur; Et ad tollendum omnem ſcrupulum à Pœnitente, nè per conſcientiam erroneam peccet, eidem declaratur, poſſe tuta conſcientia remanere in Matrimonio contracto, & debitum coniugale reddere, & petere in foro conſcientiæ tantùm.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis; deindè additur.

Inſupèr authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata, Te, non obſtante Voto Religionis, quod aliàs emiſiſti, in Matrimonio remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere poſſe, declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Paſſio Domini Noſtri &c.

Hìc notandum, quòd, ſi Matrimonium fuerit contractum, ſed nondum conſummatum, Pœnitens adhùc tenetur Votum implere, cùm habeat bimeſtre conceſſum ad deliberandum, & abſolutè non ſit tranſgreſſor Voti: Si autem ex tali reſolutione ſcandala oriri poſſent, ad ipſa vitanda poterit ſupplicare prò commutatione Voti, recurrendo ad Sac. Pœnitentiariam; & tùnc expedietur, vt infrà.

Similiter hìc notandum, quòd opera pietatis, quæ hoc in loco iniunguntur, non ſubrogantur loco Voti Religionis, ſicùt fit in commutatione eiuſdem Voti Religionis, ſed imponuntur pro Voti tranſgreſſione; & hac de cauſa in pœnam eiuſdem tranſgreſſionis, mortua comparte, ſeù Coniuge, remanet obligatio ſatisfaciendi Voto, quod non currit, quandò præfatum Votum commutatur; quia tùnc opera, quæ iniunguntur, ſubrogantur obligationi eiuſdem Voti, & ſic ceſſat, quòd teneatur Votum adimplere.

Transgressio Voti simplicis Castitatis.

FORMVLA III.

Pro eo, qui post Votum Castitatis emissum Matrimonium contraxit, & consummauit.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur à Pœnitente, an verè Matrimonium legitimè contraxerit, & consummauerit; & secundò, an absque periculo incontinentiæ possit remanere priuatus facultate petendi debitum Coniugale, quod facile præsumi potest, non posse.

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris ob talem transgressionem Voti, quæ relinquitur arbitrio Pœnitentiarij: Bonum tamèn erit talem imponere, per quam recordetur Voti facti, vt preces quotidianas, frequentiam Confessionis Sacramentalis, & similia Pœnitenti congrua, & ad adimplendum facilia.

Monetur, & declaratur, se posse remanere in dicto Matrimonio, & Coniugi petenti debitum reddere teneri: Itèm monetur, quòd dispensatio, quæ dabitur, etiàm ad petendum debitum, tantùm prò foro conscientiæ conceditur: Monetur, quòd solus vsus Matrimonij sibi est liberè concessus; Vndè quocumque modo deliquerit extrà præfatum vsum, sciat se contrà Votum Castitatis peccasse, & teneri hanc circonstantiam in Confessione manifestare: Tandèm monetur, quòd si alteri comparti superuixerit, eodem Voto erit obstrictus, nèc aliud Matrimonium poterit contrahere, non obtenta priùs dispensatione.

His præmissis, & peractis, ac imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta ab omnibus censuris, & peccatis; Posteà additur.

Itèm authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata,

Te

Te, non obstante Voto Castitatis, quod emisisti, & transgressus fuisti, in dicto Matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere posse, & debere declaro; & vt idem debitum etiam exigere licitè possis, & valeas tecum eadem authoritate Apostolica dispenso. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini Nostri &c.

Paritèr hìc notandum, quod dictum est in fine præcedentis formulæ, si etiàm hoc Matrimonium non fuerit consummatum, sed tantùm ratum; nàm eodem modo petenda esset Voti commutatio; Præmissa formula inseruit etiam prò transgressore cælibatus; solùm moneatur, quòd si Vxori superuixerit, vitam cælibem ducere teneatur.

Commutatio Voti simplicis Religionis.

Prò eo, qui vouit Religionam ingredi, sed continentèr viuere posse diffidit ob stimulos carnis, quos patitur.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an res sit ità; scilicèt, quòd Pœnitens tales stimulos carnis patiatur, quòd timeri possit de eius incontinentia etiàm in Religione.

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris pro mutatione propositi; cùm per ipsam deficiat à promissione Deo facta, & loco Voti commutandi ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, quæ pœnitentia erit, Confessio Sacramentalis quolibet mense facienda: Itèm alia pœnitentiæ opera perpetua, vt correspondeant perpetuæ commutationi Voti, quæ plura esse debent, ad minus duo, sed non quotidiana, vt Ieiunium feriæ sextæ, aut abstinentia à carnibus aliqua die per hebdomadam: visitatio Ecclesiæ Ordinis, quem vouerat semèl per hebdomadam; aùt communio in Festis præcipuis Ordinis:

Item alia opera etiam ad minùs duo imponuntur, quæ sint quotidiana, quæ fieri solent in Religione, quam vouit, in memoriam Voti facti; vt gestatio cordulæ, corrigiæ, aut scapularis Ordinis; recitatio quotidiana quinquies Pater noster, & Aue Maria, aut Litaniæ Beatæ Mariæ Virginis; breue examen conscientiæ, & similia, iuxtà exigentiam, & ordinem, sed discretè, ne nimis grauetur Pœnitens.

Monetur per hanc commutationem, auferri impedimentum ortum ex Voto ad posse licitè Matrimonium contrahere, & nunc facultatem sibi concedi ad illud contrahendum in foro conscientiæ &c.

Post hæc imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, & peccatis; deindè subiungit Pœnitentiarius.

Etiam authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, Tibi Votum Religionis, quod emisisti, in opera pietatis, quæ tibi præscripsi, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, dispensando commuto. In nomine Patris &c. Passio &c.

Eodem modo dispensatur Mulier, quæ non habet sufficientem dotem pro ingredienda Religione, & manens in sæculo est in periculo incontinentiæ: etiam dispensatur cum illo, qui contractis Sponsalibus cum alia, causa esse potest scandalorum, nisi effectuentur ab habente Votum, & cum similibus. Quandò verò commutatio hæc conceditur, quia vouens diffidit posse ferre onera Religionis proptèr debilem complexionem, habituales Infirmitates, ætatem grauem, aut aliam rationabilem causam, tunc non datur ad effectum contrahendi Matrimonium, sed tantùm, *dummodò cælibem vitam ducat*; eodem tamen modo dispensando commutatur Votum, & de hoc monetur Pœnitens, & in formula dispensationis loco, *ad effectum contrahendi Matrimonium*, dicatur, *ad effectum remanendi in sæculo in vita cælibe.*

Cum Clericis in Sacris constitutis eodem modo proceditur in commutatione huius Voti, sed nulla mentio fit de Matrimonio, vel cælibatu: & in imponendis pœnitentijs quotidianis, æquum erit habere rationem ad onus, quod habent recitandi

tandi quotidiè horas Canonicas, vndè breuiores, & mitiores videtur, quòd possint eisdem imponi, vt commemoratio Sancti Institutoris Ordinis, Litaniæ B. Mariæ Virginis; breue examen conscientiæ, & similes.

Commutatio Voti simplicis Castitatis.

Pro eo, qui stimulis Carnis agitatus, continentèr viuere posse diffidit.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ commutationis petitæ: qua agnita.

Iniungitur Pœnitenti pœnitentia salutaris pro tali commutatione, ad effectum tantùm contrahendi Matrimonium legitimè &c.

Talis pœnitentia erit obligatio ad Sacramentalem Confessionem semèl quolibet Mense: Item alia pietatis opera, saltèm duo, quæ tandiù durabunt, quandiù durabit commutatio, vt aliquod Ieiunium in hebdomada, abstinentia à lacticinijs feria sexta, aut Sabbato; Officium paruum B. Mariæ Virginis, septem Psalmi Pœnitentiales, totum Rosarium, aut vna tertia pars in hebdomada; Item alia duo ad minùs opera pietatis quotidiè facienda imponuntnr in memoriam Voti facti, quæ faciliora esse poterunt, ne Pœnitens nimis grauetur, vt breuis recitatio, aut lectio Spiritualis; breue examen conscientiæ, opus aliquod charitatis, & similia.

Monetur Pœnitens de multis. Primò, quòd hæc opera pietatis quotidiana iniunguntur, vt quotidiè recordetur obligationis, quam ob Votum habebat. Secundò, quod commutatio, quæ datur ad posse contrahere Matrimonium, ad nihil inseruit, quo vsquè ipsum Matrimonium contrahatur, & si carna-

carnalitèr peccaret antè talem contractum, contra castitatem delinqueret, vndè nec tenetur implere pœnitentias impositas, nisi à die contracti, & consummati Matrimonij. Tertiò, quòd commutatio, quæ datur, non solùm valet ad posse contrahere Matrimonium, sed etiam ad posse reddere, & exigere debitum Coniugale. Quartò, quòd hæc commutatio valet solùm ad contrahendum semèl Matrimonium, vndè mortua Vxore, cum qua modo intendit contrahere, aliam ducere non potest sinè noua dispensatione; cum statìm obligatio Voti reuiuiscat, sicut erat à principio. Quintò, quòd hæc commutatio conceditur tantùm prò foro conscientiæ, & coràm Deo: Tandèm sextò monetur, quod si durante Matrimonio extrà illius vsum sibi licitum, alium actum carnis peccaminosum fecerit, contra Votum peccabit, & tenebitur hanc circumstantiam aperire in Confessione.

His omnibus peractis, & imposita pœnitentia pro peccatis confessis, & alijs, preùt de Iure, si opus fuerit; absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, peccatis, & mutatione propositi; deindè subiungitur.

Item authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, Tibi Votum Castitatis, quod emisisti, ad effectum, vt Matrimonium contrahere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licitè possis, & valeas, in opera tibi præscripta, dispensando commuto. In nomine Patris &c. Passio Domini Nostri &c.

Hoc eodem modo proceditur, quando ob aliquam aliam causam hoc Votum commutatur, etiam quoad Mulieres, quibus solet impertiri non solùm ob stimulos Carnis, sed quotiès sunt in periculo amittendi pudicitiam; vt quia sunt pauperes, & pulchræ; aut quia sunt orbatæ parentibus, & ob alias causas.

Commu-

Commutatio Votorum Castitatis, & Religionis simul.

Pro eo, qui vouit Castitatem seruare, & Religionem ingredi, sed quia stimulis carnis agitatur, diffidit posse continenter viuere.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confessione:

INquiritur de veritate causæ, an verè tales stimulos patiatur, vt possit diffidere de obseruantia Continentiæ, licèt Religionem ingrederetur, qua cognita.

Iniungitur pœnitentia salutaris pro commutatione ad effectum tantùm contrahendi legitimè Matrimonium.

Talis pœnitentia erit, confessio Sacramentalis singulo quoque mense; item alia pietatis opera perpetua, quia perpetua est commutatio quo ad Votum Religionis; & hæc ad minùs duo erunt, sed non quotidiana, vt supra fuit dictum in commutatione Voti Religionis: Item alia duo ad minùs iniunguntur perpetua, & quotidiana, quæ soleant fieri in Religione, quam vouit in memoriam, & recordationem Voti facti, vt similitèr supra fuit dictum in præfata commutatione Voti Religionis.

Monetur postea de omnibus his, quæ monenda esse diximus in fine formulæ commutationis Voti Castitatis; scilicèt opera quotidiana iniungi, vt quotidiè recordetur obligationis, quam ob Vota facta habebat: commutationem ad contrahendum ad nihil inseruire, quousquè Matrimonium contrahatur, proptèr quod, nec Pœnitens tenetur pœnitentias impositas adimplere, nisi à die contracti, & consumati Matrimonij: ipsam commutationem valere non solùm ad contrahendum, sed etiam ad reddendum, & exigendum debitum

Coniugale: hanc commutationem valere solùm ad contrahendum semèl Matrimonium; Vndè mortua Vxore, cum qua intendit nunc contrahere ad secundas Nuptias transire non poterit sinè noua dispensatione. Hanc commutationem dari tantùm prò foro conscientiæ, & coràm Deo: Tandèm monetur, quòd durante Matrimonio extrà illius vsum sibi licitum, omnem alium luxuriæ actum futurum esse contra Votum Castitatis, quæ circumstantia necessariò aperienda erit in Confessione. Quibus præmissis, & peractis, ac imposita pœnitentia prò peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, & peccatis, & à mutatione propositi: Deindè additur.

Item authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, Tibi Vota Religionis, & Castitatis, quæ emisisti, ad effectum, vt Matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum Coniugale reddere, & exigere licitè posis, & valeas, in opera pietatis, quæ tibi præscripsi, dispensando commuto. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Passio Domini Nostri &c.

In hac commutatione impertienda, licèt ad duo Vota præfata extendatur, non dupplicantur tamèn pœnitentiæ, seù opera pietatis, quæ iniungi solent, dum eadem Vota separatim commutantur; Ex commutatione Voti Religionis desumuntur pœnitentiæ iniungendæ: Monita verò danda ipsi Pœnitenti sumuntur ex commutatione Voti Castitatis: Et hac de causa, si Pœnitens Vxori superuixerit, eadem pietatis opera adimplere tenetur, quia vt perpetua fuerunt imposita respectu Voti Religionis, à quo per commutationem liber remansit; non ratione Voti Castitatis, quod reuiuiscit dissoluto Matrimonio per mortem Coniugis.

Commu-

Commutatio Voti de non Nubendo.

Pro Iuuene, & formosa Parentibus orbata ob periculum incontinentiæ.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confeſsione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicèt ſit Patre, & Matre orbata, & cuius ſit ætatis, vt conſtet de Iuuentute; nam ſi quinquageſimum annum attingeret, potiùs ſenex, quàm Iuuenis dici poſſet; de formoſitate non eſt curandum, licèt hæc magis influat ad incontinentiæ periculum, qua reperta.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris, ideſt plura opera pietatis perpetua, ſicut Votum erat perpetuum, quæ ad minùs eſſe debent duo ad libitum Pœnitentiarij, non tamen quotidiana; vt Confeſsio menſtrua, recitatio Coronæ Domini, aut B. Mariæ Virginis ſemèl in hebdomada; aliqua parua eleemoſyna in menſe, & ſimilia.

Monetur per hanc commutationem Voti, poſſe licitè contrahere Matrimonium ad ſe eximendam à periculo incontinentiæ, & poſſe licitè non ſolùm reddere, ſed etiam exigere debitum Coniugale; Monetur etiam, quòd ſi Maritus eius præmoreretur, adhùc licitè tranſire poterit ad ſecundas Nuptias abſque noua diſpenſatione, quia per hanc libera remanet à Voto facto; ſemper tamèn erit obligata adimplere opera iniuncta, & omnia pro foro conſcientiæ tantùm.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſsis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, & mutatione propoſiti; Deindè ſubiungitur.

Inſuper authoritate Apoſtolica mihi ſpecialitèr delegata, tibi Votum non nubendi, à te emiſſum, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, in opera tibi præſcripta diſpenſando commuto. In nomine Patris &c. Paſsio Domini Noſtri &c.

Hoc Votum non eſt reſeruatum Pœnitentiario, ſic tamèn commutatur iuxtà ſtylum Tribunalis.

Commutatio Voti Sepulchri Dominici.

Pro eo, qui vouit visere Sepulchrum Dominicum, sed ob ingrauescentem ætatem Votum adimplere posse, non sperat.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an ætas verè sit talis, quòd præsumi posit talis impotentia ad implendum Votum; quæ sufficere posse videtur, si Pœnitens attigerit quinquagesimum ætatis suæ annum, maximè cùm diuersæ corporis afflictiones, etiam antè tẽpus senescere faciant, cuius dicto, & assertioni omninò standum est in hoc foro conscientiæ, dum annos suæ ætatis indicat.

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris, si ex negligentia tandiù distulit satisfacere Voto; & proptèr commutationem alia pietatis opera arbitrio Pœnitentiarij imponuntur; vt visitare per plures dies aliquam Ecclesiam suæ Ciuitatis, vel loci, vbi habitat: Recitare Officium Beatæ Mariæ Virginis, vel Psalmos Pœnitentiales, aut vnam partem Rosarij aliquibus diebus in Hebdomada: aut aliquod etiam leue Ieiunium, & similia, consideratis ætate, sexu, & conditione vouentis: Hæc opera pietatis ad minùs duo esse debent, quibus addi potest etiàm aliqua eleemosyna facienda iuxtà *possibilitatem* Pœnitentis, quæ arbitraria remanet ipsi Pœnitentiario, sicut, & duratio operum iniunctorum, ex quo circa ista nihil præscribitur à Sacra Pœnitentiaria in formula, & Voti commutatio mixta est dispensatione.

Admonetur, hanc gratiam concedi pro foro conscientiæ tantùm &c.

His peractis absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, peccatis, & à negligentia adimplendi Votum, si in hoc deliquit; posteà additur.

Itèm authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, tibi Votum Peregrinationis, quod emisisti, in Peregrinationem.

nem, eleemosynam, seù alia pietatis opera, quæ tibi præscripsi, dispensando commuto. In Nomine Patris &c. Passio Domini Nostri &c.

Hoc eodem modo commutantur Vota visitandi limina Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compostella, etiàm Sedi Apostolicæ reseruata; sicut & alia Vota Peregrinationis non reseruata, proportione seruata.

Commutatio Cælibatus.

Pro eo, qui vouit Religionem, & postea commutationem obtinuit cum clausula, dummodò vitam cælibem ducat; sed quia continentèr viuere posse non sperat, cupit Matrimonium contrahere.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ allatæ, an scilicèt ob stimulos Carnis diffidat posse continentèr viuere: qua verificata.

Iniungitur, vt pro Cælibatus commutatione, alia pietatis opera adimplere teneatur, saluis remanentibus cæteris omnibus, quæ in commutatione prima Voti Religionis iniuncta fuerunt: Opera pietatis, hìc imponenda, non debent esse perpetua, cùm hoc non præscribatur à Sacra Pœnitentiaria, & satis sit esse perpetua, quæ in prima commutatione fuerunt iniuncta: Plura tamèn, & ad minùs duo, duratura arbitrio ipsius Pœnitentiarij, esse debent, cùm pluralis locutio ità petat.

Monetur, quòd per istam commutationem, non obstante Voto, & Cælibatu, poterit Matrimonium contrahere, seruata forma Concilij Tridentini, & in eo remanere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licitè posse absque vllo conscientiæ scrupulo: Item, quòd hæc commutatio datur pro foro

conſcientiæ tantùm: Et quòd, ſi Vxori ſuperuixerit, ſinè noua diſpenſatione ad ſecundas nuptias tranſire poterit &c.

Quibus peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis, poſteà additur;

Itèm authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, tibi Cælibatum, quem obſeruare tenebaris, in opera pietatis, quæ tibi præſcripſi, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, diſpenſando commuto. In Nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Declaratoria Voti Religionis.

Oratorem Voto ſatisfeciſſe, ex quo propter Infirmitates de conſilio Medicorum antè emiſſam tacitam, vel expreſſam profeſſionem, habitum Religionis per eum ſuſceptum dimiſit.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate Cauſæ, an verè, & realitèr ob infirmitates, & conſilium Medicorum dimiſerit habitum, nullo modo profeſſione emiſſa, neque tacitè, neque expreſsè: Hac veritate cognita.

Iniungitur ei pœnitentia ſolùm pro peccatis in Confeſſione expoſitis.

Monetur poſteà hanc declarationem dari tantùm pro foro conſcientiæ, & hortatur, vt inclinationem, quam ad Religionem habuit, non contemnat, ſed conſeruet, & Deum deuotè precetur, vt eam Vitæ viam ſibi oſtendat, per quam meliùs illi ſeruire valeat: Interìm poterit inſtituere modum viuendi, diuerſa Religionis opera ſibi nota ex deuotione perficiendo, quibus dignoſcatur à ſuo propoſito non temerè, ſed neceſſitate compulſus, habito Doctorum conſilio, receſſiſſe.

His

His peractis absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, & peccatis; posteà subiungitur.

Paritèr authoritate Apostolica mihi specialitèr delegata nuncio, & declaro, te Voto Religionis, quod emiseras, satisfecisse. In Nomine Patris &c. Passio Domini Nostri &c.

Hæc quo ad instructionem modi procedendi in exequendo in materia Votorum sufficere censentur, cùm primariæ formulæ sint consideratæ; & quamuìs ad variationem causarum pro obtinenda commutatione aliqua varientur narratiuæ formularum, ordinariè tamen non solent variari, quæ Sacra Pœnitentiaria consueuit præscribere in concessione gratiæ: Vndè dicta in præmissis formulis pro consimilibus Votorum casibus poterunt inseruire; & sic satis quo ad istam materiam.

CAPVT II.

De Matrimonialibus.

PRæmissa circa Votorum executiones sufficienter indicare possent, qua forma, & quo ordine procedendum sit etiam in alijs materijs, dùm executioni mandantur; Verùm quia similiter in istis dantur speciales circumstantię non prętermittendę, cùm essentiales esse possint ad validitatem executionis faciendę, ideò, & de ipsis in sequentibus Capitibus pertractare, censetur necessarium ad maiorem securitatem, & decorem ministerij concrediti: Aliqua tamen scitu necessaria sunt prænotanda, antequàm formulæ ipsæ sub consideratione ponantur.

Et primò notandum. Maiorem Pœnitentiarium, seù Sac. Pœnitentiariam, in ordine ad Matrimonia contrahenda, nullam facultatem habere pro dispensatione danda super aliquo impedimento ex quouis gradu Consanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licità, siuè ex Cognatione spirituali prouenienté, quæcumque causa concurrat etiam occulta: super Affinitate verò proueniente ex copula illicita, & occulta facultatem tenet, tàm ad contrahendum, quàm de contracto.

Secundò. Impedimenta Consanguinitatis, & Affinitatis ex copula licita extenduntur vsque ad quartum gradum; & ipsum non excedunt; quod idem currit de impedimento publicæ honestatis, quod extenditur vsque ad quartum gradum, quandò prouenit ex Matrimonio rato: si verò ex Sponsalibus tantùm oriatur, vltra primum gradum non extenditur: Impedimentum Affinitatis ex copula illicita non excedit secundum gradum; Cognationis verò spiritualis non extenditur vltrà primum iuxtà decreta facta in Concilio Tridentino.

Tertiò. Quo ad Matrimonia nulliter contracta ob impedimentum Consanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, quod sit occultum, dispensare, & reualidare illa potest, dummodò non agatur de gradibus primo, & secundo, seù de se-

cun-

cundo tantùm; In cæteris verò gradibus poteſt, quandò impedimentum eſt occultum: Imò etiam in ijſdem gradibus publicis poteſt Matrimonia nulliter contracta reualidare, quandò nullitas prouenit ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis occultæ litterarum Apoſtolicarum, præterquàm ſi falſitas conſiſtat in narratione præcedentis copulæ, quæ tamen ante non interuenit. In mixtis verò ex primo, & quocumque alio gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, Sacra Pœnitentiaria non conſueuit diſpenſare, aut Matrimonia reualidare.

Quartò. Super quocumque gradu prohibito fuerit obtenta diſpenſatio à Dataria, tacita copula inter Oratores habita, ſi fuerit obtenta in forma pauperum, & copula ſit adhùc occulta, poteſt Sac. Pœnitentiaria cum eiſdem diſpenſare ad contrahendum, & etiam de contracto, nulla compoſitione facta, ſed in foro conſcientiæ tantùm: quando verò prima gratia expedita fuit à Dataria in forma ordinaria, & agitur de primo, & ſecundo, vel ſecundo tantùm gradu, licèt copula adhùc ſit occulta, non poteſt Sacra Pœnitentiaria diſpenſare, niſi priùs facta compoſitione cum Dataria, ad præſcriptum Bullæ ſuper facultatibus &c.

Quintò. Similiter qui vti miſerabiles Perſonæ obtinuerunt diſpenſationem à Dataria ſuper impedimento primi, & ſecundi, vel ſecundi tantùm gradus Conſanguinitatis, vel Affinitatis, expreſſa quidem copula habita, ſed tacita occulta, & malitioſa intentione in ipſa copula habita ad faciliùs obtinendam diſpenſationem, diſpenſat Sacra Pœnitentiaria nulla compoſitione facta: Cum ijs verò, qui vti ex honeſtis familijs, aut vti nobiles, ſiuè illuſtres à Dataria diſpenſati fuerunt, diſpenſare non poteſt Pœnitentiaria, niſi compoſitione ſoluta in Dataria: quòd ſi hanc ex paupertate ſoluere nequeant, neque totam, neque partem, liberum eſt Maiori Pœnitentiario cum Datario prouidere.

Sextò. Item diſpenſat Sac. Pœnitentiaria ſuper impedimento occulto Affinitatis ex copula illicita proueniente tàm de contrahendo, quàm de contracto: & ſuper Affinitate ſuperuenien-

ueniente ad effectum petendi debitum coniugale; & super impedimento criminis adulterij, si fuerit cum fide data dumtaxàt, neutro machinante commissum, in casibus occultis, tàm ad contrahendum, quàm de contracto; & etiam si fuerit vtroque, vel altero machinante patratum, eodem modo, sed raro, & solùm quandò necessitas postulauerit: quod similiter facere potest, licèt gradus, & impedimenta sint multiplicia respectu eiusdem casus, & subiecti, quæ necessariò in vna, & eadem dispensatione sunt simùl exponenda, aliàs dispensatio esset subreptitia, & nulla, secundùm praxim Curiæ Romanæ; quibus in casibus potest etiam legitimare Prolem ab ijsdem Oratoribus susceptam, vel suscipiendam, dummodò in adulterio non fuerit concepta. Ad maiorem commoditatem ipsius Pœnitentiarij posita est hìc facultas Tribunalis, vt tutiùs sciat, quibus in casibus possit recurrere, & supplicare pro obtinenda facultate ad fauorem Fidelium indigentium, tàm præsentium in Curia, quàm absentium, si pro habenda gratia ad Pœnitentiariam habuerint recursum. Hæc quo ad facultatem Maioris Pœnitentiarij, & Sac. Pœnitentiariæ.

Septimò. In ordine verò ad executiones faciendas aduertatur, quòd excepta facultate dispensandi super Affinitate superueniente Matrimonio ad petendum debitum; aut etiam quando talis iuris priuatio prouenit ex Voto Castitatis emisso ad eumdem effectum, Minor Pœnitentiarius nulla alia facultate potitur ad dispensandum in Matrimonialibus; vnde facultas semper est petenda, casum occurrentem cum circumstantijs necessarijs Tribunali narrando in supplici libello; nisi facultas iam à Pœnitente ipso obtenta, fuerit commissa ad executionem faciendam.

Octauò. Executiones, quæ in hac materia fiunt, inseruiunt tantùm pro foro conscientiæ, & in casibus occultis; vnde si contingeret, impedimentum ex occulto fieri publicum etiam post Matrimonium contractum, Ordinarius loci, vel Parochus posset tales Coniugatos separare à Thoro, donèc per Datariam alia dispensatio super impedimento publico esset obtenta: Verùm si durante separatione remoto scandalo,

dalo, debitum Coniugale sibi ad inuicem redderent, non peccarent, quia in foro conscientiæ, seù in foro Animæ isti sunt veri Coniuges, & per secretam dispensationem Sacræ Pœnitentiariæ verè sublatum est impedimentum tunc occultum.

Nonò. Occultum impedimentum illud censetur, quod à nemine, vel à tàm paucis scitur, quòd neque sit famosum, neque manifestum, neque notorium iuris, vel facti: vnde etiam si aliquibus notum sit, & secundùm se sit probabile in iudicio, dùm interim non probatur, neque ad iudicium defertur, est adhùc occultum; vnde si impedimentum sit notum duobus, aùt tribus alicuius loci, vel Communitatis; aut quinque, vel sex personis in aliquo Oppido; aut septem, vel octo in Ciuitate, adhùc occultum censeri debet, dummodò ab illis non fuerit diuulgatum, aut ex circumstantijs non appareat, ipsum facile esse publicandum.

Decimò. In inquisitione præmittenda, si agatur de Matrimonio contrahendo, verificata causa petitæ dispensationis, inquiritur similiter, an Pœnitens habeat aliquod aliud impedimentum canonicum, quod prohibeat, vel dirimat Matrimonium; nàm si habuerit, Pœnitentiarius abstinere debet ab executione facienda, donec obtineatur altera dispensatio super alio impedimento reperto.

Vndecimò. Si pro contrahendo Matrimonio, vni tantùm ex Contrahentibus fuerit dispensatio concessa super aliquo impedimento, & post datam dispensationem, ac Matrimonium contractum, alteri parti insciæ delictum, & impedimentum innotuerit, non est denuò recurrendum ad Sac. Pœnitentiariam pro noua dispensatione, sed satis erit notificare parti insciæ dispensationem iam fuisse concessam, & præhabitam; quia impedimentum sublatum quo ad vnum, est sublatum etiam quo ad vtrumque.

Duodecimò. Quando verò vtrique contrahere cupientes æqualiter Rei sunt delicti, & conscij impedimenti, ac pro vtroque concessa est dispensatio ad effectum contrahendi; si præsentes sunt in Vrbe cum vtroque dispensatur, & tàm vni,

quàm alteri eadem pœnitentia iniungitur iuxta mentem Tribunalis: si verò vna pars solùm est præsens, & altera absens in partibus, & quæ præsens est, obtenta pro se dispensatione, cupit dispensari, antequàm ab Vrbe discedat, cùm eo dispensat Pœnitentiarius, iniuncta debita pœnitentia, sed cum obligatione, & onere significandi pœnitentiam sibi iniunctam alteri parti absenti, vt etiam ab ipsa eadem pœnitentia adimpleatur in pœnam delicti commissi, & pro satisfactione dispensationis concessæ, qua & ipsa fruitur ob rationem superiùs dictam, quod impedimentum sublatum quo ad vnum, est etiam sublatum quo ad vtrumque; Moneatur verò, quòd confiteatur peccata commissa. Tutiùs tamen erit etiam pro absente dispensationem obtinere, vt in partibus, antequàm Matrimonium contrahat, à tali impedimento possit dispensari.

Decimotertiò. Tandem notandum pro Matrimonijs nulliter contractis, & reualidandis, quòd si Matrimonium fuit nullum ob aliquod impedimentum dirimens, & vterque coniux conscius est impedimenti, & pro vtroque data est dispensatio; in tali casu vterque admonetur, prius Matrimonium fuisse nullum, & ideò teneri de nouo inter se Matrimonium secretè contrahere ad euitanda scandala, cùm sublato impedimento, hoc possint facere sine Parocho, & sine Testibus, quamuis pro maiori satisfactione possent de nouo contrahere secretè coram ipso Pœnitentiario, consensum ab vtroque recipiente, & postea solita verba proferente; *Et ego vos coniungo in Matrimonium. In nomine Patris, & Filij, &c.*

Decimoquartò. Quando verò vnus tantùm Coniux est conscius impedimenti, alter verò inscius, in executione dispensationis iam concessæ imponitur dispensato, & monetur, vt de nouo Matrimonium contrahat cum altera parte, certiorata priùs de nullitate prioris consensus, sed ita cautè, vt eius delictum nusquàm detegatur: qualiter autem talis certioratio sit facienda, discrepant inter se Doctores; cùm hæc sit maior difficultas, quæ habeatur in hac materia pro instruendo Pœnitente, nè se prodat, & vt Matrimonium reualidet,

lidet, & nè gratia frustretur suo valore: vt autem aliquid etiam circa hanc certiorationem proponatur; additur, quòd:

Vtique esset conforme menti Maioris Pœnitentiarij, si pars conscia impedimenti diceret parti insciæ, se à principio Matrimonij inualidè consensum præstitisse, & ideò ex consilio Confessarij oportere pro vtriusque conscientiæ securitate, vt ambo consensum renouent; qui consensus, si de nouo ab vtroque præstetur, Matrimonium reualidatur, *Sanch.lib.2.de matrim. disp.36. num.7*, quibus verbis nullitas primi consensus certioratur, consensus ex vtraque parte renouatur, & delictum partis consciæ non detegitur iuxta mentem Maioris Pœnitentiarij: qui modus insinuari potest omnibus, quandò ex circumstantijs à Pœnitentiario requirendis prudenter inferri poterit, talem consensum sine periculo scandali, aut alterius damni haberi posse à Pœnitente.

Quando verò sine scandalo, & absque maximo periculo talis nullitas prioris consensus manifestari non potest, neque nouus consensus sperari à parte inscia impedimenti, maximè si pars conscia sit mulier, ex cuius simplici verbo possit in Marito oriri aliqua suspicio, & indè curiositas sciendi caussam nullitatis prioris consensus, cui non satisfaciente Vxore, grauia indè damna sequantur, certa forma conualidandi tale Matrimonium assignari non potest, quæ sit conformis menti Maioris Pœnitentiarij, & iuxtà stylum Sac. Pœnitentiariæ; poterit tamen Pœnitentiarius perpensis effectibus, moribus, genijs, & conditionibus Pœnitentium, ac implorato lumine Diuino, aliquem modum eisdem indicare, in quo nouus consensus aliquo modo, & arte ab vtroque Coniuge renouetur, in quo principaliter consistit essentia conualidationis Matrimonij cum aliquali motiuo nullitatis prioris consensus: Vt esse potest, quòd mulier, capta occasione propitia, suppliciter rogaret Maritum, vt ad maius meritum habendum in Matrimonio, aut in honorem alicuius Festiuitatis currentis; aut ad maiorem affectum inter se ipsos conciliandum; aut ad primos affectus renouandos; aut ad successionem habendam, si non habeant; aut ad alia similia obtinenda, dignetur de

nouo per nouum consensum inter se ipsos Matrimonium contrahere, ac si primum nullum fuisset, quod si sequatur, Matrimonium conualidatur; conditio enim apposita, ac si primum nullum fuisset, æquiualet certiorationi nullitatis, quia de nouo consentit, ac si primus consensus non fuisset validus; vnde nec dici potest, quòd hic nouus consensus sit confirmatiuus primi consensus inualidi, vt notant *Mastrius in moral. disp. 7. quæst. 13. art. 2. num. 379. cum Auersa, & habet Sanchez lib. 2. de matrim. quæst. 36. num. 5. cum alijs.*

Alij etiam modi indicantur à Doctoribus; vt si conscius impedimenti dicat alteri parti sic in genere; Suspicor te non esse Vxorem meam aliqua ex causa; Ideò rogo te, vt pro quiete meæ conscientiæ denuò inter nos contrahamus: aut dicendo; an taliter ipsum amet, vt si libera esset, adhùc eum in Maritum acciperet: qua respondente, quòd sic; nouo accedente consensu ex parte vtriusque, in his duobus modis Matrimonium reualidatur; nàm sublato impedimento, partes sunt habiles, & accedente consensu Matrimonium perficitur; cùm ad illius validitatem aliud non requiratur: qui modi nec dici possunt absolutè contra mentem Maioris Pœnitentiarij, quandò certioratio nullitatis fieri non potest sine periculo, quòd grauia scandala oriantur, aut delictum detegatur; dùm idem Maior Pœnitentiarius vult, talem certiorationem ità cautè fieri, vt delictum partis consciæ nusquàm detegatur, proùt posset in his casibus detegi, si fieret; nec credibile est, Pontificem velle ad ipsam obligare cum tanto incommodo, vt ait *Bonac. de matrim. quæst. 2. punct. 9. num. 7.*

Alium modum assignat *Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 36. num. 9.*, quandò talis consensus nullo modo, nullaque industria potest haberi, & pars inscia petit debitum ab Vxore, ipsaque sine scandalo subterfugere nequit, nè reddendo peccet; quod sufficiet, si talem copulam habeat affectu maritali ex parte sua; nàm ex parte alterius, cùm putet esse Matrimonium, eodem affectu etiam habetur, quòd satis esse poterit ad denuò contrahendum Matrimonium; & hæc sententia sua aliquali probabilitate non caret, quæ iuncta periculo, & neces-

necessitati amplecti posse videtur: Ita *Sanchez*, quòd & nititur probare *loco cit.*, & refert *Tibur. Nauar. in Manuduct. par. 2. cap. 3.*, & hæc sufficiant pro notitia præuia ad subsequentes formulas tutiùs, & securiùs exequendum.

In primo ex actu Fornicario, de Contrahendo.

Pro eo, qui postquàm duas germanas Sorores carnaliter cognouit, & cum altera earum de Matrimonio contrahendo tractauit, petit secum dispensari ad euitanda scandala.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ quo ad periculum scandalorum: item an carnalis cognitio habita cum Sorore Mulieris sit occulta: item an adsit aliud canonicum impedimentum impediens, aut dirimens: quibus cognitis, & non obstantibus executioni faciendæ.

Iniungitur eidem grauis pœnitentia salutaris. *Vide supra de pœnitentijs*; ac etiam quidquid aliud de iure fuerit iniungendum; præsertim, quòd auferat occasionem peccandi cum altera Sorore, si adhùc extet, & possit; & si non possit, eò quòd non sit in sua potestate, iniunguntur remedia præseruatiua, quæ præscribuntur à Doctoribus in similibus occasionibus, proùt tutiùs iudicabitur ad præcauenda peccata.

Monetur, hanc dispensationem concedi pro foro conscientiæ tantùm: Item quòd, habita hac dispensatione, poterit tuta conscientia Matrimonium contrahere cum tali Muliere, seruata forma Concilij Tridentini, & in eo remanere, ac debitum coniugale reddere, & exigere: Insuper quòd filij, qui nascentur ex isto Matrimonio, declarantur legitimi, cùm nascan-

nascantur ex Matrimonio legitimè contracto post sublationem impedimenti.

His omnibus peractis, & imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, ab hoc incestu, & ab alijs peccatis, & posteà additur.

Et insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi gradus (seù secundi, seù primi, & secundi) ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cum qua contrahere intendis, proueniente, vt præfato impedimento non obstante, Matrimonium cum dicta Muliere publicè, seruata forma Concilij Tridentini, contrahere, consummare, & in eo remanere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Insuper eadem authoritate Apostolica Prolem, quam ex Matrimonio susceperis, legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Hic notandum, quòd hoc eodem modo dispensatur cum Muliere, quæ se carnaliter cognosci passa fuit à Fratre carnali alterius Viri, cum quo intendit contrahere Matrimonium; aut cum altero Consanguineo eiusdem in primo, vel secundo gradu tantùm. Insuper aduertendum, quòd super his dispensationibus Matrimonialibus nullæ litteræ testimoniales conceduntur; sicut neque testes adhibentur, neque processus conficiuntur; Imò si Breue aliquod à Sacra Pœnitentiaria emanatum executioni mandetur, non solùm non restituitur dispensato, sed lacerandum est sub pœna excommunicationis, quæ in ipsomet Breui fulminatur, ipso facto incurrenda.

In primo

In primo ex actu Fornicario, de Contracto.

Pro eo, qui Matrimonium contraxit cum Muliere, cuius Sororem priùs carnaliter cognouerat.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, vt in antecedenti Formula, de veritate causæ, & an impedimentum sit occultum, & an obstet aliud canonicum impedimentum: quibus ritè habitis.

Iniungitur Pœnitenti grauis pœnitentia salutaris, vt supra &c., & Confessio Sacramentalis semel quolibet mense facienda per tempus arbitrio Pœnitentiarij; & poterit iniungi per quinque, aut sex menses: Iniunguntur etiam de iure iniungenda, si fuerit necesse, vt restitutiones faciendæ, & similia; Item vt auferat occasionem ampliùs peccandi cum Sorore Mulieris, si adhùc adsit, modo supradicto.

Monetur, hanc dispensationem valere pro foro conscientiæ tantùm, & quòd ipsa habita, non potest accedere ad suam Vxorem, nisi priùs ipsa certiorata de nullitate prioris consensus Matrimonialis, & Matrimonio de nouo cum eadem, mediante nouo ex parte vtriusque consensu, renouato, secretè, & sine Parocho, & Testibus ad vitanda scandala.

Item monetur, quòd in manifestanda nullitate prioris consensus, ità cautè procedat, vt delictum nusquàm detegatur; vnde poterit eidem insinuari aliquis modus hoc faciendi ex dictis supra in notandis pro hac materia matrimoniali. Insuper monetur, quòd, renouato suo Matrimonio, poterit tuta conscientia in ipso remanere, debitum coniugale exigere, & reddere virtute dispensationis, quæ nunc ei conceditur; & quòd Filij iàm nati, aut qui nascentur, authoritate Apostolica legitimi declarantur in foro conscientiæ.

His

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur primò ab omnibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, idest ab excommunicatione, quam incurrunt Incestuosi, qui in gradibus prohibitis Matrimonium contrahunt; & ab alijs censuris, & pœnis Ecclesiasticis contra eosdem, siuè à iure communi, siuè speciali quocumque modo latis; quæ absolutio addi, & coniungi potest in forma Ecclesiæ consueta, absoluendo posteà Pœnitentem ab incestu, excessibus, & alijs peccatis confessis: Posteà dispensatur addendo.

Et insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi Affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum Sorore tuæ putatę Coniugis antea habuisti, vt illo non obstante, renouato consensu cum præfata Coniuge, Matrimonium cum illa contrahere, consummare, & in eo remanere licitè valeas, & possis. In nomine Patris &c.

Et pariter eadem authoritate Apostolica Prolem, si quam suscepisti, & susceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Eodem modo proceditur in dispensando, si Mulier se cognosci passa fuisset à Patre, siuè à Filio, siuè à Consanguineo in primo gradu; siuè in primo, & secundo; siuè in secundo tantùm; nàm vltra primum, & secundum gradum non extenditur impedimentum Affinitatis ex copula illicita. Idem etiam est obseruandum, quandò talis Mulier carnaliter cognita ab vno Viro contraxit Matrimonium cum Consanguineo illius Viri in gradu prohibito, ignara tamen impedimenti indè prouenientis: & quod dicitur de Muliere in ordine ad Consanguineos Viri, idem sentiendum est de Viro in ordine ad Consanguineos Mulieris, quoties post illicitam copulam habitam cum vna, Matrimonium contraxit cum Consanguinea eiusdem in primo, vel secundo gradu prohibito, siuè sciuerit, siuè ignorauerit tale impedimentum; nàm eodem modo semper proceditur in dispensando; qui modus pariter obseruandus est, quandò ambo Coniuges æquè sciuerunt impedimentum, antequàm Matrimonium contraherent; nam vterque

que erit in Sacramentali confeſſione abſoluendus, & diſpenſandus; vtrique grauis pœnitentia iniungenda, vterque de nullitate prioris conſenſus æquè certiorandus à Pœnitentiario, prudenter tamen, & diſcretè, nè ſcandala oriantur.

De Contrahendo ſuper inceſtu non expreſſo in litteris obtentis à Dataria.

Pro eo, qui vult contrahere cum ſibi Conſanguinea, vel Affine in quarto gradu, ſuper quo obtinuit diſpenſationem publicam à Dataria, ſed tacita copula cum eadem Muliere præhabita.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicet ſcandala ſint oritura, niſi tale Matrimonium ſequatur: An talis inceſtuoſa cognitio ſit occulta, & an inter contrahere cupientes adſit aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, & quòd faciant Pauperibus eleemoſynam arbitrio Pœnitentiarij, alijs etiam iniunctis de iure iniungendis.

Monetur, hanc diſpenſationem non poſſe dari, niſi priùs habita diſpenſatione ſuper gradu publico: quòd hæc diſpenſatio inſeruit tantùm pro foro conſcientiæ: quòd habita hac diſpenſatione, poterit licitè, & validè Matrimonium contrahere cum præfata Muliere, ſeruata forma Concilij Tridentini, & in Matrimonio remanere, ac debitum coniugale exigere, ac reddere: qua de cauſa etiam filij, qui naſcentur, legitimi declarantur in foro conſcientiæ.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur Pœnitens in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, ab inceſtu, & exceſſibus: poſteà pro conualidatione diſpenſationis nulliter obtentæ additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua Consanguinea, seù Affine habuisti, proueniente, vt, præfato impedimento non obstante, matrimonium cum illa ad formam litterarum dispensationis, quam à Sede Apostolica obtiuuisti, contrahere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c.

Paritèr eadem authoritate Apostolica Prolem, si quam suscepisti, vel susceperis, legitimam forè decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini nostri &c.

Hìc notandum, quòd licèt copula incestuosa inter Consanguineos, & Affines non præbeat aliquod impedimentum matrimonij; nihilominùs subreptitiam, & inualidam reddit dispensationem obtentam à Dataria super gradu, si in illius impetratione non fiat mentio dictæ copulæ præhabitæ; cùm Pontifex non intendat dispensare super aliquo gradu, nisi exprimatur etiam copula præhabita ab illis, qui dispensationem petunt.

Similitèr notandum, quòd eleemosyna iniungenda à Pœnitentiario, omnibus licèt miserabilibus est iniungenda, etiàmsi vnius tantùm obuli esset, quia essentia eleemosynæ saluatur etiam in minima quantitate.

Si qui cupiunt contrahere, & ambo sunt præsentes, ambo debent audiri separatìm, sicut separatìm absoluendi, & dispensandi sunt; & sicut forma absolutionis separatìm datur, sic & dispensatio est danda; quamuis dispensatio post vtriusque confessionem, & absolutionem immediatè dari posset vtrique simul, si secretè, & absque admiratione, & scandalo fieri posset, proferendo formulam dispensationis pro vtroque in plurali: Quando verò vnus tantùm Contrahentium est in Urbe, alter verò in Partibus, & qui præsens est, dispensationem obtinuit tàm à Dataria, quàm à Pœnitentiaria, poterit, qui præsens est, dispensari, antequàm discedat; pro absente verò aliam dispensationem poterit obtinere, & ad absentem deferre, vt & ipsa dispensetur, statim ac Ordinarius, vel eius Vicarius Generalis licentiam dederit matrimonium contrahendi,

hendi, antequam contrahatur ipsum matrimonium inter dispensatos.

De Contracto super Incestu reticito in Dataria.

Pro eo qui Matrimonium publicè contraxit, & successiuè consummauit cum Muliere sibi coniuncta in tertio gradu Consanguinitatis, vel Affinitatis, obtenta prius dispensatione à Dataria, sed reticita copula, quæ inter ipsos præcesserat.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an scilicet ex separatione oritura sint scandala; an copula reticita sit occulta, & an obstet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia salutaris; & quòd faciat eleemosynam Pauperibus secundùm arbitrium Pœnitentiarij quo ad quantitatem, & alia iniunguntur de Iure iniungenda, vt supra fuit explicatum.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm; quòd ipsi Coniuges putati tenentur renouare consensum matrimoniale inter se, & secretè sinè Testibus, & sinè Parocho, manifestata nullitate prioris, in quo non erit difficultas, cùm ambo sint Rei eiusdem culpæ: & quòd abstineant à carnali copula, vsque quò consensus nouus fuerit habitus: quòd, renouato matrimonio vigore huius dispensationis, poterit tuta conscientia in ipso remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere; & hac de causa filij nati, & qui nascentur, legitimi declarantur in foro conscientiæ.

His præmissis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta; primò à sententijs,

censuris, & pœnis Ecclesiasticis, idest ab excommunicatione, & alijs censuris contra Incestuosos latis, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt; deindè sub forma præfata absoluitur à censuris, peccatis, incestu, & alijs excessibus: postea ad conualidandam dispensationem nullitèr obtentam additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione in litteris dispensationis, cuius vigore contraxisti, non expressa, proueniente, vt ipso non obstante, denuò matrimonium cum illa contrahere, renouato consensu & consummare, ac in eo remanere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Pariter eadem authoritate Apostolica Prolem, si quam suscepisti, aut susceperis, legitimam forè decerno, & declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Eodem modo dispensatur cum ijs, qui obtenta dispensatione à Dataria super aliquo gradu prohibito, expressa etiam copula incestuosa inter ipsos habita, sed tacita malitiosa intentione, sub qua talis incestus fuit habitus, nempè sub spe faciliùs consequendi dispensationem: Talis enim intentio, seù spes in simili copula habita necessariò est exprimenda, & non expressa reddit dispensationem nullam, & irritam, cùm & ipsa sit de stylo Curiæ, qui declarat Pontificis mentem, ita vt talis sit, qualis est stylus: Si igitur & isti recurrant ad Sacram Pœnitentiariam pro conualidatione dispensationis nullitèr obtentæ, & talis malitiosa intentio remaneat occulta, eodem modo cum istis dispensatur tàm ad contrahendum, quàm de contracto, sicut dictum est in duabus Formulis præcedentibus.

Quàndo verò in his dispensationibus concedendis necessariò sit facienda, & priùs soluenda compositio, ex dictis in principio huius Capitis elici potest, & ex Bulla super facultatibus Maioris Pœnitentiarij: Certum est, compositionem nunquàm esse faciendam, quotiescumque dispensatio à Dataria fuerit obtenta in forma pauperum super quocumque gradu

pro-

prohibito; neque quando fuerit data in forma ordinaria super gradibus tertio, aut quarto, siuè Consanguinitatis, siuè Affinitatis, nam de his non curat Dataria.

Similitèr eodem modo, & forma tam de contrahendo, quàm de contracto cum ijs dispensatur, qui obtenta dispensatione à Sede Apostolica super Cognatione spirituali, aut super impedimento publicæ honestatis proueniente ex matrimonio rato, tacita copula inter ipsos secuta, aut non expressa malitiosa intentione in ipsa copula habita ad faciliùs obtinendam dispensationem; nàm de omnibus currit eadem ratio etiam in ordine ad componendam, faciendam, vel non faciendam: solùm in his dispensationibus dandis non solet iniungi dispensatis eleemosyna Pauperibus eroganda, vt ex praxi. Semper autem aduertatur, quòd in his dispensationibus matrimonialibus, vt etiam supra fuit dictum, nunquàm datur dispensatis vllum minimum testimonium, præter solam simplicem fidem solitam Confessionis, si ab ipsis petatur; Imò etiam Breuia ipsa Sacræ Pœnitentiariæ statim lacerantur, si fuerint executioni mandata, nec restitui possunt ipsis Oratoribus dispensatis ad præscriptum Maioris Pœnitentiarij.

De

De Contracto in Quarto Consanguinitatis, seù Affinitatis.

Pro ijs, qui ignorantes aliud impedimentum inter eos existere, quominùs possent matrimonialitèr copulari, factis proclamationibus, & seruata forma Sacri Concilij Tridentini, nulloq; reperto impedimento, matrimonium inter se contraxerunt, & consummarunt, & in eo per aliquot annos permanserunt: Postmodum verò reperierunt, se quarto Affinitatis gradu inuicem attinere, & nihilominùs à carnali copula minimè abstinuerunt.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an separatio inter ipsos possit esse causa scandalorum, quod facilè præsumi potest post tot annos matrimonij putati: an impedimentum repertum remaneat occultum, & an obstet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia salutaris, & quidquid de Iure fuerit iniungendum.

Monentur, quòd hæc dispensatio datur pro foro conscientiæ tantùm: quòd tenentur de nouo renouare consensum matrimonialem ad inuicem, cùm iàm sciant priorem fuisse innalidum: quòd abstineant à carnali copula, vsquequò talis consensus nouus fuerit vtrinque datus: eò quòd renouato matrimonio vigore huius dispensationis, poterunt in ipso remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere tuta conscientia; ad quem finem filij nati, & nasciturí legitimi declarantur in foro conscientiæ.

His

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur vnusquisque respectiuè in sua confessione in forma Ecclesiæ consueta; primò à sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis incursis, idest ab excommunicatione contra incestuosos lata, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt, vt in superioribus fuit dictum: & sub eadem forma absoluitur à censuris, peccatis, incestu, & excessibus commissis: posteà pro dispensatione additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super impedimento quarti gradus Affinitatis, vt illo non obstante, cum tua putata Coniuge, præuia renouatione prioris consensus, matrimonium secretè inter te, & ipsam contrahere, & consummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere licitè valeas. In nomine Patris &c.

Et paritèr eadem authoritate Apostolica Prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam esse, & fore declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Solùm hìc notandum pro omnibus etiam alijs formulis dispensatiuis, quòd quotiescumque ambo Coniuges sunt conscij impedimenti, sicut ab vtroque separatim præmittenda est Confessio Sacramentalis, & separatim vtrique danda est absolutio; ità etiam vtrique impertienda est separatim dispensatio, mutatis terminis in ipsa Formula; vt cùm dicitur pro Viro, matrimonium cum tua putata Coniuge; dicatur pro Muliere, matrimonium cum tuo putato Coniuge: quod idem seruatur, quotiès vna tantùm pars conscia est impedimenti, & sola super eo dispensatur, mutatis inquàm mutandis.

Neutro Machinante de Contrahendo.

Pro ijs, qui præcedente adulterio, & fide data, matrimonium contrahere desiderant.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an periculum sit scandalorum, aut perseuerantiæ in peccato, si adsit, nisi contrahant: an hoc impedimentum criminis sit occultum; & an obstet aliud canonicum impedimentum ab isto distinctum.

Iniungitur eisdem pro modo culpæ pœnitentia salutaris, & quidquid de Iure.

Monetur, dispensationem hanc dari pro foro conscientiæ tantùm, & vigore ipsius posse inter se matrimonium contrahere seruata forma Concilij Tridentini, & postmodùm tuta conscientia in ipso remanere, ac debitum coniugale exigere, & reddere: declarando etiam Prolem susceptam (non tamen in adulterio conceptam) & suscipiendam, esse, & fore legitimam in foro conscientiæ.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluuntur in forma Ecclesiæ consueta, eidem addendo, primò à sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis propter præmissa incursis; deindè etiam absoluuntur per eamdem formam à censuris, adulterio, fide data, excessibus, & alijs peccatis; posteà additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proueniente, vt illo non obstante cum muliere correa, matrimonium publicè, seruata forma Concilij Tridentini contrahere, & consummare, debitumque coniugale exigere, & reddere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c.

Pariter

Pariter eadem authoritate Apostolica Prolem susceptam, (non autem in adulterio conceptam), & suscipiendam legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Hìc notandum, quòd ad inducendum hoc impedimentum Criminis ex adulterio, & fide data proueniens, multæ conditiones requiruntur, & à Doctoribus assignantur: Prima, Adulterium debet esse actu perfecto consummatum. Secunda, Adulterium debet esse perpetratum, sciente vtroque adultero alterius matrimonium. Tertia, Adulterium debet præcedere, vel subsequi promissionem futuri matrimonij. Quarta, Adulterium, & promissio debent esse facta viuente Coniuge. Quinta, promissio, quæ intercedit, debet esse facta signo aliquo exteriori, nàm sola interna non inducit. Sexta, promissio ab vno data, ab altero debet esse acceptata cum repromissione. Septima, Matrimonium priùs contractum debet esse validum; nàm ex irrito matrimonio, & adulterio existimato non inducitur hoc impedimentum, vt ex *Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 79. à num. 2. cum allegat.* His conditionibus concurrentibus inducitur hoc impedimentum; altera verò ex ipsis deficiente non inducitur.

Neutro Machinante de Contracto.

Pro ijs, qui cum occulto impedimento Criminis contraxerunt.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ quo ad scandala exoritura, si separentur, & de impedimento Criminis, an sit occultum.

Iniungitur grauis pœnitentia salutaris, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm. Quòd ipsa habita, possunt legitimè inter se secretè

contrahere de nouo matrimonium, renouato ad inuicem consensu, ex quo primus fuit inualidus; & similiter possunt in eodem matrimonio tuta conscientia remanere, ac debitum coniugale exigere, & reddere: Vnde & legitimantur filij suscepti (non tamen in adulterio concepti), & suscipiendi in foro conscientiæ.

His peractis, & imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluuntur in forma Ecclesiæ consueta, addendo in eadem, primò à sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, propter præmissa incursis; & deinde absoluuntur sub eadem forma à censuris, peccatis, adulterio, fide data, & alijs excessibus commissis: posteà additur.

Et insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento Criminis ex adulterio, & fide data prouenienté, vt ipso non obstante, matrimonium cum tua putata Coniuge contrahere, consummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apostolica Prolem, si quam susceperis (non tamen conceptam ex adulterio), & quam suscepturus es, legitimam esse, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & filij &c. Passio Domini nostri &c.

Altero Machinante de Contracto,

Pro ea, quæ, vt matrimonium posset contrahere cum Viro, à quo per adulterium fuerat cognita carnaliter, in mortem Mariti cum effectu machinata fuit, inscio ipso Viro, cum quo deinde matrimonium contraxit, & consummauit.

FORMVLA VIII.
Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an scilicèt ex separatione oritura sint scandala: an hoc impedimentum Criminis sit occultum;

cultum; & an aliud canonicum impedimentum obſtet.

Iniungitur eidem pro modo culpæ grauis,& longa pœnitentia ſalutaris, quæ ſaltem per annum duret, & aliæ orationes, quæ ad minus duæ eſſe debent, per idem tempus duraturæ; frequentia Sacramentalis Confeſſionis arbitrio Pœnitentiarij ſtatuenda, vel pro ſingulo menſe ſemel, vel pluries in eodem menſe: item quòd pro anima occiſi certum numerum miſſarum faciat celebrare ſecundùm ſuam facultatem; duas ad minùs, quæ paupera eſt, debet facere celebrare: item quòd, quibus damnum intulit, ſatisfaciat, ſiuè hæredes ſint, ſiuè alij, quibus defunctus, dùm viueret, ſubuenire ſolebat.

Monetur, quòd reſtitutiones, & eleemoſynas ità cautè faciat, vt delictum ſuum nunquàm detegatur: item quòd diſpenſatio hæc datur tantùm pro foro conſcientiæ: quòd tenetur certiorare Coniugem ſuum putatum de nullitate prioris conſenſus, & de nouo inter ſe ipſos ſecretè illum renouare, ſine Parocho, & Teſtibus; quòd interim abſtineat à carnali copula, donec nouus conſenſus fuerit vtrinque datus: & quòd, renouato tali conſenſu poſt diſpenſationem habitam, poterit ſimiliter in dicto matrimonio renouato tuta conſcientia remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere; qua de cauſa Prolem ſuſceptam (non tamen ex adulterio conceptam) & ſuſcipiendam fore legitimam; declaratur in foro conſcientiæ.

His peractis, & pœnitentia iniuncta pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addito priùs, ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis propter premiſſa incurſis; ſequendo abſolutionem ab alijs cenſuris, peccatis, adulterio, homicidio, & alijs exceſſibus huiuſmodi; poſteà pro diſpenſatione additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento Criminis ex adulterio, & homicidio proueniente, vt ipſo non obſtante cum tuo putato Coniuge matrimonium contrahere, conſummare, & debitum coniugale exigere, & reddere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apostolica Prolem susceptam, (non tamen conceptam ex adulterio), & suscipiendam legitimam esse, & fore declaro. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini Nostri &c.

Similiter est hìc notandum, quòd etiam ad inducendum hoc impedimentum Criminis ex occisione Coniugis proueniens, aliquæ conditiones requiruntur. Prima est, vt matrimonium, contra quod machinatio facta est, sit verum, non putatum. Secunda, vt machinatio sortiatur effectum, & mors sequatur. Tertia, vt tàm mortis machinatio, quàm adulterium interueniat, nisi vterque cooperatus sit ad mortem. Quarta, vt quando alter tantùm machinatus est mortem, adulterium commissum sit vtrique notum. Quinta, vt homicidium Coniugis eo fine factum sit, vt cum altero Coniugum ineatur: Omnes istæ conditiones necessariæ sunt ad inducendum hoc impedimentum, & vna deficiente, impedimentum non sequitur, vt ex Doctoribus habetur, *Sanch. lib.7. de Matrim. disp.78. à num.20., Bonac., & alij:* Et nihil refert, an Vir in Vxoris, vel Vxor in Viri mortem machinetur, gratia migrandi ad alterum matrimonium, *Idem ibidem num.14.,* & de praxi Curiæ testatur *Corrad. lib.8.cap.9. num.15.* Imò solum consilium, siuè mandatum ad cooperandum morti Coniugis satis est ad hoc impedimentum contrahendum; attenditur enim machinatio qualiscunque illa sit, *Sanch. ibidem num.5., Corrad. ibidem num.16. cum allegatis.*

Vtroque

Vtroque Machinante de Contracto.

Pro ijs, qui simul adulterantur, & vt Matrimonium inter se contrahere possent, in Mariti Mulieris mortem cum effectu machinati fuerunt, illoque defuncto, Matrimonium inter se publicè seruatis seruandis contraxerunt, & consummarunt.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an scilicet separatio inter ipsos fieri possit absque scandalo, nec nè; an machinatio facta sit occulta; an cohabitatio esse possit absque periculo incontinentiæ; & an obstet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur, primò Confessio Sacramentalis singulo quoque mense facienda per tempus statuendum à Pœnitentiario; item grauis, & longa saltem per annum duratura pœnitentia salutaris pro modo culpæ, scilicet, vt singulis sextis Ferijs per annum ieiunent, & pro anima occisi per annum in tribus diebus cuiuslibet hebdomadæ orent, certasque orationes, à Pœnitentiario pro eorum captu præscribendas, genibus flexis, recitent quæ orationes duæ ad minùs esse debent; item si facultatem habent, quinquaginta Missas, vel alium numerum iuxta huiusmodi facultatem celebrari faciant pro anima occisi; & etiam quòd hæredibus ipsius occisi, & illis, quibus ipse, dùm viueret, subuenire forsan solebat, satisfaciant, & subueniant in eo, in quo tenentur cautè tamen, nè se prodant; Iniunctis etiam alijs de iure iniungendis.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm: quòd tenentur inter se ipsos renouare consensum matrimonialem, cùm primus fuerit inualidus, quòd secretè possunt facere sine Parocho, & Testibus, & interim abstineant.

neant à copula carnali, quousque dictus consensus fuerit renouatus: & quòd post hanc dispensationem habitam, & renouationem consensus factam poterunt in Matrimonio tuta conscientia remanere, & debitum matrimoniale exigere, & reddere: qua de causà Proles suscepta (non tamen ex adulterio concepta), & suscipienda legitima declaratur in foro conscientiæ.

His peractis, & pœnitentia iniuncta pro peccatis confessis, absoluuntur in forma Ecclesiæ consueta, addito priùs, à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, propter præmissa quomodolibet incursis; & ab omni vinculo excommunicationis, à peccatis, adulterio, fide data, homicidio, & excessibus; posteà pro dispensatione additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tecum dispenso super impedimento Criminis ex adulterio, fide data, & machinatione facta proueniente, vt ipso non obstante, Matrimonium cum tua putata Coniuge de nouo contrahere, consummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apostolica Prolem susceptam (non tamen ex adulterio conceptam), & suscipiendam, legitimam esse, & fore decerno, & declaro in foro conscientiæ. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini nostri &c.

Vtroque Machinante de Contrahendo.

CIrcà hanc Formulam nihil superest addendum ad supradicta in Formula de Contracto: eadem inquiruntur; eadem iniunguntur; de eisdem monentur; & eodem modo absoluuntur, & dispensantur; ac Proles legitima declaratur: vnum tantùm mutatur, quòd non imponitur renouatio consensus inter Contrahentes ad reualidandum Matrimonium priùs nulliter contractum; sed facultas conceditur ad validè, & licitè illud contrahendum, seruatis seruandis, scilicèt seruata forma Sacri Concilij Tridentini, quòd publicè contrahatur,

hatur, præmiſſis proclamationibus, & præſente Parocho, & Teſtibus, & dummodò non obſtet aliud canonicum impedimentum.

Habita diſpenſatione ſuper impedimento, & ſeruatis præfatis in contrahendo, poterunt tuta conſcientia in Matrimonio remanere, & debitum coniugale exigere, ac reddere, præmiſſo impedimento non obſtante: Iniungantur tamen omnes pœnitentiæ, quæ ponuntur, & ordinantur in præmiſſa forma de Contracto. Diſpenſatio hæc à Sac. Pœnitentiaria rarò, & nonniſi ob grauem neceſſitatem ſolet concedi.

Affinitas ſuperueniens.

Pro eo, qui contracto, & conſummato Matrimonio, Conſanguineam Vxoris in primo, vel ſecundo gradu carnaliter cognouit.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis copula inceſtuoſa ſit occulta; & an probabiliter timeri poſſit de eius incontinentia, niſi diſpenſetur ad exigendum debitum.

Iniungitur eidem grauis pœnitentia ſalutaris, & quòd ſemel ſingulo quoque menſe Sacramentaliter confiteatur arbitrio Pœnitentiarij quo ad tempus durationis; & alia de Iure iniungenda, vt eſt, quòd auferat occaſionem recidiuæ conuerſationis; iniungendo etiam, ſi opus ſit, aliquod remedium præſeruatiuum, quæ innuuntur à Doctoribus.

Monetur, quòd hæc diſpenſatio datur pro foro conſcientiæ tantùm; qua habita, poterit tuta conſcientia exigere debitum coniugale à ſua Vxore, ſicut priùs ante inceſtum perpetratum: quo verò ad idem debitum reddendum, etiam declarabitur, poſſe, & teneri reddere.

His

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, peccatis, ab incestu, & excessibus huiusmodi; deinde subiungitur.

Et insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum, vt nõ obstante Affinitate, quam contraxisti cum tua Vxore ex illicita copula à te habita cum eius Sorore, seù Matre &c., debitum coniugale à tua Vxore etiam exigere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Et pariter eadem authoritate Apostolica declaro te, non obstante præfata Affinitate superueniente, in Matrimonio cum tua Vxore remanere, illique debitum coniugale reddere posse, & debere. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini nostri &c.

Eodem modo dispensatur, si talis copula fuisset habita cum Matre, cum Sorore, aut cum alia Consanguinea Vxoris in primo, & secundo, siuè in secundo tantùm gradu.

Quod dictum est de Marito in ordine ad Consanguineas Vxoris, idem est dicendum de Vxore quo ad Consanguineos Mariti, in quibus casibus etiam ipsa Vxor dispensatur hoc eodem modo, & forma, mutatis solùm terminis in formula dispensationis, & declarationis. Et hæc sufficiant quo ad dispensationes matrimoniales, ex quibus deduci sufficienter potest qualiter, & quomodò sit procedendum in similibus casibus particularibus.

CAPVT

CAPVT III.

De Formulis Abſolutionum, Diſpenſationum ab Irregularitatibus, Rehabilitationum, & fructuum Condonationum.

SImiliter pro recta executione ſequentium Formularum multa veniunt prænotanda.

Et primò. Quo ad abſolutiones impertiendas à cenſuris, & præſertim ab excommunicationibus.

Notandum, Sacram Pœnitentiariam poſſe abſoluere, & abſolui mandare ab excommunicationibus eidem conceſſis, tàm publicis, quàm occultis; pro publicis committendo facultatem Ordinarijs, ſi eiſdem ſint reſeruatæ; pro occultis verò committendo eamdem facultatem Confeſſarijs in foro conſcientiæ.

Secundò. Cùm quis fuit abſolutus ab excommunicatione, quæ remanebat occulta, ſed poſteà re detecta, & confecto proceſſu ab Ordinario per Cedulones fuit publicè declaratus excommunicatus, adhùc tenetur recurrere ad Sacram Pœnitentiariam pro ſatisfactione fori externi, licèt quo ad Deum, & in foro conſcientiæ, ſit ab excommunicatione abſolutus; quod idem currit de quacumque alia cenſura priùs abſoluta vt occulta, ſed poſteà deducta, & publicè declarata.

Quando verò excommunicatus acceſſit ad Vrbem, & petit abſolui, eo quòd fuerit nominatim, & publicè declaratus, vel denuntiatus, obtenta priùs facultate à Sacra Pœnitentiaria abſoluitur in forma, vt infra dicetur; poſteà datur eidem teſtimonium Confeſſionis in forma maiori, ex vno latere ſubſcribens proprium nomen, ex altero ponens hanc clauſulam; *præſens Orator indiget litteris pro miſſo abſoluto*, ſi Orator ſpontè venerit: *vel pro remiſſo abſoluto*, ſi venerit miſſus: &

complicato memoriali, cum isto testimonio confessionis mittitur Pœnitens ad vnum ex tribus Procuratoribus Sacræ Pœnitentiariæ, vt expediat Breue pro ipsomet Pœnitente.

Tertiò. Si autem, qui accessit ad Vrbem, sit excommunicatus occultus, & talis excommunicatio non sit excepta Pœnitentiario, ab ipso absoluitur in forma, vt infra, solo testimonio Confessionis eidem dato, si illud petat, & dimittitur; quod idem fit cum existentibus, & commorantibus in Vrbe, si accedant ad Basilicam pro simili absolutione obtinenda. Occulta excommunicatio censetur illa, quæ non est deducta ad forum externum, nec de facili est deducibilis; vnde taliter excommunicatus ab occulta excommunicatione absolui potest in forma tamen Sac. Pœnitentiariæ ordinaria.

Quartò. Si aliquis ab Homine nominatim fuerit in partibus excommunicatus, & accesserit ad Vrbem, & petat absolui ad effectum tantùm lucrandi Indulgentias Vrbis; obtenta facultate à Tribunali Sac. Pœnitentiariæ, absoluitur ad reincidentiam per tempus determinatum à Concedente facultatem; quo tempore, si absolutus fuerit Sacerdos, non permittitur, quòd celebret, cùm hoc non sit necessarium ad consequendas Indulgentias, sed sufficiat confiteri, & communionem recipere, vt in fine huius Praxis.

Quintò. Ab absoluendo ab aliqua excommunicatione publica in forma missi, aut remissi duo iuramenta exiguntur, vnum de parendo mandatis sui Ordinarij, & satisfacienda Parte in eo, in quo damnum passa est, alterum de non contraueniendo ampliùs tali Canoni, contra quem modò venit, & excommunicationem incurrit; quod secundum Iuramentum etiam in casibus grauioribus occultis exigere debet Pœnitentiarius ab absoluendo in foro conscientiæ tantùm iuxta *cap. Graue, & cap. Ex tenore de sent. excomm.*; cùm in Formulis præscribatur per illa verba, *iniunctis alijs, quæ de iure fuerint iniungenda*: Imò etiam iuramentum de satisfacienda Parte similiter in casibus occultis est exigendum, si non satisfecit, aut si satisfacere modo non potest, pro quando sibi erit possibile; nàm & hæc satisfactio est de iure, si damnum intulit.

Sextò.

Sextò. In imponenda hac satisfactione facienda Parti, aut hæredibus, si Clericus aliquis fuisset occisus, prudenter, & cautè debet Pœnitentiarius procedere, nè Pœnitentis delictum detegatur; vnde considerato damno Parti illato, curabit, vt Pœnitens illud secretè resarciat, aut de præsenti, si est potens, aut quamprimùm potuerit, si nunc non potest; ipsum monendo, quòd si contempserit satisfacere, reincidet in eamdam excommunicationem, cùm sub hac conditione absoluatur.

Septimò. Pariter in casibus occultis monetur Pœnitens, quòd si vnquam eius delictum detegeretur, & ad forum Ordinarij deueniret, & ipse contemneret parere ordinationi sui Ordinarij, quoties esset rationabilis, & discreta, non impossibilis, nec valde difficilis, adhùc reincideret in eamdem excommunicationem, cùm talis sit stylus, & mens Sac. Pœnitentiariæ.

Octauò. Etiam monendus est Pœnitens in casu occulto, si aliquem Clericum mutilauerit, aut occiderit, quòd per absolutionem à censura non liberatur ab irregularitate, quam contraxit, sed remanet inhabilis, tàm ad Ordines, quàm ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda, non ad iam obtenta, & etiam ad ministrandum in Ordinibus iam susceptis, si fuerit Ecclesiasticus, donec super ipsa ex rationabili, & vrgenti causa à Sacra Pœnitentiaria fuerit misericorditer dispensatus.

Nonò. In Confessionario scriptam, aut memoriæ tenere semper debet Pœnitentiarius facultatem sibi concessam, & exceptam, vt in casibus, ex improuiso occurrentibus, possit securiùs ministerio suo satisfacere, & nunquàm excedere limites propriæ facultatis.

Decimò. Tandem notandum, quòd absolutio ab excommunicatione danda est ante absolutionem à peccatis, ex quo excommunicatus non potest licitè Sacramentum aliquod recipere, & multò minus Sacramentum Pœnitentiæ; poterit tamen vtramque dare sub eadem forma, sequenti modo, aut æquiualenti &c.

Dominus noster Iesus Christus absoluat te, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, absoluo te inprimis ab excommunicatione, quam incurristi, ob manus violentas iniectas in Clericum, & restituo te Sacramentis Ecclesiæ, communioni, & vnitati Fidelium.

Deindè absoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges.

Deindè ego &c. Quæ forma absolutionis inseruire potest in alijs casibus similibus, mutato delicto, propter quod incursa est talis sententia excommunicationis.

His prænotatis, considerandæ veniunt formulæ ipsæ, qualiter, & quomodò sint exequendæ.

Ab iniectione in Clericum, seù Presbyterum Absolutio.

Pro eo, qui iracundia percitus Clericum, aut Presbyterum fuste percussit, & casus est occultus.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an verè casus sit occultus: an Parti satisfecerit, vel saltèm an sit paratus satisfacere, quamprimùm potuerit, si nunc ob legitimam causam sit impotens ad satisfaciendum, vel quia non est in loco, vbi percussus commoratur, vel ob infirmitatem, vel ob paupertatem, vel ob aliam causam, quo casu medio iuramento promittat satisfacere, vbi primùm poterit.

Iniungitur pœnitentia salutaris; & alia de iure iniungenda, vt est satisfactio præstanda Percusso pro iniuria illata, quæ competens esse debet, & sufficiens, & taxari debet ab ipso Pœnitentiario, & restitutio expensarum, si quæ factæ sint, ratione percussionis.

Mone-

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm, quòd si delictum detegatur, tenetur parere ordinationi, seù mandatis proprij Ordinarij.

Monetur, quòd si contempserit satisfacere Parti læsæ, reincidet in eamdem censuram.

His peractis, & recepto iuramento de non contraueniendo de cætero huic Canoni, & de satisfacienda Parte; ac imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, additis verbis addendis: V.G.

Dominus noster Iesus Christus absoluat te, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, absoluo te in primis ab excommunicatione, quam incurristi ob manus violentas iniectas in Clericum, & restituo te Sacramentis Ecclesiæ, communioni, & vnitati Fidelium.

Deinde absoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges.

Deinde ego te absoluo &c.

Quando autem casus est publicus, & qui percussit, publicè fuit declaratus excommunicatus, & accessit ad Vrbem pro absolutione; mediante supplici libello recurritur ad Tribunal Sac. Pœnitentiariæ pro obtinenda facultate ad ipsum absoluendum pro misso, aut pro remisso, vt dictum est supra in tertio notando, narrando in memoriali casum cum suis circumstantijs, & petendo, nomine ipsius recurrentis, posse absolui: qua facultate habita, audita Sacramentali Confessione, imposita salutari pœnitentia pro excessu, & alia pœnitentia pro peccatis confessis, ac præstitis duobus iuramentis de non contraueniendo de cœtero huic Canoni, & de parendo mandatis sui Ordinarij, absoluitur in forma, vt supra ad reincidentiam, si parere contempserit: posteà datur ei testimonium Confessionis, vt supra in notando tertio, & mittitur ad vnum ex Procuratoribus pro expeditione Breuis.

A Pres-

A Presbytericidio.

Pro Laico qui Presbyterum interfecit, sed casus remanet occultus, nec de facili publicandus.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an casus verè sit occultus: an Parti satisfecerit, & sit potens ad satisfaciendum; aut paratus ad satisfactionem præstandam, quàm primùm potuerit.

Iniungitur pœnitentia salutaris pro modo culpæ, quæ non debet esse publica, sed occultè facienda, cùm pro peccato occulto non detur publica pœnitentia; vnde talis esse debet, quòd ex ipsa delictum nunquàm detegatur: & solet iniungi pœnitentia recitandi Officium Mortuorum per quinquennium in tribus diebus cuiuslibet Hebdomadæ; nescienti verò legere, talis pœnitentia commutatur in alias Preces persoluendas per idem tempus, & ijsdem diebus, vt in Rosarium integrum B. Mariæ Virginis, aut saltem in tertiam partem eiusdem Rosarij, & quòd visitet pedester Septem Ecclesias Vrbis.

Iniunguntur etiam alia de iure iniungenda, vt est, quòd satisfaciat Hæredibus occisi; & subueniat ijs, quibus solebat Defunctus subuenire, dùm viueret, & satisfaciat aliquo modo Ecclesiæ, in qua Sacerdos occisus forsan intitulatus erat; omnia tamen cautè, nè delictum Pœnitentis detegatur.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm; vnde si contigeret delictum fieri publicum, adhùc teneretur parere mandatis sui Ordinarij, seù Sacræ Pœnitentiariæ, ad quam iterùm recurrere necessariò deberet, & interim se habere, ac si non fuisset absolutus, quousque aliter prouideatur à Sac. Pœnitentiaria.

Item

Item monetur, quòd ipse remanet irregularis, & inhabilis ad Ordines, & Beneficia; & etiam eius Liberi propter delictum Patris inhabiles remanent ad Beneficia obtinenda, non ad iam obtenta, super quæ nihil prodest hæc absolutio, sed necessariò obtinenda est dispensatio.

His peractis, & receptis iuramentis de non contraueniendo de cœtero huic Canoni, & de satisfacienda Parte, ac de parendo mandatis Ordinarij, si delictum vnquàm detegatur; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, vt in fine Formulæ primæ.

In casu autem publico, in quo Presbytericida etiam publicè fuit declaratus excommunicatus, si hìc accedat ad Vrbem pro obtinenda Absolutione; obtenta priùs facultate à Sacra Pœnitentiaria mediante supplici Libello, & audita eius Sacramentali Confessione, iniungitur eidem pœnitentia salutaris, vt supra pro casu occulto, & alia de Iure iniungenda.

Monetur etiam de supradictis, quando delictum occultum fieret publicum; & de Irregularitate contracta, & de obligatione satisfaciendi Parti.

Quibus peractis, & receptis iuramentis de non contraueniendo de cœtero huic Canoni, & de parendo mandatis Sac. Pœnitentiariæ ad formam litterarum expediendarum in forma missi, aut remissi, ac de satisfacienda Parte; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confessis; absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, vt in fine primæ Formulæ.

Quæ absolutio datur ad reincidentiam, si parere contempserit: posteà datur ei testimonium Confessionis in forma maiori cum memoriali, vt supra in notando tertio pro misso, aut remisso; & mittitur ad vnum ex Procuratoribus Sac. Pœnitentiariæ, vt Breue expediatur.

Hìc notandum, quòd, si Pœnitens ex iusta causa non potuerit se submittere pœnitentiæ publicæ, poterit Pœnitentiarius eidem suadere, vt obtineat moderationem, aut commutationem ab eadem Sac. Pœnitentiaria, quam benignè in aliquibus casibus solet concedere.

Ab

Ab ingressu in Monasterium.

Pro duabus Puellis ætatis quatuordecim annorum, quæ intra septa Monasterij Monialium absque licentia ingressæ sunt.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confessione.

Inquiritur, an talis ingressus remaneat occultus, & non fuerit deductus.

Iniungitur pœnitentia salutaris; & alia de Iure iniungenda, & exiguntur iuramenta.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm: posteà, iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, datur absolutio in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, vt supra in fine Formulæ primæ.

Hæc absolutio separatim datur dictis Puellis, sicut separatim etiam alia fiunt.

Eodem modo absoluitur etiam Vir, aut Mulier, si sine licentia ingrederentur idem Monasterium Monialium ex sola curiositate; sicut etiam Mulier, si ingrederetur Claustra Religiosorum, sed non ad malum finem.

Ab ingressu ob malum finem.

Pro eo, qui ingressus est septa Monasterij Monialium ad inhonestos vsus.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confessione.

Inquiritur, an casus remaneat occultus, & non fuerit deductus: & etiam de medijs, & instrumentis, quibus dicta Clau-

Clausura violata fuit, ad effectum, vt ante absolutionem cum effectu consignentur in manibus Pœnitentiarij.

Iniungitur pro modo culpæ grauis pœnitentia salutaris; & quòd ad Monasteria, & Ecclesias Monialium, sub pœna reincidendi eo ipso in eamdem excommunicationem nunquàm accedere audeat, & alia de iure iniungenda; vt iuramentum de parendo, & non contraueniendo.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm; ita quòd, si delictum detegeretur, teneretur parere mandatis sui Ordinarij.

Posteà recepto iuramento de parendo; & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, vt supra in fine primæ Formulæ.

Ab eodem Ingressu.

Pro ea, quæ ingressa est Claustra Religiosorum ad inhonestos vsus.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an talis ingressus remaneat occultus, aut sit deductus; an in tali Monasterio adhuc habitet ille Religiosus, qui eam introduxit.

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris pro modo culpæ, & excessus; ac etiam, quòd ad Monasterium dicti Religiosi, illiusque Ecclesiam, nunquàm accedat, quandiù dictus Religiosus ibi fuerit; & alia de iure iniungenda: iuramenta &c.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm: ita vt si delictum detegatur, tenebitur parere mandatis sui Ordinarij; etiam, quòd si ad dictum Monasterium, illiusque Ecclesiam, durante occasione, accesserit, in eamdem excommunicationem eo ipso reincidet.

Posteà recepto iuramento de non contrauenieudo de cætero, & de parendo mandatis Ordinarij, si delictum detegatur; ac imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula expressiua delicti, vt supra in fine Formulæ primæ.

A Lectione prohibita.

Pro eo, qui Libros prohibitos legit, & idcircò incidit in Excommunicationem.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an ex tali lectione hauserit aliquam hæresim; & an tales Libros consignauerit, vel fecerit consignare Inquisitori, siuè Ordinario loci; aut restituerit Domino, habenti facultatem, seù licentiam illos retinendi; & non sit deducta.

Iniungitur pœnitentia salutaris; vt tales Libros consignari faciat, cui debet cautè tamen, ne se prodat; aut licentiam obtineat eos retinendi, & legendi, & quæ de iure sunt iniungenda; & quòd legat aliquem Librum Spiritualem, cùm contraria contrarijs curentur.

Monetur, quòd hæc absolutio datur pro foro conscientiæ tantùm; vnde si delictum detegatur, tenebitur parere mandatis Sacræ Inquisitionis.

Posteà, recepto Iuramento de parendo, & de non contrauenieudo de cætero, ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula.

Absoluo te in primis ab excommunicatione, alijsque sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas ob lectiones Libri prohibiti incurristi &c., vt in fine Formnlæ primæ.

Notandum hìc, quòd, si Liber sit prohibitus, quia continet hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem; aut quia est dam-

nati

nati Auctoris, incurritur excommunicatio; Si verò sit prohibitus, quia est obscænus, & contra bonos mores, non incurritur excommunicatio lata à Pio IV. *Dominici gregis*, sed solùm peccatur mortaliter; nisi per decreta aliter de aliquo disponatur.

Notandum secundò, quòd si quis legit Libros prohibitos, & ex ipsis hauserit aliquam hæresim, externè significatam, & non habuerit Complices, vel Conscios; tunc priùs recurrendum est ad Sac. Pœnitentiariam pro facultate obtinenda, exponendo casum cum suis circumstantijs; nàm super hæretico externo etiam occulto minor Pœnitentiarius facultatem non habet: qua obtenta, & Sacramentali Confessione audita, priùs præmittenda est abiuratio, quam Pœnitens facere debet in manibus Pœnitentiarij, abiurando, & detestando prædictam hæresim, & omnes alios errores ab Ecclesia damnatos, in forma solita.

Posteà iniunctis iniungendis, vt supra &c., absoluitur, vt præmissum est in præsenti Formula.

Quæ abiuratio semper præmittenda est, quoties aliquis post aliquem errorem, cum pertinacia habitum contra Fidem, reuertitur ad pœnitentiam, si non habuerit Complices, vel Conscios; nàm in his casibus facultatem habet Sacra Pœnitentiaria: Imò præmittenda est etiam cum hæretico pure mentali, quamuis talis excommunicationem non incurrat; quia abiuratio fit in ordine ad errorem contra Fidem, quem etiam hæreticus mentalis habet in mente, non in ordine ad excommunicationem, quæ lata est, vt aberrans resipiscat, & reuertatur ad cor, & ad veram Fidem; vnde etiam huc abiurare tenetur, licèt solùm mentaliter sit hæreticus.

Forma abiurationis poterit esse infrascripta.

Ego N. constitutus personaliter, & genuflexus coràm Te N. Sacrosancta Dei Euangelia coràm me posita manibus corporaliter tangens, sciens, neminem saluum fieri posse extra illam fidem, quam tenet, & credit, prædicat, profitetur, &

 docet,

docet, Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, cuius Caput est ad præsens D. N. P. N., contra quam fateor, & doleo, me grauiter errasse, quia tenui, & credidi vsque ad diem præsentem, quod hæretici tenent, & credunt, videlicèt . . . . . . (hìc ponuntur errores Pœnitentis) *Ideò nunc de veritate Catholicæ Fidei, & de hæreticorum sectæ falsitate certus, abiuro, maledico, & detestor omnes supradictas hæreses, & errores, vnà cum quibuscumque alijs hæresibus, & erroribus contrà dictam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam sese quomodolibèt extollentes; & iuro, mè nunc toto corde credere, & in futurum, Deo adiuuante, firmiter crediturum, quidquid tenet, credit, prædicat, profitetur, & docet prædicta Sancta Mater Ecclesia Catholica, & Apostolica Romana; & iuro, ac promitto, me nunquàm hæreses prædictas, neque alias crediturum, nèc minùs familiaritatem, aut conuersationem cum hæreticis, vel de hæresi suspectis (quoad potero) habiturum; Imò, si aliquem talem in partibus Catholicorum cognouero, illum denunciabo Inquisitori, vel Ordinario loci, vbi fuero: Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta illius Euangelia, quæ proprijs manibus tango.*

A Retentione Prohibita.

Pro eo, qui Libros Hæreticorum prohibitos scienter retinuit, & legit.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an quidquàm fuerit deductum: an ex tali lectione hauserit aliquam hæresim: an præfati Libri sint in sua potestate, aut fuerint consignati P. Inquisitori, aut Ordinario loci; & an possit illos consignare, antequàm absoluatur &c.

Iniun-

Iniungitur pœnitentia salutaris: & vt dictos Libros consignet, aut consignari faciat, cui debet cautè tamen, ne se prodat; aut licentiam obtineat quamprimùm eos retinendi, & legendi: quòd pro pœnitentia legat aliquem Librum Spiritualem, vt ex hac lectione remoueatur, quod lectum est in prohibitis, & alia de Iure iniungen.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm; vndè si transgressio deuenerit ad forum externum, adhùc tenebitur parere mandatis Inquisitoris, aut Ordinarij.

Posteà recepto iuramento de parendo, & de non contraueniendo ampliùs; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula delicti expressiua, vt in Formula sexta.

Si autèm & iste aliquam hæresim hausisset ex tali lectione, tunc proceditur, sicut dictum est in fine præcedentis Formulæ.

A Bonorum acceptione ex naufragio.

Pro Laicis, qui bona ex naufragio in Mari facto acceperunt.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an eorum casus fuerit deductus; an sciant, qui sint Domini talium bonorum, aut sint incerti Domini; & an talia bona pro derelictis haberentur; & quanti æstimentur; nàm si talia bona excederent æstimationem quinque scutorum, procuranda esset facultas à Sacra Pœnitentiaria, cùm pro tali quantitate Pœnitentiarius facultatem non obtineat, nisi bona pro derelictis haberentur.

Iniungitur, quòd priùs talia bona, seù illorum valorem Dominis, si certi sint, restituant, aut cum illis concordent:

Si

Si verò Domini incerti sint, restitutio fiat Ordinario loci, in quo talia bona fuerunt inuenta, inter pauperes distribuenda: Si ob legitimam causam talem restitutionem facere non possint, exigi poterit iuramentum de ipsa facienda, quamprimùm potuerint; & tunc iniungitur pœnitentia salutaris, & alia de iure iniungen.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm, ità quòd si talium bonorum surreptio deduceretur ad forum externum, tenerentur parere mandatis Ordinarij &c.

Monetur similitèr, quòd tenentur abstinere in futurum à tali surreptione bonorum, etiam ratione iuramenti, quod modo præstabunt.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, ac exacto iuramento de restitutione facienda, de parendo mandatis, ac de non contraueniendo in futurum huic Canoni, absoluuntur singillatìm in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, posita in fine formulæ sextæ, idest.

Absoluo te inprimis ab excommunicatione, & ab omnibus sententijs, censuris, ac pœnis Ecclesiasticis, quas incurristi proptèr &c.

Hìc notandum, quòd si talia bona haberentur pro derelictis, non solùm cessaret obligatio restituendi, cùm talia bona fiant primi occupantis, sed nèc vlla excommnnicatio incurreretur, dum licitè possunt occupari, ex quo desinunt esse ipsius Domini.

A Duello.

Pro Laicis, qui ex prouocatione ad singulare certamen deuenerunt.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an certamen habitum fuerit deductum: an aliquis fuerit vulneratus, aut occisus, & an inter Partes pax sit sequuta.

Iniun-

Iniungitur pœnitentia salutaris pro modo culpæ, & alia de Iure iniungenda, vt satisfactio, si Pars ex vulnere damnum passa est, aut si familia occisi non fuit satis satisfacta pro damno illato &c.

Monetur, quòd hæc absolutio datur pro foro conscientiæ tantùm; Ità quòd si casus deduceretur ad forum externum, teneretur parere mandatis Ordinarij.

Monetur, quòd satisfacere debet, quibuscumque damnum intulit, si occisio sequuta est, aut vulneratio.

Monetur, quòd si contemneret parere mandatis Ordinarij casu quo hoc certamen deduceretur ad eius forum, reincideret in eamdem excommunicationem.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, receptoque iuramento de parendo mandatis, & de non contraueniendo in futurum huic Canoni, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita priùs clausula expressiua peccati, proptèr quod Censura est incursa, vt supra in fine præcedentis Formulæ.

Quòd si Orator fuisset publicè per Cedulones declaratus excommunicatus, & spontè accessisset ad Vrbem prò absolutione obtinenda; tunc priùs obtinenda est facultas à Sacra Pœnitentiaria, mediante supplici libello; qua obtenta, fieri debent omnia illa, quæ supra dicta sunt pro expeditione missi, aut remissi absoluti, vt in fine Formulæ primæ huius capitis.

A Crimine Falsi.

Pro eo, qui quædam verba in dispensatione à Sede Apostolica obtenta immutauit, perquæ fuit alterata gratia dispensationis.

F O R M V L A X.

Audita Sacramentali Confessione:

INquiritur, an hoc crimen sit occultum, & non deductum: An refecerit damnum, & præiudicium ex tali mutatione ver-

verborum exortum ijs, quibus de Iure tenetur reficere: & an curauerit impedire effectum dictæ dispensationis.

Iniungitur pœnitentia salutaris, & quæ de Iure sunt iniungenda; vt quòd restituat malè acceptum pro tali mutatione facta, & præiudicium, quod indè est sequutum, emendet; & quòd curet toto posse impedire effectum prædictæ gratiæ, cautè tamèn, ne se prodat.

Monetur, hanc absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm; ità quòd, si hoc crimen fieret publicum, & deduceretur, teneretur parere mandatis sui Ordinarij, aut alteriùs Superioris, ad quem causa spectaret sub pœna reincidendi in eamdem excommunicationem; & quòd tenetur præstare iuramentum de nunquàm contraueniendo in futurum huic Canoni.

His peractis, recepto Iuramento de parendo mandatis, & de non contraueniendo in futurum; ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, & alijs, si quæ de Iure sint iniungenda, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita, & præmissa clausula, vt sequitur.

Dominus Noster Iesus Christus absoluat te, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, absoluo te imprimis ab communicatione, & ab omnibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas incurristi ob crimen falsi à te commissum, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges.

Deindè ego te absoluo à peccatis tuis. In Nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini Nostri &c.

Et hæc sufficere possunt pro directione in ordine ad absolutiones impertiendas à censuris, præsertim ab excommunicationibus; quæ omnes eodem modo regulari debent, seruatis seruandis, dùm ab aliqua quis absoluitur, cùm ex supradictis sufficiens lumen haberi possit pro omnibus, quò ad absolutionem ipsam ritè, & rectè impertiendam.

Ad effectum Lucrandi Indulgentias Vrbis.

Pro nominatim excommunicato in Partibus ab Homine, non à Iure, qui accessit ad Vrbem, & absoluitur ad reincidentiam ad effectum lucrandi Indulgentias iuxtà facultatem Sacræ Pœnitentiariæ, & post reincidentiam remittitur absoluendus ab Excommunicante.

FORMVLA XI.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an talis censura sit notoria in Curia Romana, aut in eadem promulgata, quia, si esset, in tali casu, nec ad hunc effectum absolui potest; similitèr ob quam causam fuerit lata, vt in formula absolutionis impertiendæ possit exprimi delictum.

Iniungitur pœnitentia salutaris propórtionata absolution dandæ.

Monetur, similem absolutionem dari pro foro conscientiæ tantùm, & solùm ad effectum lucrandi Indulgentias; quæ de causa datur ad reincidentiam, & ad tempus assignatum, post quod remanebit ligatus eadem censura, sicut modò reperitur ante absolutionem.

Deindè imposita pœnitentia pro peccatis confessis absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addendo eidem ante absolutionem à peccatis.

Et ego authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, absoluo te inprimis ad reincidentiam per octo dies ab excommunicatione, quam incurristi ob tale delictum, ad effectum participandi passiuè de Sacramentis, & lucrandi Indulgentias.

Insupèr absoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges &c.

Notandum hìc, quòd accedente ad Basilicam aliquo sic nominatìm ab homine excommunicato, obtinenda priùs est facultas ipsum absoluendi ab Eminentissimo Maiori Pœnitentiario, aut ab Illustrissimo Regente cum supplici libello, qui extra Annum Iubilæi solent rescribere, vt Orator absoluatur per octo dies ad effectum consequendi Indulgentias; In Anno verò Iubilæi per quindecim, quæ tèmpora censentur sufficientia ad consequendas Indulgentias Vrbis, vel Indulgentiam Plenariam.

Notandum etiàm, quòd censuræ dicuntur notoriæ in Curia, quando latæ sunt in Partibus, & causa est deuoluta ad Curiam Romanam per appellationem iam introductam; dicuntur verò latæ in Curia, quando in ipsa Vrbe ab aliquo Iudice sunt promulgatæ; Similitèr notandum, quòd si absolutus fuerit Sacerdos, non permittitur, quòd celebret, cùm satis sit confiteri, & Communionem recipere ad consequendam Indulgentiam, & non sit necessaria celebratio.

Sacerdos suspensus à Diuinis, seù ab Ordine non est absoluendus ab hac suspensione, quia non impedit Sacramentorum receptionem, sed solùm celebrationem, seù Ordinum executionem.

Cum absolutè, & simplicitèr interdicto in Partibus, nominatìm, & ab homine, eodem modo proceditur, si accedat ad Basilicam, sicut dictum est de excommunicato quo ad facultatem obtinendam, & absolutionem impertiendam non enim potest accedere ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, cùm ipsis priuetur, vt primarius effectus interdicti: Imò, si accedat ad Basilicam, non admittitur à Pœnitentiario eo tempore, quo Diuina Officia, vel Missæ celebrantur, sed omnibus his finitis, tàm pro Memoriale conficiendo, quàm pro Confessione facienda, & absolutione obtinenda; Nàm interdictus absolutè intelligitur interdictus à Diuinis, & sic non potest manere in Ecclesia, quandiù Diuina celebrantur, nisi ad præscriptum *cap. Alma de Sent. excom. in 6.*, scilicèt in aliquibus Festiuitatibus Anni.

Dixi

Dixi absolutè, & simplicitèr interdictus, quia, si talis esset cum restrictione, & limitatione, scil. ab Officio prædicandi, aut audiendi Confessiones, & his similibus, absolutio hæc non esset necessaria.

Dixi in Partibus, quia, si esset interdictus in Vrbe ab Homine, & nominatìm, nec absolui posset ad hunc effectum, vt supra fuit præmissum.

Similitèr dixi ab Homine, quia, si à Iure esset interdictus, tunc Maior Pœnitentiarius posset illum absolui mandare, absolutè à censura ad reincidentiam, & ipsum mittere, aut remittere ad suum Ordinarium vt absolutum, sicut supra fuit dictum de excommunicato in casu publico.

Hoc idem currit de interdicto ab ingressu Ecclesiæ in Partibus, si tale interdictum fuerit à Iure latum; Si verò fuerit latum ab Homine, & nominatìm talis fuerit interdictus, tunc recurrendum est ad Tribunal Sacræ Pœnitentiariæ pro facultate, vt possit absolui ad effectum lucrandi Indulgentias, & tunc poterit admitti ad percipienda Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ in Basilica, cum in eadem Diuina non celebrantur, aut extrà Ecclesiam in Collegio poterit audiri in Confessione, & absolui, & in Oratorio priuato ad communionē admitti ad præfatum effectum; Et hoc modo conciliantur Doctores in hac parte discordes, vt ex *Sayr. de Censur. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 12., *& de interd. cap.* 9. *num.* 21.; saluo tamen sempèr, quòd tale interdictum non sit notorium in Curia Romana, neque in eadem promulgatum, vt præmissum est supra.

CAPVT IV.

Dispensationes ab Irregularitatibus.

VT Dispensationes, quæ solent concedi à Sacra Pœnitentiaria super aliqua Irregularitate contracta, faciliùs, & securiùs executioni mandentur, notari debent à Pœnitentiario, quæ sequuntur.

Primò, quòd Irregularitas non inducitur, nec est admittenda, nisi sit in iure expressa, *vt in cap. Is qui de sent. excomm. in 6.*, & quando prouenit ex delicto, debet delictum esse consummatum in actu externo, nec sufficit conatus, & attentatio; quia pœna imposita alicui delicto, intelligitur de perfecto, & consummato: quod delictum debet etiam continere peccatum mortale, vt quantitas pœnæ, & quantitas culpæ sibi inuicèm correspondeant, proùt debent, *cap. Felicis de pœn. in 6.*

Secundò. Dubius de Irregularitate ex delicto, præsertìm ex homicidio, debet se habere pro irregulari, & abstinere à ministerio Altari; & Pœnitentiarius, qui tutiorem partem, licèt duriorem, magis tamen Animæ fauentem sequi tenetur, pro isto supplicare debet, & facultatem ad posse cum eodem dispensare obtinere.

Tertiò. Pro triplici effectu, & à tribus Personarum generibus dispensatio hæc peti potest; nempè à puro sæculari, nullo ordine insignito, vt ad eos promoueri possit; à Clerico, aliquo Ordine insignito, vt ad vlteriores possit promoueri, & valeat exercere, quos habet; denique à Sacerdote, vt in suis Ordinibus possit ministrare: Ad quemcumque horum effectuum petatur dispensatio, magna, & grauis causa requiritur, vt concedatur, præsertìm si sit pro non constituto in ordine Presbyteratus.

Quartò. Antequàm dispensatio executioni mandetur, examinet Pœnitentiarius, an causa finalis, propter quam est concessa, verificetur, & quando datur ad euitanda scandala, vel periculum se detegendi Reum, examinet diligenter, vnde

de oriri possit scandalum, vel periculum suppositum.

Quintò. Aduertat etiam accuratè, an delictum sit, vel remaneat occultum, sicut dictum fuit de impedimentis Matrimonij; quia hæc est conditio, sine qua Sacra Pœnitentiaria talem dispensationem non concederet; & quæ si non verificetur in inquisitione præmittenda, non debet Pœnitentiarius talem dispensationem executioni mandare; poterit tamen consulere Pœnitenti, quòd recurrat ad Datariam Apostolicam.

Sextò. Occultum hìc censetur illud, quod à nemine, vel à tàm paucis scitur, quod neque sit famosum, neque manifestum, neque notorium iuris, vel facti: Vnde licèt delictum sit aliquibus notum, & etiam sit secundùm se probabile in iudicio, dum interim non probatur, neque ad iudicium defertur, occultum censetur: Sic, si delictum sit notum duobus, vel tribus alicuius loci, aut Communitatis, aut Capituli, occultum censetur; si in Oppido sit notum quinque, aut sex Personis; in Ciuitate verò septem, aut octo, adhùc censetur occultum; siue talis notitia prouenerit ex facto ipso, siuè ex fama, siuè ex certo Authore, & certa scientia; quia ad constituendum aliquod famosum, manifestum, & notorium facti, vt contradistinguitur occulto, oportet, vt notum sit maiori parti Prouinciæ, Ciuitatis, Parochiæ, seù Viciniæ, non absolutè, vt sonant verba, quod nimis esset, sed dummodò Personæ, quibus factum est notum, sint infrà decem; nàm, si essent decem, vel plures, factum nullatenùs posset dici occultum, cùm decem homines faciant plebem, seù Populum, & sufficiant ad infamandum Presbyterum, ità vt sit ei purgatio indicenda, vt notat *Fagnan. in cap. Vestra de cohabit. Cleric. & Mulier. num.* 116. *&* 117. *tom.* 4. *cum allegat.*

Septimò. Circa hoc etiam notandum, quòd delictum aliquod potest esse publicum materialitèr, formalitèr verò occultum, V. G. Missa cælebrata à Sacerdote excommunicato occulto coràm vniuerso Populo est actus publicus, & delictum est materialiter publicum, sed formaliter occultum, quia cùm occulta sit excommunicatio, occulta etiam remanet Irregula-

ritas

ritas, ex tali cælebratione à iure ei prohibita proueniens. Remanet etiàm occulta Irregularitas, si quis post contractam excommunicationem, publicè Missam cælebrasset, sed Populus putabat ipsum priùs absolutionem obtinuisse.

Octauò. Antequàm ad finalem executionem deueniat Pœnitentiarius, debet benè examinare Spiritum contritum Pœnitentis, & merita illius, vt imponit Maior Pœnitentiarius per clausulam suarum litterarum cum eodem latore, *suffragantibus sibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis*; & si cognoscat, quòd Pœnitens adhùc sit male inclinatus, malæ indolis, & conditionis, ità vt ex eius promotione ad Ordines, non possit probabiliter sperari, nec Ecclesiæ vtilitas, nec eiusdem Animæ progressus ad salutem, tunc loco dispensationis, potiùs ei suadere debet, vt amplectatur alium statum, in quo securiùs suam operetur salutem; nè, si dispensetur, dispensatus, & qui dispensat, debitum supplicium persoluant.

Nonò. Inquirere etiam tenetur Pœnitentiarius à dispensando, an habeat aliud impedimentum Canonicum, per quod inhabilis esset ad Ordines suspiciendos; vti si irretitus esset aliqua alia Irregularitate, aut illaqueatus excommunicatione maiori; nàm remittendus estad Maiorem Pœnitentiarium indispensatus, vt aliud etiam impedimentum declaret, & gratiam obtineat; cùm talis sit intentio eiusdem Maioris Pœnitentiarij, expressa in clausula litterarum, *Alioque ei Canonico non obstante*, idest impedimento; sicut etiam fuit dictum de impedimentis Matrimonij.

Decimò. In danda dispensatione super aliqua Irregularitate, siuè ad Ordines suscipendos, siuè ad ministrandum in susceptis, monendus est dispensatus, quòd per hoc non dispensatur ad Beneficia obtinenda, si sit Secularis, siuè ad Dignitates, & Officia, si sit Regularis, nisi eodem tempore etiam dispensetur ad eadem; quia dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad Beneficia, sicut nec dispensatus ad Beneficia, & Dignitates censetur dispensatus ad Episcopatum, cùm dispensatio, vt odiosa, sit stricti Iuris; Vnde, qui in Irregularitate aliquod Beneficium obtinuisset, tenetur illud dimitte-

re

re cumfructibus perceptis, aut dispensationem, & condonationem obtinere.

Vndecimò. Quoties datur dispensatio super Irregularitate ex aliquo delicto proueniente, datur etiam absolutio super eodem delicto, & super omnibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis incursis ob tale delictum, siuè à Iure, siuè ab Ordinarijs latis, & in forma absolutionis Ecclesiæ consueta, additur clausula exprimens iàm dicta. Quando verò Irregularitas prouenit ex defectu, in tali casu solùm datur simplex dispensatio ab Irregularitate post absolutionem Ecclesiæ consuetam à peccatis, nulla additione, aut mutatione in ipsa facta, quia Pœnitens talem defectum: V. G. Natalium non habet ex sua culpa: Omnes tamen expediuntur in actu Sacramentalis Confessionis, & non aliter.

Duodecimò. Supplicans in Sac. Pœnitentiaria pro dispensatione super irregularitate ex abortu occulto proueniente, debet exprimere, an fœtus fuerit à se genitus; nàm gratia esset subreptitia, si non exprimeretur hoc, dato, quòd fuisset à se genitus, vt patet ex stylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus maior in hoc casu ponitur difficultas ad dispensandum, vt etiam notat *Thesaur. de pœn. verb. Abortus in fine*.

Decimotertiò. Quando dispensatur cum aliquo Ecclesiastico super aliqua Irregularitate ex delicto, propter quod delinquens à iure priuatur etiam Beneficijs, antè delictum obtentis, & dispensatio datur etiam ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda, talis dispensatio solùm conceditur in ordine ad Beneficia in futurum obtinenda, non ad præhabita ante delictum; nam quo ad ista, cùm nulla sententia declaratoria præcesserit, satis est pro quiete conscientiæ Pœnitentis post dispensationem datam ab irregularitate, & inhabilitate, declarare, ipsum tuta conscientia posse retinere Beneficia, ante delictum Canonicè obtenta; neque pro illis indigere dispensatione, nisi præcedat aliqua sententia declaratoria; quæ declaratoria non est omittenda pro quiete Pœnitentis, vt dictum est.

De-

Decimoquartò. Cùm agitur de delictis grauioribus, vt de homicidio, de abortu, de simonia, de introductione Mulierum intra Claustra ad malum finem, de Missa celebrata à non Presbytero, & de similibus delictis, in concedenda dispensatione super irregularitate, ab his causis immediatè, aut mediatè prouueniente, nunquàm datur rehabilitatio ad Beneficia, neque ad Dignitates, & Officia respectiuè ad Subiecta, sed tantùm ad Ordines suspiciendos, aut ad ministrandum in susceptis, aut ad vtrumque secundùm Pœnitentis indigentiam: In alijs verò casibus censetur relaxata facultas, tàm ad Beneficia, quàm ad Dignitates, & Officia respectiuè simul cum ipsa facultate dispensandi, nisi aliter in rescriptis præcipiatur; nàm in formulis tantùm in grauioribus delictis, talis inhabilitas expresse iniungi iubetur.

Decimoquintò: Tandem notandum, quòd in huiusmodi dispensationibus impertiendis non imponitur ampliùs Oratori pœnitenti illa suspensio arbitraria Pœnitentiario ab exercitio suorum Ordinum; neque quòd priùs partem pœnitentiæ debeat peragere, antequàm dispensetur ad ministrandum in suis Ordinibus; sed absolutione data, impertitur etiam immediatè dispensatio, nam in vltima reformatione Formularum Tribunalis, talis clausula fuit amota ob inconuenientia, quæ sæpè indè sequebatur.

Absolutio, & dispensatio super Homicidio.

Pro eo, qui timens sibi mortem à quodam Viro, illum præueniendo, interfecit, & ob graues causas non potest se abstinere à statu Clericali suscipiendo.

FORMVLA PRIMA

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causarum, an ita sint; & an adsit periculum scandalorum, aut detegendi delictum: an delictum

listum sit occultum; an ei obstet aliud canonicũ impedimentũ.

Iniungitur eidem grauis, & diuturna pœnitentia salutaris, vt ieiunium bis in hebdomada, aut similia per triennium, vt importat diuturnum; quòd satisfaciat Hæredibus occisi in eo, in quo tenetur; & quòd ad Ecclesiastica Beneficia in futurum perpetuò remaneat inhabilis, & alia de iure.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm, & nullo modo posse ei suffragari, si delictum detegeretur.

Monetur, quòd non dispensatur ad Beneficia Ecclesiastica, sed tantùm ad Ordines; & benè attendat Pœnitentiarius ad vitam, & mores Pœnitentis, an mereatur hanc dispensationem, nec nè &c.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, cum additione clausulæ, vt infra &c. & posteà dispensatur secundùm sequentem formam, quæ pro multis casibus inseruiet.

Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noster Iesus Christus absoluat te, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, absoluo te in primis à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus propter ea, quæ confessus es, quomodolibet innodatus existis, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges; Deinde ego te absoluo à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

Et pariter eadem authoritate Apostolica dispenso tecum super irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt, illa non obstante, Clericali caractere insigniri, ac Ordines etiam Sacros, & Presbyteratus suscipere, & post quàm susceperis, in illis etiam in Altaris Ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Hìc notandum, quòd eodem modo, & forma dispensat Sacra Pœnitentiaria cum Clericis in Minoribus, aut etiam in Sacris Ordinibus constitutis, & etiam cum Sacerdotibus, paucis mutatis; vnde etiam eadem Formula absolutionis, &

dispensationis poterit inseruire; paucis similiter mutatis, vt vnusquisque potest aduertere: Tantùm pro Sacerdote subiungitur alia forma dispensationis, in qua minora exprimi debent; Absolutione data, subiungi potest.

Deinde eadam authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt, illa non obstante in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Ministerio, ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Quæ forma inseruire potest pro Sacerdotibus in alijs casibus similibus ex delicto.

Ab Irregularitate ex Abortu.

Pro Presbytero Curato, qui procurauit abortum, fætu animato existente, & deinde in suis Ordinibus ministrauit, etiam Curam Animarum exercendo.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de Causa finali, an ita sit an occultum sit delictum: & an obstet aliud Canonicum impedimentum; ac an aliàs obtinuerit similem dispensationem ob simile delictum à Sac. Pœnitentiaria, ipsamque non expresserit in præsenti supplicatione; quia sine tali expressione supplicatio hæc, ac dispensatio concessa ei non suffragatur.

Iniungitur grauis, & perpetua pœnitentia salutaris pro modo culpæ: quod ad quæcumque alia Beneficia Ecclesiastica, in futurum obtinenda perpetuò remaneat inhabilis; & alia de iure iniungen.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm; ita quòd, si hoc delictum detegatur, nihil ei proderit pro foro externo.

Monetur, quòd si, simile delictũ iterùm admiserit, dispensationemque à Sac. Pœnitentiaria de nouo obtinuerit, non facta mentione præsentis gratiæ, talis dispẽsatio nullius erit valoris.

His peractis, & benè examinata eius vita, & meritis, an mereatur hanc gratiam; & imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula, vt in antecedenti formula; & absoluitur ab Abortu, alijs excessibus, & ab omnibus peccatis confessis in forma solita; posteà additur.

Deinde eadem authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tecum dispenso super irregularitate, quam ex Abortu contraxisti, vt, illa non obstante, in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Ministerio, ministrare licitè possis, & valeas: Tuumque Beneficium Curatum licitè retinere posse etiam declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri Iesu Christi &c.

Hìc adnotandum, quòd, si ipse Pœnitens supplicasset in Sac. nitentiaria pro hac dispensatione habenda, & non expressisset fœtum fuisse à se genitum, sicut verè fuit, subreptitia esset talis gratia, & non exequenda, sed remittendus est Pœnitens ad Tribunal, vt iterùm supplicet cum dicta expressione, vt supra fuit notatum.

Ab Irregularitate ex Presbytericidio.

Pro Presbytero, qui alium Presbyterum interfecit, & deinde à celebratione non desistit, neque valens in futurum ob graues causas ab executione Ordinum abstinere.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de causis expositis, an verificentur, & benè examinatur periculum scandalorum, aut nè delictum dete-

 gatur,

gatur, vnde possit prouenire: Item an delictum sit occultum; & an obstet huic dispensationi aliud Canonicum impedimentum.

Iniungitur eidem grauissima, & perpetua pœnitentia salutaris, vt supra fuit dictum in Formula secunda *cap.* 3. pro absolutione ab hoc delicto, quæ tamen perpetua esse debet, non ad solum quinquennium; vt recitare tribus diebus in hebdomada Officium Defunctorum; aut Psalmos pœnitentiales; aut bis saltem in hebdomada ieiunare, aut alias pœnitentias facere, vt sentiat atrocitatem sceleris admissi ex acri Corporis afflictione.

Iniunguntur alia de iure iniungenda, vt quòd satisfaciat hæredibus occisi, & subueniat ijs, quibus subueniebat Defunctus, dùm viuebat, & satisfaciat Ecclesiæ, in qua forsan Sacerdos occisus intitulatus erat; & iuxta facultatem Pœnitentis iniunguntur Eleemosynæ, Missæ celebrandæ, & aliæ Orationes pro anima Defuncti, quæ omnia cautè sunt facienda, nè Pœnitentis delictum detegatur.

Monetur, quòd ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica obtinenda remanet perpetuò inhabilis.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm, & quòd si delictum detegatur, tenetur parere mandatis sui Ordinarij, aùt Sacræ Pœnitentiariæ, ad quam iterum esset recurrendum.

Hinc exiguntur iuramenta de parendo mandatis, de satisfacienda Parte, & de non contrauenìendo in futurum huic Canoni.

Monetur tandem, quòd ipsius Filij, si quos habet, propter delictum Patris sunt inhabiles ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda, non autem ad iam canonicè obtenta.

His peractis, & benè perpensis eius vita, & meritis, an mereatur hanc gratiam, iniunctaque pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula.

Absoluo te in primis authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, ab excommunicatione, sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas ob Presbytericidium à te commissum incur-

incurristi, & restituo te Sacramentis Ecclesiæ, communioni, & vnitati fidelium.

Et deinde absoluo te ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges.

Deinde absoluitur à Presbytericidio, excessibus, & alijs peccatis, posteà pro dispensatione ab irregularitate additur.

Deinde eadem authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super irregularitate, quam ex Presbytericidio contraxisti, vt, ipsa non obstante, in sacris Ordinibus, etiam in Altaris Ministerio, ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & filij &c. Passio Domini nostri &c.

Hìc notandum, quòd cum Ecclesiasticis non agitur de illa pœnitentia publica, quæ infamiam infert ob reuerentiam Ordinis, & gradus Ecclesiastici.

Absolutio, & dispensatio pro Religioso.

Qui introduxit intra claustra Monasterij Mulierem ad inhonestos vsus, & idcircò incidit in censuras Ecclesiasticas; & deinde suos Ordines exercendo, etiam irregularitatem contraxit.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur an verè doleat de excessu commisso; an occulta sint, tàm introductio Mulieris, quàm Irregularitas contracta: an violauerit censuram in contemptum Clauium, ideft in despectum potestatis Ecclesiæ; quia in hoc casu absolui non posset, cùm esset contemptus formalis, qui inuoluit hæresim, vel Apostasiam, vel schisma cum actu externo, super quibus nihil potest Minor Pœnitentiarius: & an habeat aliud impedimentum obstans.

Iniun-

Iniungitur grauis, & diuturna pœnitentia salutaris; quòd ad Officia, & Dignitates suæ Religionis in futurum obtinenda, perpetuò remaneat inhabilis; & si ad præsens habet, remaneat illis priuatus, cautè tamen, nè se prodat; iniunctisque alijs de iure iungendis, vt si hac de causa ipsa Religio damnum aliquod sit passa, & restitutio sit facienda.

Monetur, hanc dispensationẽ dari pro foro conscientiæ tantùm, ità quòd, si delictum fieret publicum, nihil ei suffragaretur, & teneretur parere mandatis suorum Superiorum.

His peractis, & benè perpensis vita, & moribus Pœnitentis, an mereatur hanc gratiam dispensationis; ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula absolutionis à censuris incursis, vt supra &c. Deinde additur forma dispensationis sic.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super irregularitate, quam ex violatione censurarum contraxisti, vt, ipsa non obstante, in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris ministerio, ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri &c.

Si non fuerit Sacerdos, sed adhùc promouendus ad aliquem Ordinem, vel Ordines, adaptari poterit formula dispensationis, proùt fuerit gratia concessa.

A' Mala Promotione ante Ætatem.

Pro Sacerdote, qui ante legitimam ætatem ignoranter ordinatus fuit Sacerdos, & ministrauit in Altaris ministerio, nec se abstinuit, cognito defectu quatuor mensium pro legitima ordinatione habenda.

F O R M V L A V.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an verè ex ignorantia fuerit sic ordinatus ante legitimam ætatem; an præmissa omnia sint occulta: & an ob-

obſtet aliud impedimentum; & an modo peruenerit ad ætatem legitimam.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, quæ per tantum tempus duret, quantum deerat ad legitimam ætatem, cùm fuit promotus; & alia, vt de Iure &c.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ita vt, ſi defectus ætatis, & alia ſubſequuta detegerentur, teneretur parere mandatis ſui Ordinarij, cùm iſta diſpenſatio nihil ei ſuffragaretur; & quòd diſpenſatur ad Ordines exercendos, & ad Beneficia Curata, & non Curata inuicem compatibilia.

His peractis, & præmiſſis, vitaque, ac moribus Pœnitentis benè examinatis, an hanc gratiam diſpenſationis mereatur; iniuncta etiam pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur primò in forma Eccleſiæ conſueta à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, propter præmiſſa incurſis, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, vt ſupra: Deinde abſoluitur ab exceſſibus in hoc facto commiſſis, & ab omnibus peccatis; Poſteà additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex promotione ad Sacerdotium ante legitimam ætatem, & ex violatione cenſurarum contraxiſti, vt, ipſa non obſtante, in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio, miniſtrare, ac Beneficia, ſi quæ in futurum tibi conferantur, cum Cura, & ſine Cura recipere, & retinere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

A' Mala Promotione ob Titulum fictum.

Pro Presbytero, qui ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines ad titulum ficti, & simulati Patrimonij promoueri se fecit, & in eis ministrauit.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an absque scandalo abstinere possit à celebratione; an habeat, vnde honestè viuat; an delictum remaneat occultum; & an obstet aliud impedimentum.

Iniungitur pro modo culpæ salutaris pœnitentia, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, quòd hæc dispensatio datur pro foro conscientiæ tantùm; ità quòd, si delictum detegeretur, teneretur parere mandatis sui Ordinarij; & quòd hæc dispensatio nihil ei suffragaretur.

Monetur etiam, quòd dispensatur non solùm ad suos Ordines exercendos, sed etiam ad Beneficia cum Cura, & sine Cura obtinenda, inuicem tamen compatibilia.

His peractis, & benè examinatis moribus, & vita Pœnitentis, an mereatur hanc gratiam dispensationis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in primis ab omnibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ob exposita incursis, in forma Ecclesiæ consueta, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, & ab omnibus peccatis, & excessibus confessis.

Deinde dispensatur super irregularitate contracta, & rehabilitatur ad Beneficia Ecclesiastica, vt in Formula præcedenti.

A' Mala

A' Mala Promotione ob defectum Natalium.

Pro Presbytero, qui, omisso Clericali Charactere, se ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines promoueri fecit, nulla obtenta dispensatione super defectu Natalium, quem patitur, & in dictis Ordinibus ministrauit.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an occultum remaneat, ipsum pati defectum Natalium; an obstet aliud canonicum impedimentum: periculum scandalorum non inquiritur, cùm supponatur, si cum famæ suæ iactura deberet insigniri Clericali Charactere à proprio suo Ordinario, à quo etiam puniri posset ob talem omissionem.

Iniungitur pœnitentia salutaris pro modo culpæ, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm, vt supra.

Monetur etiam, quòd antequàm vtatur dispensatione, quæ dabitur, debet secretè recipere characterem Clericalem, etiã sine litteris dimissorijs, siuè commendatitijs sui Ordinarij, nè suum delictum prodere cogatur; qua de causa idem Maior Pœnitentiarius authoritate sibi concessa hanc facultatem indulgere solet Illustrissimo Domino Vicesgerenti, rogato à Minori Pœnitentiario, aut ab aliquo Procuratore Sacræ Pœnitentiariæ, vt talem Oratorem ordinet secretè in aliquo Oratorio priuato, adhibitis solùm Ministris necessarijs, qui qualitates Oratoris non cognoscant; ostenso etiam memoriale cum signatura, & mandato, vt de eo Vicesgerens possit esse certus.

Monetur quoque, quòd per hanc dispensationem dispensatur non solùm à defectu Natalium, & Irregularitate inde prouueniente, sed etiam à prouueniente ex violatione censurarum, & à mala promotione &c.

His peractis, & benè examinatis moribus,& vita Pœnitentis, an mereatur talem gratiam dispensationis, ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta prius ab omnibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis propter præmissa incursis, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti &c. Deindè à peccatis, & excessibus commissis, vt supra in fine *Formulæ primæ huius Capitis*; posteà dispensatur, addendo.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super defectu Natalium, & super irregularitate inde prouueniente, & ex mala promotione, ac ministratione in tuis Ordinibus, vt, ipsis non obstantibus, Clericali charactere insigniri, & in Sacris Ordinibus susceptis, etiam in Altaris Ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri &c.

Circà rehabilitationem ad Beneficia standum est dispositioni Maioris Pœnitentiarij.

A Mala Promotione per Saltum.

Pro Religioso Presbytero, qui ignoranter, omissis quatuor minoribus Ordinibus, ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines promotus fuit, & in illis ministrauit.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an casus sit occultus; an habeat aliud canonicum impedimentum, quod obstet.

Iniun-

Iniungitur eidem pœnitentia salutaris, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm, vt supra; & quòd non solùm dispensatur super irregularitate contracta, sed etiam rehabilitatur ad Dignitates, & Officia suæ Religionis, si ad illa fuerit canonicè electus, & assumptus.

Item antequàm vtatur hac dispensatione, tenetur suscipere quatuor minores Ordines secretè ab aliquo Episcopo sine dimissorijs sui Ordinarij, seù Superioris, nè delictum detegatur, & etiam extra tempora, vel interpolatis diebus iuxta facultatem, quæ à Maiori Pœnitentiario sibi erit concessa.

His peractis, & benè perpensis meritis, & vita Pœnitentis, an hanc gratiam mereatur, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addendo prius absolutionem à sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ob præmissa quomodolibet incursis, *& ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum &c.* deinde dispensatur addendo.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum super irregularitate contracta ob violationem censurarum, vt, ipsa non obstante, postquàm in quatuor minoribus Ordinibus fueris ordinatus, in ipsis, & in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris Ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, tecum dispenso, vt, non obstante inhabilitate à te contracta, Dignitates, & Officia, ad quæ in tua Religione electus, vel assumptus fueris, recipere, & retinere licitè possis, ac valeas. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini nostri &c.

Hæc eadem forma seruatur pro ijs, qui vnum, vel duos, vel tres ex dictis Minoribus, aut aliquem ex Sacris Ordinibus omiserint.

Hìc notandum, quòd quando Oratores sunt præsentes, & cupiunt expediri hìc in Vrbe, solet fieri, vt dictum est in Formula præcedenti, rogando D. Vicesgerentem, vt secretè

ipsum ordinet ad Ordinem, vel ad Ordines omissos, authoritate Maioris Pœnitentiarij, sub memoriali expressè concessa: Quando verò Orator vult discedere, & quia Romæ est cognitus, cupit Ordines omissos alibi recipere; tunc Sacra Pœnitentiaria consueuit dare Breue, ipsum committendo cuicumque Catholico Antistiti, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti, in propria Diœcesi residenti, vel in aliena de Diœcesani licentia, Ordines conferre valenti, per Oratorem eligendo &c. In quo Breui eidem Episcopo, ab Oratore electo datur facultas ad dispensandum, rehabilitandum, & vt sine litteris dimissorijs proprij Ordinarij, seù Superioris, & extra tempora valeat, & possit ipsum ordinare, proùt in eodem Breui fuerit sibi præscriptum.

A' Simonia.

Pro Presbytero, cuius Pater soluit quandam pecuniæ summam, vt eidem Presbytero de quodam Beneficio prouideretur, proùt prouisum fuit, Oratore ignorante solutionem huiusmodi; petit tamen Orator retinere dictum Beneficium, & condonari fructus hactenùs perceptos.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an expositum sit occultum; an obstet aliud impedimentum; an possit restituere fructus perceptos ex Beneficio, si non sit pauper, & impotens; an bona fide dictos fructus perceperit.

Iniungitur sola pœnitentia pro peccatis confessis, cùm in ordine ad Simoniam non peccauerit.

Iniungitur, vt Patrem, & alios culpabiles in Simonia commissa,

missa, quantùm potest, moneat, & inducat ad impetrandam absolutionem à Sede Apostolica; & quòd faciat eleemosynam arbitrio Pœnitentiarij in Pauperum subuentionem, & in vtilitatem Ecclesiæ, in qua situm est Beneficium.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm; nec vllo modo posse ei suffragari, si Simonia detegeretur.

Monetur etiam, quòd non solùm dispensatur ad posse licitè retinere Beneficium, sed etiam sibi condonantur fructus ex dicto Beneficio hactenùs percepti, si pauper sit, vel bona fide perceperit; quòd si potens est, tenetur restituere, proùt de Iure; etsi cum mala fide illos habuerit, tenetur eos restituere, aut cum Sacra Pœnitentiaria componere.

His peractis, absoluitur à peccatis confessis in forma Ecclesiæ consueta; & posteà dispensatur, addendo.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, dispenso tecum, vt, non obstante Simonia, à Patre tuo, te ignorante, commissa super Beneficio tibi collato, dictum Beneficium retinere, illiusque fructus percipere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Hìc notandum, quòd super Simonia reali scienter contracta, non dispensat Sacra Pœnitentiaria, nisi de expresso Sanctissimi defectu facultatis.

Ex Defectu Natalium.

Pro eo, qui natus est in figura Matrimonij, sed verè procreatus ex adulterio, & desiderat fieri Clericus, & ad Sacros Ordines, etiam ad Sacerdotium promoueri.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ finalis, an ità sit; de defectu Natalium, an sit occultus, & ipse habeatur prò legitimo; an obstet aliud impedimentum.

Iniun-

Iniungitur tantùm pœnitentia pro peccatis confessis, quia in Natalium defectu non peccauit ipse, sed Genitores eius.

Monetur, hanc dispensationem dari pro foro conscientiæ tantùm; quia si fieret publicus talis defectus, recurrendum esset ad Datariam pro dispensatione super eo obtinenda.

Monetur quoque, quod dispensatur ad Ordines tantùm suscipiendos, non ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda; vnde pro istis obtinendis alia dispensatio est necessaria.

His peractis, & benè perpensis moribus, & vita Pœnitentis, an hanc dispensationem mereatur, absoluitur à peccatis confessis in forma Ecclesiæ consueta; Deinde dispensatur, addendo.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super defectu Natalium, & irregularitate inde prouenïente, vt, ipsis non obstantibus, Clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines promoueri, & in eis ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c. Passio Domini nostri &c.

Cum Regularibus hæc dispensatio non est necessaria, cùm per Religiosam Professionem dispensationem consequantur quo ad omnes Ordines, *vt ex cap. 1. de filijs Presbyt.* Et ex dictis vtique est eis necessaria dispensatio ad Dignitates, & Officia assequenda in Religione; quod idem currit etiam de Monialibus, eundem defectum patientibus, & dispensari possunt à Maiori Pœnitentiario: Similitèr etiam Ecclesiastici Sæculares dispensari possunt ab eodem quo ad Beneficia Ecclesiastica, quoties huiusmodi defectus remaneat occultus.

CAPVT

CAPVT V.

De Rehabilitationibus.

REHABILITARE aliquem in sensu præsenti aliud non est, quàm dispensare cum aliquo super inhabilitate contracta ob aliquam irregularitatem ad Beneficia Ecclesiastica assequenda, si sit Sæcularis, vel ad Dignitates, & Officia, aut ad vocem actiuam, & passiuam, si sit Regularis.

Pro cuius intelligentia notandum, quòd in casibus, in quibus Pœnitens indiget absolui à peccato aliquo, & à censura ei annexa, & dispensari ab irregularitate, ex eodem delicto prouueniente; ac rehabilitari ad Beneficia in futurum obtinenda, quæ inhabilitas est vna ex pœnis Ecclesiasticis, quæ sequitur irregularitatem, vt apparet in occisore Clerici, qui indiget absolui à peccato, & ab excommunicatione: dispensari ab irregularitate, & rehabilitari ad Beneficia; In hoc, & similibus casibus Sacra Pœnitentiaria non semper dispensat, cùm absoluit; neque rehabilitat cùm dispensat, sed iuxta diuersitatem causarum, quæ concurrunt, aliquando tantùm absoluit à peccato, & censura; aliquando absoluit, & dispensat ab irregularitate, sed non rehabilitat; quandoque simul absoluit, dispensat, & rehabilitat, sed rariùs, & non nisi ex grauissima causa. Qualitèr igitur facienda sit hæc dispensatio ab inhabilitate, quando sola remansit, & qualiter, cùm datur simul cum absolutione, & dispensatione ab irregularitate, superest hìc formam proponere.

Rehabilitatio ad Beneficia obtinenda.

Pro Sacerdote, qui aliàs obtinuit absolui, & dispensari à Sacra Pœnitentiaria super irregularitate, & inhabilitate ad Beneficia.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ, an ita sit, quòd indigeat rehabilitari pro propria, siue suorum paupertate, aut alia de causa allata.

Inqui-

Inquiritur, & aduertitur, an Pœnitens post delictum perpetratum, ità fuerit in moribus emendatus, vt hanc gratiam mereatur, nè indigno conferatur.

Iniungitur tantùm pœnitentia pro peccatis confessis, sed saluis remanentibus alijs impositis in absolutione, & dispensatione obtentis.

Monetur, hanc rehabilitationem similitèr dari pro foro conscientiæ tantùm, ità quod, nihil ei suffragaretur, si delictum detegeretur.

Monetur etiam, ipsum rehabilitari ad Beneficia Ecclesiastica, siuè cum Cura, siuè sine Cura; vel ad Beneficia tantùm simplicia iuxta concessionem gratiæ, quatenùs canonicè fuerint sibi collata.

His præmissis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta à censuris, & peccatis; deinde additur.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum, vt non obstante inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica, qua detineris, quæcumque Beneficia Ecclesiastica, tàm cum Cura, quàm sine Cura, quatenùs tibi aliàs canonicè conferantur, recipere, & retinere, fructusque eorum percipere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini Nostri &c.

Eodem modo rehabilitantur Religiosi ad Officia, & Dignitates (excepto Generalatu) & ad vocem actiuam, & passiuam; & etiam Moniales ad eadem &c.

Abso-

Absolutio, Dispensatio, & Rehabilitatio.

Pro Sacerdote, qui per Simoniam quoddam Beneficium Ecclesiasticum obtinuit, & in suis Ordinibus ministrauit; dimisso verò Beneficio, petit absolui à censuris, dispensari ab Irregularitate, & rehabilitari ad Beneficia.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur de veritate causæ finalis, an ita sit; an exposita sint occulta; an verè, realitèr, & cum effectu dimiserit Beneficium simoniacè obtentum.

Iniungitur pœnitentia salutaris, quæ aspera esse debet, vt recognoscat iniuriam factam Deo, & rebus Sacris; quòd moneat, & inducat culpabiles in Simonia ad impetrandam à Sede Apostolica absolutionem; quòd restituat fructus perceptos de Beneficio, proùt de Iure, idest in subuentionem Pauperum, & vtilitatem Ecclesiæ, in qua situm erat Beneficium, & alia de Iure &c.

Monetur, hanc absolutionem, dispensationem, & rehabilitationem dari pro foro conscientiæ tantùm; ità quòd, si delictum detegeretur, nihil ei suffragarentur pro foro externo, & teneretur parere mandatis sui Ordinarij &c.

Monetur quoque, quòd non solùm absoluitur à censuris incursis, & dispensatur ab irregularitate contracta ob violationem censurarum, sed etiam rehabilitatur ad Beneficia in futurum obtinenda, non tamen ad illud, super quo fuit commissa Simonia.

His peractis, & benè perpensis moribus, & vita Pœnitentis, an hanc gratiam mereatur, ac imposita pœnitentia pro peccatis confessis, absoluitur in forma Ecclesiæ consueta, addita clausula.

Absoluo te in primis ab omnibus sententÿs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter Simoniam incurristi, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges.

Deinde ego te absoluo à peccatis tuis. In nomine Patris &c.

Additur.

Insuper eadem authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super Irregularitate, quam ex Simonia, & ex violatione censurarum posteà contraxisti, vt, illa non obstante, in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Ministerio ministrare, ac Beneficia, si quæ tibi aliàs canonicè conferantur, non tamen Beneficium, quod simoniacè obtinuisti, & dimisisti, recipere, & retinere possis, & valeas. In nomine Patris &c. Passio Domini nostri &c.

Commutatio Recitationis Horarum Canonicarum.

Pro Sacerdote, qui propter Visus debilitatem horas Canonicas vix recitare potest.

FORMVLA III., & VLTIMA.

Audita Sacramentali Confessione.

INquiritur, an talis, & tanta sit debilitas Visus, vt nulla arte, nec conspicillis valeat recitare; & satis erit, si non nisi cum magna difficultate possit.

Iniungitur, vt loco matutini recitet Coronam B. Mariæ Virginis, & aliquot Psalmos, quos sciat memoritèr; vel saltem Psalmum, *Miserere mei Deus*, cum Cantico Zachariæ, *Benedictus Dominus Deus Israel* pro prima, tertia, sexta, & nona, vt pro qualibet recitet septies Pater Noster, & toties Aue Maria cum Psalmo, *Deprofundis*; loco Vesperarum duodecies Pater Noster, & toties Aue Maria cum Psalmo, *Dixit*

De-

Dominus, & Cantico, *Magnificat*; & pro Completorio etiam ſepties Pater Noſter, & toties Aue Maria cum Pſalmo, *Qui habitat*, & Cantico, *Nunc dimittis*, & Symbolo Apoſtolorum, *Credo in Deum Patrem*.

Monetur, quòd diſpenſatio datur ſolùm in foro conſcientiæ; & quòd ipſa habita poteſt Pœnitens tuta conſcientia acquieſcere.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta.

Deinde ſubiungitur pro commutatione.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, tibi diſpenſando, commuto obligationem recitandi horas Canonicas in preces à me tibi præſcriptas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Notandum hìc pro ſcrupuloſis, qui nunquàm acquieſcunt recitationi Diuini Officij, & continuò anguntur ſcrupulis, aut circa verborum prolationem, aut circa attentionem habendam, aut circa aliud occurrens; vnde ſæpiùs illud reiterant, & nunquàm ſe ſatisfeciſſe, putant, quòd pro ipſis commutatio præmiſſa non inſeruit, eò quòd etiam pro minima Oratione vocali recitanda ſemper ſcrupulis, & timoribus repleantur, tanquàm inſanabiles, & inconſolabiles: Pro iſtis igitur ſolet Sacra Pœnitentiaria commutationem concedere in alia pietatis opera materialia exequenda ſine vlla pronunciatione, aut attentione, liberando etiam eos ab obligatione recitandi Officium Diuinum; Cùm enim ad impoſſibile nemo teneatur; & valdè difficile impoſſibili æquiparetur; rationabiliter iudicat Tribunal, piam Matrem Eccleſiam non intendere, hos obligare ad horas Canonicas recitandas cum tanta difficultate, & angore, imò & cum periculo inſaniendi: Ideò in hac forma, & meliori modo, quo poteſt, conſulit quieti, & conſcientijs talium Infirmorum recurrentium; qui modus ſanè, non niſi laudabilis, & fructuoſus recognoſcitur, dùm, vt experientia docet, ablata obligatione recitandi, & in hac parte peccandi, quæ radix erat ſcrupulorum, voluntariè poſteà, & ſine ſcrupulo Officium recitant, & cum omni quiete ſatisfaciunt.

Et hæc sufficiant, quo ad modum exequendi Formulas præscriptas à Sacra Pœnitentiaria, quibus ipsa etiam vtitur, committendo facultatem suam extra Vrbem, tàm in ordine ad absoluendum à censuris, quàm in ordine ad dispensandum super impedimentis matrimonialibus, super irregularitatibus, & super inhabilitatibus ad Ordines, aut ad Beneficia, & similia; Vndè ab hac praxi, stylo, & vsu consueto nullus recedere potest, præsertim in substantialibus, & præceptis à Maiori Pœnitentiario, nisi reddendo executiones nullas, irritas, & inualidas, vtpotè factas contrà intentionem Delegantis, non custodiendo limites mandati; imò excedendo terminos facultatis contra præscriptum in litteris, & Formulis facultatum, ex quarum immutatione infertur falsitas gratiæ.

FINIS HUIUS OPERIS.

ADMONITIONES

DESUMPTÆ

Ex Tertia Parte Paſtoralis D.Gregorij Papæ, & hìc ſummatim poſitæ ad maiorem Pœnitentiarij inſtructionem, cùm non minùs pro Paſtorali in docendo Subditos, quàm pro Virga Pœnitentiali in admonendo Pęnitentes inſeruire valeant.

PROLOGVS.

QVIA par morum qualitas non cunctos aſtringit, nec vna,eademque exhortatio cunctis congruit, vt longè ante nos reuerendæ mem. Gregorius Nazianzenus edocuit, inquit S. Pontifex: Sępè namque alijs officiunt, quæ alijs proſunt; quia & plerumque herbæ, quæ hæc animalia enutriunt, alia occidunt; & lenis ſibilus Equos mitigat, Catulos inſtigat; & medicamentum, quod hunc morbum imminuit, alteri Vires iungit; & panis, qui vitam fortium roborat, paruulorum necat: Pro qualitate igitur Audientium formari debet ſermo Doctorũ, vt & ad ſua ſingulis congruat, & tamen à communis ædificationis arte nunquàm recedat. Quid enim ſunt intentæ mentes Auditorum, niſi, vt ita dixerim, quædam in Cithara tenſiones ſtratæ chordarum? quas tangendi Artifex, vt non ſibimet ipſi diſſimile canticum faciant, diſsimilitèr pulſat.

Et idcircò, chordæ conſonam modulationem reddunt, quia vno quidem plectro, ſed non vno impulſo feriuntur. Vnde & Doctor quiſque, vt in vna cunctos virtute Charitatis ædificet, ex vna doctrina, non vna, eademque exhortatione corda

tangere Audientium debet; quod & pro Pœnitentiario dictum meritò censetur, vt quo pacto, & ipse, Pœnitentium ratione habita, singulos ad ædificationem hortari valeat; tàm Sanctum, & salubre monitum ipsum non lateat, non pro cunctis vnam, sed pro diuersis congruam exhortationem esse impertiendam, nè, quæ vni prodest, alteri officiat, & quæ istos reducit, alios non exasperet; impar enim morum qualitas, eamdem pro cunctis reprobat exhortationem.

Quo pacto, quibusque modis possit Pœnitentiarius singulos Pœnitentes vtilitèr hortari, & admonere iuxtà ordinem D. Gregorij.

Pro Viris, & Fœminis.

ADMONITIO PRIMA.

ALiter igitur admonendi sunt Viri, atque aliter Fœminæ: quia illis grauia, istis verò iniungenda sunt leuiora, vt illos, magna exerceant, istas verò lenia demulcendo, conuertant.

Pro Iuuenibus, & Senibus.

ADMONITIO II.

ALiter admonendi sunt Iuuenes, atque aliter Senes; quia illos plerumque seueritas admonitionis ad profectum dirigit; istos verò ad meliora opera deprecatio blanda componit: Scriptum quippe est: *Seniorem nè increpaueris, sed obsecra vt Patrem.*

Pro Pauperibus, & Diuitibus.

ADMONITIO III.

ALiter admonendi sunt Inopes, atque aliter Locupletes; Illis namque offerre consolationis solatium contra tribu-

tribulationem; istis verò inferre metum contra elationem debemus: Inopi quippè à Domino per Profetam dicitur, *Noli timere, quia non confunderis;* at de Diuitibus in Euãgelio Dominus dicit, *Vę vobis Diuitibus, qui habetis consolationem vestram;* quia enim, quæ sunt æterna gaudia, nesciunt, ex præsentis Vitæ abundantia consolantur: Offerenda est eis consolatio, quos Caminus paupertatis excoquit; atque illis inferendus est timor, quos consolatio gloriæ temporalis extollit; vt & illi discant, quia diuitias, quas non conspiciunt, possident, & isti cognoscant, quia eas, quas concupiscunt, nequaquàm tenere possunt.

Plerunque tamen Personarum ordinem permutat qualitas morum, vt si Diues humilis sit, Pauper elatus: Vnde mox Prædicantis lingua cum Audientis debet vita componi, vt tantò districtiùs in Paupere elationem feriat, quantò eum, nec illata paupertas inclinat; & tantò leniùs humilitatem Diuitum mulceat, quantò eos, nec abundantia, quæ subleuat, exaltat.

Nonnunquàm etiam superbus Diues exhortationis blandimento placandus est, quia & plerumque dura vulnera per lenia fomenta mollescunt; & furor Insanorum sępè ad salutem medico blandiente reducitur; cùmque eis in dulcedine condescenditur, languor insaniæ mitigatur.

Aliquando autem, cùm huius Sæculi Potentes arguuntur, priùs per quasdam similitudines, velùt de alieno negotio, requirendi sunt; & cùm rectam sententiam, quasi in alterum protulerint, tunc modis congruentibus de proprio reatu feriendi sunt; vt Mens temporali potentia tumida contrà corripientem nequaquàm se erigat, quæ suo sibi Iudicio superbiæ Ceruicem calcat, & in nulla sui defensione se exerceat, quam sententia proprij oneris ligat.

Pro

Pro Subditis, & Prælatis.

ADMONITIO IV.

ALiter admonendi sunt Subditi, atque aliter Prælati; illos, nè subiectio conterat; istos, nè locus superior extollat; illi, nè minùs, quæ iubentur, impleant; isti, nè plùs iusto iubeant, quæ compleantur; illi, vt humilitèr subiaceant; isti quoque, vt temperantèr præsint. Nàm quod intelligi, & figuralitèr potest, illis dicitur, *Filij obedite Parentibus vestris in Domino*; Istis verò præcipitur, *Et Parentes nolite ad iracundiam prouocare filios vestros.* Illi discant, quomodò ante occulti Arbitri oculos sua interiora componant; isti quomodò etiam Commissis sibi exempla benè viuendi exterius præbeant. Scire enim Prælati debent, quia, si peruersa vnquàm perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad Subditos suos perditionis exempla transmittunt: Vnde necesse est, vt tantò se cautiùs à culpa custodiant, quantò per praua, quæ faciunt, non soli moriuntur, sed aliorum Animarum, quas prauis exemplis destruxerunt, Rei sunt; Vnde admonendi sunt illi, nè districtiùs puniantur, si absoluti reperiri nequeunt, saltem de se; Isti, nè de Subditorum erratibus iudicentur, etiam si se iam de se securos inueniunt; Illi, vt tantò circa se sollicitiùs viuant, quantò eos aliena Cura non implicat; Isti verò, vt sic aliorum curas expleant, quatenùs & suas agere non desistant, & sic in propria sollicitudine ferueant, vt à Commissorum custodia minimè torpescant.

Pro Seruis, & Dominis.

ADMONITIO V.

ALiter admonendi sunt Serui, atque aliter Domini. Serui scilicet, vt in se semper humilitatem conditionis aspiciant; Domini verò, vt Naturæ suæ, qua æqualiter sunt cum

Seruis

Seruis conditi memoriam non amittant: Serui admonendi ſunt, nè Dominos deſpiciant, nè Deum offendant, ſi ordinationi illius ſuperbiendo contradicant: Domini quoque admonendi ſunt, quia contra Deum de munere eius ſuperbiunt, ſi eos, quos per conditionem tenent Subditos, æquales ſibi per naturæ conſortium non cognoſcant: Illi admonendi ſunt, vt ſciant, ſe ſeruos eſſe Dominorum; Iſti admonendi ſunt, vt cognoſcant, ſe Conſeruos eſſe Seruorum. Illis namque dicitur; *Serui obedite Dominis carnalibus*: & rursùm; *Quicumque ſunt ſub Iugo Seruitutis, Dominos ſuos omnì honore dignos arbitrentur*: Iſtis autem dicitur; *Et Vos Domini eadem facite illis remittentes minas, ſcientes quòd & illorum, & veſter Dominus eſt in Cœlis*.

Pro Sapientibus huius Sæculi, & Hebetibus.

ADMONITIO VI.

ALiter admonendi ſunt Sapientes huius Sæculi, atque aliter Hebetes: Sapientes quippe admonendi ſunt, vt ſciant ammittere, quæ ſciunt; Hebetes quoque admonendi ſunt, vt appetant ſcire, quæ neſciunt. In illis hoc primum deſtruendum eſt, quòd ſe Sapientes arbitrantur: In iſtis iàm ædificandum eſt, quidquid de ſuperna Sapientia cognoſcitur; quia dùm minimè ſuperbiunt, quaſi ad ſuſcipiendum ædificium corda parauerunt: Cum illis laborandum eſt, vt ſapientiùs ſtulti fiant, ſtultam autem ſapientiam deſerant, & ſapientem Dei ſtultitiam diſcant: Iſtis verò prædicandum eſt, vt ab ea, quæ putatur ſtultitia, ad veram Sapientiam viciniùs tranſeant; Illis namque dicitur; *Si quis videtur inter vos Sapiens eſſe in hoc Sęculo, ſtultus fiat, vt ſit Sapiens*: *Iſtis verò dicitur; non multi Sapientes ſecundùm Carnem*, Et rursùm: *quæ ſtulta ſunt huius Mundi, elegit Deus, vt confundat Sapientes*. Illos plerumque ratiocinationis argumenta, iſtos nonnunquàm meliùs exempla conuertunt.

Pro Impudentibus, & Verecundis.

ADMONITIO VII.

ALiter admonendi ſunt Impudentes, atque aliter Verecundi: Illos namque ab impudentiæ vitio non niſi increpatio dura compeſcit; iſtos autem plerumque ad meliùs exhortatio modeſta componit: Illi, ſe delinquere, neſciunt, niſi etiam à pluribus increpentur; iſtis plerumque ad conuerſionem ſufficit, quòd eis Doctor mala ſua ſaltem leuitèr ad memoriam reducat: Illos meliùs corrigit, qui inuehendo repręhendit; iſtis autem maior profectus adducitur, ſi hoc, quod in eis repręhenditur, quaſi ex latere tangatur. Impudentèr quippè delinquentes Galatas apertè Paulus increpat dicens; *O' Inſenſati Galatæ, quis vos faſcinauit?* & rursùm; *Sic ſtulti eſtis, vt cum Spiritu cęperitis, nùnc carne conſummamini?* Culpas verò Verecundantium quaſi compatiens reprӕhendit, dicens; *Gauiſus ſum in Domino vehementèr, quoniam tandem aliquando refloruiſtis pro me ſentire, ſicut & ſentiebatis, occupati enim eratis*: vt & illorum culpas increpatio dura detegeret, & horum negligentiam ſermo mollior velaret.

Pro Impatientibus, & Patientibus.

ADMONITIO VIII.

ALiter admonendi ſunt Impatientes, atque aliter Patientes: Dicendum namque eſt Impatientibus, quia dum refrenare Spiritum negligunt, per multa etiam, quæ non appetunt, iniquitatum abrupta rapiuntur; quia videlicèt mentem impellit furor, quò non trahit deſiderium, & agit commota velùt neſciens, vnde poſt doleat ſciens: Dicendum quoque eſt Impatientibus, quia dum motionis impulſu præcipites quædam velut alienati peragunt, vix mala ſua, poſtquàm fuerint perpetrata cognoſcunt; qui dùm perturbationi ſuę minimè obſiſtunt, etiam, ſi qua à ſe tranquilla mente fuerant benè geſta, confundunt, & improuiſo impulſu deſtruunt, quidquid forſitàn diù labore prouido conſtruxerunt.

Ipſa namque, quæ mater eſt omnium, cuſtoſque virtutum, per

per impatientiæ vitium virtus ammittitur Charitatis; Scriptum quippe eſt, *Charitas patiens eſt*; Igitur cùm minimè eſt patiens, Charitas non eſt.

Per hoc quoque impatientiæ vitium ipſa virtutum nutrix doctrina diſſipatur: Scriptum namque eſt, *Doctrina Viri per patientiam noſcitur*. Tantò ergò quiſque minùs oſtenditur doctus, quantò minùs conuincitur patiens; neque enim poteſt veraciter bona docendo impendere, ſi viuendo neſcit æquanimitèr aliena mala tolerare.

At contra admonendi ſunt Patientes, nè in eo, quod exteriùs portant, interiùs doleant; nè tantæ virtutis Sacrificium, quod integrum foràs immolant, intùs malitiæ peſte corrumpant; & cùm ab hominibus non agnoſcitur, ſed tamen ſub Diuina examinatione peccatur, tantò deterior culpa doloris fiat, quantò ſibi ante homines virtutis ſpeciem vendicat: Dicendum itaque eſt Patientibus, vt ſtudeant diligere, quos ſibi neceſſe eſt tolerare, nè, ſi patientiam dilectio non ſequatur, in deteriorem culpam odij virtus oſtenſa vertatur; vnde Paulus cùm diceret, *Charitas patiens eſt*, illicò adiunxit, *benigna eſt*; videlicet oſtendens, quia, quos ex patientia tolerat, amare etiam ex benignitate non ceſſat.

Pro Beneuolis, & Inuidis.

ADMONITIO IX.

Aliter admonendi ſunt Beneuoli, atque aliter Inuidi. Admonendi namq. ſunt Beneuoli, vt ſic alienis bonis congaudeant, quatenùs habere & propria concupiſcant: Sic proximorum facta diligendo laudent, vt ea etiam imitando multiplicent: Valde quippe peccamus, ſi aliena benè geſta non diligimus, ſed nil mercedis agimus, ſi ea, quæ diligimus, inquantum poſſumus, non imitamur: Dicendum eſt Beneuolis, vt cùm Proximorum facta conſpiciunt, ad ſuum cor redeant, & de alienis actibus non præſumant, nè bona laudent, & agere recuſent: Grauiùs quippe extrema vltione feriendi ſunt, quibus placuit, quod imitari noluerunt.

Admonendi ſunt Inuidi, vt perpendant, quantæ cæcitatis

ſunt, qui alieno profectu deficiunt, aliena exaltationē contabeſcunt; quantæ infelicitatis ſunt, qui melioratione Proximi deteriores fiunt, dumque augmenta alienæ proſperitatis aſpiciunt, apud ſemetipſos anxij afflicti cordis ſui peſte moriuntur: Quid iſtis infeliciùs, quos dùm conſpecta fęlicitas afficit, pœna nequiores reddit? Dicendum itaque eſt Inuidis, quia dum ſe à liuore minimè cuſtodiunt, in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur; de illo namque ſcriptum eſt; *Inuidia autem Diaboli mors intrauit in Orbem Terrarum*: Quia enim ipſe malignus ſpiritus aduerſarius noſter Cęlum perdidit, condito ad hoc homini inuidit, & damnationem ſuam perditus adhùc alios perdendo cumulauit.

Admonendi ſunt Inuidi, vt cognoſcant quantis lapſibus ſuccreſcentis ruinæ ſubiaceant, quia dum liuorem à corde non proijciunt, ad apertas operum nequitias deuoluuntur; niſi enim Cain inuidiſſet fratris acceptam hoſtiam, minimè perueniſſet ad extinguendam vitam: Dicendum eſt Inuidis, quià dùm ſe iſta intrinſecùs peſte conſumunt, etiam quidquid in ſe aliud boni habere videntur, interimunt; vnde ſcriptum eſt, *Vita Carnium, ſanitas Cordis, putredo oſſium, inuidia*: Quid enim per Carnes, niſi infirma quædam, ac tenera, & quid per oſſa, niſi fortia acta ſignantur? Benè ergò dicitur, *Vita Carnium, ſanitas Cordis*, quia ſi mentis innocentia cuſtoditur, etiam ſi qua foris infirma ſunt, quandoque roborantur; & rectè illìc ſubditur, *putredo oſſium inuidia*, quia per liuoris vitium ante Dei oculos pereunt, etiam quæ humanis oculis fortia videntur. Oſſa quippe per inuidiam putreſcere, eſt quædam etiam robuſta deperire.

Pro Simplicibus, & pro Impijs.

ADMONITIO X.

Aliter admonendi ſunt ſimplices, atque aliter Impij. Laudandi ſunt Simplices, quòd ſtudeant nunquàm falſa dicere; ſed admonendi ſunt, vt nouerint nonnunquàm vera re-

reticere; ſicut enim ſemper dicentem falſitas læſit, ita nonnunquàm quibuſdam audita veritas nocuit.

Admonendi ſunt, vt ſimplicitatis bono prudentiam adiungant, quatenùs ſic ſecuritatem de ſimplicitate poſſideant, vt circumſpectionem prudentiæ non amittant: Hinc namque electos ſuos per ſemetipſam veritas admonet dicens; *Eſtote Prudentes ſicut Serpentes, & Simplices ſicut Columbæ*: quia videlicèt in Electorum cordibus debet, & ſimplicitatem Columbæ aſtutia Serpentis acuere, & Serpentis aſtutiam Columbæ ſimplicitas temperare, quatenùs nec ſeducti per prudentiam calleant, nec ab intellectus ſtudio ex ſimplicitate torpeſcant.

At contra admonendi ſunt Impij, vt quàm grauis ſit, quem cum culpa ſuſtinent, duplicitatis laborem agnoſcant; dum enim depræhendi metuunt, ſemper improbas defenſiones quærunt, ſemper pauidis ſuſpicionibus agitantur. Nihil autem eſt ad deferendum puritate tutiùs, nihil ad dicendum veritate faciliùs: nàm dum falſitatem ſuam tueri conatur, duro cor laborè fatigatur. Hinc per Hieremiam dicitur; *docuerunt linguam ſuam loqui mendacium, vt iniquè agerent laborauerunt*; Ac ſi apertè diceretur; qui amici eſſe veritatis potuerunt ſine labore, vt peccent laborant; cùmque viuere ſimplicitèr renuunt, laboribus exigunt, vt moriantur: Nàm plerumque in culpa depræhenſi, dùm quales ſint, cognoſci refugiunt, ſeſe ſub fallaciæ velamine abſcondunt, & hoc, quod peccant, quodque iam apertè cernitur, excuſare moliuntur, ita vt ſępè is, qui eorum culpas, & corripere ſtudet, aſperæ falſitatis nebulis ſeductus, penè amiſiſſe ſe videat, quod de eis iam certum tenebat.

Pro Flagella Metuentibus, & pro non Metuentibus.

ADMONITIO XI.

ALiter admonendi ſunt, qui flagella metuunt, & propterea innocenter viuunt, atque aliter admonendi ſunt, qui ſic in iniquitate duruerunt, vt neque per flagella dirigantur.

Dicen-

Dicendum namque eſt flagella Timentibus, vt & bona temporalia nequaquàm pro magno deſiderent, quæ adeſſe etiam prauis vident, & mala præſentia nequaquàm velut intolerabilia fugiant, quibus hìc plerumque, etiam bonos affici non ignorant.

Admonendi ſunt, qui flagella metuunt, vt ſi malis veracitèr carere deſiderant, æterna ſupplicia perhorreſcant, neque in hoc ſuppliciorum timore permaneant, ſed ad amoris gratiam nutrimento charitatis excreſcant: Scriptum quippe eſt; *Perfecta Charitas foràs mittit timorem*; & alibi; *Vbi Spiritus Domini, ibi libertas*: Si ergò adhùc à praua actione formidata pœna prohibet, profectò formidantis animum nulla Spiritus libertas tenet; nàm ſi pœnam non metueret, culpam procùl dubio perpetraret.

At contra ij, quos ab iniquitatibus nec flagella compeſcunt, tantò acriori inuectione feriendi ſunt, quantò maiore inſenſibilitate duruerunt; plerumque enim ſine dedignatione dedignandi ſunt, ſine deſperatione deſperandi, ita dumtaxàt, vt & oſtenſa deſperatio formidinem incutiat, & ſubiuncta admonitio ad ſpem reducat. Diſtrictè itaque contra illos Diuinæ Sententiæ proferendæ ſunt, vt ad cognitionem ſui, conſiderata æterna animaduerſione reuocentur. Contra hos Profeta Domino conqueritur dicens, *Attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam*.

Hinc voce flagellantium Propheta Hieremias conqueritur, dicens; *Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata*; Babylon quippe curatur, nec tamen ad ſanitatem reducitur, quando mens, in praua actione confuſa, verba correctionis audit, flagella correptionis percipit, & tamen ad recta ſalutis itinera redire contemnit. Sciendum verò eſt, quòd nonnunquàm, cùm inter flagellorum duritiam remaneant incorrecti, dulci ſunt admonitione mulcendi; quos enim cruciamenta non corrigunt, nonnunquàm ab iniquis actionibus leuia blandimenta compeſcunt; quia & plerumque nonnulla vulnera, quæ curari inciſione nequeunt, fomentis olei ſanantur: Et durus adamas inciſionem ferri minimè recipit, ſed leni Hircorum ſanguine molleſcit.

Pro

Pro Humilibus, & pro Superbis.

ADMONITIO XII.

ALiter admonendi ſunt humiles, atque aliter elati: Illis inſinuandum eſt, quàm ſit vera excellentia, quam ſperando tenent; Iſtis verò intimandum eſt, quàm ſit nulla temporalis gloria, quam & amplectentes non tenent. Audiant humiles, quàm ſint æterna, quæ appetunt, quàm tranſitoria, quæ contemnunt. Audiant elati, quàm ſint tranſitoria, quæ ambiunt, quàm æterna, quæ perdunt. Audiant humiles ex magiſtra voce veritatis; *Omnis, qui ſe humiliat, exaltabitur*: Audiant elati; *Omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur*: Audiant humiles; *gloriam præcedit humilitas*: Audiant elati; *ante ruinam exaltatur Spiritus*: Audiant humiles; *Deus humilia reſpicit*: Audiant elati, *& alta à longè cognoſcit*: Audiant humiles; *Quia filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare*: Audiant elati; *quia initium omnis peccati ſuperbia eſt*: Audiant humiles; *quia Redemptor noſter humiliauit ſemetipſum, factus obediens Patri vſque ad mortem*: Audiant elati, quod de eorum Capite ſcriptum eſt; *Ipſe eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ*. Occaſio igitur perditionis noſtræ facta eſt ſuperbia Diaboli, & argumentum redemptionis noſtræ inuenta eſt humilitas Dei. Dicatur ergò Humilibus, quià dùm ſe deijciunt, ad Dei ſimilitudinem aſcendunt: Dicatur verò Elatis, quia, dùm ſe erigunt, in Apoſtatæ Angeli imitatione cadunt.

Eſt autem aliud, quod in eis debeat cautè penſari, quia ſæpè quidam humilitatis decipiuntur ſpecie, quidam verò elationis ſuæ ignorantia falluntur; nàm plerumque nonnullis, qui ſibi humiles videntur, is, qui hominibus deferri non debet, coniunctus eſt timor: Plerumque verò elatos comitari ſolet libera vocis aſſertio; & cùm quædam increpanda ſunt vitia, illi reticent ex timore, & tamen tacere ſe æſtimant ex humilitate: Iſti loquuntur per impatientiam elationis, & tamen

men se credunt loqui per libertatem rectitudinis. Vnde & Elati admonendi sunt, ne plusquam decet, sint liberi; & humiles admonendi sunt, nè plusquàm expedit, sint subiecti; nè, aùt illi defensionem iustitiæ vertant in exercitationem superbiæ, aut isti, cùm student, plusquàm necesse est hominibus subijci, compellantur eorum etiam vitia venerari. Considerandum verò est, quòd plerumque elatos vtiliùs corripimus, si eorum correptionibus, quædam laudum fomenta misceamus: Inferenda namque sunt illis, aut talia bona, quæ in ipsis sunt, aut dicendum certè, quæ poterant esse, si non sunt: Et tùnc demùm resecanda sunt mala, quæ nobis displicent, cùm priùs ad audiendum eorum placabilem mentem fecerint præmissa bona, quæ placent: nàm & equos indomitos blanda priùs manu tangimus, vt eos nobis pleniùs postmodùm etiam per flagella subigamus.

Pro Gulosis, & pro Abstinentibus.

ADMONITIO XIII.

Aliter admonendi sunt Gulæ dediti, atque aliter Abstinentes: Illos enim superfluitas locutionis, leuitas operis, atque luxuria; istos verò sępè impatientiæ, sępè verò superbiæ culpa comitatur. Nisi enim Gulæ deditos immoderata loquacitas raperet, diues ille, qui epulatus quotidiè dicitur splendidè, in lingua grauiùs non arderet, dicens; *Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazzarum, vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma*. Rursùm quia Gulæ deditos leuitas protinùs operis sequitur, authoritas Sacra testatur dicens; *Sedit Populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere*; quos plerumque edacitas vsque ad luxuriam pertrahit, quia, dum satietate venter extenditur, aculei libidinis excitantur. Quò contrà; nisi mentes abstinentium plerumque impatientia à sinu tranquillitatis excuteret, nequaquàm Petrus, dum diceret; *Ministrate in fide vestra virtutem, in virtute scientiam,*

in

in ſcientia autem abſtinentiam, protinùs vigilantèr adiungeret dicens: *In abſtinentia autem patientiam*; deeſſe quippe abſtinentibus patientiam prævidit, quæ eis, vt adeſſet, admonuit. Rursùm, niſi cogitationes abſtinentium aliquando ſuperbiæ culpa transfigeret, Paulus minimè dixiſſet; *qui non manducat, manducantem non iudicet*.

Admonendi ergo ſunt Gulæ dediti, nè in eo, quòd eſcarum delectationi incumbunt, luxuriæ ſe mucrone transfigant, & quanta ſibi per eſum loquacitas, quanta mentis leuitas inſidietur, aſpiciant; nè, dum Ventri mollitèr ſeruiunt, vitiorum laqueis crudelitèr aſtringantur. At contrà admonendi ſunt abſtinentes, vt ſollicitè ſemper aſpiciant, nè cum Gulæ vitium fugiunt, acriora his vitia quaſi ex virtute generentur; nè, dùm carnem macerant, ad impatientiam ſpiritus erumpat, & iam nulla virtus eſt, quòd caro vincitur, ſi ſpiritus ab ira ſuperatur. Admonendi ſunt, vt abſtinentiam ſuam, & ſemper ſine immutatione cuſtodiant, & nunquàm hanc apud occultum Iudicem eximiæ virtutis credant, nè, ſi fortaſſe, cùm magni meriti eſſe creditur, cor in elationem ſubleuetur. Admonendi ſunt abſtinentes, vt nouerint, quia tunc placentem Deo abſtinentiam offerunt, cùm ea, quæ ſibi de alimentis ſubtrahunt, indigentibus largiuntur.

Pro Largientibus ſua, & pro Rapientibus aliena.

ADMONITIO XIV.

ALiter admonendi ſunt, qui ſua iam miſericorditèr tribuunt; atq; aliter, qui adhùc aliena rapere contendunt. Admonendi ſunt namque, qui iam ſua miſericorditèr tribuunt, nè cogitatione tumida ſuper eos, quibus terrena largiuntur, ſe extollunt, nè idcircò ſe meliores æſtiment, quia, contineri per ſe cæteros, vident. Nàm terrenæ domus Dominus famulorum ordines, miniſteriaque diſpertiens, hos, vt regant, illos verò, ſtatuit, vt ab alijs regantur: Iſtos iubet, vt neceſſaria cæteris præbeant, illos, vt accepta ab alijs ſumant

Et tamen plerumque offendunt, qui regunt, & in Patris familias gratia permanent, qui reguntur.

Admonendi sunt igitur, quibiam quæ possident, misericorditèr tribuant, vt à Cœlesti Domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscant, & tantò humilitèr præbeant, quantò & aliena esse intelligunt, quæ dispensant. Cùmque in illorum ministerio, quibus accepta largiuntur, constitutos se esse, considerant, nequaquàm eorum mentes tumor subleuet, sed timor præmat.

Admonendi sunt etiam, qui iam sua misericorditèr largiuntur, vt sollicitè custodire studeant, nè, cùm commissa peccata eleemosynis redimunt, adhùc redimenda committant: Nè venalem Dei iustitiam æstiment, si, cùm curant pro peccatis nummos tribuere, arbitrentur, se posse inultè peccare: Melior quippè est anima, quàm esca, melius corpus, quàm vestimentum; qui ergo escam, aut vestimentum pauperibus largitur, sed tamen Animæ, vel Corporis iniquitate polluitur, quod minus est iustitiæ, obtulit, & quod maius est culpæ, commisit; sua enim Deo dedit, & se Diabolo.

At contra admonendi sunt, qui adhùc & aliena rapere contendunt, vt sollicitè audiant, quid veniens in iudiciũ Dominus dicat; ait namque; *Esuriui, & non dedistis mihi manducare; sitiui, & non dedistis mihi potum; hospes fui, & non collegistis me; nudus, & non operuistis me; Infirmus, & in Carcere, & non visitastis me*; quibus etiam præmittit dicens; *discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius*: Ecce nequaquàm audiunt, quia rapinas, vel alia quælibet violenta commiserunt, & tamen æternis gehennæ ignibus mancipantur. Hinc ergò colligendum est, quanta damnatione plectendi sunt, qui rapiunt aliena, si tanta animaduersione feriuntur, qui sua indiscretè tenuerunt: Perpendant, quo eos obliget reatu res rapta, si tali subijcit pœnę non tradita: Perpendant, quid mereatur iniustitia illata, si tanta percussione digna est pietas non impensa.

Pro

Pro aliena non Appetentibus, nec ſua Largientibus, & pro ſua Tribuentibus, & aliena rapere non Deſiſtentibus.

ADMONITIO XV.

ADmonendi ſunt, qui nec aliena appetunt, nec ſua largiuntur, vt ſciant ſollicitè, quòd ea, de qua ſumpti ſunt, cunctis hominibus Terra communis eſt, & idcircò alimenta quoque omnibus communiter profert. Incaſſum ergò ſe innocentes putant, qui commune Dei munus ſibi priuatim vendicant: Qui, cùm accepta non tribuunt, in Proximorum nece graſſantur; quia tot penè quotidie perimunt, quot morientium pauperum apud ſe ſubſidia abſcondunt. Nàm, cùm quælibet neceſſaria indigentibus miniſtramus, ſua illis reddimus, non noſtra largimur; iuſtitiæ debitum potiùs ſoluimus, quàm miſericordiæ opus implemus; vnde Pſalmiſta concinens, dicit: *Diſperſit, dedit Pauperibus, iuſtitia eius manet in æternum*; Cùm enim largitatem impenſam Pauperibus præmiſiſſet, non hanc vocare miſericordiam, ſed iuſtitiam maluit; quia, quod à communi Domino tribuitur, iuſtum profectò eſt, vt, qui accipiunt, eo communiter vtantur. Admonendi ſunt tenaces, vt nouerint, quòd hanc primam iniuriam faciunt Deo, quia danti ſibi omnia, nullam miſericordiæ hoſtiam reddunt: At contra admonendi ſunt, qui & ea, quæ habent, tribuunt, & aliena rapere non deſiſtunt; nè, dum valdè munifici videri appetunt, de boni ſpecie deteriores fiant. Hi etenim propria indiſcretè tribuentes, non ſolùm ad impatientiæ murmurationem proruunt, ſed cogente ſe inopia vſque ad auaritiam deuoluuntur. Quid eorum mente infœliciùs? quibus de largitate naſcitur auaritia, & peccatorum ſeges quaſi virtute ſeminatur.

Prius itaque admonendi ſunt, vt tenere ſua rationabiliter ſciant, & tunc demùm, vt aliena non ambiant; ſi enim radix culpæ in ipſa effuſione non exuritur, nunquàm per ramos

exuberans auaritiæ ſpina ſiccatur; occaſio ergò rapiendi ſubtrahitur, ſi benè priùs ius poſſidendi diſponatur. Admonendi ſunt, vt bona miſericordiæ per interiectam rapinæ nequitiam non confundant: Violenter enim exquirunt, quæ miſericorditer largiuntur; ſed aliud eſt, pro peccatis miſericordiam facere, aliud, pro miſericordia facienda peccare, quæ iam nequaquam miſericordia nuncupari poteſt; quia ad dulcem fructum non proficit, quæ per Virus peſtiferæ radicis amareſcit.

Pro Diſcordibus, & pro Pacatis.

ADMONITIO XVI.

ALiter admonendi ſunt Diſcordes, atque aliter Pacati. Diſcordes namque admonendi ſunt, vt certiſſimè ſciant, quia quantislibet virtutibus polleant, ſpiritales fieri nullatenùs poſſunt, ſi vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippè eſt: *Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax*; Qui ergò ſeruare pacem non curat, ferre fructum ſpiritus recuſat.

Admonendi ſunt Diſcordes, vt nouerint, quòd tamdiù nullum boni operis Deo ſacrificium immolant, quamdiù à proximorum charitate diſcordant. Scriptum namque eſt: *Si offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te; relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo, & tùnc veniens offeres munus tuum.* Ex qua præceptione penſandum eſt, quorum hoſtia repellitur, quàm intollerabilis culpa monſtratur. Nam, cùm mala cuncta bonis ſequentibus diluantur, penſemus, quanta ſint mala diſcordiæ, quæ niſi extincta funditùs fuerint, bonum ſubſequi non permittunt.

At contra admonendi ſunt Pacati, ne, dùm plus quàm neceſſe eſt, pacem, quam poſſident, amant, ad perpetuam peruenire non appetant. Plerumque enim grauiùs intentionem mentium rerum tranquillitas tentat; vt quo non ſunt mole-

molesta, quæ obtinent, eò minus amabilia fiant, quæ vacant; & quo delectant præsentia, eò non requirantur æterna. Pax ergo præsens ità tenenda est, vt & diligi debeat, & contemni; nè, si immoderatè diligitur, diligentis animus in culpa capiatur.

Vnde & admonendi sunt Pacati, nè, dùm nimis humanam pacem desiderant, prauos hominum mores nequaquam redarguant, & consentiendo peruersis, ab Authoris sui se pace disiungant; nè, dùm humana foras iurgia metuunt, interni fœderis discissione feriantur. Quid est enim pax transitoria, nisi quoddam vestigium pacis æternæ? quid esse ergò dementiùs potest, quàm vestigia in puluere impressa diligere, sed ipsum, à quo impressa sunt, non amare?

Pro Coniugatis, & Liberis à Coniugio.

ADMONITIO XVII.

ALiter admonendi sunt Coniugijs obligati, atque aliter à Coniugij nexibus liberi. Admonendi sunt namque Coniugijs obligati, vt cùm vicissim, quæ sunt alterius, cogitant, sic eorum quisque studeat placere Coniugi, vt non displiceat Conditori: Sic ea, quæ huius Mundi sunt, agant, vt tamen appetere, quæ Dei sunt, non omittant: Sic de bonis præsentibus gaudeant, vt tamen sollicita intentione mala æterna pertimescant, quod benè, ac breuiter Paulus exprimit dicens: *Qui habent Vxores, tanquàm non habentes sint: & qui flent, tanquàm non flentes: & qui gaudent, tanquàm non gaudentes.* Vxorem quippè, quasi non habendo, habet, qui sic per illam carnali consolatione vtitur, vt tamen nunquàm ad praua opera à melioris intentionis rectitudine eius amore flectatur. Non flendo autem, flere est, sic exteriora aduersa plangere, vt tamen nouerit, æternæ quoque spei consolatione gaudere; & rursùm, non gaudendo, gaudere est, sic de Infimis animum attollere, vt tamen nunquam desinat summa formidare.

Admo-

Admonendi ſunt Coniuges, vt ea, in quibus ſibi aliquando diſplicent, & patientes inuicem tolerent, & exhortantes inuicem ſaluent: Scriptum namque eſt: *Inuicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti*; lex enim Chriſti charitas eſt, quia ille nobis, & largiter ſua bona contulit, & æquanimiter mala noſtra portauit.

Admonendi quoque ſunt & Coniuges, vt eorum quiſque, non tàm, quæ ab altero tolerat, quàm, quæ ab ipſo tolerentur, attendat; ſi enim ſua, quæ portantur, conſideret, & quæ ab altero ſuſtinet, leuius portat.

Admonendi ſunt Coniuges, vt ſuſcipiendæ Prolis ſe meminerint cauſa coniunctos, & cùm immoderatæ admixtioni ſeruientes, propagationis articulum in vſum transferunt voluptatis, perpendant, quòd licèt extra non exeant, in ipſo tamen Coniugio Coniugij iura tranſcendunt. Vnde neceſſe eſt, vt crebris exhortationibus moneantur, vt defleant, quòd pulchram copulæ ſpeciem admixtis voluptatibus fœdant.

At contra admonendi ſunt, qui ligati Coniugijs non ſunt, vt Cœleſtibus præceptis eò rectiùs ſeruiant, quo eos ad curas Mundi nequaquàm iugum copulæ carnalis inclinat, vt, quos onus licitum Coniugij non grauat, nequaquam pondus illicitum terrenæ ſollicitudinis præmat, ſed tantò eos paratiores dies vltionis, quantò expeditiores, inueniat, nè quo meliora agere vacantes poſſunt, ſed tamen negligunt, eò ſupplicia deteriora mereantur.

Admonendi ſunt Cœlibes, vt ſi tentationum procellas cum difficultate ſalutis tollerant, Coniugij portum petant: Scriptum namque eſt, *meliùs eſt nubere, quàm vri*.

Pro Conſcijs, & pro Ignaris peccatorum Carnis.

ADMONITIO XVIII.

ALiter admonendi ſunt peccatorum carnis Conſcij, atque aliter Ignari.

Admo-

Admonendi namque ſunt peccata carnis experti, vt mare ſaltem poſt naufragium metuant, & perditionis ſuæ diſcrimina, vel cognita perhorreſcant, nè, qui piè poſt perpetrata mala ſeruati ſunt, hæc improbè repetendo moriantur.

Admonendi ſunt itaque, vt ſtudeant, quatenùs, ſi accepta naturæ bona integra ſeruare noluerunt, ſaltèm ſciſſa reſarciant; quibus nimirùm neceſſe eſt, vt perpendant in tàm magno fidelium numero, quàm multi & ſe illibatos cuſtodiant, & alios ab errore conuertant; quid ergò iſti dicturi ſunt, ſi alijs in integritate ſtantibus, ipſi nec poſt damna reſipiſcant?

Admonendi ſunt, vt præterita commiſſa conſiderent, & imminentia deuitent.

Admonendi, vt vigilanti cura conſpiciant, poſt delicta nobis, ad ſe redeuntibus, Deus quanta beneuolentia ſinum ſuæ pietatis expandat, cùm per Prophetam dicat: *Si dimiſerit Vir Vxorem ſuam, & illa recedens duxerit Virum alium, nunquid reuertetur ad eum vltra? nunquid non polluta, & contaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me dicit Dominus:* Ecce de fornicante, & relicta Muliere argumentum iuſtitiæ proponitur, & tamen nobis redeuntibus poſt lapſum non iuſtitia, ſed pietas exhibetur; vt hinc vtique colligamus, ſi nobis delinquentibus tanta pietate parcitur; à nobis, nec poſt delictum redeuntibus, quanta improbitate peccatur; aut quæ ab illo erit ſuper improbos venia, qui non ceſſat vocare poſt culpam.

At contra admonendi ſunt peccata carnis ignorantes, vt tantò ſollicitiùs præcipitem ruinam metuant, quantò altiùs ſtant.

Admonendi ſunt, vt nouerint, quia quo magis loco præeminenti conſiſtunt, eò crebrioribus ſagittis inſidiatoris impetuntur; quia tantò ardentiùs ſolet erigi, quantò robuſtiùs ſe conſpicit vinci; tantòque intolerabiliùs dedignatur vinci, quantò contra ſe videt per integra infirmæ carnis caſtra pugnari.

Admonendi ſunt, vt inceſſanter præmia ſuſpiciant, & libenter procùl dubio, tentationum, quas tolerant, labores calca-

calcabunt; si enim attendatur fœlicitas, quæ sine transitu attingitur, leue fit, quòd transeundo laboratur.

Admonendi sunt peccata carnis ignorantes, nè superioris ordinis celsitudine se cœteris præferant, cùm, ab Inferioribus quanta se meliùs agantur, ignorant; In examine namque recti Iudicis mutat merita ordinum qualitas actionum.

Pro Laudantibus Illicita, quæ faciunt; & pro non Deuitantibus praua, quæ accusant.

ADMONITIO XIX.

ALiter admonendi sunt, qui illicita, quæ faciunt, etiam laudant; atque aliter, qui accusant praua, nec tamen deuitant.

Admonendi sunt enim illi, qui illicita, quæ faciunt, etiam laudant, vt considerent, quòd plerumque plus ore, quàm opere delinquant: Opere namque per semetipsos solos praua perpetrant, ore autem per tot Personas iniquitatem exhibent, quot audientium mentes, iniqua laudantes, docent.

Admonendi ergò sunt, vt si eradicare mala dissimulant, saltem seminare pertimescant.

Admonendi sunt, vt eis perditio priuata sufficiat.

Rursumque admonendi sunt, vt, si esse mali non metuunt, erubescant saltem videri, quod sunt. Plerumque enim culpa, dùm absconditur, effugatur; quia, dum mens erubescit videri, quod tamen esse non metuit, erubescit quandoque esse, quod fugit videri.

At contra admonendi sunt, qui accusant praua, nec tamen deuitant, vt prouidè perpendant, quid in districto Dei iudicio pro sua accusatione dicturi sunt, qui de reatu suorum criminum, etiam semetipsis iudicibus, non excusantur. Hi itaque quid aliud, quàm præcones sunt sui? voces contra culpas proferunt, & semetipsos operibus reos tradunt.

Admonendi sunt, vt videant, quia de occulta iam retributione iudicij est, quòd eorum mens, malum, quod perpetrat,

trat, illuminatur, vt videat, ſed non conatur, vt vincat; vt quo meliùs videt, eò deteriùs pereat, quia & intelligentiæ lumen percipit, & actionis prauæ tenebras non relinquit; nàm, cùm acceptam ad adiutorium ſcientiam negligunt, hanc contra ſe in teſtimonium vertunt; & de lumine intelligentiæ augent ſupplicia, quod profectò acceperant, vt poſſent delere peccata.

Pro Peccantibus frequenter in minimis, & pro excedentibus aliquando in grauioribus.

ADMONITIO XX.

ALiter admonendi ſunt, qui licèt minima, crebrò tamen illicita faciunt; atque aliter, qui ſe à paruis cuſtodiunt, ſed aliquando in grauioribus demerguntur.

Admonendi ſunt, qui quamuis in minimis, ſed tamen frequenter excedunt, vt nequaquam conſiderent qualia, ſed quanta committunt. Facta enim ſua, ſi deſpiciunt timere, dùm penſant, debent formidare, cùm numerant: Altos quippè gurgites fluminum paruæ, ſed innumeræ replent guttæ pluuiarum; & hoc agit ſentina latenter excreſcens, quod patenter procella ſæuiens. Hinc videlicet ſcriptum eſt: *Qui modica ſpernit, paulatim decidit*; qui enim peccata minima flere, ac deuitare negligit, à ſtatu iuſtitiæ, non quidem repentè, ſed partibus totus cadit.

Admonendi ſunt, qui in minimis frequenter excedunt, vt ſollicitè conſiderent, quia nonnumquàm in parua deteriùs, quàm in maiori culpa peccatur; Maior enim quo citiùs, quia ſit culpa, agnoſcitur, eò etiam celeriùs emendatur: Minor verò, dùm quaſi nulla creditur, eò peius, quo & ſecuriùs in vſu retinetur; vnde fit plerumque, vt mens aſſueta malis leuibus, nec grauiora perhorreſcat, atque ad quandam authoritatem nequitiæ per culpas nutrita perueniat; & tantò in maioribus contemnat pertimeſcere, quantò in minimis didicit non timendo peccare.

At contra admonendi ſunt, qui ſe à paruis cuſtodiunt, ſed aliquando in grauibus demerguntur, vt ſollicitè ſeipſos depræhendant, quia, dùm cor eorum de cuſtoditis minimis extollitur, ad perpetranda grauiora ipſo elationis ſuæ baratro deuoratur; & dùm foris ſibi parua ſubijciunt, ſed per inanem gloriam intùs intumeſcunt, languore ſuperbiæ intrinſecùs victam mentem etiam foras per mala maiora proſternunt.

Admonendi ſunt ergò, nè, vbi ſe ſtare extrinſecùs æſtimant, ibi intrinſecùs cadant, & iuxta diſtrictam diſtricti Iudicis retributionem, elatio minoris iuſtitiæ via fiat ad foueam maioris culpæ; qui enim vanè elati boni minimi cuſtodiam ſuis viribus tribuunt, iuſtè derelicti culpis maioribus obruuntur, & cadendo diſcunt, non fuiſſe proprium, quòd ſteterunt, vt mala immenſa cor reprimant, quòd minima bona exaltant.

Admonendi ſunt, vt conſiderent, quod & in culpis grauioribus alto reatu ſe obligant, & tamen plerumque in paruis, quæ cuſtodiunt, deteriùs peccant; quia & in illis iniqua faciunt, & per iſta ſe hominibus, quòd iniqui ſunt, tegunt; vnde fit, vt, cùm maiora mala perpetrant, coram Deo apertæ iniquitatis ſint, cùm parua bona cuſtodiunt, coram hominibus ſimulatæ ſanctitatis ſint.

Admonitiones aliæ à D. Gregorio Papa loco ſupra citato poſitæ hìc prætermittuntur breuitatis gratia, quas tamen Pœnitentiarius ipſe in fonte guſtare poterit, quoties præſentes hìc poſitæ ad propriæ Charitatis ſitim explendam ſatis non eſſe probauerit.

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM NOTABILIVM,

Quæ in prima, & secunda Parte huius Operis continentur.

Primus numerus Partem: Secundus Caput: Tertius Dubium, aut Formulam demonstrant: Quartus verò paginam signat.

A

B

Bona Naufragantium.

C

Cardinales.

Causa.

licèt

Confes-

expri-

Excur-

Excommunicatio circa alia.

Facultas

F

Facultas.

Falsarius.

Familiaris.

Finis malus.

Fructus.

G

Gabella.

Gratia.

H

Hæretici.

Hæreticorum credentes.

Homicidium.

Horæ Canonicæ.

pag.41. Defectus Iurisdictionis irritum reddit actum. ibid. Iurisdictio elidibilis ope exceptionis, per pronunciationem super exceptione, ipso iure extinguitur. ibid. 42. Fons totius Iurisdictionis est Papa, etiam in ordine ad reseruata ab Ordinarijs. 1. 2. 2. 44. Iurisdictione concessa cum reseruatione quorumdam casuum, cætera omnia, præter reseruata, censentur concessa. 1. 3. 2. 69. Iurisdictionis defectus est defectus omnium maximus, quo ad annullationem actus. 1. 4. 8. 107.

Iuramentum.

Iuramenta Deo, vel Sanctis facta, an sint sub facultate Pœnitentiarij. 1. 6. 4. 167. Talia iuramenta, ob affinitatem cum Votis, Vota ab hominibus putantur. ibid. 168. Et tacitè, ac virtualiter Votum continent. ibid. Quid possit circa iuramenta Votum concomitantia, & ipsa Vota iurata. ibid. 170. Solum iuramentum, quod vergit in præiudicium tertij solet reseruari. ibid. 171. Quid valeat circa iuramenta de quinque materijs eidem reseruatis. ibid.

Ius, & Ius quæsitum.

Qui vtitur Iure suo, nulli facit iniuriam. 1. 2. 2. 45. Ius quæsitum alicui, nunquàm intendit Papa tollere, aut lædere in suis concessionibus. 1. 6. 11. 187. Nec Maior Pœnitentiarius potest hoc facere in Voti, aut Iuramenti commutatione. ibid. Accedente consensu alterius partis ius, quæsitum habentis, tunc potest. ibid. 188.

L

Libertas Ecclesiastica.

QVid sit, & qualiter contra ipsam aliquid censeatur factum. 1. 4. 9. §. 2. 111. Violatores eiusdem excommunicantur in Bulla Cœnæ. ibid. §. 1. 109. Quando possint absolui à Pœnitentiario. 1. 4. 9. ibid. In quibus casibus violetur. ibid. per octo paragraphos.

Libri prohibiti.

Scienter legentes, vel retinentes Libros Hæreticorum, hære-

M

Machinatio.

Manus.

Mare.

Matri-

ſub.

Pœnitentiarius Maior.

Pœnitentiarij Minoris communia.

vel

vel futura executione litterarum Apostolicarum ad Laicam potestatem, non absoluit in casibus publicis; secùs in occultis. 1.4.6. 102. Neque auocantes à Iudicibus Ecclesiasticis causas spirituales, vel spiritualibus annexas, illarum cursum impedientes, ac in illarum cognitione se interponentes in casibus publicis. 1. 4. 7. 105. Neque offendentes S.R.E. Cardinales, & alios Prælatos. 1. 4. 8. 107. Neque violatores libertatis Ecclesiasticæ in casu publico. 1.4.9. 109. Secùs in occulto. ibid. In quibus casibus hæc libertas violetur. ibid. per varios §§.

Pœnitentiarius quo ad alios Casus in Tabella illi exceptos.

In casibus publicis, non potest absoluere Violatores Immunitatis Ecclesiasticæ. 1. 5. 1. 123. Non absoluit conspirantes in personam, vel statum Summi Pontificis, vel Sedis Apostolicæ. 1. 5. 2. 125. Neque inquirentes per se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis, pro tempore existentis, & eius consanguineorum. 1. 5. 3. 128. Neque tractantes, viuente Pontifice, de futuro eligendo 1. 5. 4. 130. Neque transgressores Bullæ Gregorij XV., & Vrbani VIII. de Electione Pontificis, non seruando formam præscriptam, aut eam mutare, vel alterare tractando. 1. 5. 5. 134. Neque offendentes, vel impedientes Officiales, aut Ministros S. Inquisitionis. 1. 5. 8. 140. Neque Principes, & alias Personas ius Imperij, vel Iurisdictionis habentes, in casibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1.5.9. 143. Neque Regulares introducentes intra Claustra Mulieres ad inhonestos vsus. 1. 5. 10. 145. Neque publicos Presbytericidas. 2. 3. 2. 254. Neque reuelantes Secretum Sac. Rotæ Romanæ. 1. 5. 12. 153. Neque recipientes munera à Regularibus, vltra moderationem Vrbani VIII., nisi prius facta restitutione. 1. 5. 11. 149. Quid possit circa violantes Clausuram Conclauis per litteras, aut Nuncios. 1. 5. 6. 136. Et quid circa violantes Conclaue, loquendo secretè cum Cardinalibus. 1. 5. 7. 138. Et quid circa Prælatos, & Officiales deputatos ad custodiam Conclauis, si defe-

rant. ibid. Absolui possunt à Pœnitentiario, si non fuerint declarati, vel denuntiati. ibid.

Principes.

Et aliæ Personæ, Ius Imperij, vel Iurisdictionis habentes, nec non repræsentantes Dominia, & Respublicas; & Prælati Superiores, ac Inferiores, ordinariam iurisdictionem habentes, absolui non possunt à Pœnitentiario in casibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 5. 9. 145. secùs verò in occultis. ibid. Qui intelligantur per Principes, & cæteros præfatos. ibid. 144.

Q

Qualitates.

POEnitentiarius, quas qualitates habere debeat. *Vide verb. Pœnitentiarij Min. communia.*

R

Regulares.

COnfessarij Regulares authoritatem, & iurisdictionem habent a Papa. 1. 1. 4. 37. In Sacramentali Confessione audiri, & absolui possunt à Pœnitentiario, etiã à reseruatis. 1. 1. 5. 38. Regularium nomine veniunt etiam Moniales in fauorabilibus. 1. 1. 7. 41. Introducentes Mulieres intra Claustra, incurrunt excommunicationem. 1. 5. 10. 145. Talis excommunicatio est Papæ reseruata, & de praxi Curiæ, & Sac. Pœnitentiariæ. ibid. Incurritur, sub quocumque prætextu introducantur. ibid. Si non fuerit ad malum finem, absolui possunt à Pœnitentiario in casibus occultis ibid. 148. Si ad malum finem, non possunt absolui. ibid. Et si ministrauerint in Ordinibus cum tali Censura, seù celebrauerint, non habilitantur ad Officia, & Dignitates, si dispensentur. ibid. Largientes dona, seù munera intra, aut extra Religionem, qualitèr absoluendi. 1. 5. 11. 152. Et qualitèr, si fuerint Apostatæ: *Vide verb. Apostata.*

Schisma.

T

Transgressio.

V

Voluntas.

Victualia.

Violator.

Votum.

ERRATA CORRIGENDA,
Quæ in hoc Opere irrepſere.

Pag.	lin.	Errata	Correctio
47	11	& eſt extra	& ſi eſt extrà
50	28	ſtliquem	aliquem
56	8	Nunc quoque	Hunc quoque
	14	diuerſis,	, diuerſis
67	25	nauigantium	naufragium
82	26	dele	qui Nauim inſequutus eſt in Mare,
112	31	quaminus	quo minus
132	9	non conſiſtit	conſiſtit
144	13	Maiori	Maioris
178	27	omittuntur	emittuntur
187	22	negari non poteſt deficit	quin acquiratur Ius ipſi Congregationi, quo priuari non poteſt
200	12	indiſpoſitione	in diſpoſitione
201	2	non habentem	non habentis
232	30	Conſanguineos	Conſanguineas
238	3	aliud	aliquod
238	28	eo quod	& quod
243	9	paupera	pauper
252	13	ab iniectione deeſt	manuum
253	23	in tertio	in ſecundo
259	27	huc	hic
286	21	& ex dictis	& ex Doctoribus
287	26	&	cum
295	30	oneris	oris
301	17	deferendum	defendendum